

**Objedinjeni odgovori na pitanja u vezi s primjenom
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani
nepoštenih trgovačkih praksi
u lancu opskrbe hranom
(„Narodne novine“, broj 52/21.)**

Zagreb, 12. travnja 2022.

UVOD

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/2021., dalje u tekstu: ZID ZNTP) je stupio na snagu 1. rujna 2021., s tim da se ugovori između dobavljača i kupaca sklopljeni prije njegova stupanja na snagu moraju uskladiti s odredbama ZID ZNTP-a najkasnije u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu, dakle najkasnije do 1. ožujka 2022. Isto tako, kupci na koje se nije primjenjivao Zakon o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17., dalje u tekstu: ZNTP/17) moraju u istom roku, dakle najkasnije do 1. ožujka 2022. sklopiti ugovore sa svojim dobavljačima prehrambenih i/ili poljoprivrednih proizvoda, kako domaćim, tako i inozemnim, nad kojima imaju značajnu pregovaračku snagu ako ispunjavaju uvjete iz članka 4. ZID ZNTP-a.

Osim što je u hrvatsko zakonodavstvo preuzeta Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovачkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva), ZID ZNTP-om uvodi nove pojmove i nove nepoštene trgovачke prakse, koje prelaze okvire nepoštenih trgovачki praksi predviđenih Direktivom.

U skladu s odredbom članka 2. stavka 2. Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.; dalje u tekstu ZNTP ili Zakon), ministrica nadležna za poljoprivredu donijela je Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), kojim se propisuje popis poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, popis pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda te popis proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Drugom novelom Pravilnika, objavljenom u „Narodnim novinama“, broj 24/22, pored usklađivanja s Prilogom I. Kombinirane nomenklature Provedbene uredbe Komisije (EU) 2021/1832 od 12. listopada 2021. o izmjeni Priloga I. Uredbi Vijeća (EEZ) br. 2658/87 o tarifnoj i statističkoj nomenklaturi i o Zajedničkoj carinskoj tarifi (SL L 385, 29. 10. 2021.), koji se primjenjuje od 1. siječnja 2022., a na kojoj se temelji i Prilog I. Pravilnika, ujedno je i pomaknut datum stupanja na snagu popisa proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s 1. ožujka 2022. na 1. ožujka 2023.

Unatoč tome što su proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi definirani ZNTP-om u osnovnim skupinama, zbog potrebe osiguranja pravne sigurnosti, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: AZTN) će primjenjivati, odnosno ispitivati usklađenost ugovora i načina poslovanja u odnosu na odredbe o krajnjoj prodajnoj cijeni, kao i iz njih izvedene nepoštene trgovачke prakse: zabranu prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te zabranu prodaje tih proizvoda na akciji uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak. 1. točka 27. ZNTP-a), kao i odredbu o obvezi plaćanja razlike u cijeni više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (članak 12. stavak 2. točka 2. ZNTP-a) od 1. ožujka 2023., kada na snagu stupa popis proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

AZTN ukazuje da su odredbe ZNTP na snazi od 1. rujna 2021., a kupci su imali rok do 1. ožujka 2022. za usklađenje ugovora i načina poslovanja s odredbama toga zakona. Isto tako, kupci na koje se nije primjenjivao ZNTP/17, morali su do 1. ožujka 2022., sklopiti ugovore sa svojim dobavljačima poljoprivrednih i/ili prehrambenih proizvoda, ako ispunjavaju uvjete u smislu članka 3. ZNTP-a.

Dakle, AZTN od 1. ožujka 2022. primjenjuje sve odredbe ZNTP-a, osim odredbi koje se odnose na krajnju prodajnu cijenu i iz toga pojma izvedene nepoštene trgovačke prakse definirane odredbama članka 11. stavka 1. točke 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a), koje se primjenjuju od 1. ožujka 2023.

AZTN je u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede (dalje tekstu: Ministarstvo ili Ministarstvo poljoprivrede), kao stručnim nositeljem izrade zakona, putem Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske udruge poslodavca, odvjetnika, ali i neposredno od nekih poduzetnika, prikupio i odgovorio na veći broj pitanja u vezi s njegovom primjenom.

Objavljeni odgovori na postavljena pitanja u vezi s primjenom ZID ZNTP-a, predstavljaju svojevrsne smjernice, kojima AZTN, pojašnjavajući pojedine njegove odredbe, želi usmjeriti adresate i olakšati im postupak prilagodbe, odnosno usklađivanja njihovih ugovora i načina poslovanja s odredbama Zakona. Pritom, treba imati na umu da se ti odgovori ne mogu primjenjivati automatski, već njihova primjena mora uzeti u obzir specifične uvjete svakog pojedinačnog slučaja. Stoga, prezentirani odgovori na pitanja adresata su načelne naravi i ne obvezuju AZTN ni u jednom konkretnom upravnom postupku, budući da AZTN donosi odluke u smislu Zakona na temelju utvrđenih svih relevantnih činjenica i okolnosti u postupku, vezanih kako uz sam način sklapanja ugovora, tako i uz cijelokupan sadržaj i provedbu ugovora.

U nastavku ovoga dokumenta nalaze se citati pitanja adresata, po skupinama, redom kojim su zaprimljena u AZTN-u, kao i odgovori na ta pitanja, koji su otisnuti masnim slovima (**bold**).

Kao što je u ovome uvodu već naznačeno, odredbe ZNTP-a o krajnjoj prodajnoj cijeni i odredbe o nepoštenim trgovačkim praksama izvedene iz toga pojma (članak 11. stavak 1. točke 26. i 27. te članak 12. stavak 2. točka 2. ZNTP-a), primjenjuju se **od 1. ožujka 2023.** pa tu napomenu valja imati na umu pri uvidu u sve odgovore sadržane u ovome dokumentu, a koji su vezani upravo uz te odredbe.

Napominje se da se odgovori na neka pitanja ponavljaju, međutim, ocijenjeno je kako bi zbog formulacije tih pitanja, bilo korisno da se ponove i odgovori na njih.

1. skupina pitanja, zaprimljena 2. srpnja 2021.

1. pitanje:

I. dio pitanja: Članak 3. st. 1. t. 7. izmjena i dopuna, kao kupac su navedena sva javna tijela u EU definirana propisima kojima se uređuju upravni sporovi.

Smatraju li se pod javnim tijelima kao kupcima, svi obveznici javne nabave čiji godišnji prihod iznosi 15.000.000,00 kn ili više? Ako da, tko su konkretno ti subjekti?

Odgovor:

Da, ako su javna tijela - obveznici javne nabave, kupci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji imaju značajnu pregovaračku snagu u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a, onda će se i na njih primjenjivati odredbe Zakona.

U tu bi skupinu bile uključene primjerice javne ustanove socijalne skrbi, domovi za starije i nemoćne osnovani kao javne ustanove, škole kao javne ustanove, bolnice, pri čemu valja imati na umu da se zabrana plaćanja dobavljaču u rokovima duljim od propisanih člankom 5. stavcima 3., 4., 5. i 8. ZNTP-a u slučaju ugovorene redovite isporuke proizvoda (članak 5. stavak 1. točka 1. podtočka a) ZNTP-a, ne primjenjuje na plaćanja: kupca dobavljaču ako su takva plaćanja izvršena u okviru programa u školama na temelju članka 23. Uredbe (EU) br. 1308/2013 te javnih subjekata koji pružaju zdravstvenu skrb u smislu zakona kojim se uređuju rokovi ispunjenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama i pravne posljedice zakašnjenja s ispunjenjem novčanih obveza (članak 5. stavak 3. ZNTP-a).

II. dio pitanja: Vezano na pitanje javne nabave, u čl. 9. st. 1. toč. 11. izmjena i dopuna, kao zabranjena praksa navedeno je zahtijevati od dobavljača ispostavljanje instrumenata osiguranja radi preuzetog repromaterijala, a da kupac istodobno nema takvu obvezu prema dobavljaču za preuzete, a neplaćene poljoprivredne i prehrambene proizvode.

Primjenjuje li se navedeno i u slučaju javne nabave kada kupac od nas kao dobavljača zahtijeva izdavanje garancije za izvršenje ugovornih obveza, uz istovremeno odbijanje izdavanja garancije sa svoje strane ili se navedena odredba odnosi isključivo na slučajeve u kojima je u pitanju repromaterijal, primjerice kooperaciju?

Odgovor:

ZNTP ne regulira pitanja javne nabave.

S obzirom na to da je ZNTP prisilni propis, njegov su objekt ugovorni odnosi kupaca i dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, bez obzira na (obvezatnost) postupka koji prethodi sklapanju konkretnih ugovora. Poslovni odnos kupca i dobavljača u smislu Zakona, mora u cijelosti biti usklađen s njegovim odredbama, kako u pogledu odredbi ugovora bitnih za taj poslovni odnos, tako i u dijelu koji se odnosi na zabranu postupanja određenih kao nepoštene trgovačke prakse.

Budući da u odnosu na nepoštenu trgovačku praksu iz članka 11. stavka 1. točke 11. ZNTP-a, nije predviđen izuzetak od zabrane zahtijevanja i/ili ugovaranja obveze dobavljača za ispostavljanja i/ili ispostavljanje bilo kojeg instrumenta osiguranja radi preuzetog repromaterijala, jasno je da u poslovnom odnosu kupca (bez obzira na to spada li u kategoriju obveznika javne nabave ili ne) i dobavljača, koji se odvija na način da dobavljač od kupca preuzima repromaterijala i naknadno isporučuje kupcu poljoprivredni ili prehrambeni proizvod koji je predmet ugovora, ako kupac zahtijeva i/ili ugovora dobavljaču obvezu izdavanja instrumenta osiguranja, ima obvezu i sam izdati odgovarajući instrument osiguranja radi osiguranja izvršenja kupčeve obveze dobavljaču.

Međutim, zahtijevati od dobavljača da izdaje garancije za izvršenje ugovornih obveza koje nisu vezane uz repromaterijal, uz istovremeno odbijanje izdavanja garancije od strane kupca (bez obzira na to spada li u kategoriju obveznika javne nabave ili ne), nije predviđena kao nepoštena trgovačka praksa, pri čemu valja imati na umu da takva situacija mora prethodno biti predviđena ugovorom u pisanom obliku i da ne smije predstavljati nepoštenu trgovačku praksu u smislu ZNTP-a.

2. pitanje:

Članak 9. st. 1. t. 3. izmjena i dopuna, kao nepoštena praksa navedena je zabrana zahtijevati od dobavljača plaćanja koja nisu povezana s prodajom, kao i naplatiti dobavljaču usluge koje nisu pružene, odnosno usluge koje su pružene, a nisu ugovorene.

Moraju li sva plaćanja povezana s prodajom, prvenstveno naknade za usluge zaista biti odmah ugovorene ili će se situacije koje će se pojavljivati u praksi moći rješavati putem aneksa ugovoru ili još bolje putem Zahtjeva slično kao kod provođenja akcija? Ako da putem Zahtjeva, može li se isti uputiti putem e-maila? Primjerice, dobavljač u tijeku trajanja ugovornog razdoblja zatraži uslugu postavljanja frižidera ili dodatne police radi uvrštenja u prodaju novog asortimana robe.

Odgovor:

Pojedina pitanja vezana uz ugovorni odnos kupca i dobavljača mogu se rješavati i nakon sklapanja ugovora, sklapanjem dodataka, aneksa ugovoru, također u pisanom obliku, ali takve odredbe moraju biti ugovorene prije njihove primjene, pri čemu ne smije biti riječ o praksama koje se smatraju nepoštenima u smislu ZNTP-a. Praktičnosti radi, neke usluge se mogu zatražiti elektroničkom porukom, ali takva mogućnost mora prethodno biti ugovorena ugovorom ili aneksom ugovora. AZTN će u konkretnim upravnim postupcima ocjenjivati jesu li takve odredbe u skladu sa Zakonom, uzimajući u obzir sve elemente pojedinog poslovnog odnosa.

3. pitanje:

Prema čl. 3. st. 1. t. 17. krajnja prodajna cijena definirana je kao ona cijena po kojoj trgovac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrabnenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10.

Prema čl. 9. st. 1. t. 26., nepoštenom praksom smatra se prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrabnenih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene.

Budući da u izmjenama i dopunama Zakona (čl. 3. st. 1. t. 18.) postoji definicija i proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrabnenih proizvoda koja ih definira kao: mlijeko i mliječne proizvode, svježe goveđe/teleće meso, svinjsko i meso peradi, jaja, svježe voće i povrće, brašno i kruh, šećer i biljna ulja u prehrani, pitanje glasi: Formira li se na opisani način (množenjem koef. 1,10) krajnja cijena samo za proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrabene proizvode ili za sve poljoprivredne i prehrabene proizvode koje trgovac u maloprodaji prodaje potrošaču?

Isto pitanje može se primijeniti i na čl. 9. st. 1.t. 27.

Naime, je li nepoštena trgovačka praksa prodaja na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene samo u odnosu na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrabene proizvode ili u odnosu na sve poljoprivredne i prehrabene proizvode koje trgovac prodaje potrošaču?

Na sve navedeno, dodajemo primjere iz prakse, a koji se konkretno odnose na naprijed navedenu potrebu distinkcije proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivredno i prehrabnenih proizvoda u odnosu na sve poljoprivredno i prehrabene proizvode, a radi ispravnog postupanja:

Primjer: Limun je u kategorizaciji proizvodno i tržišno osjetljiv proizvod i ne smije se prodavati ispod krajnje prodajne cijene?

Banana i Ananas -nisu tržišno osjetljivi proizvodi, ali su pokvarljivi - smiju li se prodavati ispod krajnje prodajne cijene?

Sjemenski krumpir - na listi je poljoprivredno i prehrambenih proizvoda, ali nije niti pokvarljiv, niti tržišno osjetljiv - smije li se prodavati ispod krajnje prodajne cijene?

Odgovor:

Iako bi iz same definicije „krajnja prodajna cijena“ iz članka 2. stavka 1. točka 17. ZNTP-a, proizlazilo da se taj pojam ne ograničava na pojedinu Zakonom određenu kategoriju proizvoda, iz diktije navedenih nepoštenih trgovačkih praksi (članak 11. stavak 1. točke 26. i 27. ZNTP-a), koje se izvode iz toga pojma, proizlazi da se on odnosi isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode (članak 2. stavak 1. točka 18. ZNTP-a). Da je tome tako, proizlazi i iz činjenice da se taj pojam ne pojavljuje ni na jednom drugom mjestu u Zakonu, osim u navedenim nepoštenim trgovačkim praksama te uvjetima za izuzetak od nepoštene trgovačke prakse iz članka 12. stavak 1. točka 2. ZNTP-a, a koji je s istim ciljem uređen u stavku 2. točki 2. istoga članka.

Slijedom iznesenoga, krajnja prodajna cijena u formuli određenoj člankom 2. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a, primjenjuje se isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode (dalje u tekstu: PTOPPP).

U odnosu na svrstavanje pojedinih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u kategoriju proizvodno i tržišno osjetljivih, kao što je ranije već navedeno, iako Zakon određuje da u proizvodno i tržišno osjetljive proizvode spadaju mlijeko i mliječni proizvod, svježe goveđe/teleće, svinjsko i meso peradi, jaja, svježe voće i povrće, brašno i kruh, šećer, biljna ulja u prehrani, potpuni popis poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, popis pokvarljivih proizvoda te popis PTOPPP, definirani su Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik).

4. pitanje:

Članak 10. st. 1. t. 2. kao ostala nepoštena praksa uz dopuštenu mogućnost izuzeća od zabrane, navodi se da se neće smatrati nepoštenom praksom kada dobavljač zahtijeva od kupca provođenje promidžbe od strane kupca (...), ali u slučaju da je dobavljač kupcu isporučio veće količine tih proizvoda po akcijskoj cijeni, kupac razliku isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivredno i prehrambenih proizvoda (samo tih ili svih - opet isto pitanje) proizvoda mora platiti dobavljaču po redovnoj cijeni.

Ako se navedeno odnosi samo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredno i prehrambene proizvode, primjerice svježe meso, voće i povrće, u praksi će se događati absurdna situacija na tim kategorijama proizvoda.

Primjer: Procijenjena količina unaprijed mora biti određena, recimo da se radi o svježem mesu - svinjskoj vratini. Vikend je bio kišan, nije bilo roštilja i ostane neprodano npr. 30 t iste. Kupac je doveden u situaciju duplog gubitka! S jedne strane dobavljaču mora platiti razliku u cijeni, a s druge strane, meso će se pokvariti jer ga kupac neće u kratkom roku trajanja uspjeti prodati niti po akciji koja je limitirana postotkom pa će sve završiti na otpadu!

Čemu je to uopće tako, odnosno zašto je ovaj primjer sveden pod izuzeće kad je po prijašnjem ZNTP-u akcija na zahtjev dobavljača uvijek bila dopuštena i nije predstavljala nikakvo izuzeće?

Odgovor:

Ovo je pitanje formulirano više kao komentar.

Smisao ove odredbe je zaštiti dobavljača od prebacivanja troškova popusta u snižavanju cijene poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo, propisivanjem uvjeta pod kojima se sudjelovanje dobavljača u promidžbama koje inicira kupac ipak neće smatrati nepoštenim, s tim da je poseban režim određen za proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode.

5. pitanje:

Predviđaju li izmjene i dopune Zakona pravo kupca naplatiti (kroz naknadu) dobavljaču trošak naručenih, a neisporučenih proizvoda?

Odgovor:

Zakon ne sadrži takvu odredbu, a svakako ne bi bilo dopušteno propust dobavljača „sankcionirati“ kroz naplatu „naknada“.

ZNTP/17 ni do sada nije branio ugovaranje ugovornih kazni zbog neizvršenja ili neurednog izvršenja obveza, međutim one ne smiju biti nerazmjerne visoke s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze, a isto tako ne bi bilo dozvoljeno naplaćivati od dobavljača ugovornu kaznu u slučaju kada otkupljavač i/ili prerađivač ili trgovac skrivi neispunjerenje, zakašnjenje ili neuredno ispunjenje obveze dobavljača te u drugim slučajevima kada je do neispunjerenja, zakašnjenja ili neurednog ispunjenja obveze dobavljača došlo iz uzroka za koje dobavljač ne odgovara (članak 10. ZNTP-a).

2. i 3. skupina pitanja, zaprimljena 6. srpnja 2021. i 9. srpnja 2021.

2. skupina pitanja od 6. srpnja 2021.

1. pitanje:

Obraćamo Vam se sa molbom za tumačenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom (NN: 52/2021; dalje: "ZNTP"). Člankom 9. ZNTP-a, kojim se mijenja čl. 11. zakona, pod točkama 26. i 27. zabranjena su određena ponašanja „kupca“ (tj. trgovca) u maloprodaji i to (i) prodaja osjetljivih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene kao i (ii) prodaja osjetljivih proizvoda na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene. ZNTP stupa na snagu 1.9.2021., a prijelaznim i završnim odredbama predviđen je rok od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ZNTP-a za usklađenje ugovora s dobavljačima s njegovim odredbama. Međutim, kako odredbe kojima se zabranjuje prodaja osjetljivih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene, odnosno prodaja osjetljivih proizvoda na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene, nisu striktno povezane s ugovornim odnosom kupac-dobavljač (za usklađenje kojeg je predviđen spomenuti rok od 6 mjeseci), već se radi o ponašanju kupca (trgovca) prema krajnjem potrošaču, ostaje nejasno primjenjuju li se navedene zabrane odmah od 1.9.2021., nakon donošenja pravilnika iz čl. 3. ZNTP-a (kojim se mijenja čl. 2 zakona) ili po proteku roka od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ZNTP-a. Navedeno pitanje je od iznimne važnosti trgovcima, među kojima su i naše stranke, kako bi mogli pravovremeno isplanirati marketinške aktivnosti, zbog čega Vas molimo za žurno mišljenje.

3. skupina pitanja od 6. srpnja i 9. srpnja 2021.

1. pitanje:

Predmetnim Zakonom su u regulaciju uvedeni pojmovi krajnje prodajne cijene te proizvodno i tržišno osjetljivih prehrambenih proizvoda (dalje; osjetljivi proizvodi). Tako je kao krajnja prodajna cijena definirana „cijena po kojoj kupac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10“.

Nadalje, člankom 11. točkama 26. i 27. Zakona, zabranjena su određena ponašanja kupca (trgovca) u maloprodaji i to (i) prodaja osjetljivih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene kao i (ii) prodaja osjetljivih proizvoda na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene.

Zakon stupa na snagu 1.9.2021., a prijelaznim i završnim odredbama predviđen je rok od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona za usklađenje ugovora s dobavljačima s njegovim odredbama. Budući da prethodno opisane zabrane prodaje ispod krajnje prodajne cijene iz članka 11. toč. 26. i 27. nisu povezane s odnosom kupac-dobavljač za usklađenje kojeg je predviđen spomenuti rok od 6 mjeseci, već se radi o ponašanju kupca (trgovca) u maloprodaji, dakle o ponašanju prema krajnjem potrošaču, molimo odgovor od kojeg datuma se predmetne zabrane primjenjuju.

Odgovor:

Odredbama članka 23. stavka 1. i 2. ZID ZNTP-a određeno je da se ugovori između dobavljača i kupaca, sklopljeni prije stupanja na snagu toga zakona, moraju uskladiti s njegovim odredbama najkasnije u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu, kao i da kupci na koje se nije primjenjivao Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 117/17.) moraju u istom roku, dakle do 1. ožujka 2022., sklopiti ugovore sa svojim dobavljačima poljoprivrednih i/ili prehrambenih proizvoda, ako ispunjavaju uvjete u smislu članka 3. ZNTP-a.

Iako se odredbe članka 2. stavka 1. točke 17. i 18. ZNTP-a, kojim su definirani pojmovi „krajnja prodajna cijena“ i „proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“ (dalje u tekstu PTOPPP) te iz njih izvedene nepoštene trgovačke prakse: prodaja PTOPPP ispod krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te prodaja PTOPPP na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a), u suštini odnose na dio poslovanja kupaca – trgovaca u maloprodaji prema krajnjim potrošačima, jasno je da izračun krajnje prodajne cijene, kao i maksimalnog popusta koji se može obračunati na PTOPPP, izravno vezan, odnosno nastaje kao posljedica provedbe ugovornih odredbi dobavljača i kupca, koje naravno, moraju biti sastavljene u skladu s odredbama ZNTP-a, kako proizlazi iz ZID ZNTP-a, najkasnije do 1. ožujka 2022.

Međutim, Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), koji je donijela ministrica poljoprivrede na temelju ovlasti iz odredbe članka 2. stavka 2. ZNTP-a, određeno je da popis PTOPPP stupa na snagu 1. ožujka 2023. Slijedom iznesenoga, a u cilju osiguravanja pravne sigurnosti, odredbe članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, će se primjenjivati od 1. ožujka 2023.

4. skupina pitanja, zaprimljena 14. srpnja 2021.

1. pitanje:

Primjena ZNTP-a na ugovore unutar članova iste grupacije, bilo na lokalnom ili međunarodnom nivou.

Na koji se način - ako uopće - primjenjuje ZNTP u slučaju ugovora između trgovaca unutar iste grupacije poduzetnika? Primjenjuje li se ZNTP uopće i/ili eventualno u samo nekom dijelu? Dosljednom primjenom pravila tržišnog natjecanja (kojem području ZNTP na neki način pripada) bi bilo razumno tumačiti da članice iste grupacije na tržištu djeluju kao jedan poduzetnik i da stoga među njima nije moguće nametanje nepoštenih trgovачkih praksi. Dodatno, koja su pravila za obvezan sadržaj ugovora u takvim slučajevima? Ovdje treba uzeti u obzir da su u praksi poduzetnici članovi iste grupacije obvezni primjenjivati grupne predloške prilikom sklapanja međusobnih ugovora i nemaju mogućnost pregovora. Također, svi takvi ugovori su u pravilu koncipirani na principu trenutne ponude i potražnje.

Odgovor:

Ni Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovачkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva), koja je donošenjem ZID ZNTP-a prenesena u domaće zakonodavstvo, ni ZNTP ne daju odgovor na to pitanje i ne predviđaju izuzetak od obveze primjene odredbi ZNTP-a na poslovne odnose u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda između povezanih društava, odnosno, članova iste grupacije, koji su pod kontrolom istog poduzetnika.

S obzirom na to da se Direktivom po prvi put na razini Europske unije uređuju pitanja nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima i to utvrđivanjem minimuma standarda koje države članice moraju unijeti u svoja zakonodavstva u vezi s nepoštenim trgovачkim praksama, za sada ne postoji uspostavljena praksa, kako o ovom, tako i o drugim pitanjima vezanim uz nepoštene trgovачke prakse.

Zbog toga je Europska komisija, na poziv Ministarstva poljoprivrede, kao stručnog nositelja izrade ZNTP-a, iznijela mišljenje iz kojeg u bitnom proizlazi da s obzirom na predmet i područje primjene Direktive, za primjenu njezinih odredbi nije relevantno jesu li kupac i dobavljač povezana društva.

U tom smislu, ako kupac ispunjava sve uvjete iz odredbi članka 3. ZNTP-a, odnosno ako ga se može smatrati kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom, a polazeći od toga da ZNTP ne propisuje iznimke, odnosno ne izuzima pojedini poslovni odnos kupca i dobavljača od primjene toga Zakona, na poslovni odnos toga kupca i njegovih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, primjenjivat će se odredbe ZNTP, bez obzira na to je li dobavljač s njim povezano društvo i bez obzira na to gdje dobavljač ima poslovni nastan.

2. pitanje:

Članak 3. (definicija značajne pregovaračke snaga kupca)

Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovачkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (dalje u tekstu: „Direktiva“), u članku 1. pregovaračku snagu promatra kroz konkretan ugovorni odnos, odnosno promet kupca se stavlja u odnos s prometom dobavljača. Na taj se način dobiva stvarna slika pregovaračke moći jer u

nemalom broju slučajeva dobavljači - promatrano kroz brojke prihoda/prometa - imaju znatno veću pregovaračku snagu od kupca kojeg se navodno sprječava u nametanju nepoštenih trgovačkih praksi. Dapače, neki od takvih slučajeva su upravo i praksa Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: "AZTN") - postupak protiv trgovca Plodine. Budući da Direktiva ne predviđa iznimku od citiranog članka, zašto se u članku 3. ZNTP-a značajna pregovaračka snaga kupca ponovno definira isključivo promatrajući prihode kupca, bez obzira na odnos prema pojedinom dobavljaču? Nije li na taj način sama Direktiva nepravilno implementirana?

Odgovor:

Odredbama članka 9. Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva), radi osiguranja više razine zaštite, određeno je da države članice mogu zadržati ili uvesti pravila usmjerena na suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi koja su stroža od onih utvrđenih u toj Direktivi, pod uvjetom da su takva nacionalna pravila usklađena s pravilima o funkcioniranju unutarnjeg tržišta.

Odlučivši da o ovom pitanju želi osigurati višu razinu zaštite, kako od one razine koja je postojala prije prijenosa odredbi Direktive u nacionalno zakonodavstvo, tako i od Direktive same, hrvatski se zakonodavac opredijelio za rješenje kako je to predviđeno člankom 3. ZNTP-a.

Napominje se kako se tijekom izrade nacrta prijedloga ZID ZNTP-a, Ministarstvo poljoprivrede, kako stručni nositelj izrade zakona, o ovom pitanju konzultiralo s Europskom komisijom.

3. pitanje:

Povezano pitanje za članke 3, 4 i 5

Kako se, i da li se uopće, ZNTP primjenjuje na sporadične kupnje kupaca koji se prema članku 3. ZNTP-a imaju smatrati kupcima sa značajnom pregovaračkom snagom (kupnje koje takvi kupci obavljaju prema potrebi, bez sklapanja ugovora i isključivo prema uvjetima koji su istaknuti na prodajnim mjestima)? To su primjerice slučajevi kupovine hrane za internu potrošnju, kupovine robe koja se plaća na licu mjesta odnosno odmah preuzima iz trgovine, kupnja na zelenoj tržnici i sl. Dobavljaču (maloprodajnom ili veleprodajnom trgovcu) u takvom slučaju nije nužno niti poznato da je takva kupnja obavljena (model je upravo osmišljen zbog takvih kupnji), niti dobavljač može za takvog kupca izdavati drugačiji račun. Kupac s druge strane ne može za sve takve kupovine sklapati pisani ugovor.

Odgovor:

Odredbom članka 2. stavka 1. točkom 6. ZNTP-a, pojam „dobavljač“ je definiran kao poljoprivredni proizvođač ili svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o njihovu mjestu poslovnog nastana, koji prodaje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih poljoprivrednih proizvođača ili skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba kao što su organizacije proizvođača, organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija. Točkom 7. istoga članka i stavka, pojam „kupac“ je definiran kao svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba.

Isto tako, člankom 1. stavkom 5. ZNTP-a, određeno je da se Zakon ne primjenjuje na odnose dobavljača i krajnjeg potrošača.

Iz iznesenoga proizlazi da kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji ispunjava kriterije iz članka 3. ZNTP-a, a nije riječ o krajnjem potrošaču, podliježe primjeni Zakona.

Iz primjera navedenih u ovom upitu, proizlazi da se u tim slučajevima kupac ponaša kao krajnji potrošač, a ne kao kupac u smislu citirane zakonske odredbe.

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona jasno proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojoj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

O tome je li poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prodan kupcu u smislu ovoga Zakona ili krajnjem potrošaču, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

4. pitanje:

Članak 2. stavak 1. točka 13. povezano s člankom 11. stavkom 1. točkom 24.

Povezano s definicijom nabavne cijene poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u citiranom članku i dosadašnjoj praksi, kakav je tretman naknadnih računa, terećenja i/ili odobrenja dobavljača vezanih za proizvod koji sadrži materijalne nedostatke? Naime, kupac se tad nalazi u situaciji da cijenu takvog proizvoda mora značajno sniziti (često čak ispod nabavne cijene) kako bi ga uopće mogao prodati krajnjem potrošaču. Ovo u situacijama kad dobavljač iz određenog razloga ne postupa i/ili odugovlači u postupanju prema odredbama Zakona o obveznim odnosima koje propisuju odgovornosti prodavatelja za slučaj da prodani proizvod sadrži materijalne nedostatke (često skrivene), a sam proizvod stoji na stanju kupca i, kako bi izbjegao gubitak, kupac ga mora prodati krajnjem potrošaču koji želi takav proizvod kupiti. Je li u tim slučajevima iznimno dozvoljeno proizvod prodavati ispod nabavne cijene kako je definirana citiranim člankom?

Odgovor:

Određivanje nabavne cijene na temelju naknadnih računa dobavljača, ili terećenja koje je izdao kupac, ili odobrenja koje je izdao dobavljač, zbog primjerice, nedostatka na poljoprivrednom ili prehrambenom proizvodu, nije dopušteno te kao takvo ne može biti dio kalkulacije nabavne cijene u prethodnom razdoblju. U tom je smislu već izneseno stajalište u okviru odgovora danih na pitanja broj 2. i 37. u dijelu II. Pitanja vezana uz članke zakona u okviru dokumenta Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom, objavljenog u pročišćenoj inačici 9. listopada 2018. na mrežnoj stranici AZTN-a: <http://www.aztn.hr/nepostene-trgovacke-prakse/cesta-pitanja>. U tom smislu, nabavna cijena ne može se naknadno umanjiti za rabate priznate u naknadno izdanim knjigovodstvenim ispravama, jer se rabati smiju iskazivati isključivo na računu dobavljača, a isto tako, naknadno odobrenje dobavljača vezano uz određenu robu nije

moguće te kao takvo ne može biti dio kalkulacije nabavne cijene u prethodnom razdoblju.

U smislu odredbi Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21.; dalje u tekstu: ZOO), dobavljač odgovara za materijalne nedostatke proizvoda i dužan je naknaditi trgovcu štetu koja je uzrokovana neispravnošću proizvoda. Pritom se ukazuje kako je dopušteno vraćanje proizvoda, koji u smislu ZOO-a imaju materijalne nedostatke za koje je odgovoran proizvođač u skladu s tim propisom.

Prodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost predstavlja nepoštenu trgovacku praksu kupca u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 24. ZNTP-a, osim iznimno u tri, točno određene situacije, a riječ je o situacijama prodaje proizvoda pred istekom roka trajanja, povlačenja proizvoda iz assortimenta ili potpune rasprodaje zbog zatvaranja prodajnog objekta. Druge iznimke Zakon ne pozna, stoga snižavanje cijene ispod nabavne s porezom na dodanu vrijednost u situaciji iz ovoga upita, ne bi bilo dopušteno.

5. pitanje:

Članak 2. stavak 1. točka 19. povezano s člankom 12. stavkom 2. točkom 7.

Kako definirati obrtajnost poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, termin koji je povezan sa istekom roka trajanja proizvoda, kod onih proizvoda koji nemaju definiran rok trajanja (primjerice vino, jaka alkoholna pića, ili primjerice kod novih proizvoda na koje se ZNTP odnosi kao što su sadnice bilja)? Naime, sami dobavljači od kupaca najčešće zahtijevaju povrat upravo takvih proizvoda, a kako bi ih zamijenili novijim proizvodima radi očuvanja kvalitete ili kako bi ih na drugi način iskoristili ili preradili.

Odgovor:

Povrat isporučenih, a neprodanih poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda iznimno je moguć samo ako su kumulativno ispunjeni uvjeti:

- da je takva mogućnost jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije primjene te prakse te
- da je riječ o proizvodu koji dobavljač prvi put isporučuje kupcu ili o proizvodu za koji dobavljač izričito traži prodaju od strane kupca, a unaprijed je pisanim putem upozoren od kupca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja tog proizvoda, ili ako je riječ o novom proizvodu za koji ugovorne strane pisanim putem dogovaraju trajanje probnog razdoblja do najviše 120 dana, a tijekom kojeg kupac ima pravo na povrat novog proizvoda.

ZNTP ne daje odgovor na pitanje kako utvrditi obrtajnost proizvoda pa će se obrtajnost utvrđivati u konkretnim slučajevima u praksi.

Obrtajnost proizvoda bi se mogla definirati kao količina proizvoda za koju kupac procjenjuje da će se prodati u određenom razdoblju, a prije isteka roka trajanja toga proizvoda. S obzirom na to da se obrtajnost proizvoda mijenja od razdoblja do razdoblja i da je tek nakon sklapanja ugovora moguće utvrditi je li proizvod obrtajan ili ne, upozorenje trgovca o tome da je proizvod slabog obrtaja nije primjereno unaprijed predvidjeti u ugovoru.

Stoga, radi ostvarenja svrhe i smisla ZNTP-a nužno je od strane kupca utvrditi jasne, mjerljive i transparentne kriterije obrtajnosti, kako u protivnom ne bi došlo do neopravdanog vraćanja proizvoda dobavljačima.

U tom smislu bi kupci morali promišljali o količinama koje naručuju i ne bi mogli svoje troškove netransparentno prebacivati na dobavljače.

Također, dopušteno je i vraćanje proizvoda koji u smislu ZOO-a imaju materijalne nedostatke za koje je odgovoran proizvođač u skladu s tim propisom.

O tome je li povrat isporučenih, a neprodanih proizvoda poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda ispunjavao uvjete koji su ga činili dopuštenim u smislu odredbe članka 12. stavka 2. točke 7. ZNTP-a, AZTN će ocjenjivati na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti u svakom konkretnom upravnom postupku.

6. pitanje:

Članak 5.

Je li za ugovor između dobavljača i kupca apsolutno nužna pisana forma u smislu klasičnog ("papirnatog") ugovora i potpisa? Uдовoljava li ovoj formi i razmjena preslike (scan-a) potписанog ugovora e-mailom? Uдовoljava li ovoj formi i bilo koja vrsta elektroničkog potpisa, odnosno, ako ne bilo koja, koja vrsta elektroničkog potpisa bi zadovoljavala propisanu formu? Naime, sukladno Zakonu o obveznim odnosima zahtjev pisanog oblika će biti ispunjen ako strane razmijene pisma ili se sporazume pomoću drugog sredstva koje omogućuje da se sa sigurnošću utvrde sadržaj i identitet davatelja izjave.

Odgovor:

O ovom pitanju AZTN je iznio svoje stajalište u jednom od odgovora na pitanja adresata, objavljenom na njegovoj mrežnoj stranici: <http://www.aztn.hr/nepostene-trgovacke-prakse/cesta-pitanja/>.

Naime, AZTN je u povodu zahtjeva za davanje pojašnjenja vezanog uz valjanost ugovora u smislu ZNTP-a sklopljenog elektroničkim putem, uz korištenje jednostavnog elektroničkog potpisa u okviru Adobe Sign programa, zauzeo stajalište kako sklapanje ugovora elektroničkim putem uz korištenje (jednostavnog) elektroničkog potpisa, u načelu, samo po sebi ne bi bilo protivno odredbama ZNTP-a, naravno ako bi takvi ugovori sadržavali sve bitne odredbe predviđene odredbama članka 5. ZNTP-a (izmijenjenog člankom 6. ZID ZNTP-a) i ako takvi ugovori ne bi sadržavali odredbe, koje predstavljaju nepoštene trgovачke prakse u smislu ZNTP-a.

Pritom, AZTN posebno naglašava kako je opisano stajalište načelne naravi pa nipošto ne znači da ugovori sklopljeni razmjenom preslike (scana) potписанog ugovora e-mailom elektroničkim putem ili potpisani korištenjem jednostavnog elektroničkog potpisa, ne bi mogli biti predmetom konkretnog upravnog postupka, koji bi AZTN mogao voditi protiv pojedinog adresata ZNTP-a. Naime, valja napomenuti da u slučaju ako bi stranka protiv koje AZTN vodi postupak ili dobavljač, čije je ime navedeno u ugovoru, osporavali da su sklopili ugovor elektroničkim putem, uz korištenje jednostavnog elektroničkog potpisa, AZTN bi u toj situaciji utvrđivao činjenice i okolnosti vezane uz osporavanje ugovorne strane da je sklopila takav ugovor.

7. pitanje:

Članak 5. stavak 1

U praksi se često događa da se ugovori između dobavljača i kupca pregovaraju duže vrijeme i da se neki elementi dogovore i počnu primjenjivati odmah, dok ostali nisu još ispregovarani. U praksi nije realno očekivati da će se neki uvjeti ispregovarati dok nisu poznati rezultati prethodnog perioda, a ugovori se obično potpisuju na godišnjem nivou. Pritom, kupac u velikom broju slučajeva niti nije "krivac" za produljene pregovore već često

odugovlače i sami dobavljači (osobito oni sa većom pregovaračkom snagom od kupca - gledano prema prihodima - a što u zakonu nije prepoznato). Kako pristupiti ovom problemu u kontekstu citiranog članka?

Odgovor:

Ugovor između dobavljača i kupca mora biti sklopljen u pisanom obliku prije isporuke poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda i sadržavati koje sve odredbe bitne za njihov poslovni odnos, a osobito odredbe iz članaka 5. stavka 1. točke 1. do 6. ZNTP-a.

Međutim, pored 6 bitnih odredbi iz navedenog članka 5., ne moraju svi elementi ugovora biti sadržani u istom dokumentu, odnosno dopušteno je da se pojedina pitanja urede dodatkom (aneksom) ugovora, ili čak da se ugovorene bitne odredbe izmijene tijekom poslovnog odnosa kupca i dobavljača, pri čemu je bitno je da i ugovor i dodaci (aneksi) budu u pisanom obliku i da su ugovorenii prije provedbe/primjene takve odredbe te da nisu protivni odredbama ZNTP-a.

Ako dobavljač ne želi sklopiti novi ugovor u pisanom obliku ili aneks ugovoru koji bi bio uskladen sa ZNTP-om, a kupac nastavi poslovati s dobavljačem bez pisanih ugovora (ili odgovarajućeg dodatka), tada krši odredbe ZNTP-a te u tom smislu može odgovarati za tešku povredu ZNTP-a.

Pritom valja napomenuti da je ZID ZNTP stupio na snagu 1. rujna 2021. te da se ugovori između dobavljača i kupaca sklopljeni prije njegova stupanja na snagu moraju uskladiti s njegovim odredbama najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, dakle do 1. ožujka 2022. (članak 23. stavak 1. ZID ZNTP-a). Također, kupci na koje se nije primjenjivao ZNTP moraju do 1. ožujka 2022. sklopiti ugovore sa svojim dobavljačima prehrambenih i/ili poljoprivrednih proizvoda nad kojima imaju značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona.

Prema tome, svaki ugovor, dodatak ugovoru, ili svaka druga intervencija u postojeći ugovorni odnos, koja nastaje nakon 1. rujna 2021. morali bi biti uskladjeni s odredbama ZNTP-a. Ako su prema njihovom sadržaju, tada važeći ugovori trebali prestati važiti prije 1. rujna 2021., ili su trebali prestati važiti u razdoblju između 1. rujna 2021. i 28. veljače 2022., bilo je preporučljivo da se prije 1. rujna 2021., produlji njihovo trajanje do 28. veljače 2022. Tako produljeni ugovori bili bi tretirani, ne kao novi, već kao postojeći ugovori. Napominje se da je ZID ZNTP bio objavljen 14. svibnja 2021. pa su ti adresati imali dovoljno vremena prije njegova stupanja na snagu urediti način poslovanja s njihovim dobavljačima, koji bi im osigurao mogućnost dodatnog vremena za prilagodbu njegovim odredbama.

Kupci, koji do stupanja na snagu ZID ZNTP-a nisu bili obveznici njegove primjene, mogli su do 28. veljače 2022. nastaviti s poslovanjem na način na koji su poslovali i do stupanja na snagu Zakona. Međutim, ako su odlučili sklopiti ugovor sa svojim dobavljačima prije početka pune primjene Zakona (1. ožujka 2022.), ti ugovori su već tada morali imati formu i u cijelosti biti uskladjeni s odredbama ZNTP-a.

Međutim, Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), koji je donijela ministrica poljoprivrede na temelju ovlasti iz odredbe članka 2. stavka 2. ZNTP-a, određeno je da popis PTOPPP stupa na snagu 1. ožujka 2023. Slijedom iznesenoga, a u cilju osiguravanja pravne sigurnosti, odredbe članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, će se primjenjivati od 1. ožujka 2023.

8. pitanje:

Članak 11. stavak 1. točka 2.

Uzimaju li se ovom odredbom u obzir opravdani razlozi otkazivanja narudžbi (primjerice greške u narudžbi) te različite dinamike naručivanja i isporuka, osobito onih isporuka koje imaju rok kraći od 30 dana? Molimo da se pitanje razmatra pod neupitnom pretpostavkom da bi u tim slučajevima kupac dobavljaču nadoknadio štetu koja mu je eventualno mogla nastati zbog otkazivanja sukladno međusobnom ugovoru. Napominjemo da Direktiva predviđa mogućnost uvođenja iznimke u pogledu nedopuštenosti ove prakse (jer bi za proizvode u određenim sektorima, kraći rokovi za otkazivanje mogli biti dovoljni dobavljačima da prodaju svoje proizvode drugdje ili da ih sami iskoriste). U tom je kontekstu kazna od 3,5 milijuna kuna svakako neprimjerena.

Odgovor:

Ova nepoštена trgovačka praksa, dakle praksa da kupac otkazuje dobavljaču narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u roku kraćem od 30 dana, s obzirom na to da u roku kraćem od 30 dana nije razumno očekivati da će dobavljač pronaći drugi način stavljanja na tržište ili upotrebe tih proizvoda (članak 11. stavak 1. točka 2. ZNTP-a), je svrstana u članak u kojem se nalaze nepoštene prakse koje su uvijek i bez izuzetka zabranjene. Dakle, Zakon nije predvidio iznimku ovoj zabrani pa gramatičkim tumačenjem ove odredbe, takav otkaz narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, u roku kraćem od 30 dana, bi uvijek bio zabranjen.

Smisao ove odredbe je pružiti osiguranje dobavljaču da će unutar roka od 30 dana nakon što ga kupac obavijesti o otkazu narudžbe, imati osiguran plasman svojih proizvoda kod tog kupca. Naime, zakonodavac je ocijenio da je upravo 30 dana dostatno vrijeme da dobavljač u međuvremenu, od otkaza narudžbe organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način. Drugim riječima, kupac je u takvim situacijama obvezan pisanim putem dobavljača obavijestiti o otkazu narudžbe s otkaznim rokom od 30 dana.

O tome je li riječ o kršenju navedene odredbe, AZTN će ocjenjivati u svakom konkretnom upravnom postupku, uzimajući pri tome u obzir sve činjenice i okolnosti bitne za razjašnjenje pojedinog spornog pitanja, odnosno prakse.

Iznos od 3,5 milijuna kuna je maksimalni iznos novčane kazne kojom se pravna osoba može kazniti za tešku povredu ZNTP-a. Pri utvrđivanju i izricanju novčane kazne AZTN uzima u obzir težinu povrede, opseg povrede, vrijeme trajanja povrede i posljedice te povrede za dobavljače, a utvrđeni iznos novčane kazne smanjuje se ili povećava ovisno o utvrđenim olakotnim i/ili otegotnim okolnostima (članak 24. stavak 2. i članak 27. ZNTP-a).

9. pitanje:

Članak 11. stavak 1. točka 17.

Da li se praksom iz citiranog članka (stavka i točke) zabranjuje i tzv. odobrenje na zalihu? Riječ je o umanjenju cijene robe od strane dobavljača kad se uoči da se određena stara zaliha neće prodati po punoj cijeni, a kupac, zbog skladišnih ograničenja, ne može naručivati novu robu dok ne proda staru. Dapače, ako je i navedeno zabranjeno, takva situacija poprilično ide na štetu dobavljača, čak i više nego što šteti kupcu.

Odgovor:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a kao nepoštena trgovacka praksa propisana je praksa kupca koji zahtjeva ili ugovara i/ili naplaćuje dobavljaču naknadu za umanjeni promet, prodaju ili umanjenu maržu kupca zbog smanjene prodaje određenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda.

Prema članku 7. stavku 2. ZNTP-a, račun koji dobavljač izdaje kupcu, osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se odnose, a u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca. Budući da u trenutku izdavanja računa dobavljač ne može unaprijed znati koje količine će njegovih proizvoda u određenom razdoblju kupac uspjeti prodati, ne može niti iskazati rabat na računu.

Međutim, naknadno odobrenje dobavljača vezano uz određenu robu nije dopušteno te kao takvo ne može biti dio kalkulacije nabavne cijene u prethodnom razdoblju, a s ciljem da bi na taj način kupci morali promišljali o količinama koje naručuju i ne bi mogli svoje troškove netransparentno prebacivati na dobavljače.

Dakle, nabavna cijena ne može se naknadno umanjiti za rabate ili odobrenja priznate u naknadno izdanim knjigovodstvenim ispravama, jer se rabati smiju iskazivati isključivo na računu dobavljača.

S druge strane, naknade za usluge kupca prema dobavljaču čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatraju se nametanjem nepoštenе trgovacke prakse ne smiju biti izražene na računu dobavljača već za te usluge kupac mora izdati račun dobavljaču na kojem je jasno specificirati svaku pojedinu uslugu za koju se plaća naknada (članak 7. stavak 6. ZNTP-a).

10. pitanje:

Članak 11. stavak 1. točka 19.

Kako se u kontekstu citiranog članka (stavka i točke) tumači "lista ugovorenih proizvoda", odnosno asortiman kupca u slučajevima kada je ugovoren princip neobveznosti ponude i naručivanja sukladno potrebama kupca te se cjenik dobavljača smatra ponudom za moguće naručivanje pri čemu kupac nema obvezu naručivati sve artikle sa cjenika već o tome samostalno odlučuje? Ovo pod pretpostavkom da nije ugovoren asortimansi bonus ili asortimansi rabat koji uvjetuje određenu širinu ili dubinu artikala u asortimanu. Kako u slučajevima ugovorenog principa neobveznosti ponude i naručivanja u okviru ugovorene liste proizvoda tumačiti "značajno smanjenje narudžbe" pojedinog proizvoda? S obzirom na različitu dinamiku naručivanja i isporuka pojedinih proizvoda, nejasno je u odnosu na koji period se promatra smanjenje, što je značajno smanjenje i kako dobavljača 30 dana unaprijed obavijestiti o smanjenju (kako računati taj rok?)

Odgovor:

Kupac i dobavljač mogu ugovoriti da tom ugovoru priloženi cjenik s kompletним asortimanom proizvoda nekog dobavljača ne obvezuje kupca na kupnju svih proizvoda s cjenika, već samo onih koje kupac prema svojim potrebama odabere.

Naravno, pod pretpostavkom da nije ugovoren rabat za držanje određenog asortimana ili naknada za asortiman. U tom slučaju, dakle, ako je ugovorom između kupca i dobavljača ugovoren rabat za držanje određenog asortimana ili naknada za asortiman, u takvom ugovoru mora jasno biti naznačeno koje proizvode kupac mora kupovati od dobavljača, kako bi ostvario pravo na rabat na asortiman, ili naknadu za držanje određenog asortimana, već prema tome što je od navedenog je ugovoren. U takvim situacijama potrebno je sastavljati asortimansku listu, osim ako asortiman nije naveden u samom ugovoru.

Smisao odredbe članka 11. stavka 1. točka 19. ZNTP-a je pružiti osiguranje dobavljaču da će unutar roka od 30 dana nakon što ga kupac obavijesti o brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda, ili smanjivanju narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, imati osiguran plasman svojih proizvoda kod tog kupca. Naime, zakonodavac je ocijenio da je upravo 30 dana dostatno vrijeme da dobavljač u međuvremenu, od brisanja proizvoda s ugovorene liste proizvoda ili značajnog smanjivanja narudžbe, organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način. Dakle, nije zabranjeno da kupac pojedini poljoprivredni ili prehrambeni proizvod briše s liste ili smanji narudžbu pojedinog ili pojedinih poljoprivrednih proizvoda dobavljača, ali onda to mora učiniti na način da dobavljaču ostavi dostatno vremena da za svoje proizvode nađe drugog kupca ili osigura drugo tržište. Drugim riječima, kupac je u takvim situacijama obvezan pisanim putem dobavljača obavijestiti o brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda ili smanjivanju narudžbe s otkaznim rokom od 30 dana.

O tome koje su to redovne količine u odnosu na koje će se smanjenje promatrati, valja ukazati na to da ne postoji konkretno mjerilo za „redovne količine“ u odnosu na koje će se smanjenje promatrati, jer ako nisu ugovorene obvezne količine, kupac količine određuje prema svojim potrebama i dinamikom koju diktiraju te potrebe. U svakom slučaju i ovdje je bitno da su sve ugovorne odredbe pisanih ugovora, kao i eventualnih aneksa ugovora i priloga, jasno, razumljivo i precizno određene, odnosno ugovorene. Razumno je da se takvo umanjenje promatra tek ako je riječ o umanjenju od 50%.

U svakom slučaju, o tome smatra li se smanjenje pojedine narudžbe „značajnim“ smanjenjem narudžbi u smislu citirane odredbe, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom upravnom postupku, na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti.

11. pitanje:

Članak 11. stavak 1. točka 22.

U ovoj točci brisan je dio teksta "osim naknade čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca vezanom za uslugu koju kupac pruža dobavljaču", iako se isto i dalje navodi na drugim mjestima u ZNTP-u gdje se spominju naknade kupca (primjerice kod izdavanja računa - članak 7. stavak 6.). S obzirom da je izbrisana formulacija ipak ostala u članku koji propisuje sadržaj računa (dakle članak 7. stavak 6.), je li ispravno tumačiti da i dalje postoji mogućnost naplate naknade za bilo koju stvarnu i mjerljivu uslugu odnosno ostvareni učinak kupca, koji nije taksativno naveden kao nepoštena praksa? Drugim riječima, ako postoji, koja je ovdje izmјena u odnosu na trenutno važeći ("stari") ZNTP i njegovu primјenu? Također, nejasan je i smisao predmetne odredbe koja glasi: "ugovara i/ili naplaćuje naknadu koja se ne iskazuje na računu dobavljača". Radi li se o omašci pa je zakonodavac zapravo htio reći "koja se iskazuje na računu dobavljača", odnosno "koja se ne iskazuje na računu kupca" što bi bilo u skladu s već zabranjenim izražavanjem naknade za uslugu kupca na računu dobavljača ili je zakonodavac htio reći da kupac općenito ne može naplaćivati naknade što ne bi imalo nikavkog smisla ili pak nešto treće?

Odgovor:

Naknade za usluge kupca prema dobavljaču čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatraju se nametanjem nepoštene trgovačke prakse u smislu odredbi Zakona, kupac i dalje smije naplaćivati dobavljaču, pri čemu mora biti riječ o prethodno ugovorenoj te na jasan i razumljiv način definiranoj usluzi kupca prema dobavljaču, na temelju čega, kupac može (nakon izvršenja usluge) dobavljaču naplatiti mjerljivu i primjerenu naknadu za svoju činidbu.

Za te usluge kupac mora izdati račun dobavljaču na kojem je dužan jasno specificirati svaku pojedinu uslugu za koju se plaća naknada (članak 7. stavak 6. ZNTP-a). Pri tome je bitno naglasiti da takva naknada mora biti i ugovorom određena te da je naplata takve naknade dopuštena samo ako dobavljač takvu uslugu izričito pisanim putem traži od trgovca.

12. pitanje:

Članak 11. stavak 1. točka 24.

Kako se u kontekstu citiranog članka (stavka i točke) tretiraju sezonski proizvodi koji su praktički neutrživi protekom (primjerice božićne ili uskršnje) sezone ali nisu pred istekom roka trajanja? Naime, AZTN je u svojim ranijim odgovorima prepoznao da postoje određeni proizvodi koji su sezonske naravi te da se nakon proteka sezone izlistavaju iz assortimenta. Stoga, ako se radi o proizvodu koji se protekom sezone izlistava, je li taj proizvod, primjenjujući navedenu logiku, moguće prodavati ispod nabavne cijene? Suprotno bi bilo komercijalno nelogično. Također, kako u kontekstu citiranog članka (stavka i točke) tumačiti koliko najmanje vremena mora proći između izlistanja i ponovnog ulistanja proizvoda - poglavito se to odnosi na opisane sezonske proizvode?

Odgovor:

Prodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost neće se smatrati nepoštenom, i time zabranjenom trgovackom praksom kupca - trgovca u maloprodaji u tri iznimne i Zakonom propisane situacije: kada je riječ o proizvodima pred istekom roka trajanja, povlačenju poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iz assortimenta te potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja prodajnog objekta (članak 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a).

Ako bi se poljoprivredni ili prehrambeni proizvod povlačio iz assortimenta upravo zbog njegove sezonalnosti, odnosno vezanosti uz pojedinu sezonu, takva bi se praksa mogla smatrati jednom od iznimki predviđenih člankom 11. stavkom 1. točkom 24. ZNTP-a.

Dakle, u odnosu na sezonske proizvode, odnosno poljoprivredne i prehrambene proizvode čija je prodaja krajnjim potrošačima vezana upravo za sezonu njihove prodaje (primjerice, Božić, Uskrs, Sv. Nikola i slično), ne bi bilo protivno ZNTP-u povući takav proizvod s liste assortimenta te ga ponovo uvrstiti u assortmansku listu iduće sezone. Potrebno je pritom voditi računa da takva praksa bude ugovorena između kupca i dobavljača te u pisanom obliku dokumentirana prije njezine provedbe.

Vrijeme koje bi trebalo proći između izlistavanja proizvoda iz assortimenta i ponovnog ulistavanja proizvoda u assortiman moralo bi biti primjereno naravi sezonskih proizvoda i u skladu s trgovackim običajima.

13. pitanje:

Članak 11. stavak 1. točke 26. i 27.

Primjenjuje li se iznimka iz članka 11. stavak 1. točke 24 (prodaja poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost, osim pod uvjetom da je riječ o proizvodima pred istekom roka trajanja) na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode (točka 26.) i proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajnje prodajne cijene (točka 27.)?

Odgovor:

Sve odredbe Zakona primjenjuju se na sve poljoprivredne i prehrambene proizvode, a samo neke (članak 11. stavak 1. točke 26. i 27. ZNTP-a te članak 12. stavak 2. točka 2. ZNTP-a) primjenjuju se isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode, kao posebnu skupinu u okviru poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Iznimke odredbe članka 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a, odnosno prodaja poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda pred istekom roka trajanja krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost, primjenjuje se na sve poljoprivredne i prehrambene proizvode, pa tako i na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode.

Međutim, valja ukazati na to da će krajnja prodajna cijena proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, s obzirom na način njezina izračuna, uvijek biti viša od nabavne cijene. U tom smislu, prodajom proizvodno i tržišnog osjetljivog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda ispod krajnje prodajne cijene, trgovac u maloprodaji je već primijenio nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a.

Ako bi se proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvoda na akciji prodavali u maloprodaji po cijeni koja za krajnjeg potrošača nije niža od 34% od krajnje prodajne cijene (pa u tom smislu nije primjenjena nepoštena trgovačka praksu iz članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a) i takva cijena se u izračunu može spustiti ispod nabavne cijene proizvoda s porezom na dodanu vrijednost. To ne bi bilo dopušteno. Dakle, kupac, koji je trgovac u maloprodaji, mora voditi računa o tome da proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi, koji se prodaju u okviru akcijske ponude ne smiju biti prodavani po cijeni nižoj od njihove nabavne cijene s porezom na dodanu vrijednost.

Teoretski, ako bi proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi tijekom trajanja akcije/promidžbe postali proizvodi pred istekom roka trajanja, mogao bi se primijeniti izuzetak iz članka 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a te ti proizvodi prodavati ispod nabavne cijene s porezom na dodanu vrijednost.

Međutim, ako bi kupac – trgovac u maloprodaji (zlo)uporabio ovu (teoretsku) mogućnost, stavljući u akciju proizvodno i tržišno osjetljive proizvode za koje zna da će u razdoblju akcije postati proizvodi pred istekom roka trajanja, te ih pred istekom roka trajanja, a u tijeku akcije dodatno snizio, ispod nabavne cijene s porezom na dodanu vrijednost, AZTN će u svakom konkretnom slučaju, s obzirom na sve činjenice i okolnosti, ocjenjivati je li takvom praksom kupac-trgovac u maloprodaji pokušao zaobići primjenu Zakona, odnosno povrijedio njegove odredbe te o kojoj je vrsti i težini povrede riječ.

14. pitanje:

Članak 11. stavak 1. točka 27

Definicija iz članka 11. stavka 1. točke 27. je vrlo nejasna i u koliziji sa prethodnim točkama. Prije svega, odnosi li se navedena formulacija samo na akcije prema krajnjim potrošačima a ne na akcije prema veleprodajnim kupcima (koje i dalje zapravo regulira Zakon o trgovini) što bi proizlazilo i iz ostalih odredbi ZNTP? Također, posebno je nejasna sljedeća formulacija: "što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, neto težine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene". Molimo kroz primjer objasniti na što se navedeno točno odnosi.

Odgovor:

Iz dikcije odredbe članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a jasno proizlazi da se nepoštenom trgovačkom praksom smatra praksa kupca koji prodaje proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene.

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona jasno proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. ZZP-a i članka 9. stavka 1. Zakona o trgovini ZT-a, kao je to obrazloženo uz odgovor na 3. pitanje u ovoj skupini pitanja.

O tome je li poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prodan kupcu u smislu ovoga Zakona ili krajnjem potrošaču, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

15. pitanje:

Članak 12. stavak 2.

Citirani članak (i stavak) između ostalog određuje da su dopuštene prakse iz članka 12. stavka 1. koje su jasno i nedvosmisleno ugovorene u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca. Zadovoljava li formu ugovora, odnosno naknadnog ugovora obrazac kupca, potpisani od dobavljača i kupca, a u kojem je dobavljač popunio odgovarajuća polja i na taj način iznio svoj zahtjev za uslugom (usluga oglašavanja, usluga smještaja i slično), ako je to u "osnovnom" ugovoru predviđeno?. Također, zadovoljava li formu ugovora i e-mail komunikacija u kojoj su ugovorne strane dogovorile uslugu na zahtjev dobavljača i iz koje je dakle vidljiva suglasnost obju strana, a u "osnovnom" ugovoru su dobavljač i kupac usuglasili takvu mogućnost? Ova se pitanja postavljaju u kontekstu odredaba Zakona o obveznim odnosima prema kojima ugovor je sklopljen kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora, pri čemu će zahtjev pisanih oblika biti ispunjen ako strane razmijene pisma ili se sporazume pomoću drugog sredstva koje omogućuje da se sa sigurnošću utvrde sadržaj i identitet davatelja izjave.

Odgovor:

Člankom 12. stavak 2. točke 1. do 7. ZNTP-a definiraju se nepoštene trgovačke prakse kupca koje mogu biti izuzete od zabrane pod uvjetom su jasno i nedvosmisleno u pisanim oblicima ugovorene u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, i to prije izvršenja tih praksi te ako ispunjavaju propisane uvjete za izuzeće takvih praksi od zabrane.

Pojedina pitanja vezana uz ugovorni odnos kupca i dobavljača mogu se rješavati i nakon sklapanja ugovora, sklapanjem dodataka, aneksa ugovoru, također u pisanim oblicima, ali takve odredbe moraju biti ugovorene prije njihove primjene, pri čemu ne smije biti riječ o praksama koje se smatraju nepoštenima u smislu Zakona. Praktičnosti radi, neke usluge se mogu zatražiti elektroničkom porukom, ali takva mogućnost mora prethodno biti ugovoren ugovorom ili aneksom ugovora, pri čemu zahtjev dobavljača treba biti izričit - u pisanim oblicima - kako bi se u svakom trenutku moglo dokazati da je zahtjev za obavljanje usluge podnio dobavljač, odnosno da obavljanje takve usluge nije nametnuto od strane kupca.

AZTN će u konkretnim upravnim postupcima ocjenjivati jesu li takve odredbe u skladu sa Zakonom, uzimajući u obzir sve elemente pojedinog poslovnog odnosa.

16. pitanje:

Članak 12. stavak 2.

Molimo točno pojašnjenje i definiciju pojma "objektivne i razumne procjene" na kojima se moraju temeljiti plaćanja prema citiranom članku (i stavku).

Odgovor:

Objektivne i razumne procjene naknada iz članka 12. stavka 2. ZNTP-a, nastaju u skladu i kao rezultat primjene temeljnih načela obveznih odnosa, a prije svega načela savjesnosti i poštenja, ravnopravnosti ugovornih strana, jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima. U tom smislu, visina naknade mora biti zasnovana na objektivnim i razumnim kriterijima te odgovarati pruženim uslugama koje su tom naknadom plaćene.

O tome je li procjena pojedine naknade iz toga članka objektivna i razumna, AZTN će ocjenjivati će u svakom pojedinom konkretnom slučaju, uzimajući pri tome u obzir, sve činjenice i okolnosti bitne za pojedini poslovni odnos dobavljača i kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

17. pitanje:

Članak 12. stavak 2. točka 2.

Koji su točno uvjeti za primjenu "refundiranja" razlike do pune cijene na koju je obvezan kupac prema citiranom članku (stavku i točci)? Naime, nije jasno čija bi to inicijativa treba biti, kako će se to financijski provesti i hoće li dobavljač izdavati dodatni račun? Da li se kod obračuna prodanih artikala moraju isključiti količine eventualno prodane veleprodajnim kupcima, i da li se cijeli članak u stvari odnosi na akcije namijenjene krajnjim potrošačima? Kada bi se naknada razlike trebala dogoditi? Ne krše li se time same odredbe o nabavnoj cijeni ako se neki artikl proda u međuvremenu (prije nego dobavljač dostavi dodatni račun) - kupac bi de facto prodavao ispod (buduće) nabavne cijene?

Odgovor:

Da se praksa kupca iz članka 12. stavka 1. točka 2. ZNTP-a ne bi smatrala nepoštenom, kumulativno moraju biti ispunjeni uvjeti iz stavka 2. točke 2. istoga članka ZNTP-a, i to da je takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te da dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca, pri čemu kupac mora prije promidžbe navesti razdoblje njezinog trajanja te očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni, s time da u odnosu na proizvodno i tržišno osjetljive proizvode, postoji dodatan režim u okviru kojeg za kupca nastaju dodatne obveze.

Smisao ove odredbe je zaštiti dobavljača od prebacivanja troškova popusta u snižavanju cijene poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo, propisivanjem uvjeta pod kojima se sudjelovanje dobavljača u promidžbama koje inicira kupac ipak neće smatrati nepoštenim, s tim da je poseban režim određen za proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode.

Opisana praksa se po prirodi stvari odnosi na maloprodaju, jer se upravo u maloprodaji provode promidžbe (akcijske prodaje), odnosno sniženje cijena proizvoda zbog prodaje tih proizvoda na akciji krajnjim potrošačima.

Iz citirane odredbe proizlazi da je riječ o promidžbi, koju je pokrenuo kupac, a provodi se na zahtjev dobavljača¹, koja kako je navedeno, mora biti prethodno ugovorena u svim bitnim segmentima i uskladena s odredbama Zakona, pri čemu se takva akcija ne može provoditi po cijeni nižoj od nabavne s porezom na dodanu vrijednost, osim u tri iznimna slučaja propisana člankom 11. stavkom 1. točkom 24. ZNTP-a, a u slučaju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, ti se proizvodi ne mogu prodavati uz popust veći od 34% od krajne prodajne cijene.

Kupac sam određuje razdoblje promidžbe prije same promidžbe te u tom smislu mora i planirati, odnosno procijeniti količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni.

S obzirom na poseban režim proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, za kupca u toj situaciji nastaje i posebna obveza u slučaju ako u razdoblju promidžbe ne uspije prodati naručenu/isporučenu količinu tih proizvoda, a riječ je o obvezi da nakon završetka razdoblja promidžbe kupac mora dobavljaču:

- dostaviti podatke o prodanim količinama u razdoblju promidžbe odmah po isteku razdoblja promidžbe
- platiti razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni.

Dobavljač bi, jednako tako, morao u što kraćem roku od primitka podataka o prodanim količinama kupcu izdati odgovarajući finansijski dokument na temelju kojeg bi kupac platio razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Kako bi se kupcu omogućilo da odmah po isteku razdoblja promidžbe u svojem računovodstvenom sustavu primjenjuje redovitu nabavnu cijenu za količinu proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvode koja nije prodana u razdoblju promidžbe, odnosno ne čekajući finansijski dokument, koji mu dobavljač treba poslati, preporučljivo je da, uz sniženu cijenu, i redovna nabavna cijena (informativno) bude iskazana već na računu dobavljača za proizvode isporučene za razdoblje promidžbe.

Kupac dobavljaču plaća razliku između snižene cijene i redovite cijene, i to za onu količinu proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koja nije prodana u razdoblju promidžbe. Primjerice, redovita nabavna cijena proizvodno i tržišno osjetljivog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda iznosi 10,00 kuna/komad, a snižena cijena po kojoj kupac nabavlja taj proizvod za razdoblje promidžbe iznosi 7,00 kuna/komad. Kupac je na temelju procijenjene količine za koju očekuje da će je prodati u razdoblju promidžbe naručio od kupca 1.000 komada tog proizvoda te je kupac isporučio naručenu količinu. U razdoblju promidžbe kupac je

¹ U odnosu na isto pitanje iz dokumenta „Objedinjeni odgovori na pitanja u vezi s primjenom Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.) od 30. studenoga 2021., brisane su riječi „kao usluga kupca“, a detaljno obrazloženje izmijenjenog stava o tom pitanju nalazi se u odgovoru na 1. pitanje u 26. skupini pitanja, zaprimljenoj 7. siječnja 2022. u ovom dokumentu.

prodao 600 komada predmetnog proizvoda, na temelju kojeg podatka dobavljač izdaje primjerice, terećenje na 1.200,00 kuna (400 komada x 3,00 kune/komad).

5. skupina pitanja, zaprimljena 16. srpnja 2021.

1. pitanje:

Primjena članka 5.

Mogu li pitanja koja se ne odnose na obvezne elemente ugovora biti uređena drugim dokumentom, npr. promemorijom i sl.?

Odgovor:

Slično kao i u članku 5. stavku 1. ZNTP-a/17., članak 5. ZNTP-a u stavku 1., određuje da ugovor između dobavljača i kupca mora biti sklopljen u pisanim oblicima prije isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, a osobito odredbe o: 1. cijeni poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i/ili načinu njezina određivanja odnosno izračuna, 2. kvaliteti i vrstama poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje kupcu, 3. uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, 4. uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji su predmet isporuke, 5. mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda određivog i/ili određenog adresom mesta isporuke i 6. trajanju ugovora. Dakle, pored minimuma propisanih odredbi (točke od 1. do 6. toga stavka), ugovor između dobavljača i kupca mora sadržavati ostale elemente bitne za taj poslovni odnos.

Sve promjene u ugovoru / ugovornom odnosu, također moraju biti učinjene u pisanim oblicima, usuglašene od obje ugovorne strane, i to prije početka primjene tako dogovorene nove ili izmjenjene poslovne prakse te naravno, ne smiju biti protivne odredbama Zakona.

Zakon ne predviđa naziv takvog dokumenta pa ako bi on bio sastavljen u propisanom (pisanim) obliku, odražavao stvarnu volju ugovornih strana i ne bi sadržavao odredbe koje bi bile protivne zakonu, posve je irelevantan naziv takvog dokumenta.

2. pitanje:

Primjena članka 5. stavka 2.

ZID ZNTP-a predviđa promjenu odredbe o načinu određenja cijene. Je li i na temelju ove odredbe dopušteno ugovorom o kupoprodaji primjerice odrediti da je kupoprodajna cijena robe jednaka prosječnoj cijeni robe, iste vrste i kvalitete, na zelenoj tržnici u xxx mjestu na dan narudžbe robe“?

Odgovor:

Odredba u članku 5. stavku 2. ZNTP-a određuje da cijena poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda može biti određena u fiksnom iznosu, a može se odrediti i/ili izračunati zbrajanjem različitih faktora koji moraju biti utvrđeni u ugovoru, a koji primjerice mogu uključivati tržišne pokazatelje koji se odnose na promjene tržišnih uvjeta, isporučene količine te kvalitetu ili sastav isporučenih poljoprivrednih proizvoda.

Ovako propisanom odredbom, precizirani su i postavljeni dodatni zahtjevi u smislu jasnijeg definiranja cijene poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i/ili načina njezina određivanja odnosno izračuna.

O tome je li cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda određena na jasan i razumljiv način, AZTN će ocjenjivati u svakom konkretnom slučaju uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti pojedinog slučaja.

Međutim, načelno odgovarajući na postavljeni upit, bilo bi dopušteno ugovorom odrediti da se kupoprodajna cijena poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda određuje prema najnižoj ili prosječnoj ili najvišoj cijeni poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iste vrste i iste kvalitete, postignutoj u tjednu koji je prethodio tjednu otkupa na točno određenoj veletržnici (primjerice, u Čakovcu, ili Osijeku).

Naime, podaci o cijenama poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda postignutih na pojedinoj tržnici, poznati su i javno dostupni za prethodni tjedan otkupa u okviru baze podataka Tržišnog cjenovnog informacijskog sustava u poljoprivredi (dalje u tekstu: TISUP) pa bi podaci o cijenama iz toga izvora mogli biti referentni i za određivanje cijene pojedino poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda.

3. pitanje:

Primjena članka 5. stavci 3.-5.

Predmetnim odredbama propisuju se uvjeti i rokovi plaćanja pokvarljivih i nepokvarljivih proizvoda u slučajevima kada je „ugovorom predviđena redovita isporuka proizvoda“ te da ugovoren razdoblje isporuke može biti ugovoren i obuhvatiti obračunsko razdoblje od najdulje 30 dana. Molimo pojašnjenje pojma „ugovorom predviđene redovite isporuke proizvoda“, odnosno što se smatra redovitom isporukom u kontekstu računanja rokova plaćanja. Po našem shvaćanju, istom se smatraju samo isporuke za koje je ugovorom specificirana dinamika isporuke (npr. 2 puta tjedno ili 3 puta mjesечно), a ne i isporuke za koje ugovorom dinamika nije specificirana (npr. ugovorom predviđeno da će isporuke biti vršene prema narudžbi kupca pri čemu će ugovorom biti određen rok isporuke kao i mjesto isporuke, a svaku pojedinu isporuku pratit će račun dobavljača). Ako je naše gornje shvaćanje pogrešno, molimo Vas da nam na primjeru prikažete značenje pojme „redovita isporuka proizvoda“. Također, molimo pojašnjenje na koji način treba računati početak i kraj obračunskog razdoblja od 30 dana, odnosno da li to razdoblje teče od prvog do posljednjeg dana svakog mjeseca (npr. od 01.04. do 01.05.), ili od dana u pojedinom mjesecu kada je izvršena prva isporuka do odgovarajućeg dana u sljedećem mjesecu (npr. 16.04.- 16.05.).

Odgovor:

Odredba u članku 5. u stavcima od 3. do 8. ZNTP-a, detaljno su razrađene situacije vezane uz rokove i uvjete plaćanja u situacijama kada je ugovorom predviđena redovita isporuka poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, kao i uvjeti i rokovi plaćanja kada nije ugovorena redovita isporuka tih proizvoda.

Ugovorom predviđene redovite isporuke proizvoda predviđene člankom 5. u stavcima od 3. do 5. ZNTP-a, bi bile isporuke za koje je ugovorom specificirana dinamika isporuke proizvoda, koja je određena ili barem odrediva u određenom razdoblju ovisno o vrsti pojedinog proizvoda.

U odnosu na način računanja početka i kraja obračunskog razdoblja od 30 dana može se prihvatiti da se isto računa od dana u pojedinom mjesecu kada je izvršena prva isporuke do kalendarski gledano odgovarajućeg dana u koji pada istek roka od 30 dana.

Moguće je primjerice, ugovoriti svakodnevnu, ili dva puta u tjednu, isporuku poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda (primjerice, kruha), u vrstama i

količinama prema pojedinačnim narudžbama kupca, pri čemu će se obračun obavljati na mjesecnoj razini. Pritom, a u skladu s ugovorom, bi se obračunsko razdoblje računalo od prve isporuke do zadnje isporuke u tridesetodnevnom obračunskom razdoblju, dok bi rokovi plaćanja tekli, odnosno plaćanje moralo biti obavljen u roku od 30 dana od dana zadnje isporuke u mjesecu, odnosno izdavanja računa dobavljača za količine isporučene u tom mjesecu, već prema tome koji od ta dva datuma nastupi kasnije.

4. pitanje:

Primjena članka 7. stavka 6.

Da li se naknadama za usluge kupca prema dobavljaču iz ovog stavka odnose na usluge iz članka 12., ili na sve usluge koje bi kupac eventualno pružao dobavljaču npr. bonusi na ostvareni volumen nabave i sl.? Koliko detaljno je potrebno specificirati uslugu, ako se radi npr. o katalozima, pozicioniranju i sl?

Odgovor:

Naknadama za usluge kupca prema dobavljaču ne smatraju se isključio usluge koje su pobrojane u članku 12. ZNTP-a, već to može biti i bilo koja druga naknada za uslugu kupca, pri čemu mora biti riječ o prethodno ugovorenog te na jasan i razumljiv način definiranoj usluzi kupca prema dobavljaču, čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, na temelju čega, kupac može (nakon izvršenja usluge) dobavljaču naplatiti mjerljivu i primjerenu naknadu za svoju činidbu.

Ako izostane kumulativno ispunjenje ovih uvjeta, riječ je o naknadama, koje se u smislu odredbi članka 11. ZNTP-a smatraju nepoštenima, a time i zabranjenima.

5. pitanje:

Primjena članka 11. točka 2.

Navedenom odredbom propisano je da trgovac nema pravo otkazati dobavljaču narudžbu pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u roku kraćem od 30 dana. Molimo pojasniti kako otkazati narudžbu sa rokom isporuke kraćim od 30 dana?

Jasno je da se narudžbe otkazuju u iznimnim i opravdanim slučajevima (npr. očito pogrešno naručena količina) pri čemu se najčešće napravi nova, točna narudžba, međutim, iz ove formulacije proizlazi da isto nije moguće. Ukoliko se dobavljač suglasni s otkazivanjem narudžbe jer npr. može plasirati robu drugdje ili je još nije ni počeo proizvoditi, je li ispravna pretpostavka da se to može smatrati sporazumnoim raskidom ugovora u odnosu na tu pojedinačnu narudžbu, a ne otkazom?

Odgovor:

Ova nepoštena trgovačka praksa, dakle praksa u kojoj kupac otkazuje dobavljaču narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u roku kraćem od 30 dana, s obzirom na to da u roku kraćem od 30 dana nije razumno očekivati da će dobavljač pronaći drugi način stavljanja na tržiste ili upotrebe tih proizvoda (članka 11. stavak 1. točka 2. ZNTP-a), je svrstana u članak u kojem se nalaze nepoštene prakse koje su uvek i bez izuzetka zabranjene. Dakle, Zakon nije predviđao iznimku ovoj zabrani, pa gramatičkim tumačenjem ove odredbe, takav otkaz narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, u roku kraćem od 30 dana, bi uvek bio zabranjen.

Smisao ove odredbe je pružiti osiguranje dobavljaču da će 30 dana nakon što ga kupac obavijesti o otkazu narudžbe, imati osiguran plasman svojih proizvoda kod tog kupca. Naime, zakonodavac je ocijenio da je upravo 30 dana dostačno vrijeme da

dobavljač u međuvremenu, od otkaza narudžbe organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način. Drugim riječima, kupac je u takvim situacijama obvezan pisanim putem dobavljača obavijestiti o otkazu narudžbe s otkaznim rokom od 30 dana.

Podvođenje opisane situacije pod, primjerice, sporazumno raskid ugovora, moglo bi se smatrati pokušajem zaobilaženja primjene Zakona, a što će ocjenjivati AZTN, u svakom konkretnom upravnom postupku, uzimajući pri tome u obzir sve činjenice i okolnosti bitne za razjašnjenje pojedinog spornog pitanja, odnosno prakse.

6. pitanje:

Primjena članka 11. točka 7.

Navedenom odredbom trgovac nema pravo od dobavljača naplaćivati naknadu za proučavanje pritužbi krajnjih potrošača. Međutim, iz odredbe je nejasno je li dopušteno da dobavljač, u svojem obrascu ugovora koji primjenjuje u svojim poslovnim odnosima sa svim trgovcima te na temelju poslovne odluke dobavljača, s trgovcem ugovara obvezu trgovca da evidentira i prikuplja pritužbe potrošača vezane uz proizvode dobavljača i da ih kao takve dostavlja dobavljaču, a da dobavljač za navedenu uslugu trgovcu isplaćuje ugovorenu naknadu.

Ovdje se posebno ističe da inicijativa za navedenu uslugu i naknadu dolazi od dobavljača te po našem shvaćanju ovakvo postupanje ne bi trebalo biti smatrano suprotnim čl. 11. toč. 7. ZNTP-a.

Odgovor:

Nepoštена trgovačka praksa iz članka 11. stavka 1. točke 7. ZNTP-a, dakle, praksa da kupac zahtijeva od dobavljača i/ili ugovara i/ili naplaćuje od dobavljača naknadu za troškove proučavanja pritužbi krajnjeg potrošača u vezi s prodajom proizvoda dobavljača, usprkos tomu što nema krivnje dobavljača, svrstana je u članak 11. Zakona u kojem se nalaze nepoštene prakse koje su uvijek i bez izuzetka zabranjene, a ne u članak 12. u kojem su sadržane nepoštene trgovačke prakse, koji se pod točno određenim, kumulativno ispunjenim uvjetima ipak neće smatrati zabranjenima.

Pored iznesenoga, valja ukazati i na to da trgovac, u skladu s odredbama članka 10. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u svakom slučaju ima obvezu: omogućiti potrošaču podnošenje pisanog prigovora, obavijestiti potrošače o mogućnosti podnošenja prigovora, odgovoriti na prigovore potrošača te voditi i čuvati evidencije prigovora potrošača na trajnom mediju godinu dana od primitka pisanog prigovora potrošača.

U smislu Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21.; dalje u tekstu ZOO) dobavljač odgovara po odredbama za materijalne nedostatke proizvoda i dužan je naknaditi trgovcu štetu koja je uzrokovana neispravnošću proizvoda.

Stoga, nije jasno zbog čega bi dobavljač imao potrebu predviđati i/ili ugovarati i plaćati naknadu za nešto što je ZZP-om određena obveza trgovca, tim više što će u slučaj utvrđenog za materijalnog nedostatke na proizvodu za koji odgovara dobavljač, on ionako odgovarati i biti dužan naknaditi trgovcu štetu uzrokovani neispravnošću proizvoda.

7. pitanje:

Primjena članka 11. točka 9. i 14.

Potrebno je pojasniti primjerom koja vrsta manipulacije nije dopuštena – ukoliko npr. roba od dobavljača dođe bez deklaracije, je li dopušteno dogоворити да kupac napravi zalijepi

deklaracije, a trošak toga naplati dobavljaču? Također je potrebno jasnije definirati što je to „logistički rabat“ koji je u dosadašnjim tumačenjima bio sporan, iako kao takav uopće nije bio ugovoren niti je definiran zakonom. Zbog čega bi bilo dozvoljeno da dobavljač odobri rabat na količinu, ali ne i rabat na npr. punu paletu?

Odgovor:

Iz sadržaja prvog dijela ovoga upita proizlazi da njegov podnositelj, pitanje dopuštenosti ugovaranja i naplate naknade dobavljaču za deklariranje proizvoda, koje je propustio učiniti dobavljač, dovodi u kontekst nepoštene trgovačke prakse iz članka 11. stavka 1. točke 9. ZNTP-a, kojom je propisano da se nepoštenom trgovačkom praksom u odnosu kupca i dobavljača smatra i praksa u kojoj kupac zahtijeva od dobavljača ili ugovara i/ili naplaćuje naknadu dobavljaču za čuvanje i manipulaciju nakon isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda dobavljača i/ili zahtijeva ugovaranje fiktivnih usluga ili postupaka koji se neće provesti i za koje nema protučinidbe odnosno razloga osim odgađanja roka dospijeća naplate.

Međutim, opisana situacija nema obilježja citirane nepoštene trgovačke prakse. Prije svega, „manipulacija“ robom, predstavljala bi aktivnosti koje pomažu kretanju robe prilikom njenog skladištenja, utovara, istovara i drugih radnji.

U konkretno opisanoj situaciji, dobavljač je popustio izvršiti svoju obvezu pravilnog označavanja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koja proizlazi iz drugih propisa.

U tom smislu, kupac ima dvije mogućnosti: 1) nepreuzeti ili vratiti preuzeti nedeklarirane, odnosno neoznačene ili nepravilno označene poljoprivredne ili prehrambene proizvode, jer ne udovoljavaju uvjetima potrebnima za njihov plasman na tržište, ili 2) prethodno ugovorom predvidjeti kao uslugu kupca prema dobavljaču, koja stvarna i mjerljiva, za koju kupac može naplatiti razumnu naknadu u visini stvarno nastalog troška, a moguće je pisanu situaciju predvidjeti i ugovornu kazni. Pritom, tako ugovorena ugovorna kazna ne smije biti nerazmjerne visoka s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze i ne smije biti naplaćena u slučaju kada (zbog bilo kojeg razloga) kupac skrivi neispunjerenje, zakašnjenje ili neuredno ispunjenje obveze dobavljača, kao ni u drugim slučajevima kada je do neispunjerenja, zakašnjenja ili neurednog ispunjenja obveze dobavljača došlo iz uzroka za koje dobavljač ne odgovara (članak 10. ZNTP-a).

U odnosu na drugi dio pitanja, vezan navodno nedostatno definirani pojam „logistički rabat“, ukazuje se da je u članku 11. stavku 1. točki 14. ZNTP-a, nepoštenom trgovačkom praksom, a time i zabranjenom praksom, u odnosu kupca i dobavljača, predviđena praksa u kojoj kupac zahtijeva ili ugovara i/ili naplaćuje dobavljaču naknadu za dostavu poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda na mjesto isporuke ili izvan ugovorenog mesta isporuke.

S obzirom na činjenicu da je i ova je nepoštена trgovačka praksa svrstana u članak 11. Zakona, u kojem su propisane nepoštene prakse koje su uvijek i bez izuzetka zabranjene te da iz sadržaja te odredbe ne proizlazi da bi postojale iznimke, jasno je da kada dobavljač izvrši isporuku poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda na ugovorenou mjesto isporuke, ti proizvodi prelaze u vlasništvo kupca pa kupac nema pravo dobavljača teretiti za daljnje troškove logistike.

U odnosu na iznesenu konstataciju „kako je potrebno jasnije definirati što je to „logistički rabat“ koji je u dosadašnjim tumačenjima bio sporan, iako kao takav uopće nije bio ugovoren niti je definiran zakonom“ (op.cit.), valja ukazati na to da je riječ o istovrsnoj nepoštenoj praksi u vezi s kojom je već bio dan odgovor u okviru

dokumenta Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, objavljenog u pročišćenoj inačici 9. listopada 2018. na mrežnoj stranici AZTN-a: <http://www.aztn.hr/nepostenetrgovacke-prakse/cestapitanja> i to u odgovoru na pitanje broj 93. u dijelu II. Pitanja vezana uz članke Zakona, a u kojem su pojašnjeni razlozi zbog kojih je zabranjeno ugovaranje i/ili naplata „logističkog rabata“: „Kako je distributivni centar mjesto isporuke robe, samim činom isporuke i prijema u distributivni centar roba je prešla u vlasništvo trgovca i trgovac nema pravo dobavljača teretiti za daljnje troškove logistike. Stoga je to u smislu ZNTP-a nepoštena trgovačka praksa u skladu s člankom 12. točkom 11. ZNTP-a po kojoj trgovac naplaćuje naknadu za usluge koje nije pružio, a u konkretnom slučaju dodatno je prekršena i odredba članka 12. točke 5. ZNTP-a, budući da se naplaćuje naknada za dostavu izvan ugovorenog mjesta isporuke.“ (*op. cit.*).

Dio pitanja koji glasi: „Zbog čega bi bilo dozvoljeno da dobavljač odobri rabat na količinu, ali ne i rabat na npr. punu paletu?“ je nejasan.

Naime, račun koji dobavljač izdaje kupcu, osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca (članak 7. stavak 2. Zakona). Dobavljač u skladu sa svojom poslovnom odlukom može slobodno upravljati i raspolagati popustima i rabatima koje će odobriti trgovcu, osim rabata koji su izričito zabranjeni Zakonom (primjerice, logistički rabat), ali u svakom slučaju moraju biti zadovoljeni svi navedeni uvjeti kako je određeno citiranom odredbom Zakona.

Tako, primjerice, dobavljač kupcu može odobriti količinski rabat iskazan na računu dobavljača na količinu koja se trenutno kupuje, dakle ako se iznos rabata može fiksno odrediti, što također nije prepreka dobavljaču da odobri kupcu rabat na punu paletu, ali moraju biti ugovoreni svi parametri iz kojih je razvidno koja količina, ili koliko komada pojedinog proizvoda sadrži jedna paleta i sl. pa sukladno tome i jasno određen i na računu izražen odobreni popust ili rabat.

8. pitanje:

Primjena članka 11. točka 19.

Vezano uz najave brisanja sa liste proizvoda, pretpostavljamo da isto može vrijediti samo ako je ciljano ugovorena fiksna lista asortimana ili asortimansi bonus ili rabat, u protivnom asortiman određuje kupac sukladno potrebama tržišta, pojedinog prodajnog mesta i potrebama potrošača? U pogledu smanjivanja narudžbi, potrebno je pojasniti koje su to redovne količine u odnosu na koje će se smanjenje promatrati, jer ukoliko nisu ugovorene obvezne količine, kupac isto određuje prema svojim potrebama i svojom dinamikom?

Odgovor:

Odredbom članka 11. stavka 1. točka 19. ZNTP-a zabranjenom nepoštenom trgovačkom praksom u odnosu na kupca i dobavljača predviđena je i praksa u kojoj kupac jednostrano briše proizvode s liste ugovorenih proizvoda koje dobavljač isporučuje kupcu ili značajno smanjuje narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda od dobavljača bez prethodne pisane najave dobavljaču od strane kupca u roku koji ne može biti kraći od 30 dana.

Ova je nepoštena trgovačka praksa svrstana u članak 11. Zakona u kojem se nalaze nepoštene prakse koje su uvijek i bez izuzetka zabranjene, pri čemu ni sama ta odredba ne sadrži posebnu iznimku.

Smisao ove odredbe, slično kao i kod odredbe članka 11. stavka 1. točke 2. ZNTP-a, je pružiti osiguranje dobavljaču da će 30 dana nakon što ga kupac obavijesti o brisanju

proizvoda s liste ugovorenih proizvoda, ili smanjivanju narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, imati osiguran plasman svojih proizvoda kod tog kupca. Naime, zakonodavac je ocijenio da je upravo 30 dana dosta vremena da dobavljač u međuvremenu, od brisanja proizvoda s ugovorene liste proizvoda ili smanjivanja narudžbe, organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način. Dakle, nije zabranjeno da kupac pojedini poljoprivredni ili prehrambeni proizvod briše s liste ili smanji narudžbu pojedinog ili pojedinih poljoprivrednih proizvoda dobavljača, ali onda to mora učiniti na način da dobavljaču ostavi dosta vremena da za svoje proizvode nađe drugog kupca ili osigura drugo tržište. Drugim riječima, kupac je u takvim situacijama obvezan pisanim putem dobavljača obavijestiti o brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda ili smanjivanju narudžbe s otkaznim rokom od 30 dana.

O tome koje su to redovne količine u odnosu na koje će se smanjenje promatrati, valja ukazati na to da ne postoji konkretno mjerilo u odnosu na redovne količine u odnosu na koje će se smanjenje promatrati, jer ako nisu ugovorene obvezne količine kupac isto određuje prema svojim potrebama i dinamikom koju diktiraju te potrebe. U svakom slučaju i ovdje je bitno da su sve ugovorne odredbe pisanih ugovora, kao i eventualnih aneksa ugovora i priloga, jasno, razumljivo i precizno određene, odnosno ugovorene. Razumno je da se takvo umanjenje promatra tek ako je riječ o umanjenju narudžbe od 50%.

U svakom slučaju, o tome smatra li se smanjenje pojedine narudžbe „značajnim“ smanjenjem narudžbi u smislu citirane odredbe, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom upravnom postupku, na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti.

9. pitanje:

Primjena članka 11. točka 22

U ovoj točci se navodi da je nepoštena praksa ako kupac ugovara i/ili naplaćuje naknadu koja se ne iskazuje na računu dobavljača. Međutim u članku 12. se iznimno dopušta naplaćivati naknadu npr. za smještaj robe na određene police kupca. To je isto naknada koja se ne iskazuje na računu dobavljača, a ipak ne bi trebala predstavljati nepoštenu trgovacku praksu, ako se ispunio uvjet da je to ugovoreno na zahtjev dobavljača. Molimo pojašnjenje koje bi to moglo biti naknade, a da nisu naknade iz članka 12. koje zapravo stvarno i nisu na fakturi dobavljača, ali su na fakturi kupca?

Molimo pojašnjenje primjene ove točke nakon što je brisan dio teksta iz trenutno važećeg zakona „osim naknade čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca vezanom za uslugu koju kupac pruža dobavljaču“?

Odgovor:

Odredbom članka 11. stavka 1. točka 22. ZNTP-a zabranjenom nepoštenom trgovackom praksom u odnosu na kupca i dobavljača predviđena je i praksa prema kojoj kupac ugovara i/ili naplaćuje naknadu koja se ne iskazuje na računu dobavljača.

Pored toga, odredbom članka 7. stavkom 6. ZNTP određeno je da naknade za usluge kupca prema dobavljaču čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatraju se nametanjem nepoštenе trgovacke prakse ne smiju biti izražene na računu iz stavka 2. članka 7. (računu koji izdaje dobavljač, op.a.), već za te usluge kupac mora izdati račun dobavljaču na kojem je dužan jasno specificirati svaku pojedinu uslugu za koju se plaća naknada.

Naime, osim naknada za usluge kupca prema dobavljaču koje su navedene u članku 12. ZNTP-a, to može biti i bilo koja druga naknada za uslugu koja je unaprijed, prije njezinog izvršenja, razumljivo i precizno definirana u pisanim oblicima, bilo ugovorom

i/ili aneksom ugovora, a koja ne predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu ZNTP-a. AZTN će u svakom konkretnom upravnom postupku ocjenjivati jesu li takve odredbe u skladu sa Zakonom, uzimajući pri tome u obzir sve elemente pojedinog poslovnog odnosa.

10. pitanje:

Primjena članka 11. točka 24.

Da li se iznimka iz ove točke odnosi i na sezonske articke koji se povlače iz assortimenta za tu godinu, ali će se ponovo prodavati npr. iduće godine?

Odgovor:

Odredbom članka 11. točkom 24. ZNTP-a, kao iznimke zabrani prodaje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda krajnjim potrošačima po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost, zakonodavac je predviđao prodaju proizvoda pred istekom roka trajanja, povlačenju poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iz assortimenta te potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja prodajnog objekta.

Ako bi se poljoprivredni ili prehrambeni proizvod povlačio iz assortimenta upravo zbog njegove sezonalnosti, odnosno vezanosti uz pojedinu sezonu, takva bi se praksa mogla smatrati jednom od iznimki predviđenih člankom 11. točkom 24. ZNTP-a.

Dakle, u odnosu na sezonske proizvode, odnosno poljoprivredne i prehrambene proizvode, čija je prodaja krajnjim potrošačima vezana upravo za sezonu njihove prodaje (primjerice, Božić, Uskrs, Sv. Nikola i slično), ne bi bilo protivno ZNTP-u povući takav proizvod s liste assortimenta te ga ponovo uvrstiti u assortmansku listu iduće sezone. Potrebno je pritom voditi računa da takva praksa bude ugovorena između kupca i dobavljača te u pisanim oblicima dokumentirana prije njezine provedbe.

11. pitanje:

Primjena zabrane iz članka 11. stavka 1. točke 26. ZNTP-a.

Predmetnom točkom 26. zabranjena je prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih prehrambenih proizvoda (dalje: osjetljivi proizvodi) ispod krajnje prodajne cijene. Prema našem razumijevanju navedene odredbe, nabavnu cijenu osjetljivog proizvoda od primjerice 10 kuna treba pomnožiti s koeficijentom 1,10 kako bi se dobila krajnja prodajna cijena što bi u ovom primjeru iznosilo 11 kuna. Takvu krajnju prodajnu cijenu treba uvećati za propisanu stopu PDV-a od primjerice 25% čime se formira najniža zakonski dozvoljena maloprodajna cijena osjetljivog proizvoda, koja bi u opisanom primjeru iznosila 13,75 kn.

Molimo odgovor je li naše razumijevanje navedene odredbe ispravno i ako to nije slučaj, molimo uputu vezano za primjenu u praksi i konkretan postupak formiranja najniže zakonski dozvoljene maloprodajne cijene takvih proizvoda.

Da li je dozvoljeno da dobavljač u stvari određuje minimalnu prodajnu cijenu? Postoje li opravdane iznimke za prodaju ispod nabavne cijene za ove proizvode?

Odgovor:

Način formiranja krajnje prodajne cijene, kako je opisan u primjeru iz ovog pitanja bi bio ispravan, naravno, uz primjenu odgovarajuće stope poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV), u smislu odredbe članka 38. Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20.). Naime, odredbom članka 2. stavka 1. točke 17. ZNTP-a, krajnja prodajna cijena definirana je kao cijena po kojoj trgovac prodaje poljoprivredni i prehrambeni proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena množi najmanje koeficijentom 1,10. Iz toga proizlazi da ako trgovac u

maloprodaji primjeni maržu veću od 10%, krajnja prodajna cijena je tada nabavna cijena uvećana za primijenjenu maržu i odgovarajuću stopu PDV-a. Primjerice, ako trgovac primjeni maržu od 30%, krajnju prodajnu cijenu tada čini nabavna cijena uvećana za maržu od 30% i odgovarajuću stopu PDV-a.

Dio pitanja o tome je li dozvoljeno da dobavljač određuje minimalnu prodajnu cijenu, moglo bi ukazivati na postojanje postupanja, koja bi se u smislu odredbe članka 8. stavka 1. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13., 41/21.) mogla smatrati zabranjenim sporazumima pa bi u tom smislu sugerirala povredu toga zakona, koji je također u nadležnosti AZTN-a. Cijena poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i/ili način njezina određivanja, odnosno izračuna, jedan je od bitnih sastojaka ugovora u pisanom obliku između dobavljača i kupca, u smislu odredbe članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a.

Ako podnositelj upita pod pojmom „minimalna prodajne cijene“, razumijeva „krajnju prodajnu cijenu“ i s njom povezanu zabranu prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene iz članka 11. stavka 1. točke 26. ZNTP-a, ZNTP ne predviđa iznimke od zabrane prodaje tih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene.

Valja ukazati na to da će krajnja prodajna cijena, a s obzirom na način njezina izračuna, uvijek biti viša od nabavne cijene. U tom smislu, prodajom proizvodno i tržišnog osjetljivog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda ispod krajnje prodajne cijene, trgovac je već primijenio nepoštenu trgovačku praksu.

Nikako pri tome, ne treba zaboraviti da se prodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s PDV-om, i dalje smatra nepoštenom trgovačkom praksom u smislu ovoga Zakona (članak 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a), za koju je kao, za osobito tešku povredu ZNTP-a, predviđena novčana kazna u visini do 5 milijuna kuna.

12. pitanje:

Primjena zabrane iz članka 11. stavka 1. točke 27.

Predmetnom točkom 27. zabranjena je prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih prehrambenih proizvoda (dalje: osjetljivi proizvodi) na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajne prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, neto težine proizvoda, bez povećanja krajne prodajne cijene.

a) Gore navedena odredba prema našem razumijevanju predstavlja ograničenje vezano za formiranje prodajne cijene osjetljivog proizvoda koji se prodaje na akciji odnosno po cijeni nižoj od njegove cijene u redovnoj prodaji (sukladno relevantnim odredbama Zakona o zaštiti potrošača). Akcijsku prodaju moguće je provoditi samo u odnosu na redovni assortiman koji je stalno u ponudi i tako za pojedini redovni proizvod kupcima umjesto „stare“ redovne cijene, određeno akcijsko razdoblje nuditi „novu“ povoljniju cijenu.

Prilikom izračuna dozvoljene prodajne cijene sukladno ograničenju iz točke 27. utvrdili smo dva moguća načina izračuna dozvoljene prodajne cijene, rezultati kojih nisu iste vrijednosti (dobiju se različite maloprodajne cijene). Načine izračuna objašnjavamo na sljedećem primjeru (proizvod u redovnoj ponudi).

Izračun 1)

Pretpostavimo da je nabavna cijena proizvoda na slici 19,00 kn.

Korak 1: izračunati krajnju prodajnu cijenu; KPC: $19,00 * 1,10 = 20,90$ kn

Korak 2: izračunati 34% od KPC = 7,10 kn

Korak 3: Redovna cijena koja u ovom primjeru iznosi 27,89 kn se prilikom formiranja akcijske cijene može umanjiti za maksimalno 34% od KPC, odnosno za 7,10 kn. Najniža dozvoljena akcijska maloprodajna cijena u ovom primjeru: $27,89 - 7,10 = 20,79$ kn

Izračun 2)

KPC = redovna maloprodajna cijena (pod uvjetom da je barem $1.10 \times 19,00$), dakle u ovom slučaju je KPC = 27,89 (a ne 20,90 kn), a najniža dozvoljena akcijska maloprodajna cijena je $27,89 - 34\%$, odnosno $27,89 - 9,48 = 18,41$ kn

		redovno
	Izračun	
Nabavna cijena	bez PDV-a	19,00 kn
Minimalna KPC	$NC * 1,1$	20,90 kn
Minimalna KPC+PDV	25%	26,13 kn
Redovna KPC sa PDV-om		27,89 kn
Max. Akcijska MPC	34% rabat	18,41 kn

Molimo odgovor koji je od navedenih izračuna prodajne cijene ispravan, a u slučaju da ni jedan nije ispravan, molimo uputu vezano za primjenu u praksi i konkretan postupak izračuna prodajne cijene sukladno ograničenju iz članka 11.stavka 1. točke 27.

Odgovor:

S obzirom na to da ZNTP krajnju prodajnu cijenu definira kao cijenu po kojoj trgovac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, koja se formira tako da se nabavna cijena proizvodno i tržišno osjetljivog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10 (članak 32. stavak 1. točka 17. ZNTP-a), kao i s obzirom na to da je u članku 5. točki 5. ZZP-a, maloprodajna cijena definirana kao konačna cijena u kunama za pojedini proizvod ili uslugu, odnosno određenu količinu proizvoda, uključujući poreze i druga davanja, jasno je da u krajnju prodajnu cijenu treba biti uključen i PDV po odgovarajućoj stopi.

U Izračunu 2) pogrešno je shvaćeno da krajnju prodajnu cijenu čini nabavna cijena uvećana za koeficijent 1,10. Krajnju prodajnu cijenu čini nabavna cijena uvećana za najmanje koeficijent 1,10 te odgovarajuću stopu PDV-a. Prema tome, u slučaju da je primjenjena marža 10% krajnja prodajna cijena bila bi cijena u iznosu od 26,13 kn. Ako se primjenjuje veća stopa marže, kao što je to u ovom primjeru, tada je krajnja prodajna cijena upravo ta cijena, dakle s primjenjenom većom stopom marže i odgovarajućom stopom PDV-a, dakle, u ovom primjeru je to cijena u iznosu od 27,89 kn.

U tom smislu ispravan princip izračuna minimalne cijene ispod koje se na akciji ne bi smjeli prodavati proizvodno i tržišno osjetljivi proizvodi bio bi onaj opisan u Izračunu 2. Međutim, potrebno je voditi računa o tome da je ZNTP-om zabranjena prodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s PDV-om se (članak 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a). U tom smislu, kupac, koji je trgovac u maloprodaji, mora voditi računa o tome da prilikom prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u okviru akcijske ponude, akcijska cijena tih proizvoda ne smije biti niža od njihove nabavne cijene s PDV-om.

Dakle, svaka akcijska prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, pri kojoj bi se krajnja prodajna cijena, dobivena na način da

se nabavna cijena uveća za minimalno koeficijent 1,10 uz primjenu odgovarajuće stope PDV-a, snizila za više od 34% (odnosno uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene), smatrala bi se nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a. Ako bi se pri tome, proizvod prodavao i po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om to bi se smatralo i nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 24. ZNTP-a.

b) Nadalje, predmetno ograničenje iz točke 27. se prema našem razumijevanju ne primjenjuje na slučajeve tzv. kratkotrajnih ponuda/in&out ponuda/XXL ponuda. Primjeri navedenih slučajeva su radi boljeg razumijevanja ovog upita navedeni na slikama u nastavku. Proizvodi navedeni u gornjim primjerima ne prodaju se po akcijskoj, već po redovnoj cijeni. Riječ je o posebnim proizvodima (skupnim pakiranjima, povećanim pakiranjima i sl.) koji su u ponudi trgovaca kratko i ograničeno razdoblje te koji nisu redovni assortiman. U ovim slučajevima ne dolazi do formiranja akcijske cijene odnosno do akcijske prodaje, a budući da predmetna točka 27. regulira prodaju osjetljivih proizvoda na akciji, smatramo da se predmetna zabrana ne odnosi na prethodno opisane slučajeve, već se na takve slučajeve primjenjuje samo zabrana iz članka 11. stavka 1. točke 26. ZNTP-a.

Molimo odgovor primjenjuje li se predmetna zabrana iz točke 27. na prethodno opisane slučajeve?

U slučaju da se predmetna zabrana iz točke 27. primjenjuje i na slučajeve tzv. kratkotrajnih ponuda/in&out ponuda/XXL ponuda, molimo uputu vezano za primjenu u praksi i konkretni postupak formiranja prodajne cijene takvih proizvoda.

Naime, kod navedenih proizvoda nema odnosa između redovne i akcijske cijene, jer predmetni proizvodi u kraćem razdoblju u kojem su u ponudi imaju samo jednu redovnu maloprodajnu cijenu. Dakle, u ovakvim slučajevima nema akcijske cijene u odnosu na prethodnu redovno važeću cijenu, jer navedenih proizvoda redovno nema u prodaji da bi moglo biti na akciji. Ovdje se, za razliku od primjera iz prvog dijela ovog pitanja, ne može primijeniti metoda formiranja akcijske cijene umanjenjem redovne cijene za maksimalno dozvoljenih 34% od izračunate krajnje prodajne cijene.

Ako je primjerice nabavna cijena skupnog pakiranja mlijeka iz gornjeg primjera 41,00 kn (trgovac ovdje nabavlja i plaća skupno pakiranje kao cjelinu i kao poseban proizvod), molimo objašnjenje i konkretnu uputu s odgovarajućim koracima kako sukladno točci 27. formirati najnižu dozvoljenu maloprodajnu cijenu.

Odgovor:

U opisanom slučaju tzv. kratkotrajnih ponuda/in&out ponuda te XXL ponuda proizvodno i tržišno osjetljivih proizvoda, zabrana iz članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a ne bi se odnosila na takve proizvode. Na takve proizvode, a u slučaju da je riječ o proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, primjenjuje se odredba iz članka 11. stavka 1. točke 26. ZNTP-a.

Međutim, kada bi se takvi proizvodi u tijeku njihove prodaje dodatno snižavali, tada cijena za krajnjeg potrošača ne bi smjela biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene.

Primjerice, ako bi nabavna cijena pakiranja mlijeka 8x1L bila 34,00 kn, krajnja prodajna cijena tog proizvoda, koji bi trgovac prodavao u maloprodaji krajnjem potrošaču, iznosila bi $(34,00 \text{ kn} \times 1,10) + \text{PDV } (5\%) = 37,40 \text{ kn} + 1,87 \text{ kn} = 39,27 \text{ kn}$ i nepoštenom trgovačkom praksom smatrala bi se prodaja po cijeni nižoj od 39,27 kn, u skladu s odredbom članka 11. stavka 1. točka 26. ZNTP-a.

Ako bi se u tijeku prodaje cijena tog proizvoda snižavala u okviru akcijske ponude, tada bi se primjenjivala odredba članka 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a te cijena ne bi smjela biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene. S obzirom na to da je krajnja prodajna cijena, izračunata na ranije opisani način 39,27 kn, bila bi zabranjena prodaja

ovog proizvoda krajnjem potrošaču po cijeni koja bi bila niža od 25,91 kn. Međutim, s obzirom na to da opisano sniženje, cijenu toga proizvoda spušta ispod nabavne cijene s PDV-om (u ovom primjeru to je 34,00 kn + 5% PDV=35,70 kn), takvo sniženje ne bi bilo dopušteno, budući da nije u skladu s odredbom članka 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a. Prema tome, u odnosu na konkretan primjer dopušteno bi bilo onoliko sniženje kod kojeg bi prodajna cijena tog proizvoda bila veća ili jednaka nabavnoj cijeni s PDV-om.

Kada bi na navedeni proizvod bila primijenjena marža od primjerice, 55%, odnosno kada bi krajnja prodajna cijena tog proizvoda, koje bi trgovac prodavao u maloprodaji krajnjem potrošaču, iznosila $(34,00 \text{ kn} \times 1,55) + \text{PDV} (5\%) = 52,70 \text{ kn} + 2,63 \text{ kn} = 55,33 \text{ kn}$, nepoštenom trgovačkom praksom smatrala bi se prodaja po cijeni nižoj od 55,33 kn, u skladu s odredbom članka 11. stavka 1. točka 26. ZNTP-a.

Ako bi se u tijeku prodaje cijena toga proizvoda snižavala u okviru akcijske ponude, tada bi se primjenjivala odredba članka 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a te akcijska cijena ne bi smjela biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene. S obzirom na to da krajnja prodajna cijena, izračunata na opisani način, iznosi 55,33 kn, zabranjena bi bila prodaja toga proizvoda krajnjem potrošaču po cijeni koja bi bila niža od 36,51 kn. Na ovaj način, cijena proizvoda na akciji zadržana je iznad razine nabavne cijene s PDV-om (35,70 kn) te ne dolazi do povrede odredbe članka 11. stavka 1. točke 24. ZNTP-a.

c) U točci 27. propisano je da kupac čini nepoštenu trgovačku praksu ako prodaje proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, neto težine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene.

Molimo konkretno pojašnjenje značenja sljedećeg dijela navedene odredbe: „što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, neto težine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene“.

Molimo konkretni primjer primjene radi boljeg razumijevanja u praksi.

Znači li navedeno ujedno i da je dopušteno povećati pakiranje proizvoda do 34% bez mijenjanja cijene, dok je povećanje pakiranja proizvoda od 35% na više nedopušteno?

Da li je prodaja ispod nabavne cijene ovih proizvoda u stvari dopuštena, ali ne po cijeni nižoj od 35% od krajnje prodajne cijene ukoliko se radi o akciji? Da li se pojам akcije tumači sukladno Zakonu o zaštiti potrošača?

Također, nejasan je dio vezan za sniženje zbog povećanja pakiranja. Što ukoliko nije promijenjena cijena takvom proizvodu, pa se on uopće ne nalazi na sniženju?

Odgovor:

Prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na akciji pri kojoj cijena za krajnjeg potrošača nije niža od 34% od krajnje prodajne cijene dopuštena je, dok se prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na akciji uz cijenu koja je niža od 34% od krajnje prodajne cijene smatra nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a.

Pojam „akcijska prodaja“, može se definirati kao prodaja određenih proizvoda po cijeni koja je niža od cijene tog proizvoda u redovnoj prodaji, kao što ga je u članku 19. definirao i ZZP.

Dio pitanja vezan za sniženje zbog povećanja pakiranja, odnosno u situacijama ako nije promijenjena cijena proizvodno i tržišno osjetljivog proizvoda pa se on uopće ne nalazi na sniženju je nejasan pa na njega nije moguće odgovoriti.

Međutim, na sljedećim će se primjerima pokušati pojasniti eventualne nedoumice.

- Skupno pakiranje (povećan npr. gratis ili bonus komada), primjerice mlijeka
 - ponuda 6+2 gratis
 - primjena koeficijenta 1,10 (marža 10%) kod formiranja krajnje prodajne cijene (dalje u tekstu: KPC), PDV 5%
 - nabavna cijena pakiranja 8x1L je 41,00 kn
 - $KPC = (41,00 \text{ kn} \times 1,10) + 5\% \text{ PDV} = 45,10 \text{ kn} + 2,26 \text{ kn} = 47,36 \text{ kn}$
 - Cijena 1 L = 5,92 kn (47,36 kn/8 kom)
 - U ovoj ponudi krajnji potrošač plaća 6 pakiranja po 1 L, a dobiva 2 pakiranja po 1 L gratis
 - Dakle krajnji potrošač plaća 35,52 kn za 8 x 1 L (6 L plaća + 2 L gratis)
 - Ovime, umjesto 47,36 kn, plaća 35,52 kn, što predstavlja popust u iznosu 11,84 kn odnosno popust od 25%
 - S obzirom na to da ovime cijena koju plaća krajnji potrošač za 8 x 1 L (6 L plaća + 2 L gratis) ide ispod nabavne cijene s PDV-om (41,00 + 5% PDV= 43,05 kn), ovakva ponuda bila bi zabranjena u smislu odredbe članka 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a
 - primjena koeficijenta 1,35 (marža 35%) kod formiranja KPC, PDV 5%
 - nabavna cijena pakiranja 8x1litra je 41,00 kn
 - $KPC = (41,00 \text{ kn} \times 1,35) + 5\% \text{ PDV} = 55,35 \text{ kn} + 2,77 \text{ kn} = 58,12 \text{ kn}$
 - Cijena 1 L = 7,27 kn (58,12 kn/8 kom)
 - U ovoj ponudi krajnji potrošač plaća 6 pakiranja po 1 L, a dobiva dva pakiranja po 1 L gratis
 - Dakle krajnji potrošač plaća 49,91 kn za 8 x 1 L (6 L plaća + 2 L gratis)
 - Ovime umjesto 58,12 kn plaća 43,59 kn što predstavlja popust u iznosu 14,53 kn odnosno popust od 25%
 - U ovom slučaju ne dolazi do prodaje ispod nabavne cijene s PDV-om (41,00 + 5% PDV= 43,05 kn) te bi ovakva prodaja bila dopuštena u smislu odredbi ZNTP-a

S obzirom na to da se u praksi vrlo često događa da ovakvi skupni proizvodi predstavljaju poseban proizvod, čija je nabavna cijena dogovorena s dobavljačem za takvo pakiranje i da najčešće nije moguće kupiti pojedinačan proizvod iz takvog pakiranja (primjerice, nije moguće izdvojiti 1 L mlijeka iz takvog pakiranja i kupiti je zasebno), radi lakšeg shvaćanja daje se i slijedeći primjer:

- Ponuda 2+1gratis
 - primjena koeficijenta 1,10 (marža 10%) kod formiranja KPC, PDV 25%
 - nabavna cijena proizvoda je 8,00 kn
 - $KPC = (8,00 \times 1,1) + 25\% \text{ PDV} = 8,80 \text{ kn} + 2,20 \text{ kn} = 11,00 \text{ kn}$
 - Krajnji potrošač plaća 22,00 kn za 2 proizvoda, a dobiva 3 proizvoda. Dakle umjesto da plati 33,00 kn on plaća 22,00 kn, što znači da je ostvario popust od 11,00 kn odnosno 33,33%
 - Nabavna cijena s PDV-om za tri komada proizvoda je $(3 \times 8,00 \text{ kn}) + 25\% \text{ PDV} = 30,00 \text{ kn}$
 - S obzirom na to da ovime cijena koju plaća krajnji potrošač 3 komada proizvoda ide ispod nabavne cijene s PDV-om za ta tri proizvoda ovakva ponuda bila bi zabranjena u smislu odredbe članka 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a
 - primjena koeficijenta 1,50 (marža 50%) kod formiranja KPC, PDV 25%
 - nabavna cijena proizvoda je 8,00 kn

- $KPC=(8,00 \times 1,5) + 25\% PDV=12,00 \text{ kn} + 3,00 \text{ kn}=15,00 \text{ kn}$
- Krajnji potrošač plaća 30,00 kn za 2 proizvoda, a dobiva 3 proizvoda. Dakle, umjesto da plati 45,00 kn on plaća 30,00 kn što znači da je ostvario popust od 15,00 kn odnosno 33,33%
- Nabavna cijena s PDV-om za tri komada proizvoda je $(3 \times 8,00 \text{ kn}) + 25\% PDV=30,00 \text{ kn}$
- S obzirom na to da je cijena koju plaća krajnji potrošač za 3 komada proizvoda, jednaka nabavnoj cijeni s PDV-om za ta tri proizvoda, ovakva ponuda bila bi dopuštena u smislu odredbe članka 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a

U odnosu na tzv. XXL pakiranja i slična povećana pakiranja proizvoda, mišljena smo da je u tom slučaju riječ o zasebnom proizvodu, koji je neovisan o „standardnom“ pakiranju istovrsnog proizvoda. Budući da takva „povećana“ pakiranja isporučuje dobavljač. Kupac i dobavljač dogovaraju nabavnu cijenu tog „povećanog“ proizvoda kao što dogovaraju i nabavnu cijenu „standardnog“ pakiranja proizvoda. Kod takvih proizvoda bitno je da ih kupac, kao trgovac u maloprodaji ne prodaje na akciji krajnjem potrošaču uz popust koji bi bio veći od 34% od krajne prodajne cijene. Primjerice ako kupac koji je trgovac u maloprodaji nabavi proizvod XXL hrenovke u pakiranju od 1,20 kg za 10,00 kn:

- Kod formiranja KPC primjenjuje maržu 10% (koeficijent 1,10), primjenjuje PDV po stopi 13%
 - $KPC=(10,00 \times 1,10) + 13\% PDV=11,00 + 1,43 \text{ kn}=12,43 \text{ kn}$
 - Ako u tijeku prodaje snizi cijenu ovog proizvoda, dopušteno ga je sniziti za maksimalno 34% od krajne prodajne cijene, odnosno cijena niti tada ne smije biti niža od nabavne cijene ovog proizvoda s PDV-om (u ovom primjeru nabavna cijena s PDV-om je 10,00 kn + 13% PDV=11,30 kn, dakle maksimalno dopušteno sniženje bilo bi 9,09% od krajne prodajne cijene, kako se proizvod ne bi prodavao ispod nabavne cijene).

13. pitanje:

Prijelazne odredbe članak 23. stavak 1.

U prijelaznim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom (NN 52/2021), propisano je (čl. 23. St. 1.) da „Ugovori između dobavljača i kupaca sklopljeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona moraju se uskladiti s njegovim odredbama najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“ Iz navedenog, prema našem tumačenju, proizlazi da bilo koji ugovor između dobavljača i kupca sklopljen nakon stupanja na snagu ovog Zakona (dakle od 01.09.2021.g.) mora biti usklađen s njegovim odredbama, tj. da se za nove ugovore sklopljene nakon 01.09.2021.g. neće tolerirati rok od šest mjeseci za usklađivanje s odredbama Zakona. Molimo odgovor je li naše razumijevanje prijelaznih odredaba ispravno?

Odgovor:

Iako je ZID ZNTP stupio na snagu 1. rujna 2021., zakonodavac je adresatima toga Zakona, dakle, kupcima na koje se ZNTP već primjenjuje, kao i na one na koje će se od 1. rujna 2021. početi primjenjivati, omogućio da svoje poslovanje, dakle ugovore u pisanim oblicima i način provedbe tih ugovora, prilagode odredbama Zakona do 1. ožujka 2022.

To konkretno znači da ugovori na temelju kojih dobavljači i kupci posluju prije stupanja na snagu ZID ZNTP-a, moraju se uskladiti s njegovim odredbama do 1. ožujka 2022. Svaki ugovor, dodatak ugovoru, ili svaka druga intervencija u postojeći ugovorni odnos, koja nastaje nakon 1. rujna 2021., morali bi biti usklađeni s odredbama ZNTP-a.

Ako su prema njihovom sadržaju, tada važeći ugovori trebali prestati važiti prije 1. rujna 2021., ili su trebali prestati važiti u razdoblju između 1. rujna 2021. i 28. veljače 2022., bilo je preporučljivo da se prije 1. rujna 2021., produlji njihovo trajanje do 28. veljače 2022. Tako produljeni ugovori bili bi tretirani, ne kao novi, već kao postojeći ugovori. Napominje se da je ZID ZNTP bio objavljen 14. svibnja 2021. pa su ti adresati imali dovoljno vremena prije njegova stupanja na snagu urediti način poslovanja s njihovim dobavljačima, koji bi im osigurao mogućnost dodatnog vremena za prilagodbu njegovim odredbama.

Kupci, koji do stupanja na snagu ZID ZNTP-a nisu bili obveznici njegove primjene, mogli su do 28. veljače 2022. nastaviti s poslovanjem na način na koji su poslovali i do stupanja na snagu Zakona. Međutim, ako su odlučili sklopiti ugovor sa svojim dobavljačima prije početka tzv. „pune“ primjene Zakona (1. ožujka 2022.), ti ugovori su već tada morali imati formu i u cijelosti biti usklađeni s odredbama ZNTP-a.

Iako se odredbe članka 2. stavka 1. točke 17. i 18. ZNTP-a, kojim su definirani pojmovi „krajnja prodajna cijena“ i „proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“ (dalje u tekstu: PTOPPP) te iz njih izvedene nepoštene trgovačke prakse: prodaja PTOPPP ispod krajne prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te prodaja PTOPPP na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajne prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajne prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a), u suštini odnose na dio poslovanja kupaca – trgovaca u maloprodaji prema krajnjim potrošačima, jasno je da izračun krajne prodajne cijene, kao i maksimalnog popusta koji se može obračunati na PTOPPP, izravno vezan, odnosno nastaje kao posljedica provedbe ugovornih odredbi dobavljača i kupca, koje moraju biti sastavljene u skladu s odredbama ZNTP-a, kako proizlazi iz ZID ZNTP-a, najkasnije do 1. ožujka 2022.

Međutim, Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), koji je donijela ministrica poljoprivrede na temelju ovlasti iz odredbe članka 2. stavka 2. ZNTP-a, određeno je da popis PTOPPP stupa na snagu 1. ožujka 2023. Slijedom iznesenoga, a u cilju osiguravanja pravne sigurnosti, odredbe članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, će se primjenjivati od 1. ožujka 2023.

14. pitanje:

Da li bi se sljedeća opisana situacija smatrala kršenjem odredbi Zakona

Situacija:

Određeno udruženje malih trgovaca sklapa sa velikim trgovcem sporazum o poslovnoj suradnji kojim se definiraju prava i obveza ugovornih strana kako slijedi:

Ugovorne strane ovim sporazumom ugovaraju ostvarivanje učinkovite poslovne suradnje između trgovca XY i članica udruge XY u svrhu njihove uspješnije promocije i tržišne pozicioniranosti koja uključuje;

- promociju poduzetih aktivnosti putem medija, čime će se u najvećoj mogućoj mjeri promovirati poslovna suradnja strana u sporazumu;
- jedna ugovorna strana (veliki trgovac) se obavezuje isplatiti naknadu (godišnji bonus) članicama druge ugovorne strane (određenom udruženju malih trgovaca) za ostvaren ukupan godišnji promet svih članica po veleprodajnoj vrijednosti (bez PDV-a) kako slijedi:
 - za godišnji promet između 146.000.000,00 - 149.000.000,00 kuna odobrava se naknada u iznosu od 0,50%

- za godišnji promet između 149.000.001,00 - 152.000.000,00 kuna odobrava se naknada u iznosu od 1,00%
- za godišnji promet između 152.000.001,00 - 155.000.000,00 kuna odobrava se naknada u iznosu od 1,50%
- za godišnji promet između 155.000.001,00 - 158.000.000,00 kuna odobrava se naknada u iznosu od 2,00%
- za godišnji promet između 158.000.001,00 ~ 161.000.000,00 kuna odobrava se naknada u iznosu od 2,50%
- za godišnji promet između 161.000.001,00 - 164.000.000,00 kuna odobrava se naknada u iznosu od 3,00%
- za godišnji promet između 164.000.001,00 - 167.000.000,00 kuna odobrava se naknada u iznosu od 3,50%
- za godišnji promet preko 167.000.001,00 i više kuna odobrava se naknada u iznosu od 4,00%.

a samom udruženju (dakle, drugoj ugovornoj strani s kojom je sklopljen Sporazum o poslovnoj suradnji) proviziju od 0,5% za zastupanje svojih članica.

Obzirom da je ovakva praksa postojala unazad 10 godina te da je ovakav Sporazum o poslovnoj suradnji bio uobičajen (isplaćivala se provizija od 0,5% određenom udruženju), da li bi se sada takva praksa, u vidu isplate provizije, smatrala kršenjem odredbi predmetnog Zakona?

Odgovor:

Opisna situacija ne otkriva sve aspekte opisanoga poslovnog odnosa, a isto tako ne otkriva ni prirodu odnosno odnosa „udruženja malih trgovaca“ (dalje u tekstu: udruženje) prema njegovim članicama, kao ni sve elemente poslovnog odnosa trgovca s pojedinom članicom udruženja, ili moguće, prema svim članicama udruženja, zbog čega nije moguće dati precizan odgovor.

U svakom slučaju, AZTN će prirodu pojedinog poslovnog odnosa između kupca i dobavljača te usklađenost odredbi ugovora sa ZNTP-om te sve aspekte njegove provedbe u praksi, ispitivati i ocjenjivati u svakom konkretnom upravnom postupku, uzimajući pri tome u obzir sve činjenice i okolnosti bitne za razjašnjenje pojedinog spornog pitanja, odnosno prakse.

6. skupina pitanja, zaprimljena 20. kolovoza 2021.

1. pitanje:

Primjena članka 1. stavka 5.

- Na koji način može doći do nepoštenih trgovačkih praksi između članova iste grupacije, koji su pod kontrolom istog poduzetnika, pa nema nikakvog smisla da ih se štiti jednog od drugog? Molimo tumačenje s obzirom na to da zakon nije riješio to pitanje na adekvatan način, iako je recimo povezana društva uzeo u obzir kod određivanja pregovaračke snage.

Odgovor:

Ni Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva), koja je donošenjem ZID ZNTP-a prenesena u domaće zakonodavstvo, ni ZNTP ne daju odgovor na to pitanje i ne predviđaju izuzetak od obveze primjene odredbi ZNTP-a na poslovne odnose u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda između povezanih društava, odnosno, članova iste grupacije, koji su pod kontrolom istog poduzetnika.

S obzirom na to da se Direktivom po prvi put na razini Europske unije uređuju pitanja nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima i to utvrđivanjem minimuma standarda koje države članice moraju unijeti u svoja zakonodavstva u vezi s nepoštenim trgovačkim praksama, za sada ne postoji uspostavljena praksa, kao o ovom, tako i o drugim pitanjima vezanim uz nepoštene trgovačke prakse.

Zbog toga je Europska komisija, na poziv Ministarstva poljoprivrede, kao stručnog nositelja izrade ZNTP-a, iznijela mišljenje iz kojeg u bitnom proizlazi da s obzirom na predmet i područje primjene Direktive, za primjenu njezinih odredbi nije relevantno jesu li kupac i dobavljač povezana društva.

U tom smislu, ako kupac ispunjava sve uvjete iz odredbi članka 3. ZNTP-a, odnosno ako ga se može smatrati kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom, a polazeći od toga da ZNTP ne propisuje iznimke, odnosno ne izuzima pojedini poslovni odnos kupca i dobavljača od primjene toga Zakona, na poslovni odnos toga kupca i njegovih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, primjenjivat će se odredbe ZNTP, bez obzira na to je li dobavljač s njim povezano društvo i bez obzira na to gdje dobavljač ima poslovni nastan.

- Da li se zakon primjenjuje na kupnje kupaca koji prelaze kriterij godišnjeg prihoda, a koje se obavljaju ad hoc, po potrebi i bez ugovora (npr. kupnja hrane za internu potrošnju, ili u slučaju da restoran ili kafić kao dio grupacije koja ima značajnu pregovaračku snagu ima npr. potrebu kupiti određenu robu na tržnici ili u obližnjoj trgovini kupiti litru mlijeka za kavu)? Kako takav prodavatelj tj. dobavljač u konkretnom slučaju uopće može znati da li je osoba koja kupuje proizvod krajnji potrošač ili ne, da bi znao da cijena za tu pojedinačnu kupoprodaju mora biti određena u skladu sa čl. 11. t. 24, 26 i 27?

Zakon očito ovakve situacije nije imao u vidu pa bi ih trebalo riješiti tumačenjem.

Odgovor:

Odredbom članka 2. stavka 1. točkom 6. ZNTP-a, pojam „dobavljač“ je definiran kao poljoprivredni proizvođač ili svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o njihovu mjestu poslovnog nastana, koji prodaje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih poljoprivrednih proizvođača ili skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba kao što su organizacije proizvođača, organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija. Točkom 7. istoga članka i stavka, pojam „kupac“ je definiran kao svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba.

Isto tako, člankom 1. stavkom 5. ZNTP-a, određeno je da se Zakon ne primjenjuje na odnose dobavljača i krajnjeg potrošača.

Iz iznesenoga proizlazi da kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji ispunjava kriterije iz članka 3. ZNTP-a, a nije riječ o krajnjem potrošaču, podliježe primjeni Zakona.

Međutim iz primjera navedenih u ovom upitu: „kupaca koji prelaze kriterij godišnjeg prihoda, a koje se obavljaju ad hoc, po potrebi i bez ugovora npr. kupnja hrane za internu potrošnju, ili u slučaju da restoran ili kafić kao dio grupacije koja ima značajnu pregovaračku snagu ima npr. potrebu kupiti određenu robu na tržnici ili u obližnjoj

trgovini kupiti litru mlijeka za kavu)?“ proizlazi da se u tom slučaju te osobe ponašaju kao krajnji potrošač, a ne kao kupac u smislu citirane zakonske odredbe.

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona jasno proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojoj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

O tome je li poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prodan kupcu u smislu ovoga Zakona ili krajnjem potrošaču, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

Malo je vjerojatno da s obzirom na ostale karakteristike pojedine transakcije, dobavljač neće znati prodaje li svoj proizvod kupcu u smislu ZNTP-a ili krajnjem potrošaču.

2. pitanje:

Primjena članka 2. stavka 1.

Postoji li neka razlika u tumačenju i primjeni odredbi koje sadrže pojmove „u maloprodaji“, „krajnjem potrošaču“ ili „potrošač“, s obzirom na to da nije ujednačeno kroz zakon?

Odgovor:

Ne postoji razlika u značenju tih pojmove pa u tom smislu ne postoji ni potreba za posebnim pojašnjavanjem tih pojmove.

Naime, Zakon samo na jednom mjestu; i to u članku 12. stavku 2. točki 2. ZNTP-a, riječ „potrošač“ navodi bez riječi „krajnji“ i to u dijelu iz čijeg konteksta i sadržaja nedvojbeno proizlazi da je riječ upravo o „krajnjem potrošaču“, naznačenog u odredbama članka 1. stavka 5. ZNTP-a, članka 2. stavka 1. točke 15. i 17. ZNTP-a, članka 11. stavka 1. točke 7. i 27. te članka 24. stavka 1. ZNTP-a.

Kako je to pojašnjeno u odgovoru na pitanje 1. alineja 2. ove skupine pitanja, maloprodaja nema drugo značenje od onoga kako to predviđaju odredbe ZZP-a i ZT-a.

3. pitanje:

Da li se pojam kupac „može obuhvaćati skupinu takvih pravnih ili fizičkih osoba“ odnosi na ugovore u kojima postoji više sudionika na strani kupca?

Odgovor:

Da, sintagma „može obuhvaćati skupinu takvih pravnih ili fizičkih osoba“, odnosi se na ugovore u kojima u ulozi kupca može stajati više fizičkih i pravnih osoba.

Takvi ugovori, pored svih bitnih elemenata za poslovni odnos u smislu odredbi članka 5. ZNTP-a, moraju sadržavati jasne i razumljive odredbe vezane uz odgovornost svake osobe iz skupine obuhvaćene pojmom „kupac“ u konkretnom poslovnom odnosu, prema dobavljaču.

AZTN će u svakom konkretnom slučaju, na temelju svih utvrđenih činjenica okolnosti, ispitivati prirodu takve skupine, sadržaj i provedbu ugovora koje takav kupac, sklapa s dobavljačem poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, pri tome ne zanemarujući i propise o zaštiti tržišnog natjecanja.

4. pitanje:

Primjena članka 2. stavka 1. točka 9.

Na koji način je povezana definicija povezanih društava sa definicijom mikropoduzeća, malih i srednjih poduzeća? Da li samo takva poduzeća treba gledati kao povezana društva?

Odgovor:

Člankom 2. stavkom 1. točkom 9. ZNTP-a definiran je pojam povezanosti u smislu toga Zakona, pri čemu su osnovni kriteriji na temelju kojih se ocjenjuje postojanje povezanosti u smislu Zakona, dodatno prošireni i na društva koja neku od takvih povezanosti ostvaruju kroz fizičku osobu ili grupu fizičkih osoba koje djeluju zajednički u skladu s člankom 3. Priloga Preporuke Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. vezano uz definicije mikropoduzeća, malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20. 5. 2003.; u dalnjem tekstu: Prilog Preporuke Komisije).

Ovakva formulacija u predmetnom članku nikako ne znači da se samo mikropoduzeća, mala i srednja poduzeća mogu smatrati (ako su za to ispunjene pretpostavke) povezanim društvima. Članak 2. stavak 1. točka 9. ZNTP-a odnosi se na sve poduzetnike u smislu utvrđivanja njihove povezanosti.

5. pitanje:

Primjena članka 2. stavka 1. točka 13.

Smatramo da je potrebno dopustiti određivanje nabavne cijene temeljem naknadnih računa, terećenja i/ili odobrenja vezanih za konkretni proizvod, npr. zbog nekog nedostatka, (iz dosadašnjih tumačenja proizlazi da se isti ne mogu primijeniti). Postoji li točna definicija ili uputa računanja zavisnog troška, da li se isti računa do pojedinog prodajnog mjesta ili do mjesta isporuke?

Odgovor:

Određivanje nabavne cijene na temelju naknadnih računa dobavljača, ili terećenja koje je izdao kupac, ili odobrenja koje je izdao dobavljač, zbog primjerice, nedostatka na poljoprivrednom ili prehrambenom proizvodu, nije dopušteno te kao takvo ne može biti dio kalkulacije nabavne cijene u prethodnom razdoblju.

Zavisni troškovi po jednom proizvodu mogu se obračunavati na dva načina.

Prvi način je po vrijednosti proizvoda. Ovo je uobičajeni način obračuna zavisnih troškova i on podrazumijeva da se ukupna vrijednost zavisnih troškova rasporedi na proizvode koji su predmet nabave proporcionalno njihovoj nabavnoj vrijednosti. Primjerice, ako je kupac nabavio dva proizvoda, s time da je vrijednost jednog proizvoda 5.000,00 kuna, a vrijednost drugog proizvoda 45.000,00 kuna, zavisni troškovi nabave raspoređuju se na način da se 10% ukupne vrijednosti zavisnih troškova rasporedi na prvi proizvod, a 90% na drugi.

Dругi način obračuna zavisnih troškova je po količini. Ovaj način obračuna se rjeđe koristi, a podrazumijeva da se ukupna vrijednost zavisnih troškova rasporedi na

proizvode koji su predmet nabave proporcionalno nabavljenoj količini. Primjerice, ako su kupljena dva proizvoda i to jedan proizvod u količini od 50 komada, drugi u količini od 450 komada, zavisni troškovi nabave raspoređuju se na način da se 10% ukupne vrijednosti zavisnih troškova rasporedi na prvi proizvod, a 90% na drugi.

U odnosu na zavisni trošak isporuke proizvoda kupcu primjenjuju se ugovorne odredbe između kupca i dobavljača. Mjesto isporuke mogu biti prodajna mjesta kupca ili drugo mjesto (npr. skladište). Neovisno o tome koje/koja mjesta isporuke kupac i dobavljač ugovore, ona moraju biti sastavni dio ugovora (članak 5. stavak 1. točka 5. ZNTP-a), jer o tom bitnom elementu ugovora ovisi i način formiranja cijene poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, budući da organizacija isporuke, te zavisni troškovi povezani s njom utječu izravno na njezinu visinu.

6. pitanje:

Primjena članka 2. stavka 1. točke 17. i 18.

Da li obaveza izračuna i primjene krajnje prodajne cijene iz t. 17. postoji samo za proizvode iz t. 18.? Pitanje se postavlja iz razloga što su definicije iz ove dvije točke razdvojene, što se ukazuje kao nepotrebno, ako se krajnja prodajna cijena promatra jedino u kontekstu osjetljivih proizvoda?

Odgovor:

Krajnja prodajna cijena u formuli određenoj člankom 2. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a primjenjuje se isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode.

7. pitanje:

Primjena članka 2. stavka 1. točke 19.

Da li se prva isporuka promatra u odnosu na pojedino prodajno mjesto?

Odgovor:

Odredbom članka 2. stavka 1. točkom 19. ZNTP-a određuje se da je novi proizvod onaj proizvod koji dobavljač prvi puta stavlja na tržište ili djelomično izmijenjen proizvod koji već postoji na tržištu, a prvi put se isporučuje kupcu.

Odredbe članka 12. stavka 1. točke 1. do 7. ZNTP-a reguliraju ostale nepoštene trgovačke prakse kupca uz dopuštenu mogućnost izuzeća od zabrane pa je tako određeno, između ostalog, da se nepoštenim trgovačkim praksama smatraju i prakse kojima kupac zahtijeva vraćanje i/ili vraća dobavljaču isporučene, a neprodane poljoprivredne i prehrambene proizvode, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu za zbrinjavanje takvih proizvoda, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu dobavljaču za neprodane proizvode kojima je istekao rok trajanja (članak 12. stavak 1. točka 7. ZNTP-a).

Nadalje, odredbom članka 12. stavka 2. ZNTP-a, određeno je da iznimno od zabrane iz citirane odredbe članka 1. stavka 1. točke 7. ZNTP-a, takve prakse neće biti zabranjene ako su kumulativno ispunjeni uvjeti da:

- su jasno i nedvosmisleno ugovorene u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi
- je riječ o poljoprivrednom i prehrambenom proizvodu koji dobavljač prvi put isporučuje kupcu ili o proizvodu za koji dobavljač izričito traži prodaju od strane kupca, a unaprijed je pisanim putem upozoren od kupca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja toga proizvoda; ili ako je riječ o

novom proizvodu za koji kupac i dobavljač pisanim putem dogovaraju trajanje probnog razdoblja do najviše 120 dana, a tijekom kojeg kupac ima pravo na povrat novog proizvoda.

Slijedom navedenog u odnosu na postavljeno pitanje o tome promatra li se prva isporuka u kontekstu isporuke novog proizvoda u odnosu na pojedino mjesto, odgovor je potvrđan, ali samo pod uvjetom da su ispunjeni svi naprijed navedeni uvjeti.

8. pitanje:

Primjena članka 11. stavka 1. točke 27.

a) U ovoj odredbi je navedeno da prodajna cijena ne može biti niža od 34% od krajne prodajne cijene, iako je u prijedlogu zakona stajalo da prodajna cijena za konačnog potrošača ne može biti niža za više od 34% od konačne prodajne cijene. To je znatna razlika u odredbama jer ukoliko je npr. konačna prodajna cijena 10,00 kn, onda po prijedlogu zakona akcijska cijena ne može biti niža od 6,60 kn + pdv, odnosno po važećem tekstu zakona akcijska cijena ne može biti niža od 3,40 kn + pdv. Jesu li dopuštene ove oscilacije do akcijske cijene?

Odgovor:

Ovakvo shvaćanje važeće odredbe članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a nije ispravno.

Naime, odredbom članka 2. stavka 1. točke 17. ZNTP-a, krajnja prodajna cijena definirana je kao cijena po kojoj trgovac prodaje poljoprivredni i prehrambeni proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena množi najmanje koeficijentom 1,10. Iz toga proizlazi da ako trgovac u maloprodaji primjeni maržu veću od 10%, krajnja prodajna cijena predstavljat će tada nabavnu cijenu proizvodno i tržišno osjetljivog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda, uvećanu za primjenjenu maržu i odgovarajuću stopu PDV-a. Primjerice, ako trgovac primjeni maržu od 30%, krajnju prodajnu cijenu tada čini nabavna cijena uvećana za maržu od 30% i odgovarajuću stopu PDV-a. Konkretno, ako je nabavna cijena proizvoda 5,00 kuna te trgovac primjenjuje maržu 30%, a proizvod pripada skupini proizvoda na koju se primjenjuje stopa PDV-a od 25%, tada bi krajnja prodajna cijena toga proizvoda iznosila 8,12 kune ($5,00 \text{ kn} \times 1,30 + 25\% \text{ PDV} = 6,50 \text{ kn} + 1,62 \text{ kn} = 8,12 \text{ kuna}$).

Tako, ako se ne provodi akcija, cijena po kojoj se taj proizvod prodaje krajnjem potrošaču ne smije biti niža od krajne prodajne cijene, jer je u protivnom riječ o nepoštenoj trgovačkoj praksi iz članka 11. stavaka 1. točke 26. ZNTP-a.

Svaka akcijska prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, pri kojoj bi se krajnja prodajna cijena, dobivena na ranije opisan način snizila za više od 34% (odnosno ako bi se takav proizvod prodavao uz popust veći od 34% od krajne prodajne cijene), smatrala bi se nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a.

Ako bi se pri tome, proizvod prodavao i po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om to bi se smatralo nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 24. ZNTP-a. U tom smislu, kupac, koji je trgovac u maloprodaji, mora voditi računa o tome da prilikom prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u okviru akcijske ponude, akcijska cijena tih proizvoda ne smije biti niža od njihove nabavne cijene s PDV-om.

Na konkretnom primjeru, ako je krajnja prodajna cijena 10,00 kuna (formirana na način da je nabavna cijena uvećana za odgovarajući maržu i odgovarajući stopu PDV-a), u postupku formiranja akcijske cijene, cijena proizvoda se može sniziti za najviše 34% pa bi uz primjenu najvišeg dopuštenog smanjenja ta akcijska cijena iznosila 6,60 kuna (10,00 kuna – 34%(3,40 kuna) = 6,60 kuna). Valja ponovno naglasiti da se pri tome mora voditi računa i o tome da ta cijena nije niža od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s PDV-om (članak 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a).

b) Koja cijena se može smatrati krajnjom prodajnom cijenom u slučaju da postoje oscilacije u cijeni npr. radi prilagođavanja konkurenциji. Može li se kao krajnja prodajna cijena smatrati cijena koja je bila važeća neposredno prije akcijske cijene, ili je potreban neki duži rok u kojem je cijena bila važeća?

Odgovor:

Krajnjom prodajnom cijenom može se smatrati cijena formirana u skladu s odredbom članka 2. stavka 1. točke 17. ZNTP-a, po kojoj je kupac-trgovac u maloprodaji prodavao proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode krajnjim potrošačima prije provođenja akcijske prodaje tih proizvoda.

c) Vezano za ugovore koji su na snazi, rokovi plaćanja se prepostavljamo, mogu primjenjivati do sklapanja novog ugovora, odnosno najduže 6 mjeseci od stupanja na snagu Zakona. Kako je za dosta robe rok plaćanja skraćen sa 60 na 30 dana, je li ispravno držati se ugovorenih rokova dok se ne sklopi novi ugovor, a najduže 6 mjeseci od stupanja na snagu Zakona?

Odgovor:

Odredbom članka 23. stavkom 1. ZID ZNTP-a određeno je da se ugovori između dobavljača i kupaca sklopljeni prije njegova stupanja na snagu moraju uskladiti s njegovim odredbama najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona, dok je odredbom članka 26. ZID ZNTP-a određeno da on stupa na snagu 1. rujna 2021. Slijedom navedenog, i rokovi plaćanja obuhvaćeni ugovornim odredbama između kupca i dobavljača moraju se uskladiti u istome roku, odnosno najkasnije do 1. ožujka 2022.

Svaki ugovor, dodatak ugovoru, ili svaka druga intervencija u postojeći ugovorni odnos, koja nastaje nakon 1. rujna 2021. morali bi biti usklađeni s odredbama ZNTP-a.

Ako su prema njihovom sadržaju, tada važeći ugovori trebali prestati važiti prije 1. rujna 2021., ili su trebali prestati važiti u razdoblju između 1. rujna 2021. i 28. veljače 2022., bilo je preporučljivo da se prije 1. rujna 2021., produlji njihovo trajanje do 28. veljače 2022. Tako produljeni ugovori bili bi tretirani, ne kao novi, već kao postojeći ugovori. Napominje se da je Zakon objavljen 14. svibnja 2021. pa su adresati imali dovoljno vremena prije stupanja na snagu ovoga Zakona urediti način poslovanja s njihovim dobavljačima, koji bi im osigurao mogućnost dodatnog vremena za prilagodnu njegovim odredbama.

Kupci, koji do stupanja na snagu ZID ZNTP-a nisu bili obveznici njegove primjene, mogli su do 28. veljače 2022. nastaviti s poslovanjem na način na koji su poslovali i do stupanja na snagu Zakona. Međutim, ako su odlučili sklopiti ugovor sa svojim dobavljačima prije početka pune primjene Zakona (1. ožujka 2022.), ti ugovori su već tada morali imati formu i u cijelosti biti usklađeni s odredbama ZNTP-a.

d) Većini trgovačkih lanaca katalozi važe od četvrtka do srijede. Na taj način, katalog koji će biti u primjeni od 26. kolovoza, vrijedit će 1. rujna, na dan stupanja na snagu Izmjena i dopuna Zakona. Kako je to uobičajeno zadnji dan kataloga (tj. srijeda), hoće li trgovci biti u prekršaju po pitanju izračuna krajnje prodajne cijene ukoliko na taj dan ne bude zadovoljen koeficijent 1.10 za izračun krajnje prodajne cijene, kao i eventualna akcijska cijena koja ne bude u skladu s ovom odredbom.

Odgovor:

U odnosu na postavljeno pitanje eventualnog počinjenja povrede odredbi ZNTP-a, u situaciji kada katalog važi od 26. kolovoza 2021. do 1. rujna 2021., kupac (trgovac) neće povrijediti odredbe ZNTP-a, jer popis proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda stupa na snagu 1. ožujka 2023. (članak 3. Pravilnika o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, „Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu: Pravilnik).

U tom smislu, a u cilju osiguravanja pravne sigurnosti, odredbe članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, će se primjenjivati od 1. ožujka 2023.

e) U tablici proizvoda su kao proizvodno i tržišno osjetljivi proizvodi ili lako kvarljivi proizvodi i oni koji to zapravo nisu kao npr. panettone koji ima rok upotrebe od 6 mjeseci. Onda npr. mljeko za dojenčad, zaslđeno, sa više od 10% masti do uključivo 27% masti, u hermetički zatvorenim pakiranjima do 500g je i lako kvarljivo i proizvodno i tržišno osjetljivo, te bi i veća pakiranja takvog mljeka također trebala biti u istom režimu, ali nisu. Stoga smatramo da je u tablici puno nelogičnosti.

Odgovor:

Citirani tekst nije pitanje, već komentar.

Ukazuje se kako je Pravilnikom, između ostalog, predviđeno da se u okviru popisa pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda iz te kategorije poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda izuzimaju oni proizvodi koji prema tarifnoj KN oznaci jesu razvrstani u popis pokvarljivih proizvoda, ali je zbog prirode ili faze prerade tih proizvoda, njihov proizvođač utvrdio rok dulji od 30 dana od dana berbe, proizvodnje ili prerade u kojem oni postaju neprikladni za prodaju.

9. pitanje:

Primjena članka 12. stavak 1. točka 1.

Da li je dozvoljeno ugovoriti asortimansi bonus u smislu određivanja obveznog asortimana koji kupac mora imati izloženo na polici na pojedinom prodajnom mjestu?

Odgovor:

Pitanje je nejasno.

Nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 12. stavka 1. točke 1. ZNTP-a, na koju se poziva podnositelj ovoga upita, smatra se praksa kojom kupac zahtijeva i/ili naplaćuje dobavljaču naknadu za smještaj poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na policama u prodajnom mjestu kupca.

Ta se praksa neće ipak smatrati nepoštenom ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti (članak 12. stavak 2. točka 1. ZNTP-a):

- da je takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi

- da dobavljač od kupca izričito traži smještaj svog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda na određenoj polici u prodajnom mjestu kupca,
- da je plaćanje te naknade utemeljeno na objektivnim i razumnim procjenama.

Ova se dakle, odredba odnosi na naknadu za pozicioniranje.

Iz sadržaja pitanja proizlazi da se pokušava kombinirati: 1) asortimansi popust ili rabat, kojeg odobrava dobavljač na svom računu izdanom za isporučene poljoprivredne ili prehrambene proizvode, a u skladu s prethodno (u pisanim obliku) o tome ugovorenom odredbom (članak 7. stavci 1. i 2. ZNTP-a) i 2) naknade za pozicioniranje, koje bi bilo dopušteno ako su ispunjeni uvjeti kako je navedeno u članku 12. stavak 2. točka 1. ZNTP-a.

Riječ je dakle, o dvije različite stvari koje ne treba miješati, jer se u konačnici one ni ne odnose na isto.

Slično kao i u odgovoru na pitanje broj 8. u dijelu I. Opća pitanja danog u okviru dokumenta Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom, objavljenog u pročišćenoj inačici 9. listopada 2018. na mrežnoj stranici AZTN-a: <http://www.aztn.hr/nepostene-trgovacke-prakse/cesta-pitanja>, ukazuje se da je rabat ili popust za asortiman moguće ugovoriti, ako dobavljač smatra poslovno opravdanim kupcu odobriti rabat ili popust za širinu asortimana koji kupac od njega kupuje, ovisno o objektivnim mogućnostima prodajnog mjesta (kategoriji prodajnog mjesta).

Isto tako, moguće je ugovoriti i naknadu za asortiman, ako dobavljač smatra da mu kupac može pružiti uslugu prodaje određene širine asortimana, međusobno mogu ugovoriti uvjete pružanja te usluge i naknadu za nju. Preporučljivo je da kupac za takvu uslugu ima formiran cjenik. Za navedenu uslugu kupac ispostavlja dobavljaču račun.

Pritom, svakako treba voditi računa da iako je i ugovaranje rabata za asortiman koji se iskazuje na računu dobavljača i ugovaranje naknade za asortiman koja se iskazuje na računu kupca dopušteno u smislu ZNTP-a, ugovorne strane se moraju odlučiti ili za jednu, ili za drugu mogućnost, jer odabir asortimanskog rabata koji dobavljač odobrava kupcu na svom računu isključuje naknadu za uslugu asortimana koji kupac obračunava dobavljaču na svom računu i obrnuto.

10. pitanje:

Primjena članka 12. stavak 1. točka 6.

Vrijedi li isto i ako je kupac morao svojem kupcu platiti ugovornu kaznu vezano za proizvode koje mu dobavljač nije isporučio u sukladnosti sa ugovorom - tu se ne radi o kazni izrečenoj od strane državnih tijela, ali jasno je da bi sukladno Zakonu o obveznim odnosima ovo bilo dopušteno potraživati od dobavljača, pa je nejasno zbog čega je ovdje to posebno uređeno?

Odgovor:

Situacija opisana u ovom upitu ne bi se mogla podvesti pod odredbe članka 12. stavka 1. točke 6. i stavka 2. točke 6. istoga članka ZNTP-a, kojima je nepoštenom određena praksa kojom kupac zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu dobavljaču za novčane i ostale kazne izrečene kupcu na temelju odluka nadležnih tijela, kao i izrijekom navedena situacija u kojoj se ta praksa neće smatrati nepoštenom, a riječ je o situacijama u kojima postoji odgovornost dobavljača zbog nedostataka na poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima koje je isporučio kupcu.

Odgovornost dobavljača u situaciji kako ju je opisao podnositelj upita, nije izravno vezana za neku od nepoštenih trgovačkih praksi iz ovoga Zakona, ali se mogu primijeniti odredbe Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21.; dalje u tekstu: ZOO).

11. pitanje:

Primjena članka 12. stavak 2.

- a) Smatramo potrebnim dati smjernice vezano za objektivne i razumne procjene za naknade za usluge navedene u ovom stavku.

Odgovor:

Objektivne i razumne procjene naknada iz članka 12. stavka 2. ZNTP-a, nastaju u skladu i kao rezultat primjene temeljnih načela obveznih odnosa, a prije svega načela savjesnosti i poštenja, ravnopravnosti ugovornih strana, jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima. U tom smislu, visina naknade mora biti zasnovana na objektivnim i razumnim kriterijima te odgovarati pruženim uslugama koje su tom naknadom plaćene.

O tome je li procjena pojedine naknade iz toga članka objektivna i razumna, AZTN će ocjenjivati u svakom pojedinom konkretnom slučaju, uzimajući pri tome u obzir, sve činjenice i okolnosti bitne za pojedini poslovni odnos dobavljača i kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

b) Stavak 2, točka 2.:

- Nejasno je tko pokreće promidžbu?
- Treba li postojati zahtjev dobavljača u odnosu na aktivnost uopće ili na dostavu procjene količina?
- U praksi je potrebno takve proizvode naručiti i primiti prije same promocije, te se cijene gledaju prema zadnjoj ulaznoj cijeni robe - kako će se pratiti koji točno artikl je zaprimljen po kojoj nabavnoj cijeni, odnosno prodan u promotivnom periodu?
- Što je to „redovna cijena“ u smislu primjene ovog članka?
- Da li se ova točka primjenjuje samo u maloprodaji?

Odgovor:

Nepoštenom trgovačkom praksom u smislu članka 12. stavka 1. točke 2. ZNTP-a, smatra se praksa kupca koji zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo.

Riječ je dakle, o promidžbi, koju je pokrenuo kupac, primjerice, dostavom obavijesti svojim dobavljačima o namjeravanoj promidžbenoj prodaji poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, s pozivom zainteresiranim dobavljačima da ako žele, mogu na temelju svog izričitog zahtjeva sudjelovati u takvoj promidžbi.

Takva praksa se iznimno neće smatrati zabranjenom ako su kumulativno ispunjeni uvjeti iz stavka 2. točke 2. istoga članka ZNTP-a i to da je takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te da dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca, pri čemu kupac mora prije promidžbe navesti razdoblje njezinog trajanja te očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba

naručiti po sniženoj cijeni, s time da u odnosu na proizvodno i tržišno osjetljive proizvode, postoji dodatan režim u okviru kojeg za kupca nastaju dodatne obveze (obveza dostave podataka o količinama prodanih tih proizvoda po akcijskoj cijeni pa u slučaju da je dobavljač kupcu isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac ima obvezu platiti dobavljaču razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni).

U stvari, riječ je o sada Zakonom reguliranom modelu provođenja akcije/promidžbe, koja se provodi na zahtjev dobavljača², koja kako je navedeno, mora biti prethodno ugovorena u svim bitnim segmentima i usklađena s odredbama Zakona, pri čemu se takva akcija ne može provoditi po cijeni nižoj od nabavne s PDV-om, osim u tri iznimna slučaja propisana člankom 11. stavkom 1. točka 24. ZNTP-a, a u slučaju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, ne može biti prodana uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a).

S obzirom na to da obveze kupca na dostavu podataka o količinama prodanih tih proizvoda po akcijskoj cijeni te plaćanja dobavljaču razlike u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni, neposredno proizlaze iz odredbe članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, nije potreban poseban zahtjev dobavljača kupcu, ni za dostavom podataka, ni za plaćanjem razlike u cijeni kako je to navedeno.

Način na koji kupac vodi evidenciju ulaska robe, praćenja i prodaje robe, ovisi o unutarnjem poslovanju kupca, a kupac ima obvezu procjenjivati i planirati količine poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koje će biti obuhvaćene promidžbom, odnosno akcijskom ponudom.

„Redovitom cijenom“ smatrala bi se ona cijena po kojoj bi taj proizvod kupio kupac od dobavljača da nije zbog promidžbe kupljen po sniženoj cijeni, odnosno cijena uvećana za postotak sniženja koje sniženje je određeno u svrhu promidžbe.

Odgovor na posljednje pitanje u ovoj točki o tome primjenjuju li se nepoštena trgovачka praksa iz članka 12. stavka 1. točke 2. ZNTP-a i njezina iznimka iz točke 2. stavka 2. istoga članka, samo u maloprodaji, bio bi po prirodi stvari potvrđan, a je li tome doista tako, ocjenjivat će AZTN u svakom pojedinom postupku, prema svim utvrđenim činjenicama i okolnostima.

12. pitanje:

Primjena članka 24. stavak 3. točka 4.

Zbog čega je kazna za dobavljača u ovako velikom nerazmjeru u odnosu na kazne koje se mogu i za najmanje nepravilnosti izreći kupcu?

Odgovor:

Člankom 1. stavkom 1. ZNTP-a, između ostalog, određeno je da se tim zakonom utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovачkih praksi i utvrđuju nepoštene trgovачke prakse u lancu opskrbe poljoprivrednim i

² U odnosu na isto pitanje iz dokumenta „Objedinjeni odgovori na pitanja u vezi s primjenom Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.) od 30. studenoga 2021., brisane su riječi „kao usluga kupca“, a detaljno obrazloženje izmijenjenog stava o tom pitanju nalazi se u odgovoru na 1. pitanje u 26. skupini pitanja, zaprimljenoj 7. siječnja 2022. u ovom dokumentu.

prehrambenim proizvodima čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga kupca u odnosu na njegove dobavljače.

Stavkom 2. istoga članka određeno je se da je cilj i svrha ZNTP-a uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.

Iz dijela citiranih odredbi članka 1. ZNTP-a razvidan je cilj i predmet te područje primjene Zakona, odnosno da se primjenom ZNTP-a utvrđuju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga kupca u odnosu na njegove dobavljače pa je stoga i logično da su gornje granice novčane kazne za kupce postavljene više od onih za dobavljače te se iste u bilo kojem kontekstu ne mogu uspoređivati upravo zbog same svrhe i cilja primjene ZNTP-a.

7. skupina pitanja, zaprimljena 28. srpnja 2021.

1. pitanje:

Člankom 2. stavkom 1. točkom 2. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17, 52/2021, dalje u pitanjima: Zakon) nepoštene trgovačke prakse definirane su kao ugovorne odredbe i/ili poslovne prakse koje u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda dobavljaču jednostrano nametne kupac, koristeći svoju značajnu pregovaračku snagu u odnosu na dobavljača, a suprotno načelima savjesnosti i poštenja, načelu ravnopravnosti ugovornih strana, načelu jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima, odnosno koje nisu u skladu s odredbama članaka 4. do 12. ovoga Zakona.

Možete li na konkretnim primjerima pojasniti načelo savjesnosti i poštenja, načelo ravnopravnosti ugovornih strana i načelo jednake vrijednosti činidaba i dobre poslovne prakse u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima?

Odgovor:

Načela sadržana u definiciji pojma „nepoštene trgovačke prakse“ iz članka 2. stavka 1. točke 2. ZNTP-a, ne razlikuju se u sadržaju i biti od istoimenih načela sadržanih u Glavi I. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21.; dalje u tekstu: ZOO) i kao takva bi trebala predstavljati pravne, poslovne i etičke standarde u svim obveznim odnosima pa tako i u poslovnim odnosima adresata ovoga Zakona. Konkretnе primjere primjene ovih načela moguće je naći u bogatoj sudskoj praksi (parničnih) sudova.

Posluju li adresati Zakona u skladu s tim načelima, AZTN će ocjenjivati u svakom konkretnom upravnom postupku na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti.

2. pitanje:

Člankom 2. stavkom 1. točkom 11. Zakona mjesto isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda definirano je kao mjesto na kojem dobavljač isporučuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod kupcu i na kojem u trenutku isporuke svi rizici i odgovornosti za poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prelaze na kupca.

Što ukoliko je dostavljeni poljoprivredni ili prehrambeni proizvod pokvaren odnosno neispravan?

Kako se točno definira trenutak isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda?

Odgovor:

Dobavljač odgovara za materijalne nedostatke poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda i dužan je naknaditi kupcu štetu koja je uzrokovana neispravnosću proizvoda.

Trenutkom isporuke smatra se trenutak u kojem dobavljač isporuči kupcu poljoprivredne i prehrambene proizvode na ugovorenou mjesto isporuke, nakon čega svi rizici prelaze na kupca.

3. pitanje:

Člankom 2. stavkom 1. točkom 15. Zakona određeno je kako nabavni lanac čine svi subjekti koji sudjeluju u proizvodnji i/ili nabavi pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda od trenutka kada je proizvod pripremljen za prodaju krajnjem potrošaču do trenutka prodaje krajnjem potrošaču.

Koja je definicija krajnjeg potrošača u odnosu na Zakona, odnosno koga sve Zakon smatra krajnjim potrošačem? Odnose li se odredbe ovog Zakona na veleprodaju, odnosno kada jedno društvo (društvo koje se bavi veleprodajom) prodaje drugom društvu poljoprivredni ili prehrambeni proizvod radi daljnje prodaje krajnjem potrošaču?

Odgovor:

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona jasno proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovakvo shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovачke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i s člankom 9. stavkom 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojem je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

Odredbe Zakona odnose se i na veleprodaju. Naime, „lanac opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima“, obuhvaća sve sudionike u proizvodnji, preradi i trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima, i to: proizvođače, otkupljivače i/ili prerađivače, trgovce na veliko i trgovce na malo koji u ugovornim odnosima mogu biti dobavljači ili kupci, osobe koje obavljaju ugostiteljsku djelatnost te javna tijela kao kupce (članak 2. stavak 1. točka 1. ZNTP-a), a u članku 4. ZNTP-a nabrojene su općenito nepoštene trgovачke prakse u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima koji obuhvaća sve sudionike u proizvodnji, preradi i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima koje se iskorištavanjem značajne pregovaračke snage nameću dobavljačima.

4. pitanje:

Člankom 2. stavkom 1. točkom 17. Zakona definiran je pojam krajnje prodajne cijene te se isti definira kao cijena po kojoj kupac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10.

Odnosi li se navedena odredba o kreiranju krajnje prodajne cijene samo na maloprodaju kako to sugerira Zakona ili se proteže i na veleprodaju? Nadalje, odnosi li se ova odredba,

odnosno cijena na redovnu maloprodajnu cijenu (MPC) ili podrazumijeva i akcijske maloprodajne cijene (MPC)? Odnosi li se ova odredba, odnosno izračun kada se proizvod množi najmanje koeficijentom 1,10 samo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode ili na sve poljoprivredne i prehrambene proizvode budući da je samo prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda određena kao nepoštena trgovačka praksa člankom 11. stavkom 1. točkom 26. Zakona?

Odgovor:

Pojam „krajnja prodajna cijena“ iz citirane odredbe Zakona odnosi se isključivo na prodaju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih proizvoda u maloprodaji krajnjem potrošaču. Da je tome tako proizlazi, ne samo iz definicije toga pojma, već i iz dикcije nepoštenih trgovačkih praksi izvedenih iz toga pojma, definiranih u članku 11. stavku 2. točkama 26. i 27. ZNTP-a.

Dakle, krajnja prodajna cijena, formirana na način propisan člankom 2. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a, predstavlja redovnu maloprodajnu cijenu za proizvodno i tržišno osjetljive proizvode, ispod koje kupac-trgovac u maloprodaji te proizvode ne može prodavati krajnjim potrošačima, jer bi, u protivnom primjenio nepoštenu trgovačku praksu iz članka 11. stavka 1. točke 26. ZNTP-a.

Isto tako, krajnja prodajna cijena je polazišna točka za izračun maloprodajne akcijske cijene proizvodno i tržišno osjetljivih proizvoda, koja ne može biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene. Prodajom takvih proizvoda u maloprodaji uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene, trgovac u maloprodaji, primjenio bi nepoštenu, a time i zabranjenu trgovačku praksu iz članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a.

5. pitanje:

Člankom 2. stavkom 1. točkom 19. Zakona definiran je novi proizvod te se isti definira kao proizvod koji dobavljač prvi put stavlja na tržište ili djelomično izmijenjen proizvod koji već postoji na tržištu, a prvi se put isporučuje kupcu.

Što znači djelomično izmijenjen proizvod, odnosno u kojoj mjeri proizvod mora biti izmijenjen da bi se smatrao djelomično izmijenjenim? Molimo primjer u praksi.

Odgovor:

Pojam novoga proizvoda vezan je uz izuzetak od zabrane vraćanja isporučenih, a neprodanih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda iz članka 12. stavka 2. točke 7. ZNTP-a, a riječ je o praksama koje su jasno i nedvosmisleno ugovorene u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te pod uvjetom da:

- dobavljač prvi put isporučuje poljoprivredni i prehrambeni proizvod kupcu, ili
- dobavljač izričito traži prodaju od strane kupca, iako je unaprijed pisanim putem upozoren od kupca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja toga proizvoda, ili
- kupac i dobavljač pisanim putem dogovaraju trajanje probnog razdoblja do najviše 120 dana za prodaju novog proizvoda za koji, a tijekom kojeg kupac ima pravo na povrat toga novog proizvoda.

Dakle, za svako stavljanje novog proizvoda prvi puta na tržište, kao i naručivanje djelomično izmijenjenog proizvoda koji već postoji na tržištu, kupac i dobavljač se moraju pisanim putem dogovoriti o izmjeni liste ugovorenih proizvoda, a isto tako, u pisanim obliku se kupac i dobavljač moraju dogovoriti o narudžbi novog proizvoda ili

promjeni narudžbe djelomično izmijenjenog proizvoda koji već postoji na tržištu pri čemu bi morao biti definiran i početak roka isporuke toga proizvoda.

Djelomično izmijenjeni poljoprivredni ili prehrambeni proizvod potrebno je razumijevati u kontekstu odredbi Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL L 31, 1. 2. 2002., dalje u tekstu: Uredba (EZ) br. 178/2002), sa svim njezinim izmjenama i dopunama.

6. pitanje:

Člankom 4. stavkom 2. točkom 4. Zakona kao nepoštena trgovačka praksa propisana je mogućnost jednostranog raskida ugovora s dobavljačem od strane kupca u nepisanom obliku ili bez navođenja osnovanih razloga za raskid ugovora ili mogućnost otkaza ugovora s dobavljačem bez primjereno otkaznog roka ili mogućnost jednostrane izmjene ugovora od strane kupca.

Koji bi to bili osnovani razlozi za raskid ugovora? Molimo primjere u praksi.

Odgovor:

Osnovani razlozi za jednostrani raskid ugovora ne razlikuju se od onih predviđenih ZOO-om. Tako bi primjerice, osnovani razlog za raskid ugovora mogao biti propust dobavljača da isporuči ugovorene poljoprivrede ili prehrambene proizvode.

AZTN će osnovanost razloga za jednostrani raskid ugovora od strane kupca, ocjenjivati na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti u svakom pojedinom konkretnom slučaju.

7. pitanje:

Člankom 5. stavkom 1. točkom 2. Zakona određeno je kako Ugovor između dobavljača i kupca mora sadržavati osobito odredbu o kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje kupcu.

Koja je definicija kvalitete poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda i kojim dokumentima se ista dokazuje, odnosno na koji način? Nadalje, tko snosi teret dokazivanja ugovorene kvalitete i koji zakonodavni akti definiraju kvalitetu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda? Smatra li se dokazom kvalitete isključivo dokumentacija akreditiranih kuća?

Odgovor:

Zakon ne definira pojam kvalitete poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, već ugovornim stranama prepusta da u ugovoru sami definiraju kvalitetu u skladu s trgovačkim običajima.

Pitanje o tome tko snosi teret dokazivanja ugovorene kvalitete je nejasno.

Svaki subjekt u poslovanju s hranom i hranom za životinje je na temelju Uredba (EZ) br. 178/2002, sa svim njezinim izmjenama i dopunama, kao i Zakona o hrani („Narodne novine“ br. 81/13., 14/14., 30/15., 115/18.) odgovoran za dio poslovanja u lancu hrane koji je pod njegovim nadzorom (primjerice, proizvodnja, transport, prodaja).

Čitav niz propisa, kako nacionalnih, tako i europskih, regulira pitanje kvalitete i zdravstvene ispravnosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i svi ti propisi su javno dostupni.

Dokazom kvalitete ne smatra se isključivo dokumentacija akreditiranih kuća.

8. pitanje:

Člankom 5. stavcima od 3. do 8. Zakona definirani su početci računanja rokova plaćanja koji se razlikuju ovisno o tome je li ugovorom predviđena redovita isporuka proizvoda, odnosno ako ugovorom nije predviđena redovita isporuka proizvoda. Ovako važne termine Zakon ne definira.

Što se točno smatra redovitom isporukom, a što isporukom koja nije redovita? Molimo primjer u praksi. Nastavno na isto pitanje što se točno smatra ugovorenim razdobljem isporuke iz stavka 5. članka 5. Zakona? Koji se rokovi primjenjuju na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode, jesu li to rokovi za pokvarljive poljoprivredne i prehrambene proizvode? Odnosno, koji posebni zahtjevi su obvezni za proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode?

Odgovor:

Odredbama u članku 5. u stavcima od 3. do 8. ZNTP-a, detaljno su razrađene situacije vezane uz rokove i uvjete plaćanja u situacijama kada je ugovorom predviđena redovita isporuka poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, kao i uvjeti i rokovi plaćanja kada nije ugovorena redovita isporuka tih proizvoda.

Ugovorom predviđene redovite isporuke proizvoda predviđene člankom 5. u stavcima od 3. do 5. ZNTP-a, bi bile isporuke za koje je ugovorom specificirana dinamika isporuke proizvoda, koja je određena ili barem odrediva u određenom razdoblju ovisno o vrsti pojedinog proizvoda. U odnosu na način računanja početka i kraja obračunskog razdoblja od 30 dana može se prihvatiti da se isto računa od dana u pojedinom mjesecu kada je izvršena prva isporuke do kalendarski gledano odgovarajućeg dana u koji pada istek roka od 30 dana.

Moguće je primjerice, ugovoriti svakodnevnu, ili dva puta u tjednu, isporuku poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda (primjerice, kruha), u vrstama i količinama prema pojedinačnim narudžbama kupca, pri čemu će se obračun obavljati na mjesечноj razini. Pritom, a u skladu s ugovorom, bi se obračunsko razdoblje računalo od prve isporuke do zadnje isporuke u tridesetodnevnom obračunskom razdoblju, dok bi rokovi plaćanja tekli, odnosno plaćanje moralo biti obavljen u roku od 30 dana od dana zadnje isporuke u mjesecu, odnosno izdavanja računa dobavljača za količine isporučene u tom mjesecu, već prema tome koji od ta dva datuma nastupi kasnije.

Isporukom koja nije redovita, smatrala bi se povremena i/ili jednokratna isporuka poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda.

Koji se rokovi plaćanja primjenjuju na proizvodno i tržišno osjetljive proizvode, ovisi o tome je li riječ o pokvarljivom poljoprivrednom ili prehrambenom proizvodu, ili pak o proizvodu koji se ne smatra pokvarljivim. Dakle, ako je riječ o proizvodno i tržišno osjetljivom proizvodu i koji je ujedno i pokvarljiv, na određivanje rokova plaćanja primjenjuju se odredbe članka 5. stavaka 3., 5., 6 i 8. ZNTP-a, dok se na proizvodno i tržišno osjetljive proizvode koji se ne smatraju pokvarljivim (ostali proizvodi), primjenjuju odredbe članka 5. stavaka 4., 5., 7. i 8. ZNTP-a.

9. pitanje:

U članku 6. stavku 1. stoji kako iznimno od odredbe članka 5. stavka 1. ovoga Zakona, pisani ugovor nije potreban ako dobavljač prihvati ponudu koja sadržava javno objavljene i

obvezujuće uvjete kupca koji kupuje na otkupni blok primarni poljoprivredni proizvod radi njegove daljnje prodaje ili prerađe, a ponuda sadržava odredbe iz članka 5. stavka 1. točaka 1. do 5. ovoga Zakona odnosno ako dobavljač i kupac imaju sklopljen ugovor o zajedničkoj proizvodnji koji sadržava i odredbe iz članka 5. stavka 1. točaka 1. do 6. ovoga Zakona. Što se podrazumijeva pod javno objavljenim i obvezujućim uvjetima kupca?

Odgovor:

Pod javno objavljenim i obvezujućim uvjetima kupca podrazumijevaju se (opći) uvjeti poslovanja kupca koji sadrže barem odredbe iz članka 5. stavka 1. točke od 1. do 5. ZNTP-a, a javno se objavljuju, bilo na njegovoj mrežnoj stranici, bilo na njegovoj oglašenoj ploči, dakle, na bilo koji način na koji se može utvrditi da su bili dostupni dobavljačima. Pritom, kupac je dužan javno objavljene obvezujuće uvjete čuvati i arhivirati u slučaju svake izmjene radi osiguranja dostačnog revizorskog traga i uvida u uvjete po kojima je otkupljivao ili davao ponudu.

Kupac je dužan dobavljača upozoriti na primjenu općih uvjeta poslovanja i na način njihove objave, pri čemu ponuda kupca mora sadržavati odredbe članka 5. stavka 1. točke od 1. do 5. ZNTP-a, a preporučljivo je da dobavljač-primarni proizvođač prihvati ponude učini u pisanim obliku, primjerice na otkupnom bloku, ili u okviru posebnog dokumenta, izjavi da je upoznat s općim javno objavljenim i obvezujućim uvjetima kupca, te da takvu izjavu ovjeri svojim potpisom.

AZTN će u svakom konkretnom slučaju, na temelju utvrđenih svih činjenica i okolnosti ocjenjivati temelj i narav takvih poslovnih odnosa dobavljača i kupca primarnih poljoprivrednih proizvoda.

10. pitanje:

Člankom 7. Zakona definiraju se pravila izdavanja računa i otkupnog bloka.

Ako dobavljač kupcu dostavi račun/otpremnici koji sadrže sve elemente propisane ovim Zakonom, ali ne sadrže obvezne elemente propisane kao obvezne drugim zakonskim aktima EU i/ ili RH, smatra li se nepoštenom trgovačkom praksom odbijanje poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda zbog nedostatka na računu/ otpremnici (posebno zbog obveze Kupca da osigura sljedivost kako je propisano Uredbom 178/2002)?

Odgovor:

Dobavljač odgovara za sadržaj računa koji, osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadržavati jasno naveden iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca (članak 7. stavci 1. do 3. ZNTP-a), a za povredu koja se odnosi na sadržaj računa propisane su novčane kazne za dobavljača (članak 24. stavak 4. ZNTP-a).

Ukazuje se da se odbijanje primitka isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda neće smatrati nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 12. stavka 1. točke 23. ZNTP-a, ako su razlozi za takav odbitak ugovorom utvrđeni kao opravdani razlozi za odbijanje primitka.

U tom smislu, preporuka je da takve situacije predvide ugovorom s dobavljačem, jer objektivno, kupac ne može nuditi proizvod svojim kupcima, ako nema odgovarajuće isprave kojima se sljedivost dokazuje.

11. pitanje:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 2. propisano je da kupac čini nepoštenu trgovačku praksu kada otkazuje dobavljaču narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u

roku kraćem od 30 dana, s obzirom na to da u roku kraćem od 30 dana nije razumno očekivati da će dobavljač pronaći drugi način stavljanja na tržiste ili upotrebe tih proizvoda. Smatra li se otkazivanjem narudžbe u kontekstu gore navedene odredbe, pa samim time i nepoštenom praksom, odbijanje prijema pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ako se utvrde nepravilnosti s kvalitetom pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili računom/ otpremnicom?

Odgovor:

Ova nepoštena trgovačka praksa, dakle praksa u kojoj kupac otkazuje dobavljaču narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u roku kraćem od 30 dana, s obzirom na to da u roku kraćem od 30 dana nije razumno očekivati da će dobavljač pronaći drugi način stavljanja na tržiste ili upotrebe tih proizvoda (članak 11. stavak 1. točka 2. ZNTP-a), je svrstana u članak u kojem se nalaze nepoštene prakse koje su uvijek i bez izuzetka zabranjene. Dakle, Zakon nije predvio iznimku ovoj zabrani, pa gramatičkim tumačenjem ove odredbe, takav otkaz narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, u roku kraćem od 30 dana, bi uvijek bio zabranjen.

Smisao ove odredbe je pružiti osiguranje dobavljaču da će 30 dana nakon što ga kupac obavijesti o otkazu narudžbe, imati osiguran plasman svojih proizvoda kod tog kupca. Naime, zakonodavac je ocijenio da je upravo 30 dana dostatno vrijeme da dobavljač u međuvremenu, od otkaza narudžbe organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način. Drugim riječima, kupac je u takvim situacijama obvezan pisanim putem dobavljača obavijestiti o otkazu narudžbe s otkaznim rokom od 30 dana.

Međutim, situacija opisana u ovom upitu bi se prije mogla podvesti pod situaciju opravdanog odbijanja primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, ako je takav (opravdani) razlog za odbijanje primitka proizvoda prethodno ugovoren.

O tome je li riječ o kršenju navedene odredbe ZNTP-a, AZTN će ocjenjivati u svakom konkretnom upravnom postupku, uzimajući pri tome u obzir sve činjenice i okolnosti bitne za razjašnjenje pojedinog spornog pitanja, odnosno prakse.

12. pitanje:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 4. propisano je da kupac čini nepoštenu trgovačku praksu kada zahtijeva od dobavljača i/ili ugovara i/ili naplaćuje od dobavljača naknadu za propadanje ili gubitak poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda do čega je došlo u prostorima kupca ili nakon prijenosa vlasništva na kupca odnosno prebacuje rizik svog poslovanja na dobavljača, premda do takvog propadanja ili gubitka nije došlo zbog krivnje dobavljača.

Smatra li se nepoštenom trgovačkom praksom ako kupac po primitku poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda nakon prijenosa vlasništva s dobavljača na kupca utvrdi skrivenu manu poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koju nije bilo moguće utvrditi prilikom prijema odnosno pri prijenosu vlasništva? Kako i što je potrebno da bi se dokazala ispravna procjena Kupca o postojanju skrivene mane? Molimo primjer iz prakse.

Odgovor:

Prebacivanje rizika na dobavljača koje se smatra nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 4. ZNTP-a se ne odnosi na odgovornost dobavljača za materijalne nedostatke proizvoda za koje dobavljač i dalje odgovara u smislu ZOO-a. Predlaže se pregled sudske prakse sudova koji su odlučivali o naknadi štete zbog nedostataka na predmetu ugovora.

13. pitanje:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 5. Zakona propisano je kako kupac čini nepoštenu trgovčku praksu tako što nezakonito pribavlja, koristi ili otkriva poslovne tajne dobavljača u smislu propisa kojim se utvrđuju pravila o zaštiti neobjavljenih informacija s tržišnom vrijednosti i općih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Koje mogućnosti zaštite ima kupac u slučaju da dobavljač otkrije poslovnu tajnu kupca?

Odgovor:

U situacijama kada dobavljač otkrije poslovne tajne kupca, kupcu na raspolaganju stoji na raspolaganju čitav niz pravnih sredstava propisanih ZOO-om i Zakonom o zaštiti neobjavljenih informacija s tržišnom vrijednosti („Narodne novine“, broj 30/18).

14. pitanje:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 6. propisano je da kupac čini nepoštenu trgovčku praksu kada dobavljač prijeti provedbom mjera komercijalne odmazde odnosno provodi takve mjere, primjerice, uklanjanjem proizvoda iz ponude, smanjenjem količina naručenih proizvoda, prekidom pružanja određenih usluga koje kupac pruža dobavljaču poput marketinga ili promidžbe i sl. ako dobavljač ostvaruje svoja ugovorna ili zakonska prava, među ostalim podnošenjem zahtjeva ili predstavke provedbenim tijelima država članica Europske unije ili suradnjom s tim tijelima tijekom postupka.

Koja prava ima kupac ukoliko dobavljač prijeti kupcu usmenim putem, prijavom Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja svaki puta kada Kupac utvrdi nesukladnosti po pitanju kvalitete poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda ili ispravnosti računa/ otpremnice?

Odgovor:

Ako poljoprivredni i prehrambeni proizvodi koji su predmetom kupoprodaje ne odgovaraju ugovorenoj kvaliteti, kupac ih ima pravo nepreuzeti ili preuzete proizvode vratiti dobavljaču, u skladu s odredbama ZOO-a.

15. pitanje:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 9. Zakona kao nepoštena praksa propisano je ponašanje kada kupac zahtjeva od dobavljača ili ugovara i/ili naplaćuje naknadu dobavljaču za čuvanje i manipulaciju nakon isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda dobavljača i/ili zahtjeva ugovaranje fiktivnih usluga ili postupaka koji se neće provesti i za koje nema protučinidbe odnosno razloga osim odgađanja roka dospijeća naplate.

Na što se točno odnose fiktivne usluge ili postupci koji se neće provesti i za koje nema protučinidbe, odnosno razloga osim odgađanja roka dospijeća naplate? Molimo praktičan primjer.

Odgovor:

Račun za naknade za usluge koje kupac pruža dobavljaču, kupac izdaje dobavljaču, pri čemu je dužan jasno specificirati svaku pojedinu uslugu za koju se plaća naknada, a u skladu s ugovorom prethodno sklopljenim između dobavljača i kupca pri čemu su te naknade kupca vezane i ovise o stvarnom i mjerljivom učinku kupca i ne smiju predstavljati nametanje nepoštene trgovčke prakse u smislu ovoga Zakona.

Primjerice, kupac ugovara i naplaćuje uslugu zbrinjavanja poljoprivrednih proizvoda, čija kvaliteta ne odgovara ugovorenoj, ili je naknadno došlo do smanjenja kvalitete proizvoda, a stvarno niti preuzima takav proizvod, niti ga zbrinjava, jer dobavljač primjerice, proizvod kompostira za vlastite potrebe.

O tome je li riječ o fiktivnim uslugama, koje kupac u stvari uopće ne pruža dobavljaču, odnosno postupcima koje kupac neće provesti i za koje nema protučinidbe od strane

kupca te je li došlo do kršenja navedene odredbe Zakona, AZTN će utvrđivati na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti pojedinog konkretnog slučaja.

16. pitanje:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 10. Zakona kao nepoštena praksa propisano je ponašanje kupca kada dobavljaču netransparentno umanjuje količinu, kakvoću i/ili vrijednost poljoprivrednog odnosno prehrambenog proizvoda standardne kvalitete.

Postoji li detaljniji naputak što znači transparentno, odnosno netransparentno u kontekstu navedene odredbe? Dakle, što se smatra netransparentnim umanjivanjem količine, kakvoće i/ ili vrijednosti poljoprivrednog odnosno prehrambenog proizvoda? Molimo da date konkretan primjer.

Odgovor:

Citirana odredba članka 11. stavka 1. točke 10. ZNTP-a se može odnositi na nepredviđen broj situacija u kojima nepoštena praksa ustanovljena iskorištavanjem značajne pregovaračke snage ima za posljedicu netransparentno umanjenje količine, kakvoće i/ili vrijednosti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda standardne kvalitete. Riječ bi dakle, bila o svakom umanjenju količine, kakvoće i/ili vrijednosti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koje se ne temelji na unaprijed određenim parametrima, ugovorenim između dobavljača i kupca.

Primjerice, na temelju ugovora, kupac otkupljuje poljoprivredne proizvode prema cijeni iz javno objavljenog cjenika, međutim u sezoni otkupa, kupac otkupljuje te proizvode standardne kvalitete po cijeni nižoj od naznačenoj na cjeniku, a bez da su za to postojali ugovorenim predviđeni razlozi.

17. pitanje:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 13. Zakona propisano je kako kupac čini nepoštenu trgovacku praksu tako što od dobavljača zahtijeva da ne prodaje poljoprivredne ili prehrambene proizvode drugim kupcima po nižim cijenama od onih koje je platilo kupac.

Na ovaj način se pogoduje velike kupce, odnosno mali kupci se stavljuju u nepovoljni položaj pa molimo razjašnjenje.

Odgovor:

Smisao ove odredbe Zakona nije pogodovanje ni jednoj kategoriji kupaca, već omogućavanje dobavljaču da slobodno i samostalno pregovara i formira cijenu svog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, odnosno onemogući kupca da utječe na cijenu poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda kojeg kupuje od dobavljača na način da uvjetuje dobavljaču da ne prodaje isti proizvod drugom kupcu po nižim cijenama.

18. pitanje:

Člankom 11. stavkom 1. točkom 19. Zakona propisano je kako kupac čini nepoštenu trgovacku praksu tako što jednostrano briše proizvode s liste ugovorenih proizvoda koje dobavljač isporučuje kupcu ili značajno smanjuje narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda od dobavljača bez prethodne pisane najave dobavljaču od strane kupca u roku koji ne može biti kraći od 30 dana.

Što se u konkretnom slučaju smatra značajnim smanjenjem narudžbe? Molimo konkretan primjer.

Odgovor:

Smisao citirane odredbe članka 11. stavka 1. točka 19. ZNTP-a, slično, kao i kod odredbe članka 11. stavak 1. točka 2. ZNTP-a, je pružiti osiguranje dobavljaču da će 30

dana nakon što ga kupac obavijesti o brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda, ili smanjivanju narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, imati osiguran plasman svojih proizvoda kod tog kupca. Naime, zakonodavac je ocijenio da je upravo 30 dana dostatno vrijeme da dobavljač u međuvremenu, od brisanja proizvoda s ugovorene liste proizvoda ili smanjivanja narudžbe, organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način. Dakle, nije zabranjeno da kupac pojedini poljoprivredni ili prehrambeni proizvod briše s liste ili smanji narudžbu pojedinog ili pojedinih poljoprivrednih proizvoda dobavljača, ali onda to mora učiniti na način da dobavljaču ostavi dostatno vremena da za svoje proizvode nađe drugog kupca ili osigura drugo tržište. Drugim riječima, kupac je u takvim situacijama obvezan pisanim putem dobavljača obavijestiti o brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda ili smanjivanju narudžbe s otkaznim rokom od 30 dana.

O tome koje su to redovne količine u odnosu na koje će se smanjenje promatrati, valja ukazati na to da ne postoji konkretno mjerilo u odnosu na redovne količine u odnosu na koje će se smanjenje promatrati, jer ako nisu ugovorene obvezne količine kupac isto određuje prema svojim potrebama i dinamikom koju diktiraju te potrebe. U svakom slučaju i ovdje je bitno da su sve ugovorne odredbe pisanih ugovora, kao i eventualnih aneksa ugovora i priloga, jasno, razumljivo i precizno određene, odnosno ugovorene. Razumno je da se takvo umanjenje narudžbe promatra tek ako je riječ o umanjenju od 50%.

U svakom slučaju, o tome smatra li se smanjenje pojedine narudžbe „značajnim“ smanjenjem narudžbi u smislu citirane odredbe, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom upravnom postupku, na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti.

19. pitanje:

Člankom 12. stavkom 1. točkama 3. i 4. Zakona uređene su situacije kada je dopušteno oglašavanje, odnosno marketing poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda dobavljača koje provodi kupac. Do sada Zakon nije terminološki razdvajao oglašavanje i marketing.

Je li potrebno posebno ugovarati odvojene budžete za oglašavanje, a posebne za marketing? Donosi li navedeno terminološko razdvajanje još neke novine?

Odgovor:

Iako oglašavanje u osnovi predstavlja dio ukupnih marketinških aktivnosti kupca, ovakvo zakonodavno rješenje rezultat je prijenosa odredbi članka 3. stava 2. točke d) i e) Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva) u domaće zakonodavstvo.

Odluku o tome bi li trebalo posebno ugovarati budžet za marketing, a posebno budžet za oglašavanje donose isključivo ugovorne strane, budući da takva obveza ne proizlazi iz odredbi Zakona.

20. pitanje:

U članku 12. stavku 1. točki 6. izmjenama Zakona uklonjene su odredbe koje zabranjuju naplatu naknade za kalo, rastep, lom i krađu.

Je li naplata naknade za kalo, rastep, lom i krađu proizvoda još uvijek zabranjena budući da isto više nije propisano Zakonom?

Odgovor:

Prebacivanje rizika poslovanja s kupca na dobavljača, na način da kupac zahtijeva od dobavljača i/ili ugovara i/ili naplaćuje od dobavljača naknadu za propadanje ili gubitak poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda do kojeg je došlo u prostorima kupca ili nakon prijenosa vlasništva na kupca premda do takvog propadanja ili gubitka nije došlo zbog krivnje dobavljača, predstavlja nepoštenu trgovačku praksu kupca (članak 11. stavak 1. točka 4. ZNTP-a), iz čega proizlazi da je naplata naknade dobavljaču za kalo, rastep, lom i krađu proizvoda i dalje propisana kao nepoštena trgovačka praksa kupca u smislu ZNTP-a.

21. pitanje:

Člankom 12. Zakona propisane su nepoštene prakse koje pod određenim točno utvrđenim uvjetima mogu biti dopuštene. Tako je stavkom 2. članka 12. Zakona propisano kako se prakse iz stavka 1. članka 12. Zakona koje su jasno i nedvosmisleno ugovorene u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te pod uvjetom da ispunjavaju propisane uvjete za izuzeće od zabrane utvrđene točkama 1. do 7. ovoga stavka (odnosno stavka 2. članka 12. Zakona) neće smatrati nepoštenima u smislu ovoga Zakona.

Uzmimo primjer smještaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na policama u prodajnom mjestu kupca. Može li se u ugovoru ugovoriti odredba kako su strane suglasne da prodavatelj može od kupca zatražiti uslugu smještaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na policama u njegovim prodajnim prostorima (naravno prije nego je usluga izvršena) te zatim kada tu istu uslugu prodavatelj zaista i zatreba putem e-mail komunikacije zatražiti od kupca pružanje navedene usluge te ukoliko kupac prihvati dogovoriti sve ostale uvjete tipa visinu naknade, trajanje usluge, poslovnicu gdje se usluga vrši i slično naravno iz uvjet da email komunikacija prethodi pružanju usluge? Vrijedi li ovakav način dogovaranja i za ostale usluge koje pruža kupac dobavljaču ili postoje razlike ili specifičnosti?

Odgovor:

Pod uvjetom da su ispunjene sve pretpostavke te da su bitni elementi dogovoren prije primjene takve prakse, opisana situacija ne bi bila protivna naravi Zakona.

Člankom 12. stavkom 2. točkama od 1. do 7. ZNTP-a propisane su prakse koje se neće smatrati nepoštenim trgovačkim praksama kupca uz uvjet da su jasno i nedvosmisleno ugovorene u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca i to prije izvršenja tih usluga/praksi, uz navođenje specifičnosti svake takve usluge/prakse, a plaćanje te naknade mora se temeljiti na objektivnim i razumnim procjenama. Ako kupac zatraži plaćanje, kupac, ako to zatraži dobavljač, dobavljaču u pisanim oblicima dostavlja procjenu plaćanja po jedinici ili procjenu ukupnog plaćanja, ovisno o tome što je primjereno te u mjeri u kojoj se to odnosi na opisanu situaciju, također u pisanim oblicima dostavlja procjenu troškova za dobavljača i osnovu za tu procjenu.

Međutim, AZTN će u konkretnim upravnim postupcima ocjenjivati jesu li takve odredbe u skladu sa Zakonom, uzimajući u obzir sve elemente pojedinog poslovnog odnosa.

22. pitanje:

Člankom 12. stavkom 2. točkom 2. propisano je kako se praksa iz članka 12. stavka 1. točke 2. neće smatrati nepoštenom ako dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca i ako kupac prije promidžbe navede razdoblje promidžbe i očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni, a pritom samo u slučaju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda postoji i

dodatna obveza kupca da nakon završetka razdoblja promidžbe dostavi dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni pa u slučaju da je dobavljač kupcu isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda mora platiti dobavljaču po redovitoj cijeni. Na koji način se razlika u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda treba platiti dobavljaču po redovnoj cijeni? Vrši li dobavljač financijsko terećenje? Molimo konkretan primjer u praksi. U kojem periodu proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi trebaju biti prodani?

Plaća li se samo razlika u cijeni ili redovna cijena osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda? Praksa je da se podatci o sell-out-u ne daju dobavljačima, a u slučaju da se ti podatci i daju dopušteno je ugovoriti naknade za takve usluge. Je li dopušteno naplatiti naknadu za dostavu podataka o sell – out-u, odnosno količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni? Što ako nakon završetka ugovorenog perioda akcijske prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda izmijenimo akcijsku cijenu na višu, ali da je i dalje akcijska cijena?

Odgovor:

Da se praksa kupca iz članka 12. stavka 1. točka 2. ZNTP-a ne bi smatrala nepoštenom, kumulativno moraju biti ispunjeni uvjeti iz stavka 2. točke 2. istoga članka ZNTP-a, i to da je takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te da dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca, pri čemu kupac mora prije promidžbe navesti razdoblje njezinog trajanja te očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni, s time da u odnosu na proizvodno i tržišno osjetljive proizvode, postoji dodatan režim u okviru kojeg za kupca nastaju dodatne obveze.

Iz citirane odredbe proizlazi da kupac sam određuje razdoblje promidžbe prije same promidžbe te u tom smislu mora i planirati, odnosno procijeniti količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni.

S obzirom na poseban režim proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, za kupca u toj situaciji nastaje i posebna obveza u slučaju ako u razdoblju promidžbe ne uspije prodati naručenu/isporučenu količinu tih proizvoda, a riječ je o obvezi da nakon završetka razdoblja promidžbe kupac mora dobavljaču:

- dostaviti podatke o prodanim količinama u razdoblju promidžbe odmah po isteku razdoblja promidžbe
- platiti razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni.

Dobavljač bi, jednako tako, morao u što kraćem roku od primitka podataka o prodanim količinama kupcu izdati odgovarajući financijski dokument na temelju kojeg bi kupac platio razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Kako bi se kupcu omogućilo da odmah po isteku razdoblja promidžbe u svojem računovodstvenom sustavu primjenjuje redovitu nabavnu cijenu za količinu proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvode koja nije prodana u razdoblju promidžbe, odnosno ne čekajući financijski dokument, koje mu dobavljač treba poslati, preporučljivo je da, uz sniženu cijenu, i redovna nabavna

cijena (informativno) bude iskazana već na računu dobavljača za proizvode isporučene za razdoblje promidžbe.

Kupac dobavljaču plaća razliku između snižene cijene i redovite cijene, i to za onu količinu proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koja nije prodana u razdoblju promidžbe. Primjerice, redovita nabavna cijena proizvodno i tržišno osjetljivog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda iznosi 10,00 kuna/komad, a snižena cijena po kojoj kupac nabavlja taj proizvod za razdoblje promidžbe iznosi 7,00 kuna/komad. Kupac je na temelju procijenjene količine za koju očekuje da će je prodati u razdoblju promidžbe naručio od dobavljača 1.000 komada tog proizvoda te je dobavljač isporučio naručenu količinu. U razdoblju promidžbe kupac je prodao 600 komada predmetnog proizvoda, na temelju kojeg podatka dobavljač izdaje primjerice, terećenje na 1.200,00 kuna (400 komada x 3,00 kune/komad).

Općenito govoreći, ugovaranje i/ili naplata naknade za podatke o izlazu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda dobavljača na blagajni na prodajnim mjestima kupca neće biti zabranjena, ako je takva naknada jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca i to prije izvršenja tih usluga/praksi, te pod uvjetom da dobavljač od kupca izričito traži takve podatke, a plaćanje te naknade mora se temeljiti na objektivnim i razumnim procjenama (članak 12. stavak 2. točka 5. ZNTP-a).

Međutim, opisano izuzeće nije primjenjivo na situaciju iz članka 12. stavka 2. točka 2. ZNTP-a, koja se odnosi na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne ili prehrambene proizvode. Naime, u slučaju prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u okviru promidžbe koju je pokrenuo kupac na zahtjev dobavljača, kupčeva obveza dostave podataka o prodanim količinama tih proizvoda u razdoblju promidžbe proizlazi iz zakona i postoji neovisno o zahtjevu dobavljača.

Nakon završetka ugovorenog perioda akcijske prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, moguće je naravno, izmijeniti akcijsku cijenu tih proizvoda na višu, ali i dalje akcijsku cijenu, pri čemu valja imati na umu da se time mijenja način provođenja akcija, budući da će je u toj situaciji najvjerojatnije provoditi kupac-trgovac u maloprodaji, na teret i u granicama svoje marže. Pritom, a s obzirom na to da je riječ o proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, kupac mora voditi računa o tome da ta cijena u maloprodaji ne može biti niža od 34% od krajne prodajne cijene toga proizvoda (članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a). Isto tako, akcijska cijena proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ne bi smjela biti niža od njihove nabavne cijene s PDV-om, uz strogo propisane tri iznimke (članak 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a).

23. pitanje:

Člankom 12. stavkom 2. točkama od 1. do 7. Zakona propisani su uvjeti kada se određene prakse ne bi smatrале nepoštenima te je uz većinu na kraju navedeno kako se plaćanje te naknade mora temeljiti na objektivnim i razumnim procjenama.

Na što se točno misli kada se govori o objektivnim i razumnim procjenama u konkretnim odredbama članka 12. stavka 2. točkama od 1. do 7. Zakona? Molimo konkretan primjer u praksi.

Odgovor:

Objektivne i razumne procjene naknada iz članka 12. stavka 2. ZNTP-a, nastaju u skladu i kao rezultat primjene temeljnih načela obveznih odnosa, a prije svega načela savjesnosti i poštenja, ravnopravnosti ugovornih strana, jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima. U tom smislu, visina naknade mora biti zasnovana na objektivnim i razumnim kriterijima te odgovarati pruženim uslugama koje su tom naknadom plaćene.

O tome je li procjena pojedine naknade iz toga članka objektivna i razumna, AZTN će ocjenjivati u svakom pojedinom konkretnom slučaju, uzimajući pri tome u obzir sve činjenice i okolnosti bitne za pojedini poslovni odnos dobavljača i kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

24. pitanje:

Člankom 17a Zakona normiran je potpuno nov alat koji je na raspolaganju Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja u vidu nenajavljene kontrole.

Molimo da date konkretnije upute za postupanje prilikom nenajavljene kontrole. Koliko dugo može trajati nenajavljeni kontrola Agencije te što u slučaju da se uz najbolju volju kupca drugi poslovni procesi ne mogu automatski zaustaviti kada Agencija dođe u nenajavljenu kontrolu odnosno ne mogu biti zaustavljeni zbog kontrole?

Odgovor:

Institut nenajavljenih kontrola, uveden je na temelju odredbe članka 6. stavka 1. točke c) Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva), kao jedna od obveznih ovlasti koje provedbenim tijelima država članica moraju biti stavljene na raspolaganje prilikom ispunjavanja zadaća vezanih uz suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi, s ciljem uspostave, osiguranja i zaštite poštenih trgovačkih praksi, kojima se štite sudionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.

S obzirom na to da se hrvatski zakonodavac opredijelio za model prema kojem, u cilju zaštite poštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, ugovori između dobavljača i kupaca moraju imati pisano formu i obvezne odredbe ugovora, izvjesno je da će i postupci nenajavljenih kontrola biti manje složeni i kraćeg trajanja od takvih postupaka u državama članicama EU-a koje ne propisuju obvezu sklapanja ugovora, osim u iznimnim slučajevima.

U tom smislu, radnje koje će AZTN poduzimati u okviru provođenja nenajavljenih kontrola, nemaju za cilj onemogućiti poslovanje stranke u upravnom postupku nad kojom se provodi nenajavljeni kontrola, već će se one provoditi samo izuzetno i to u situacijama, kada je riječ o izuzetno složenim postupcima i kada je to doista neophodno da bi se utvrstile sve činjenice i okolnosti u pojedinom konkretnom slučaju, isključivo u mjeri potrebnoj za obavljanje takve službene radnje.

Naime, prema iskustvima iz primjene sličnog instrumenta (nenajavljenih pretraga) predviđenog Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13., 41/21., dalje u tekstu: ZZTN), takve pretrage obavljaju se u jednom, a samo izuzetno u dva dana pa se može predvidjeti da će za poduzimanje istovrsnih radnji u okviru ovoga Zakona biti potrebno manje vremena od vremena predviđenog ZID ZNTP-om te je izvjesno da će u rijetkim situacijama u kojima će AZTN i posegnuti za tom ovlasti, radnje nenajavljenih kontrole poduzimati u roku od jednog do maksimalno

dva dana, pri čemu će se voditi računa i o radnim procesima stranke nad kojom se provodi nenajavljenja kontrola.

25. pitanje:

Člankom 31. Zakona propisano je kako će u slučaju kada je postupak, koji je Agencija u smislu ovoga Zakona pokrenula po službenoj dužnosti, okončan povoljno za stranku, troškove postupka snosit stranka.

Ovakvo rješenje nije u skladu s ostalim zakonskim rješenjima hrvatskog pravnog sustava, a na prvom mjestu Zakona o općem upravnom postupku budući da bi bilo logično da ukoliko je Agencija pokrenula postupka, a postupak se okončao povoljno za stranku da troška samog postupka pada na Agenciju a ne na stranku. Molimo razjašnjenje odredbe.

Odgovor:

Odredba članka 31. ZNTP-a o troškovima postupka nije mijenjana, ni dopunjavana ZID ZNTP-om. S obzirom na to da je ZNTP poseban propis (*lex specialis*) u odnosu na Zakon o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 47/09. i 110/21., dalje u tekstu: ZUP), primjenjuje se upravo odredba članka 31. ZNTP-a, neizmijenjenog odredbama ZID ZNTP-a.

26. pitanje:

Iz prijelaznih odredbi Zakona između ostalog proizlazi kako će se sva plaćanja ugovorena prije 1. rujna 2021. godine, odnosno prije stupanja na snagu Zakona određivati prema starom Zakonu (Narodne novine, br. 117/17). Također je određeno kako je rok za prilagodbu Ugovora, odnosno sklapanje novih 6 mjeseci od dana stupanja Zakona na snagu.

Hoće li se i na rokove plaćanja primjenjivati stari Zakon ukoliko nismo zaključili novi Ugovor, a u razdoblju prilagodbe, odnosno od 1. rujna 2021. do 1. ožujka 2022. godine?

Odgovor:

Iako je ZID ZNTP stupio na snagu 1. rujna 2021., zakonodavac je adresatima toga Zakona, dakle, kupcima na koje se ZNTP već primjenjuje, kao i na one na koje će se od 1. rujna 2021. početi primjenjivati, omogućio da svoje poslovanje, dakle ugovore u pisanim oblicima i način provedbe tih ugovora, prilagode odredbama Zakona do 1. ožujka 2022.

To konkretno znači da ugovori na temelju kojih dobavljači i kupci posluju prije stupanja na snagu ZID ZNTP-a, moraju se uskladiti s njegovim odredbama do 1. ožujka 2022. Svaki ugovor, dodatak ugovoru, ili svaka druga intervencija u postojeći ugovorni odnos, koja nastaje nakon 1. rujna 2021., morali bi biti usklađeni s odredbama ZNTP-a.

Ako su prema njihovom sadržaju, tada važeći ugovori trebali prestati važiti prije 1. rujna 2021., ili su trebali prestati važiti u razdoblju između 1. rujna 2021. i 28. veljače 2022., bilo je preporučljivo da se prije 1. rujna 2021., produlji njihovo trajanje do 28. veljače 2022. Tako produljeni ugovori bili bi tretirani, ne kao novi, već kao postojeći ugovori. Napominje se da je ZID ZNTP bio objavljen 14. svibnja 2021. pa su ti adresatima imali dovoljno vremena prije njegova stupanja na snagu uređiti način poslovanja s njihovim dobavljačima, koji bi im osigurao mogućnost dodatnog vremena za prilagodbu njegovim odredbama.

Kupci, koji do stupanja na snagu ZID ZNTP-a nisu bili obveznici njegove primjene, mogli su do 28. veljače 2022. nastaviti s poslovanjem na način na koji su poslovali i

do stupanja na snagu Zakona. Međutim, ako su odlučili sklopiti ugovor sa svojim dobavljačima prije početka tzv. „pune“ primjene Zakona (1. ožujka 2022.), ti ugovori su već tada morali imati formu i u cijelosti biti usklađeni s odredbama ZNTP-a.

Iako se odredbe članka 2. stavka 1. točke 17. i 18. ZNTP-a, kojim su definirani pojmovi „krajnja prodajna cijena“ i „proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“ (dalje u tekstu: PTOPPP) te iz njih izvedene nepoštene trgovačke prakse: prodaja PTOPPP ispod krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te prodaja PTOPPP na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a), u suštini odnose na dio poslovanja kupaca – trgovaca u maloprodaji prema krajnjim potrošačima, jasno je da izračun krajnje prodajne cijene, kao i maksimalnog popusta koji se može obračunati na PTOPPP, izravno vezan, odnosno nastaje kao posljedica provedbe ugovornih odredbi dobavljača i kupca, koje moraju biti sastavljene u skladu s odredbama ZNTP-a, kako proizlazi iz ZID ZNTP-a, najkasnije do 1. ožujka 2022.

Međutim, Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), koji je donijela ministrica poljoprivrede na temelju ovlasti iz odredbe članka 2. stavka 2. ZNTP-a, određeno je da popis PTOPPP stupa na snagu 1. ožujka 2023. Slijedom iznesenoga, a u cilju osiguravanja pravne sigurnosti, odredbe članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, će se primjenjivati od 1. ožujka 2023.

27. pitanje:

Novim izmjenama Zakona primjena istog proširena je i na osobe koje obavljaju ugostiteljsku djelatnost što je novina u odnosu na stari Zakona. Prema starom Zakonu isti se nije primjenjivao niti na društva koja su nabavljala malu količinu prehrambenih proizvoda za vlastite potrebe, tipa kava i vrhnje za kavu za zaposlenika tih društava budući da isti nisu služili daljnjoj prodaji.

Primjenjuje li se Zakon na kupnju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ukoliko se radi o kupnji proizvoda za potrebe zaposlenika kupca kao što su kava, čajevi i slično koje zaposlenici konzumiraju unutar poslovnog prostora društva, dakle ne služe daljnjoj prodaji krajnjem potrošaču? Uzmimo za primjer da kupac prelazi 15 milijuna kuna prometa te da se bavi isključivo prodajom uredske opreme.

Odgovor:

Odredbom članka 2. stavka 1. točkom 6. pojam „dobavljač“ je definiran kao poljoprivredni proizvođač ili svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o njihovu mjestu poslovnog nastana, koji prodaje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih poljoprivrednih proizvođača ili skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba kao što su organizacije proizvođača, organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija. Točkom 7. istoga članka i stavka, pojam „kupac“ je definiran kao svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba.

Isto tako, člankom 1. stavkom 5. ZNTP-a, određeno je da se Zakon ne primjenjuje se na odnose dobavljača i krajnjeg potrošača.

Iz iznesenoga proizlazi da kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji ispunjava kriterije iz članka 3. ZNTP-a, a nije riječ o krajnjem potrošaču, podliježe primjeni Zakona.

Međutim iz primjera navedenog u ovom upitu, proizlazi da se u tom slučaju kupac ponaša kao krajnji potrošač, a ne kao kupac u smislu citirane zakonske odredbe.

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona jasno proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojoj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

O tome je li poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prodan kupcu u smislu ovoga Zakona ili krajnjem potrošaču, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

28. pitanje:

Novim izmjenama Zakona a posebno restriktivnim odredbama koje se odnose na određivanje minimalne marže člankom 2. stavkom 1. točkom 17. te odredbe koje se odnose na restrikcije vezane za nabavu proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda smatramo kako se zapravo potiče kupnja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda od inozemnih dobavljača koji zasigurno mogu ponuditi puno konkurentnije cijene. Smatramo kako bi intencija donošenja izmjena Zakona trebala biti zaštita domaće proizvodnje i dobavljača u domaćem vlasništvu dok se ovakvim odredbama postiže upravo suprotno budući da će kupci biti primorani kupovati od stranih dobavljača, odnosno od dobavljača u stranom vlasništvu kako bi bili konkurentni odnosno kako bi uopće opstali na tržištu.

Nadalje, smatramo kako se ovakvim izmjena nije na pravilan način postigla implementacija Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovackim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (dalje u tekstu: Direktiva) koja je obvezujuća u pogledu svojih ciljeva. Direktiva u uvodnoj točci 14 navodi kako bi se Direktiva trebala primjenjivati na poslovno ponašanje većih gospodarskih subjekata prema gospodarskim subjektima koji imaju manju pregovaračku moć. Relativna pregovaračka moć može se na odgovarajući način procijeniti na temelju godišnjeg prometa različitih gospodarskih subjekata. Iako se radi samo o procjeni, taj kriterij gospodarskim subjektima pruža predvidivost u vezi s njihovim pravima i obvezama u skladu s ovom Direktivom. Gornjom granicom trebalo bi spriječiti da se zaštita dodjeljuje gospodarskim subjektima koji nisu izloženi ili su znatno manje izloženi nego njihovi manji partneri ili konkurenti. Stoga se ovom Direktivom utvrđuju kategorije gospodarskih subjekata utemeljene na prometu u skladu s kojima se dodjeljuje zaštita.

Međutim, ovim Zakonom nigdje nije jasno definirana kategorija gospodarskih subjekata (dobavljača i kupca) već je isključivo definirana kategorija kupca na kojeg se primjenjuje Zakon što se direktno kosi s ciljem Direktive. Nadalje, Direktivom je u članku 1 definiran i

godišnji prihod dobavljača, a ne isključivo i samo kupca kako bi se jasno definirala pregovaračka moć. Člankom 3. Zakona utvrđuje se kako značajnu pregovaračku snagu ima kupca koji je ostvario ukupni godišnji prihod od najmanje 15.000.000,00 kuna bez da se igdje spominje prihod odnosno utjecaj kojeg ima dobavljač. Dakle, absurdno je i neživotno da kupac koji ostvaruje nešto više od 15 milijuna kuna prihoda godišnje može imati prevladavajući utjecaj nad dobavljačem koji ostvaruje prihode koji se mjere u stotinama milijuna kuna te samim time takvom dobavljaču nametati nepoštene trgovačke prakse.

Molimo očitovanje o navedenim problemima.

Odgovor:

Odredbama članka 9. Direktive, radi osiguranja više razine zaštite, određeno je da države članice mogu zadržati ili uvesti pravila usmjerena na suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi koja su stroža od onih utvrđenih u toj Direktivi pod uvjetom da su takva nacionalna pravila usklađena s pravilima o funkcioniranju unutarnjeg tržišta.

Odlučivši da o ovom pitanju želi osigurati višu razinu zaštite, kako od one razine koja je postojala prije prijenosa odredbi Direktive u nacionalno zakonodavstvo, tako i od Direktive same, hrvatski se zakonodavac opredijelio za rješenje kako je to predviđeno člankom 3. ZNTP-a. Napominje se kako se tijekom izrade nacrta prijedloga ZID ZNTP-a, Ministarstvo poljoprivrede, kako stručni nositelj izrade zakona, o ovom pitanju konzultiralo s Europskom komisijom.

29. pitanje:

Imajući u vidu odredbe Pravilnika o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima koji je trenutno na e-savjetovanju, a pod uvjetom da u istom tekstu stupi na snagu, je li ispravno tumačiti kako se sve odredbe Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom koje se odnose na proizvodno i tržišno osjetljive proizvode, primjenjuju samo od 01.12.2021. do 01.04.2024.?

Konkretno, osim odredbi čl. 2.st.1.t.18. i čl. 11. t. 26. i 27. za koje su Agencija i Ministarstvo potvrdili navedeno tumačenje, radi se i o odredbi čl. 12. st .2. t.2. u dijelu obveze kupca da dostavi podatke o osjetljivim proizvodima prodanim po akcijskoj cijeni te razliku više isporučenih a neprodanih proizvoda plati dobavljaču po redovnoj cijeni, a koja do sada dostavljenim odgovorima Ministarstva i Agencije nije bila obuhvaćena?

Odgovor:

Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), koji je donijela ministrica poljoprivrede na temelju ovlasti iz odredbe članka 2. stavka 2. ZNTP-a, određeno je da popis PTOPPP stupa na snagu 1. ožujka 2023. Slijedom iznesenoga, a u cilju osiguravanja pravne sigurnosti, odredbe članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, će se primjenjivati od 1. ožujka 2023.

Iako, ni ZID ZNTP, ni Pravilnik, ništa o tome ne govore, prestankom važenja popisa proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, neće biti primjenjiva ni odredba iz članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, u dijelu koji se odnosi na dodatnu obvezu kupca da nakon završetka razdoblja promidžbe dostavi dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni pa u slučaju da je dobavljač kupcu isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac razliku u količini više

isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda mora platiti dobavljaču po redovitoj cijeni.

8. skupina pitanja, zaprimljena 2. kolovoza 2021.

1. pitanje:

Koji su faktori za utvrđivanje cijene u situaciji kada ona nije određena u fiksnom iznosu, na koje se referira članak 5. stavak 2. Zakona?

Odgovor:

Odredba o cijeni proizvoda, kao bitan sastojak pisanog ugovora između dobavljača i kupca o isporuci poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda može biti određena u fiksnom iznosu, a može se odrediti i/ili izračunati zbrajanjem različitih faktora koji moraju biti utvrđeni u ugovoru, a koji primjerice mogu uključivati tržišne pokazatelje koji se odnose na promjene tržišnih uvjeta, isporučene količine te kvalitetu ili sastav isporučenih poljoprivrednih proizvoda (članak 5. stavak 2. ZNTP-a).

U situacijama kada cijenu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda nije moguće odrediti u fiksnom iznosu, primjerice jer ona ovisi o kvaliteti proizvoda i/ili prilikama na tržištu, potrebno je u ugovoru, sklopljenom prije početka njegove primjene, jasno odrediti sve elemente/faktore koji će utjecati na način izračuna, odnosno određivanja cijene tih proizvoda, tako da ugovornim stranama mora biti jasno i razumljivo koji parametri utječu na određivanje cijene i na koji način.

Primjerice, u ugovorima o otkupu mlijeka često postoji odredba o tome da se cijena mlijeka obračunava na temelju udjela mliječne masti i bjelančevina, pri čemu se određuje cijena jedinice mliječne masti i jedinice bjelančevina te način izračuna cijene. Isto tako, ako i drugi parametri utječu na izračun cijene (broj somatskih stanica i broj mikroorganizama) ugovorom se, na jasan način, određuje i kako ti drugi parametri odnosno odstupanje od njih utječu na izračun cijene.

U slučajevima u kojima se cijena određuje u skladu sa standardnom kvalitetom, potrebno je navesti što je standardna kvaliteta (koji parametri predstavljaju standardnu kvalitetu) i koja je cijena proizvoda standardne kvalitete kao i na koji način odstupanje parametara od standardne kvalitete utječe na cijenu. Primjerice, ako je standard za pšenicu 13,50% vlage i 5,00% primjesa te se za pšenicu te kvalitete određuje cijena 1,00 kn/kg potrebno je odrediti na koji način odstupanje od tog standarda utječe na cijenu – primjerice ako pšenica ima više od 5,00% vlage hoće li se cijena umanjiti ili uvećati i za koji iznos.

Cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda se može vezati uz relevantno tržište, primjerice vezivanje uz najnižu cijenu na tržnici, ili prosječnu cijenu uz mogućnost korekcije u skladu s kvalitetom ili kretanjima na tržnici, međutim odredba ugovora o cijeni mora biti razumljiva i sadržavati jasne i transparentne parametre, usklađene s odredbama ZNTP-a te kao takva mora biti provedena u poslovnoj praksi ugovornih strana.

Primjerice, bilo bi dopušteno ugovorom odrediti da se kupoprodajna cijena poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda određuje prema najnižoj, ili prosječnoj, ili najvišoj cijeni poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iste vrste i iste kvalitete, postignutoj u tjednu koji je prethodio tjednu otkupa na točno određenoj veletržnici (u konkretnom slučaju, veletržnica u Metkoviću). Naime, podaci o cijenama poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda postignutim na pojedinoj tržnici, poznati su

i javno dostupni za prethodni tjedan otkupa u okviru baze podataka Tržišnog informacijskog sustava u poljoprivredi (dalje u tekstu: TISUP) pa bi podaci o cijenama iz toga izvora mogli biti referentni i za određivanje cijene pojedinog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda.

Je li ugovorna odredba o cijeni poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, jasno i razumljivo uređena u ugovorima između kupaca i dobavljača u smislu ovoga Zakona te provodi li se ona u poslovnoj praksi tih ugovornih strana, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti.

2. pitanje:

Što bi u praksi predstavljalo redovitu, a što neredovitu isporuku, na koju se referira Zakon u članku 5. stavak 3. i 4. (redovita) i članku 5. stavak 6. i 7. (neredovita) ?

Odgovor:

Odredbama u članku 5. u stavcima od 3. do 8. ZNTP-a, detaljno su razrađene situacije vezane uz rokove i uvjete plaćanja u situacijama kada je ugovorom predviđena redovita isporuka poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, kao i uvjeti i rokovi plaćanja kada nije ugovorena redovita isporuka tih proizvoda.

Ugovorom predviđene redovite isporuke proizvoda predviđene člankom 5. u stavcima od 3. do 5. ZNTP-a, bi bile isporuke za koje je ugovorom specificirana dinamika isporuke proizvoda, koja je određena ili barem odrediva u određenom razdoblju ovisno o vrsti pojedinog proizvoda.

U odnosu na način računanja početka i kraja obračunskog razdoblja od 30 dana, moguće je prihvatiti da se to razdoblje računa od dana kada je izvršena prva isporuke do odgovarajućeg dana kada ističe rok od 30 dana.

Moguće je primjerice, ugovoriti svakodnevnu, ili dva puta u tjednu, isporuku poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda (primjerice, kruha), u vrstama i količinama prema pojedinačnim narudžbama kupca, pri čemu će se obračun obavljati na mjesечноj razini. Pritom, a u skladu s ugovorom, bi se obračunsko razdoblje računalo od prve isporuke do zadnje isporuke u tridesetodnevnom obračunskom razdoblju, dok bi rokovi plaćanja tekli, odnosno plaćanje moralo biti obavljen u roku od 30 dana od dana zadnje isporuke u mjesecu, odnosno izdavanja računa dobavljača za količine isporučene u tom mjesecu, već prema tome koji od ta dva datuma nastupi kasnije.

Isporukama koje nisu redovite, smatrале bi se one isporuke za koje ugovorom nije određena dinamika isporuke (kako je to slučaj kod redovite isporuke), primjerice povremene i/ili jednokratne isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Kod takvih isporuka rok plaćanja računa se od dana isporuke odnosno dana izdavanja ili zaprimanja računa ili otkupnog bloka na kojem je utvrđen iznos koji je potrebno platiti, ovisno o tome koji od navedenih dana nastupa kasnije.

3. pitanje:

Da li je kupac dužan, osim cjenika, imati i assortimansku listu za dobavljače koji nemaju naknadu za assortiman?

Odgovor:

Zakon ne propisuje obvezu da u poslovnom odnosu dobavljača i kupca, pored cjenika postoji i assortimanska lista.

Međutim, ako je ugovorom između kupca i dobavljača, ugovoren rabat za držanje određenog asortimenta ili naknada za asortiman, u takvom ugovoru mora jasno biti naznačeno koje proizvode kupac mora kupovati od dobavljača, kako bi ostvario pravo na rabat na asortiman, ili naknadu za držanje određenog asortimenta, već prema tome što je od navedenog je ugovoren. U takvim situacijama potrebno je sastavljati asortimantsku listu, osim ako asortiman nije naveden u samom ugovoru.

Ako rabat za asortiman, ili naknada za asortiman nisu ugovoreni, kupac kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode s cjenika dobavljača, u skladu sa svojim potrebama.

4. pitanje:

Što su objektivne i razumne procjene na koje se Zakon referira u članku 12. stavku 2. točke 1., 3., 4. i 5.?

Odgovor:

Objektivne i razumne procjene naknada iz članka 12. stavka 2. ZNTP-a, nastaju u skladu i kao rezultat primjene temeljnih načela obveznih odnosa, a prije svega načela savjesnosti i poštenja, ravnopravnosti ugovornih strana, jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima. U tom smislu, visina naknade mora biti zasnovana na objektivnim i razumnim kriterijima te odgovarati pruženim uslugama koje su tom naknadom plaćene.

O tome je li procjena pojedine naknade iz toga članka objektivna i razumna, AZTN će ocjenjivati u svakom pojedinom konkretnom slučaju, uzimajući pri tome u obzir sve činjenice i okolnosti bitne za pojedini poslovni odnos dobavljača i kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

5. pitanje:

Odobrava li dobavljač kupca za više prodano od uzetog, u vezi s člankom 12. stavkom 2., točkom 2.?

Odgovor:

Pitanje je nejasno.

Nepoštenom trgovačkom praksom u smislu članka 12. stavka 1. točke 2. ZNTP-a, smatra se praksa kupca koji zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo. Takva praksa se iznimno neće smatrati zabranjenom ako su kumulativno ispunjeni uvjeti iz stavka 2. točke 2. istoga članka ZNTP-a i to da je takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te da dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca, pri čemu kupac mora prije promidžbe navesti razdoblje njezinog trajanja te očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni, s time da u odnosu na proizvodno i tržišno osjetljive proizvode, postoji dodatan režim u okviru kojeg za kupca nastaju dodatne obveze (obveza dostave podataka o količinama prodanih tih proizvoda po akcijskoj cijeni pa u slučaju da je dobavljač kupcu isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac ima obvezu platiti dobavljaču razliku u količini više isporučenih, a

neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni).

U ovom slučaju „redovitom cijenom“ smatrala bi se ona cijena po kojoj bi taj proizvod kupio kupac od dobavljača da nije zbog promidžbe kupljen po sniženoj cijeni, odnosno cijena uvećana za postotak sniženja koje sniženje je određeno u svrhu promidžbe.

Dakle, u smislu ove odredbe postoji obveza kupca da plati dobavljaču razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda odnosno da tu količinu plati dobavljaču po redovitoj cijeni.

9. skupina pitanja, zaprimljena 2. kolovoza 2021.

1. pitanje:

A) Novim izmjenama Zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom (Narodne Novine, br. 117/17, 52/2021, dalje u pitanjima: Zakon) stavkom 1. članka 3. određeno je kako značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona ima kupac koji je ostvario ukupni godišnji prihod od najmanje 15.000.000,00 kuna. Nadalje, stavkom 2. istog članka određuje se kako se ukupni godišnji prihod kupca izračunava tako da se ukupnom godišnjem prihodu odnosno primicima kupca ostvarenima na području Republike Hrvatske pribrajaju ukupni godišnji prihodi odnosno primici njegovih povezanih društava na svjetskoj razini, a prema podacima iskazanim u posljednjem predanom godišnjem financijskom izvješću, konsolidiranom financijskom izvješću ako ga ima ili drugom odgovarajućem financijskom dokumentu.

Na koji bi način dobavljač trebao imati saznanja da je neki kupac sa svojim povezanim društvima na svjetskoj razini ostvario prihod od najmanje 15.000.000,00 kuna te se time na istoga primjenjuje Zakona ako se uzme u obzir da dobavljač odgovora temeljem stavka 3. članka 7. za točnost računa te u slučaju nepoštivanja te odredbe može biti kažnjen novčanom kaznom do 20.000,00 kuna?

Odgovor:

Preporuka je dobavljaču poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji nema saznanja o tome ostvaruje li kupac samostalno ili zajedno sa svojim povezanim društvima ukupne godišnje prihode koji ga čine kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi članka 3. stavaka od 1. do 3. ZNTP-a, da prije sklapanja ugovora zatraži od kupca podatak o njegovim ukupnim godišnjim prihodima pa ako je kupac samostalno ostvario prihode iznad 15 milijuna kuna, nije potrebno istraživati dalje, već je jasno da se na taj poslovni odnos imaju primjeniti odredbe ovoga Zakona.

Ako kupac samostalno ne ostvaruje prihode koji ga čine kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu ovoga Zakona, dobavljač može zatražiti od kupca podatke o ukupnim prihodima s njim povezanih društava. Pritom, nije potrebno istraživati ukupne godišnje prihode svih na svjetskoj razini s kupcem povezanih osoba. Dostatno je utvrditi da u zbroju ukupnih godišnjih prihoda kupaca s ukupnim prihodima nekih od s njim povezanih društava, prelazi minimalni prag od 15 milijuna kuna, na temelju čega će biti moguće izvesti zaključak o tome da kupac ima značajnu pregovaračku snagu i da se na konkretni poslovni odnos dobavljača i kupca imaju primjeniti odredbe ovoga Zakona.

Ako kupac ne želi ili nije u mogućnosti dati takve podatke, preporuka je dobavljačima da takvog kupca, zbog vlastite sigurnosti, odnosno sigurnosti vlastitog poslovanja, tretiraju kao kupca sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi ZNTP-a.

B) Na stranicama AZTN-a postoji dokument naziva „Pročišćeni tekst Odgovora na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom (ZNTP) od 9.10.2018.“ sa 154 pitanja i odgovora na ista.

Hoće li se „pročistiti“ gore navedeni dokument, odnosno ukloniti odgovori koji nisu u skladu s novim izmjenama Zakona?

Odgovor:

Zakon je stupio na snagu 1. rujna 2021., a u punoj primjeni je od 1. ožujka 2022., osim odredbi članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, koje će se primjenjivati od 1. ožujka 2023., na temelju odredbe članka 3. Pravilnika o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik).

Sva prikupljena pitanja i odgovori, koja je AZTN usuglasio s Ministarstvom poljoprivrede, kao stručnim nositeljem izrade Zakona, objedinjena su i kao poseban dokument objavljeni na mrežnoj stranici AZTN-a.

Za sada se ne planiraju intervencije u sadržaj dokumenta Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom, objavljenog u pročišćenoj inačici 9. listopada 2018. na mrežnoj stranici AZTN-a: <http://www.aztn.hr/nepostenе-trgovacke-prakse/cesta-pitanja>, budući je u prijelaznim i završnim odredbama ZID ZNTP-a, određeno da će se postupci započeti do njegova stupanja na snagu nastaviti i dovršiti prema odredbama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17.).

10. skupina pitanja, zaprimljena 12. kolovoza 2021.

1. pitanje:

Odredba čl. 2. st. 1. t. 17. u svezi s odredbama čl. 11. st. 1. t. 26. i 27. Zakona:

Prilikom definiranja tzv. krajne prodajne cijene nigdje se ne navodi PDV. Molimo potvrdu da se krajnja prodajna cijena računa na način da se nabavna cijena množi najmanje koeficijentom 1,10, kojem iznosu se potom dodaje PDV. Navedeno pojašnjenje će pomoći i pri izračunu krajnjih prodajnih cijena radi izbjegavanja nepoštenih praksi kao što su prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ispod krajne prodajne cijene te prodaju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajne prodajne cijene.

Odgovor:

Obveza obračunavanja i plaćanja poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV) proizlazi iz Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20.) i Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 79/13., 85/13., 160/13., 35/14., 157/14., 130/15., 115/16., 1/17., 41/17., 128/17., 106/18., 1/19., 1/20., 138/20., 1/21., 73/21.)

Odredbe Zakona ne diraju u porezne propise.

Stoga, krajnja prodajna cijena proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, formirana u skladu s formulom iz članka 2. stavka 1. točke 17. ZNTP-a, uvećava se za PDV po stopi određenoj Zakonom o porezu na dodanu vrijednost i padajućim pravilnikom.

2. pitanje:

Odredba čl. 2. st. 1. t. 19. Zakona u svezi s odredbama čl. 12. st. 2. t. 7. Zakona:

Koliko dugo se proizvod, koji se prvi put isporučuje kupcu, smatra novim proizvodom? Npr. ako je proizvod prvi put stavljen na tržište 01.04., a kupcu se prvi put isporučuje 01.08., je li to i dalje novi proizvod? A ako se kupcu prvi put isporučuje 01.12.? Hoće li se navedeno pitanje prepustiti trgovačkoj praksi?

Odgovor:

Razumno je očekivati da će u opisanoj situaciji, dakle kada je poljoprivredni ili prehrambeni proizvod stavljen prvi put na tržište 1. travnja, a kupcu prvi put isporučen 1. kolovoza, riječ biti o novom proizvodu. Dakle, načelno govoreći, u odnosu na takav, novi proizvod, kupac i dobavljač bi mogli pisanim putem dogovoriti trajanje probnog razdoblja do najviše 120 dana, tijekom kojeg kupac ima pravo na povrat novog proizvoda.

O tome može li se poljoprivredni ili prehrambeni proizvod smatrati novim te u tom smislu, kao iznimka od zabrane povrat isporučenih a neprodanih proizvoda, ugovoriti i provesti povrat takvih proizvoda dobavljaču, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

3. pitanje:

Odredba čl. 3. st.1. Zakona:

Člankom 3. stavkom 1. određeno je kako značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona ima kupac koji je ostvario ukupni godišnji prihod od najmanje 15.000.000,00 kuna. Nadalje, stavkom 2. istog članka određuje se kako se ukupni godišnji prihod kupca izračunava tako da se ukupnom godišnjem prihodu odnosno primicima kupca ostvarenima na području Republike Hrvatske pribrajam ukupni godišnji prihodi odnosno primici njegovih povezanih društava na svjetskoj razini, a prema podacima iskazanim u posljednjem predanom godišnjem finansijskom izješću, konsolidiranom finansijskom izješću ako ga ima ili drugom odgovarajućem finansijskom dokumentu.

Na koji bi način dobavljač trebao imati saznanja da je neki kupac sa svojim povezanim društvima na svjetskoj razini ostvario prihod od najmanje 15.000. 000,00 kuna te se time na istoga primjenjuje Zakon, a ako se uzme u obzir da dobavljač odgovora temeljem stavka 3. članka 7. za točnost računa te u slučaju nepoštivanja te odredbe može biti kažnjen novčanom kaznom do 20.000. 00 kuna?

Odgovor:

Preporuka je dobavljaču poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji nema saznanja o tome ostvaruje li kupac samostalno ili zajedno sa svojim povezanim društvima ukupne godišnje prihode koji ga čine kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi članka 3. stavaka od 1. do 3. ZNTP-a, da prije sklapanja ugovora zatraži od kupca podatak o njegovim ukupnim godišnjim prihodima pa ako je kupac samostalno ostvario prihode iznad 15 milijuna kuna, nije potrebno istraživati dalje, već je jasno da se na taj poslovni odnos imaju primjeniti odredbe ovoga Zakona.

Ako kupac samostalno ne ostvaruje prihode koji ga čine kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu ovoga Zakona, dobavljač može zatražiti od kupca podatke o ukupnim prihodima s njim povezanih društava. Pritom, nije potrebno istraživati ukupne godišnje prihode svih na svjetskoj razini s kupcem povezanim osoba. Dostatno je utvrditi da u zbroju ukupnih godišnjih prihoda kupaca s ukupnim prihodima nekih od s njim povezanih društava, prelazi minimalni prag od 15 milijuna kuna, na temelju čega će biti moguće izvesti zaključak o tome da kupac ima značajnu pregovaračku snagu i da se na konkretan poslovni odnos dobavljača i kupca imaju primijeniti odredbe ovoga Zakona.

Ako kupac ne želi ili nije u mogućnosti dati takve podatke, preporuka je dobavljačima da takvog kupca, zbog vlastite sigurnosti, odnosno sigurnosti vlastitog poslovanja, tretiraju kao kupca sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi ZNTP-a.

4. pitanje:

Odredba čl. 5. st. 4. Zakona:

Koji su kriteriji za određivanje što se smatra redovitom isporukom proizvoda? Ako se npr. ugovorom ne odrede datumi isporuka, već se utvrde uvjeti i rokovi isporuka po prihvaćenoj narudžbi, je li samim time isporuka neredovita? Čak i ako je poslano desetak narudžbi u istom mjesecu?

Odgovor:

Odredbama u članku 5. u stavcima od 3. do 8. ZNTP-a, detaljno su razrađene situacije vezane uz rokove i uvjete plaćanja u situacijama kada je ugovorom predviđena redovita isporuka poljoprivrednih i prehrabnenih proizvoda, kao i uvjeti i rokovi plaćanja kada nije ugovorena redovita isporuka tih proizvoda.

Ugovorom predviđene redovite isporuke proizvoda predviđene člankom 5. u stavcima od 3. do 5. ZNTP-a, bi bile isporuke za koje je ugovorom specificirana dinamika isporuke proizvoda, koja je određena ili barem odrediva u određenom razdoblju ovisno o vrsti pojedinog proizvoda. U odnosu na način računanja početka i kraja obračunskog razdoblja od 30 dana može se prihvatiti da se to razdoblje računa od dana kada je izvršena prva isporuke do odgovarajućeg dana kada ističe rok od 30 dana.

Moguće je primjerice, ugovoriti svakodnevnu, ili dva puta u tjednu, isporuku poljoprivrednog ili prehrabnenog proizvoda (primjerice, kruha), u vrstama i količinama prema pojedinačnim narudžbama kupca, pri čemu će se obračun obavljati na mjesечноj razini. Pritom, a u skladu s ugovorom, bi se obračunsko razdoblje računalo od prve isporuke do zadnje isporuke u tridesetodnevnom obračunskom razdoblju, dok bi rokovi plaćanja tekli, odnosno plaćanje moralo biti obavljeno u roku od 30 dana od dana zadnje isporuke u mjesecu, odnosno izdavanja računa dobavljača za količine isporučene u tom mjesecu, već prema tome koji od ta dva datuma nastupi kasnije.

Isporukom koja nije redovita, smatrala bi se povremena i/ili jednokratna isporuka poljoprivrednog i prehrabnenog proizvoda.

O tome je li riječ o redovitoj isporuci poljoprivrednih i prehrabnenih proizvoda ili nije ocjenjivat će AZTN na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti u pojedinom slučaju.

5. pitanje:

Odredba čl. 11. st. 1. t. 19. Zakona:

Hoće li se definirati što se smatra značajnim smanjenjem narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda od dobavljača bez prethodne pisane najave dobavljaču od strane kupca u roku koji ne može biti kraći od 30 dana ili se navedeno prepušta trgovачkoj praksi? Konkretno, smatra li se korekcija narudžbe od 15% manje u odnosu na prvotnu narudžbu značajnim smanjenjem iste?

Odgovor:

Smisao citirane odredbe članka 11. stavka 1. točka 19. ZNTP-a, slično, kao i kod odredbe članka 11. stavak 1. točka 2. ZNTP-a, je pružiti osiguranje dobavljaču da će 30 dana nakon što ga kupac obavijesti o brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda, ili smanjivanju narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, imati osiguran plasman svojih proizvoda kod tog kupca. Naime, zakonodavac je ocijenio da je upravo 30 dana dostatno vrijeme da dobavljač u međuvremenu, od brisanja proizvoda s ugovorene liste proizvoda ili smanjivanja narudžbe, organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način.

O tome bi li se korekcija narudžbe od 15% manje u odnosu na prvotnu narudžbu smatrала značajno smanjenom narudžbom, u načelu, ne bi.

Valja ukazati na to da ne postoji konkretno mjerilo za „redovne količine“ u odnosu na koje će se smanjenje promatrati, jer ako nisu ugovorene obvezne količine, kupac količine određuje prema svojim potrebama i dinamikom koju diktiraju te potrebe. U svakom slučaju i ovdje je bitno da su sve ugovorne odredbe pisanog ugovora, kao i eventualnih aneksa ugovora i priloga, jasno, razumljivo i precizno određene, odnosno ugovorene. Razumno je da se takvo umanjenje narudžbe promatra tek ako je riječ o umanjenju od 50%.

U svakom slučaju, o tome smatra li se smanjenje pojedine narudžbe „značajnim“ smanjenjem narudžbi u smislu citirane odredbe, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom upravnom postupku, na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti.

6. pitanje:

Odredba čl. 11. st. 1.t. 19. Zakona:

Smiju li kupci jednostrano brisati proizvod s liste ugovorenih proizvoda u roku kraćem od 30 dana, ako je npr.:

- dobavljač najavio da je proizvod do daljnjega nedostupan zbog problema sa sirovinom? ili
- ako dobavljač najavi prestanak proizvodnje tog proizvoda? ili
- ako dobavljač propusti unutar 30 dana više isporuka navedenog proizvoda?

Ovdje se možda čini da kupac ništa ne gubi čekanjem proteka roka od 30 dana za brisanje s liste proizvoda, ali neki trgovачki lanci imaju automatizirani sustav narudžbi i ako se proizvod ne briše pravovremeno s liste ugovorenih proizvoda, sustav će i dalje povlačiti narudžbu po automatizmu, što može dovesti do evidentiranja neisporuke, naplate ugovorne kazne i sl.

Odgovor:

Odredbom članka 11. stavka 1. točka 19. ZNTP-a, nepoštenom, a time i zabranjenom, trgovачkom praksom u odnosu na kupca i dobavljača, predviđena je i praksa u kojoj kupac jednostrano briše proizvode s liste ugovorenih proizvoda koje dobavljač isporučuje kupcu ili značajno smanjuje narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda od dobavljača bez prethodne pisane najave dobavljaču od strane kupca u roku koji ne može biti kraći od 30 dana.

Ova je nepoštena trgovачka praksa svrstana u članak 11. Zakona u kojem se nalaze nepoštene prakse koje su uvijek i bez izuzetka zabranjene, pri čemu ni ta odredba sama ne sadrži posebnu iznimku.

Međutim, iz pitanja proizlazi da nije riječ o jednostranom brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda, budući da se razlozi prestanka isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda nalaze na strani dobavljača ili je riječ o razlozima za koje odgovara dobavljač u smislu općeg propisa o obveznim odnosima.

7. pitanje:

Odredba čl. 11. st. 1.t. 22. Zakona:

Propisano je da nepoštenu trgovacku praksu čini onaj kupac koji ugovara i/ili naplaćuje naknadu koja se ne iskazuje na računu dobavljača. Međutim, što je s naknadama za ugovorene protučinidbe kupaca (npr. oglašavanje na zahtjev dobavljača)? One se također ne prikazuju na računu dobavljača, a iz ove odredbe proizlazi da bi bile nezakonite samim time što nisu iskazane na računu?

Odgovor:

Naknade za usluge kupca prema dobavljaču, čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatraju se nametnjem nepoštene trgovacke prakse u smislu odredbi Zakona, kupac i dalje smije naplaćivati dobavljaču, pri čemu mora biti riječ o prethodno ugovorenoj te na jasan i razumljiv način definiranoj usluzi kupca prema dobavljaču, na temelju čega, kupac može (nakon izvršenja usluge) dobavljaču naplatiti mjerljivu i primjerenu naknadu za svoju činidbu.

Za te usluge kupac mora izdati račun dobavljaču na kojem je dužan jasno specificirati svaku pojedinu uslugu za koju se plaća naknada (članak 7. stavak 6. ZNTP-a). Pritom, bitno je naglasiti da takva naknada mora biti i ugovorom određena te da je naplata takve naknade dopuštena samo ako dobavljač takvu uslugu izričito pisanim putem traži od trgovca.

8. pitanje:

Odredba čl. 12. st. 2. t. 2. Zakona:

Nisu propisani rokovi u kojima kupac mora nakon završetka razdoblja promidžbe dostaviti dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni. Također nisu propisani rokovi u kojima kupac mora platiti dobavljaču po redovitoj cijeni razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Možemo li stoga zaključiti da se navedeni rokovi prepustaju trgovackoj praksi, odnosno računovodstvenim propisima?

Također, možemo li zaključiti da obveza plaćanja razlike u količini po redovnoj cijeni za kupca nastaje od dana u kojem je dobavljač izdao terećenje za navedene razlike, a ne od dana kad je kupac javio spomenute količine dobavljaču? Naime, razlika između ta dva dana može biti i nekoliko tjedana, ovisno o ažurnosti dobavljača.

Odgovor:

Doista, Zakon ne propisuje rokove u kojima kupac mora nakon završetka razdoblja promidžbe dostaviti dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni, a isto tako ne propisuje ni rokove u kojima kupac mora platiti dobavljaču razliku u cijeni više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Međutim, s obzirom na specifičnost situacije, preporuka kupcima – trgovcima u maloprodaji je da podatke o prodanim količinama tih proizvoda u razdoblju promidžbe, dostave dobavljaču bez odgađanja, odmah po isteku razdoblja promidžbe. Kako bi se kupcu omogućilo da odmah po isteku razdoblja promidžbe u svojem računovodstvenom sustavu primjenjuje redovitu nabavnu cijenu za količinu proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvode koja nije prodana u razdoblju promidžbe, odnosno ne čekajući finansijski dokument, koji mu dobavljač treba poslati, preporučljivo je da, uz sniženu cijenu, i redovna nabavna cijena (informativno) bude iskazana već na računu dobavljača za proizvode isporučene za razdoblje promidžbe.

Dobavljač bi, jednako tako, morao u što kraćem roku od primitka podataka o prodanim količinama kupcu izdati odgovarajući finansijski dokument na temelju kojeg bi kupac platio razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, što mu je u ostalom i u interesu.

Plaćanje razlike u cijeni, također ne bi smjelo biti izvršeno u roku duljem od roka predviđenog Zakonom za pojedinu vrstu proizvoda; dakle 30 dana od izdavanja dobavljačevog finansijskog dokumenta na temelju kojeg će biti izvršeno plaćanje za pokvarljive proizvode, odnosno 60 dana od izdavanja dobavljačevog finansijskog dokumenta na temelju kojeg će biti izvršeno plaćanje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji nisu pokvarljivi.

11. skupina pitanja, zaprimljena 31. kolovoza 2021.

1. pitanje:

Nije mi jasno u članku 2. točka 17. krajnja prodajna cijena je cijena po kojoj kupac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10.

- da li se ovo odnosi i na redovnu i na akcijsku cijenu? Da li se nabavna cijena gleda isključivo fakturna cijena ili se nabavna cijena gleda i sa van fakturnim naknadama u ovom slučaju?

Odgovor:

Polazeći od same definicije krajnje prodajna cijena i njome propisane formule za izračun, riječ je o cijeni po kojoj trgovac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10 (članak 2. stavak 1. točka 17. ZNTP-a), jasno je kao je polazišna osnova za izračun te cijene upravo nabavna cijena, definirana kao jedinična cijena dobavljača po kojoj se kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod, umanjena za sve rabate ili popuste iskazane isključivo na računu te uvećana za zavisne troškove koji su vezani za nabavu tog proizvoda. Zavisni troškovi u pravilu uključuju troškove prijevoza, osiguranja, špedicije i carine (članak 2. stavak 1. točka 13. ZNTP-a).

Prema tome, nabavna cijena je ona kod koje su već ukalkulirani svi rabati i popusti.

Pri tome valja imati na umu da se krajnja prodajna cijena i način na koji se ona formira, odnosi isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode definirane članom 2. stavkom 1. točkom 18. ZNTP-a te Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21., dalje u tekstu: Pravilnik). U tom smislu, a s

obzirom na zabranu primjene nepoštene trgovačke prakse iz članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a, akcijska cijena tih proizvoda ne može biti niža za više od 34% od krajnje prodajne cijene proizvoda, odnosno popust za proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni ili prehrambeni proizvod koji se prodaje u okviru akcijske ponude, ne može biti veći od 34% od krajnje prodajne cijene toga proizvoda. Također, potrebno je voditi računa da se primjenom popusta na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvoda, njihova cijena ne spusti ispod njihove nabavne cijene s PDV-om, budući da se prodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s PDV-om smatra nepoštenom trgovačkom praksom u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 24. ZNTP-a.

2. pitanje:

Članak 11. točka 27. prodaje proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, neto težine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene.

Šta je točno krajnja prodajna cijena? Naša preporučena cijena ili ona koja se nalazi na polici pojedinog trgovca? Znači li to onda da najveće sniženje na navedenim artiklima može biti 34% kao maksimalno od maloprodajne cijene na polici kod trgovca?

Odgovor:

Iz same definicije krajnje prodajne cijene (članak 2. stavak 1. točka 17. ZNTP-a) jasno proizlazi kako se ona odnosi na (poljoprivredno i tržišno osjetljivi) poljoprivredni i prehrambeni proizvod koji prodaje trgovac u maloprodaji krajnjem potrošaču. Iz toga proizlazi da su time isključene bilo kakve „preporučene cijene“, ili bilo koja druga vrsta kalkulacije, osim one propisane citirandom odredbom. Dakle, riječ je o cijeni koja se nalazi na polici pojedinog trgovca i koja je određena na način kako je propisano člankom 2. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a.

O maksimalnom popustu koji se može primijeniti na proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni ili prehrambeni proizvod, odgovoreno je već u odgovoru na 1. pitanje iz ove skupine.

12. skupina pitanja, zaprimljena 2. rujna 2021.

1. pitanje:

Inozemno trg. društvo iz EU, trgovac na veliko prehrambenim proizvodima određene vrste je jedini član (vlasnik 100%) i ujedno najveći dobavljač domaćeg trgovca na veliko, koji te proizvode plasira na hrvatsko tržište. Primjenjuje li se Zakon na odnose kupoprodaje robe između ta dva povezana subjekta, pogotovo u pogledu obveznih rokova plaćanja?

Odgovor:

Ni Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva), koja je donošenjem ZID ZNTP-a prenesena u domaće zakonodavstvo, ni ZNTP ne daju odgovor na to pitanje i ne predviđaju izuzetak od obveze primjene odredbi ZNTP-a na poslovne odnose u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda između povezanih društava, odnosno, članova iste grupacije, koji su pod kontrolom istog poduzetnika.

S obzirom na to da se Direktivom po prvi put na razini Europske unije uređuju pitanja nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima i to utvrđivanjem minimuma standarda koje države članice moraju unijeti u svoja zakonodavstva u vezi s nepoštenim trgovačkim praksama, za sada ne postoji uspostavljena praksa, kao o ovom, tako i o drugim pitanjima vezanim uz nepoštene trgovačke prakse.

Zbog toga je Europska komisija, na poziv Ministarstva poljoprivrede, kao stručnog nositelja izrade ZNTP-a, iznijela mišljenje iz kojeg u bitnom proizlazi da s obzirom na predmet i područje primjene Direktive, za primjenu njezinih odredbi nije relevantno jesu li kupac i dobavljač povezana društva.

U tom smislu, ako kupac ispunjava sve uvjete iz odredbi članka 3. ZNTP-a, odnosno ako ga se može smatrati kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom, a polazeći od toga da ZNTP ne propisuje iznimke, odnosno ne izuzima pojedini poslovni odnos kupca i dobavljača od primjene toga Zakona, na poslovni odnos toga kupca i njegovih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, primjenjivat će se odredbe ZNTP, bez obzira na to je li dobavljač s njim povezano društvo i bez obzira na to gdje dobavljač ima poslovni nastan.

2. pitanje:

Ako je odgovor na prvo pitanje potvrđan, uzimajući u obzir obvezne rokove plaćanja od 30 ili 60 dana iz čl. 5., ako je prodaja prehrambenog proizvoda izvršena između inozemnog društva majke (100% vlasnik domaćeg društva kupca) smatra li se nepoštenom trgovačkom praksom da inozemno društvo odobri društvu kćeri zajam za likvidnost, uz poštivanje svih poreznih uvjeta i propisa, iz kojeg bi se obračunski (prijebojem) podmirila dugovanja prema tom istom dobavljaču – društvu majci u zakonom određenim rokovima.

Odgovor:

Vidjeti odgovor na 1. pitanje u ovoj skupini pitanja.

3. pitanje:

Smatra li se nepoštenom trgovačkom praksom u svezi sa člankom 12. st. 1. t. 2. ako kupac periodično uputi svim svojim dobavljačima, odnosno svim dobavljačima određene kategorije robe (npr. voće i povrće), plan promidžbi i predvidive količine proizvoda za određeno razdoblje s pozivom dobavljačima da upute svoje ponude ako su zainteresirani sudjelovati (npr. prvi tjedan listopada planirana akcija jesenskih proizvoda – predvidive količine: xy proizvoda jedan, xy proizvoda 2 itd. – pozivaju se dobavljači da upute svoje ponude za provođenje promidžbe ako su zainteresirani za sudjelovanje).

Odgovor:

Zahtijevanje kupca od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo, smarat će se nepoštenom trgovačkom praksom, osim ako dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca i ako kupac prije promidžbe kumulativno ispuni uvjete propisane člankom 12. stavkom 2. točkom 2. ZNTP-a, a pri tome je takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u pisanim ugovoru ili naknadom ugovoru o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda prije njezine provedbe.

Iz sadržaja postavljenog pitanja ne bi proizlazilo da bi opisana situacija bila protivna odredbama ZNTP-a.

Međutim, ocjenu o tome je li kupac od dobavljača „zahtijevao“ da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje će kupac prodavati u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo, kao i ocjenu o tome je li dobavljač „izričito zahtijevao“ provođenje takve promidžbe, ocjenjivat će AZTN u svakom pojedinom upravnom postupku, uzimajući pri tome u obzir sve činjenice i okolnosti vezane uz konkretan slučaj.

4. pitanje:

U svezi sa člankom 2. st. 1. t. 17. i čl. te 11. st. 2. t. 26. – primjenjuje li se koeficijent 1,10 na nabavnu cijenu sa ili bez PDV-a. Podnositelj smatra da bi bilo ispravno primijeniti koeficijent na nabavnu cijenu bez PDV-a i tek onda PDV na tako dobiveni iznos. Pitanje može biti relevantno kod ulaznih računa u uvozu na kojima nije iskazan PDV.

Odgovor:

Krajnja prodajna cijena definirana je kao cijena po kojoj trgovac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10. Dakle, u postupku formiranja krajnje prodajne cijene, nabavna cijena se množi određenim koeficijentom, koji ne može biti niži od 1,10 te se zatim na taj iznos dodaje pripadajuća stopa poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV ili porez na dodanu vrijednost), ovisno o vrsti proizvoda.

5. pitanje:

Primjenjuje li se odredba o minimalnom koeficijentu iz čl. 2. st. 1. t. 17 od 1,10 za osjetljive proizvode i kada se radi o proizvodima na akciji, kada je u primjeni i odredba iz čl. 11. st. 2. t. 27. (najveći dopušteni postotak akcijskog sniženja 34%). Navedeno bi podrazumijevalo da trgovac koji primjenjuje koeficijent od 1,10 ne može dalje snižavati cijenu na akciji, odnosno kako bi uvrstio proizvod na akciju, mora nužno imati proizvod u redovnoj prodaji uz koeficijent uvećanja (maržu) veći od 1,10.

Odgovor:

Krajnja prodajna cijena je pojam koji se veže uz proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode, a ZNTP strogo propisuje formulu za izračun te cijene, kao i akcijske cijene tih proizvoda. U tom smislu, krajnja se prodajna cijena računa kao umnožak nabavne cijene i minimalno koeficijenta 1,10 (dakle, taj koeficijent, odnosno marža, može biti i viši od propisanog minimuma od 1,10), što se uvećava za odgovarajuću stopu poreza na dodanu vrijednost. Cijena takvih proizvoda u akcijskoj prodaji ne može biti niža za više od 34 % od krajnje prodajne cijene, odnosno popust na takve proizvode ne može biti veći od 34% od krajnje prodajne cijene. Dakle, ako se prilikom izračuna krajnje prodajne cijene primjeni koeficijent veći od minimalnog(1,10), tada ta cijena, uvećana za odgovarajuću stopu PDV-a, čini krajnju prodajnu cijenu. Primjerice, ako je nabavna cijena proizvoda 10,00 kn te se prilikom izračuna krajnje prodajne cijene primjeni koeficijent 1,20 i stopa PDV-a od 25%, tada krajnja prodajna cijena toga proizvoda iznosi $(10,00 \text{ kn} \times 1,20) + 25\% \text{ PDV}=12,00 \text{ kn} + 3,00 \text{ kn}=15,00 \text{ kn}$.

Pritom, cijena proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda prodavanih na akciji, ne smije biti niža od nabavne cijene tih proizvoda s porezom na dodanu vrijednost, budući da je to zabranjeno člankom 11. stavkom 1. točkom 24. ZNTP-a, stoga trgovac koji takve proizvode podaje u okviru akcijske ponude, mora i o tome voditi računa.

Konkretno, ako se na nabavnu cijenu u iznosu 10,00 kn primjeni koeficijent 1,10 i stopa PDV-a 25% krajnja prodajna cijena bila bi $(10 \times 1,10) + 25\% \text{ PDV} = 11,00 \text{ kn} + 2,75 \text{ kn} = 13,75 \text{ kn}$. Dakle, u redovnoj prodaji taj se proizvod ne bi mogao prodavati ispod 13,75 kn, dok se na akciji ne smije prodavati uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene, pri čemu treba voditi računa i o tome da se taj proizvod ne smije prodavati po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om, u ovom slučaju, dakle ta cijena ne može biti niža od 12,50 kn ($10,00 + 25\% \text{ PDV}$).

6. pitanje:

Ako je odgovora na prethodno pitanje negativno, treba li zakon tumačiti na način da kumuliraju odredbe iz čl. 11. st. 2. t. 24. i t. i 27. ili se primjenjuju alternativno. Radi pojašnjenja, ako se tržišno i proizvodno osjetljivi proizvodi na akciji prodaju uz sniženje od 34%, a time se proizvod prodaje ispod nabavne cijene, je li takva prodaja dozvoljena ili, i u tom slučaju vrijedi ograničenje o zabrani prodaje ispod nabavne cijene. (Npr. nabavna cijena = $100,00 \text{ kn} \times 1,10 \times 1,25 \% \text{ PDV} = 137,50 \text{ kn} - 34\% (46,75 \text{ kn})$, odnosno 90,75 kn, što je ispod nabavne vrijednosti. Primjenjuje li se i u tom slučaju zabrana prodaje ispod nabavne vrijednosti, pa je promidžbeni popust ograničen i tim faktorom što znači da je u primjeru najniža dozvoljena prodajna cijena na akciji 100,00 kn?)

Odgovor:

Prodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost, osim u 3 iznimne i točno propisane situacije, u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 24. ZNTP-a, smatra se nepoštenom, a time i zabranjenom, trgovačkom praksom, koja je uz to kvalificirana i kao teška povreda ZNTP-a za koju je moguće izreći i maksimalnu novčanu kaznu do 5 milijuna kuna (članak 24. stavak 1. ZNTP-a).

U tom smislu, kupac-trgovac u maloprodaju, mora voditi računa o tome da akcijska cijena proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji se prodaju u okviru akcijske ponude, uz popust koji ne može biti veći od 34 % od krajnje prodajne cijene, ne smije biti niža od njihove nabavne cijene s porezom na dodanu vrijednost.

7. pitanje:

ZZNTP 2017 (Stari zakon) je predviđao u čl. 7. st. 1. da „za svaku isporuku ... mora biti izdan račun“. ZZNTP 2021 – Novi zakon u istom članku izostavlja riječ „svaku“ i navodi „za isporuku poljoprivrednog ili prehrambenog mora biti izdan račun ...“ Može li se Novi zakon tumačiti na način da dobavljač može za više isporuka izdati jedan račun i to npr. u slučaju isporuke istog dana na različitim mjestima (različita prodajna mjesta ili skladišta) ili isporuke koje su izvršene tijekom više dana (npr. dobavljač isporučuje svježi proizvod svaki dan tijekom tjedna i izdaje tjedno jedan račun). Pitanje se odnosi na situacije kada nije ugovorena redovita isporuka proizvoda iz čl. 5. zakona.

Odgovor:

Mogućnost izdavanja zbirnog računa rezervirana je isključivo za poslovne odnose kupaca i dobavljača u kojima je ugovorom regulirana redovita isporuka poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, u smislu odredbi članka 5. stavka 3., 4. i 5. ZNTP-a. O tome što bi se smatralo redovitom isporukom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda detaljno je pojašnjeno u odgovoru na pitanje broj 10. u ovoj skupini pitanja.

U situacijama kada nije ugovorena redovita isporuka poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, rokovi plaćanja ne smiju biti dulji od 30, odnosno 60 dana (ovisno o tome je li riječ o pokvarljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, ili onima koji nisu pokvarljivi) računajući od dana isporuke ili od dana izdavanja računa ili zaprimanja računa ili otkupnog bloka na kojem je utvrđen iznos koji treba platiti, ovisno o tome koji od navedenih dana nastupa kasnije (članak 5. stavci 6. i 7. ZNTP-a). Pritom, valja voditi računa o tome da ako je kupac taj koji utvrđuje iznos koji treba platiti, razdoblja plaćanja u tom slučaju počinju teći od dana isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (članak 5. stavak 8. ZNTP-a).

8. pitanje:

Može li se najduži rok razdoblja isporuke kod redovite isporuke od 30 dana (čl. 5 st. 3 i 4) tumačiti na način da je dopušteno da bude 31 dan ako je razdoblje isporuke ugovorno mjesечно za one mjesecce koji imaju 31 dan. Ako to ne bi bilo dopušteno, dobavljač bi trebao izdati jedan račun za prvih 30 dana u mjesecu i drugi za isporuku izvršenu 31. dana, kako bi poštivao porezne propise i razdoblja obračuna PDV-a. Cilj i svrha zakona bi bila zadovoljena i ako je razbolje redovne isporuke bilo mjesечно, što bi se podudaralo sa pravilima o izdavanju zbirnog računa iz čl. 78 st. 5 Zakona o PDV-u koji se izdaje za najviše mjesечно razdoblje (dakle ne mjesecce 31 dan), a zasigurno ne ide na štetu dobavljača.

Odgovor:

Odredbom članka 5. stavka 5. ZNTP-a određeno je da ugovoren razdoblje isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda može biti ugovoren i obuhvatiti obračunsko razdoblje od najdulje 30 dana.

Dakle, zakonodavac se nije opredijelio za kalendarski mjesec, već konkretan broj dana, koji ne može biti veći od 30, dopuštajući na taj način da se ugovoren razdoblje isporuke ne veže nužno za kalendarski mjesec.

Pri tome, ova odredba ne dira u odredbu članka 78. stavka 5. Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20.), kojim je određeno da porezni obveznik može izdati zbirni račun za više zasebnih isporuka dobara ili usluga, pod uvjetom da PDV na isporuke navedene u zbirnom računu obračunava tijekom istog kalendarskog mjeseca.

9. pitanje:

Koji su faktori za utvrđivanje cijene u situaciji kada ona nije određena u fiksnom iznosu, na koje se referira članak 5. stavak 2. Zakona?

Odgovor:

Odredba o cijeni proizvoda, kao bitan sastojak pisanog ugovora između dobavljača i kupca o isporuci poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda može biti određena u fiksnom iznosu, a može se odrediti i/ili izračunati zbrajanjem različitih faktora koji moraju biti utvrđeni u ugovoru, a koji primjerice mogu uključivati tržišne pokazatelje koji se odnose na promjene tržišnih uvjeta, isporučene količine te kvalitetu ili sastav isporučenih poljoprivrednih proizvoda (članak 5. stavak 2. ZNTP-a).

U situacijama kada cijenu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda nije moguće odrediti u fiksnom iznosu, primjerice jer ona ovisi o kvaliteti proizvoda i/ili prilikama na tržištu, potrebno je u ugovoru, sklopljenom prije početka njegove primjene, jasno odrediti sve elemente/faktore koji će utjecati na način izračuna, odnosno određivanja

cijene tih proizvoda, tako da ugovornim stranama mora biti jasno i razumljivo koji parametri utječu na određivanje cijene i na koji način.

Primjerice, u ugovorima o otkupu mlijeka često postoji odredba o tome da se cijena mlijeka obračunava na temelju udjela mliječne masti i bjelančevina, pri čemu se određuje cijena jedinice mliječne masti i jedinice bjelančevina te način izračuna cijene. Isto tako, ako i drugi parametri utječu na izračun cijene (broj somatskih stanica i broj mikroorganizama) ugovorom se, na jasan način, određuje i kako ti drugi parametri odnosno odstupanje od njih utječu na izračun cijene.

U slučajevima u kojima se cijena određuje u skladu sa standardnom kvalitetom, potrebno je navesti što je standardna kvaliteta (koji parametri predstavljaju standardnu kvalitetu) i koja je cijena proizvoda standardne kvalitete kao i na koji način odstupanje parametara od standardne kvalitete utječe na cijenu. Primjerice, ako je standard za pšenicu 13,50% vlage i 5,00% primjesa te se za pšenicu te kvalitete određuje cijena 1,00 kn/kg potrebno je odrediti na koji način odstupanje od tog standarda utječe na cijenu – primjerice ako pšenica ima više od 5,00% vlage hoće li se cijena umanjiti ili uvećati i za koji iznos.

Cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda se može vezati uz relevantno tržište, primjerice vezivanje uz najnižu cijenu na tržnici, ili prosječnu cijenu uz mogućnost korekcije u skladu s kvalitetom ili kretanjima na tržnici, međutim odredba ugovora o cijeni mora biti razumljiva i sadržavati jasne i transparentne parametre, usklađene s odredbama ZNTP-a te kao takva mora biti provedena u poslovnoj praksi ugovornih strana.

Primjerice, bilo bi dopušteno ugovorom odrediti da se kupoprodajna cijena poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda određuje prema najnižoj, ili prosječnoj, ili najvišoj cijeni poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iste vrste i iste kvalitete, postignutoj u tjednu koji je prethodio tjednu otkupa na točno određenoj veletržnici (u konkretnom slučaju, veletržnica u Metkoviću). Naime, podaci o cijenama poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda postignutim na pojedinoj tržnici, poznati su i javno dostupni za prethodni tjedan otkupa u okviru baze podataka Tržišnog informacijskog sustava u poljoprivredi (dalje u tekstu: TISUP) pa bi podaci o cijenama iz toga izvora mogli biti referentni i za određivanje cijene pojedinog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda.

Je li ugovorna odredba o cijeni poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, jasno i razumljivo uređena u ugovorima između kupaca i dobavljača u smislu ovoga Zakona te provodi li se ona u poslovnoj praksi tih ugovornih strana, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti.

10. pitanje:

Što bi u praksi predstavljalo redovitu, a što neredovitu isporuku, na koju se referira Zakon u članku 5. stavak 3. i 4. (redovita) i članku 5. stavak 6. i 7. (neredovita) ?

Odgovor:

Odredbama u članku 5. u stavcima od 3. do 8. ZNTP-a, detaljno su razrađene situacije vezane uz rokove i uvjete plaćanja u situacijama kada je ugovorom predviđena redovita isporuka poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, kao i uvjeti i rokovi plaćanja kada nije ugovorenata redovita isporuka tih proizvoda.

Ugovorom predviđene redovite isporuke proizvoda predviđene člankom 5. u stavcima od 3. do 5. ZNTP-a bi bile isporuke za koje je ugovorom specificirana dinamika isporuke proizvoda, koja je određena ili barem odrediva u određenom razdoblju ovisno o vrsti pojedinog proizvoda. U odnosu na način računanja početka i kraja obračunskog razdoblja od 30 dana može se prihvati da se to razdoblje računa od dana kada je izvršena prva isporuke do odgovarajućeg dana kada ističe rok od 30 dana.

Moguće je primjerice, ugovoriti svakodnevnu, ili dva puta u tjednu, isporuku poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda (primjerice, kruha), u vrstama i količinama prema pojedinačnim narudžbama kupca, pri čemu će se obračun obavljati na mjesecnoj razini. Pritom, a u skladu s ugovorom, bi se obračunsko razdoblje računalo od prve isporuke do zadnje isporuke u tridesetodnevnom obračunskom razdoblju, dok bi rokovi plaćanja tekli, odnosno plaćanje moralo biti obavljeno u roku od 30 dana od dana zadnje isporuke u mjesecu, odnosno izdavanja računa dobavljača za količine isporučene u tom mjesecu, već prema tome koji od ta dva datuma nastupi kasnije.

Isporukama koje nisu redovite, smatrane bi se one isporuke za koje ugovorom nije određena dinamika isporuke (kako je to slučaj kod redovite isporuke), primjerice povremene i/ili jednokratne isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Kod takvih isporuka rok plaćanja računa se od dana isporuke odnosno dana izdavanja ili zaprimanja računa ili otkupnog bloka na kojem je utvrđen iznos koji je potrebno platiti, ovisno o tome koji od navedenih dana nastupa kasnije.

11. pitanje:

Da li je kupac dužan, osim cjenika, imati i asortimansku listu za dobavljače koji nemaju naknadu za asortiman?

Odgovor:

Zakon ne propisuje obvezu da u poslovnom odnosu dobavljača i kupca, pored cjenika postoji i asortimanska lista.

Međutim, ako je ugovorom između kupca i dobavljača, ugovoren rabat za držanje određenog asortimana ili naknada za asortiman, u takvom ugovoru mora jasno biti naznačeno koje proizvode kupac mora kupovati od dobavljača, kako bi ostvario pravo na rabat na asortiman, ili naknadu za držanje određenog asortimana, već prema tome što je od navedenog je ugovoreno. U takvim situacijama potrebno je sastavljati asortimansku listu, osim ako asortiman nije naveden u samom ugovoru.

Ako rabat za asortiman, ili naknada za asortiman nisu ugovoreni, kupac kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode s cjenika dobavljača, u skladu sa svojim potrebama.

12. pitanje:

Što su objektivne i razumne procjene na koje se Zakon referira u članku 12. stavku 2. točke 1., 3., 4. i 5.?

Odgovor:

Objektivne i razumne procjene naknada iz članka 12. stavka 2. ZNTP-a, nastaju u skladu i kao rezultat primjene temeljnih načela obveznih odnosa, a prije svega načela

savjesnosti i poštenja, ravnopravnosti ugovornih strana, jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima. U tom smislu, visina naknade mora biti zasnovana na objektivnim i razumnim kriterijima te odgovarati pruženim uslugama koje su tom naknadom plaćene.

O tome je li procjena pojedine naknade iz toga članka objektivna i razumna, AZTN će ocjenjivati u svakom pojedinom konkretnom slučaju, uzimajući pri tome u obzir sve činjenice i okolnosti bitne za pojedini poslovni odnos dobavljača i kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

13. pitanje:

Odobrava li dobavljač kupca za više prodano od uzetog, u vezi s člankom 12. stavkom 2., točkom 2.?

Odgovor:

Pitanje je nejasno.

Nepoštenom trgovačkom praksom u smislu članka 12. stavka 1. točke 2. ZNTP-a, smatra se praksa kupca koji zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo. Takva praksa se iznimno neće smatrati zabranjenom ako su kumulativno ispunjeni uvjeti iz stavka 2. točke 2. istoga članka ZNTP-a i to da je takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te da dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca, pri čemu kupac mora prije promidžbe navesti razdoblje njezinog trajanja te očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni, s time da u odnosu na proizvodno i tržišno osjetljive proizvode, postoji dodatan režim u okviru kojeg za kupca nastaju dodatne obveze (obveza dostave podataka o količinama prodanih tih proizvoda po akcijskoj cijeni pa u slučaju da je dobavljač kupcu isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac ima obvezu platiti dobavljaču razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni).

U ovom slučaju „redovitom cijenom“ smatrala bi se ona cijena po kojoj bi taj proizvod kupio kupac od dobavljača da nije zbog promidžbe kupljen po sniženoj cijeni, odnosno cijena uvećana za postotak sniženja koje sniženje je određeno u svrhu promidžbe.

Dakle, u smislu ove odredbe postoji obveza kupca da plati dobavljaču razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda odnosno da tu količinu plati dobavljaču po redovitoj cijeni.

14. pitanje:

Na odgovor na pitanje broj 4. iz dopisa od 22. srpnja pojavila se potrebna za dodatnim tumačenjem pa u nastavku prosljeđujemo sljedeće:

Naime, u odgovoru na pitanje navedeno je da je isto formulirano više kao komentar, no ipak je dat djelomični odgovor koji je zbungujući a glasi:

„Smisao ove odredbe je zaštитiti dobavljača od prebacivanja troškova popusta u snižavanju cijene poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koje KUPAC PRODAJE U OKVIRU

PROMIDŽBE KOJU JE SAM POKRENUO, propisivanjem uvjeta pod kojima se sudjelovanje dobavljača u promidžbama koje inicira kupac ipak neće smatrati nepoštenim, s tim da je poseban režim određen za proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode.“

Zbunjujući je zato što je čl. 10. st. 1. t. 2. propisano da je dobavljač taj koji je naveden kao stranka koja izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca, a ne kupac te je na kraju istoga navedeno da u slučaju ako je dobavljač kupcu isporučio veće količine tih proizvoda po akcijskoj cijeni, kupac razliku isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda mora platiti dobavljaču po redovnoj cijeni. Pitanje: Budući gotovo sve akcijske prodaje zahtijeva dobavljač i inicira ih kod kupca putem izričitog pisanog zahtjeva, a Vaš prvotni odgovor glasi da je smisao ove odredbe zaštiti dobavljača od prebacivanja troškova popusta u snižavanju proizvoda koje zahtijeva kupac u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo, odnosi li se onda obveza plaćanja razlike naručenih, a neprodanih akcijskih proizvoda po redovnoj cijeni dobavljaču na sve akcijske prodaje (dakle one koje zahtijeva bilo dobavljač, bilo kupac) ili samo na one koje od dobavljača zahtijeva isključivo sam kupac?

Odgovor:

Odredba članka 12. stavka 1. točke 2. ZNTP-a sadrži opću zabranu kupcu da zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo..

Takva praksa se ipak neće smatrati nepoštenom, ako su ispunjeni uvjeti iz članka 12. stavak 2. točke 2. ZNTP-a i to da:

- je takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te
- dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca
- kupac prije promidžbe navede razdoblje promidžbe i očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni, a pritom
- samo u slučaju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda postoje i dodatne obveza kupca nakon završetka razdoblja promidžbe (dostava dobavljaču podataka o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni te plaćanja razlike u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda dobavljaču po redovitoj cijeni, u slučaju da je dobavljač kupcu isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima).

To bi primjerice, značilo da kupac svojim dobavljačima najavljuje da u nekom (određenom) narednom razdoblju namjerava provesti promidžbenu prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskim cijenama te ih poziva da ako žele, mogu sudjelovati u takvoj promidžbi.

Dobavljač, koji to želi, izrijekom, pisanim putem, traži sudjelovanje u takvoj promidžbi prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni. Obično za takvo sudjelovanje u akciji, dobavljač odobrava akcijski rabat na svoje prodajne cijene, što se sve unaprijed uređuje ugovorom.

Na temelju takvog očitovanja volje dobavljača, kupac ima obvezu navesti razdoblje promidžbe i očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni.

Isključivo u odnosu na kategoriju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, kupac ima dodatne obveze i to da nakon završetka razdoblja promidžbe dostavi dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni pa u slučaju da je dobavljač kupcu (u skladu s planiranim) isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda mora platiti dobavljaču po redovitoj cijeni.

Odredba ima za cilj da kupac pažljivo planira količinu proizvoda koju namjerava prodati u razdoblju promidžbe, kako ne bi došlo do gomilanja zaliha i provođenja dugotrajnih akcija na štetu dugotrajno sniženih cijena dobavljača.

Dakle, samo u ovoj situaciji provođenja promidžbe i to samo i isključivo u odnosu na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvoda, kupac ima obvezu plaćanja dobavljaču razlike u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni.

13. skupina pitanja, zaprimljena 10. rujna 2021.

1. pitanje:

Čl.3 točka.17 - krajnja prodajna cijena je cijena po kojoj trgovac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10

Odnosi li se ovaj pojam krajnje prodajne cijene samo na grupu Proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (čl.9 točke 26 i 27), ili na sve poljoprivredne i prehrambene proizvode

Odgovor:

Iako bi iz same definicije „krajnja prodajna cijena“ iz članka 2. stavak 1. točka 17. ZNTP-a proizlazilo da se taj pojam ne ograničava na pojedinu Zakonom određenu kategoriju proizvoda, iz diktije navedenih nepoštenih trgovačkih praksi (iz članka 11. stavak 2. točke 26. i 27.) koje se izvode iz toga pojma, proizlazi da se on odnosi isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode (članak 2. stavak 1. točka 17.). Da je tome tako, proizlazi i iz činjenice da se taj pojam ne pojavljuje ni na jednom drugom mjestu, osim u navedenim nepoštenim trgovačkim praksama te uvjetima za izuzetak od nepoštene trgovačke prakse iz članka 12. stavak 1. točka 2. ZNTP-a, a koji je s istim ciljem uređen u stavku 2. točki 2. istoga članka.

Slijedom iznesenoga, krajnja prodajna cijena u formuli određenoj člankom 2. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a primjenjuje se isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode.

2. pitanje:

Vezano za novi pojam, konkretno treba mi objašnjenje za sljedeće točke:

- Članak 9. Nepoštena trgovačka praksa u kojima kupac:
 - točka 24. prodaje poljoprivredni i prehrambeni proizvod krajnjem potrošaču po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost, osim pod uvjetom da je riječ o proizvodima pred istekom roka trajanja, povlačenju poljoprivrednog ili prehrambenog

- proizvoda iz assortimenta te potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja prodajnog objekta
- točka 25. prodaje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod ispod cijene proizvodnje u slučaju vlastite proizvodnje kupca (robna marka kupca), osim pod uvjetom da je riječ o proizvodima pred istekom roka trajanja, povlačenju poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iz assortimenta te potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja prodajnog objekta
 - točka 26. prodaje proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode ispod krajnje prodajne cijene
 - točka 27. prodaje proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, neto težine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene

Čl.9 točka 24. - na ovoj grupi Poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ne vrijedi zabrana prodaje ispod krajnje prodajne cijene?

Odgovor:

Kao što je u prethodnom pitanju pojašnjeno krajnja prodajna cijena u formuli određenoj člankom 2. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a primjenjuje se isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode pa se i nepoštena trgovачka praksa iz članka 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a odnosi samo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode.

Prema odredbi članka 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a zabranjena je prodaja svih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda pa tako i proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost, osim u tri, Zakonom točno propisan situacije.

3. pitanje:

Čl.9 točka.27. - primjenjuje se samo na grupu Proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda? Da li se na grupi Poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda može prodavati po cijeni koja za krajnjeg potrošača može biti viša od 34% od krajnje prodajne cijene?

Odgovor:

Kao što je odgovoreno u prethodnim pitanjima, krajnja prodajna cijena u formuli određenoj člankom 2. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a, primjenjuje se isključivo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode pa se i nepoštena trgovачka praksa iz članka 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a odnosi samo na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode. Slijedom navedenoga, nepoštena trgovачka praksa iz članka 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a, ne odnosi se na (ostale) poljoprivredne i prehrambene proizvode, one, koji dakle nisu proizvodno i tržišno osjetljivi.

14. skupina pitanja, zaprimljena 23. rujna 2021.

1. pitanje:

Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o zabrani nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom (NN 52/2021), je stupio na snagu 1. rujna 2021., a njegova puna primjena nakon prijelaznog razdoblja za usklađivanje započinje 1. ožujka 2022. godine.

Sukladno članku 3. stavku 2. predmetnog Zakona, ministar je donio Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (NN 93/21) u kojem je navedeno da isti stupa na snagu 1. prosinca 2021. godine.

Pitanje se odnosi da li su obveznici obvezni postupati sukladno navedenom Pravilniku od 1. prosinca 2021. i to konkretno u dijelu formiranja krajnjih cijena za proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode primjenom koeficijenta najmanje 1,10 ili i u tom dijelu vrijedi rok usklade do 1. ožujka 2022.?

Pojednostavljeno, jesu li obveznici dužni primijeniti Pravilnik s 1. prosincem 2021., bez obzira što je Zakonom o izmjeni i dopuni Zakona o zabrani nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom omogućen je prijelazni period usklade do 1. ožujka 2021. godine?

Odgovor:

Odredbama članka 23. stavka 1. i 2. ZID ZNTP-a određeno je da se ugovori između dobavljača i kupaca, sklopljeni prije stupanja na snagu toga zakona, moraju uskladiti s njegovim odredbama najkasnije u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu, kao i da kupci na koje se nije primjenjivao Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 117/17.) moraju u istom roku, dakle od 1. ožujka 2022., sklopiti ugovore sa svojim dobavljačima poljoprivrednih i/ili prehrambenih proizvoda, ako ispunjavaju uvjete u smislu članka 3. ZNTP-a.

Iako se odredbe članka 2. stavka 1. točke 17. i 18. ZNTP-a, kojim su definirani pojmovi „krajnja prodajna cijena“ i „proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“ (dalje u tekstu PTOPPP) te iz njih izvedene nepoštene trgovačke prakse: prodaja PTOPPP ispod krajne prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te prodaja PTOPPP na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajne prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajne prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a), u suštini odnose na dio poslovanja kupaca – trgovaca u maloprodaji prema krajnjim potrošačima, jasno je da izračun krajne prodajne cijene, kao i maksimalnog popusta koji se može obračunati na PTOPPP, izravno vezan, odnosno nastaje kao posljedica provedbe ugovornih odredbi dobavljača i kupca, koje naravno, moraju biti sastavljene u skladu s odredbama ZNTP-a, kako proizlazi iz ZID ZNTP-a, najkasnije do 1. ožujka 2022.

Međutim, Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), koji je donijela ministrica poljoprivrede na temelju ovlasti iz odredbe članka 2. stavka 2. ZNTP-a, određeno je da popis PTOPPP stupa na snagu 1. ožujka 2023. Slijedom iznesenoga, a u cilju osiguravanja pravne sigurnosti, odredbe članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, će se primjenjivati od 1. ožujka 2023.

15. skupina pitanja, zaprimljena 1. rujna 2021

1. pitanje:

Da li „DUHAN i DUHANSKI PROIZVODI“ podliježu odredbama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom?

Naime, prema PRAVILNIKU O POLJOPRIVREDNIM I PREHRAMBENIM PROIZVODIMA, POKVARLJIVIM TE PROIZVODNO I TRŽIŠNO OSJETLJIVIM POLJOPRIVREDNIM I PREHRAMBENIM PROIZVODIMA (NN 93/2021) duhan i duhanski proizvodi uvršteni su u popis prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda.

Međutim, prema odredbama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom, prehrambeni i poljoprivredni proizvodi definirani na sljedeći način:

- Poljoprivredni i prehrambeni proizvodi su proizvodi navedeni u Prilogu I. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, kao i proizvodi koji nisu navedeni u tom Prilogu, ali su prerađeni za upotrebu kao hrana s pomoću proizvoda navedenih u tom Prilogu, uključujući i sve proizvode obuhvaćene pojmom »hrana« u skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL 31, 1. 2. 2002.)“

U Prilogu I Ugovora o funkcioniranju Europske unije duhan i duhanski proizvodi nisu navedeni kao poljoprivredni i/ili prehrambeni proizvodi, dok iz odredbi Uredbe (EZ) br. 178/2002 proizlazi da se „hrana“ (ili „prehrambeni proizvod“) definira kao svaka tvar ili proizvod, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati.

Međutim, sama Uredba izrijekom definira da pojam „Hrana“ ne uključuje: (a) hranu za životinje; (b) žive životinje, osim ako su pripremljene za stavljanje na tržiste za prehranu ljudi; (c) biljke prije ubiranja; (d) lijekove u smislu Direktive Vijeća 65/65/EEZ (1) i 92/73/EEZ (2); (e) kozmetičke proizvode u smislu Direktive Vijeća 76/768/EEZ (3); (f) duhan i duhanske proizvode u smislu Direktive Vijeća 89/622/EEZ (4); (g) narkotike ili psihotropne tvari u smislu Jedinstvene konvencije Ujedinjenih naroda o narkoticima iz 1961. i Konvencije Ujedinjenih naroda o psihotropnim tvarima iz 1971.; (h) ostatke i zagađivače.

Odgovor:

Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovackim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL Lili, 25.4.2019., dalje u tekstu: Direktiva), koja je bila povod za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 52/21., dalje u tekstu: ZID ZNTP), određuje minimum standarda koji mora biti prenesen u nacionalna zakonodavstva država članica. U tom smislu, definirajući pojam „poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“, hrvatski zakonodavac nije mogao isključiti proizvode s popisa Priloga I. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu: Prilog I. UFEU) sa svim proizvodima koji su ondje navedeni, pa tako ni neprerađeni duhan i duhanske otpatke, kao uostalom i druge poljoprivredne proizvode, koji do stupanja na snagu ZID ZNTP-a nisu bili obuhvaćeni tim pojmom, kao primjerice, živo drveće i druge biljke; lukovice, korijenje; rezano cvijeće i ukrasno lišće, ljuške kakaa, kožice i otpatke, ostatke i otpatke od prehrambene industrije; pripremljenu životinsku hranu, prirodno pluto, neobrađeno, drobljeno, granulirano ili mljeveno; te otpatke od pluta, lan, konoplju i za tekstilne namjene.

Ukazuje se i da hrvatski zakonodavac prilikom definiranja pojma „poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“, nije uputio na cijelovitu odredbu članka 2. Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL L 31 od 1.2.2002.), već se

ograničio samo na njegov stavak 1., upravo iz razloga što bi odredbe članka 2. isključile neke proizvode koji su propisani Prilog I. UFEU.

Dakle, Zakon više ne uređuje samo poslovne odnose dobavljača i kupaca u vezi s poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima koji spadaju pod pojam „hrana“, već se obuhvat tih proizvoda znatno širi i na poljoprivredne proizvode koji nisu hrana niti hrana namijenjena prehrani ljudi.

S obzirom na to da su duhan, duhanski proizvodi i prerađevine uključeni u Prilog I. UFEU, odredbe ZNTP-a će se odnositi i na proizvode tarifne oznake 2401, koji su specificirani Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu: Pravilnik), koji je donijela ministrica poljoprivrede u skladu s odredbama članka 2. stavka 2. ZNTP-a.

16. skupina pitanja, zaprimljena 10. rujna 2021.

1. pitanje:

Što se podrazumijeva pod pojmom „neprikladni za prodaju“ u definiciji pokvarljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi?

Odgovor:

ZNTP ne pojašnjava sintagmu „neprikladni za prodaju“, koji se veže uz pojam „pokvarljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“ (članak 2. stavak 1. točke 4. ZNTP-a), budući da je općim propisom o hrani, dakle Zakonom o hrani („Narodne novine“, br. 81/13., 14/14., 30/15., 115/18.) propisano koja hrana se smatra štetnom za ljude, koja se smatra neprikladnom za prehranu ljudi, kao i koja se hrana smatra nesigurnom hranom za životinje.

2. pitanje:

Prema definicijama u navedenom Zakonu da li svi proizvodi koji su u skupini sirovo mlijeko, svježe mlijeko, svježi sirevi, fermentirani mlječni proizvodi pripadaju kategoriji PPPP?

Odgovor:

U odredbi članka 2. stavka 1. točki 3. ZNTP-a su pokvarljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi (dalje u tekstu: PPPP) navedeni samo u osnovnim skupinama, a Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21., i 24/22.; dalje u tekstu: Pravilnik), čije su zadnje izmjene objavljene u „Narodnim novinama“, broj 24/22., stupile na snagu 1. ožujka 2022. i dostupan je na mrežnoj stranici: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_02_24_302.html, između ostalog sadrži i popis proizvoda koji ulaze u skupinu PPPP.

3. pitanje:

U kojem zakonskom / podzakonskom / pravnom dokumentu možemo pronaći definicije za svježe mlijeko i fermentirane mlječne proizvode?

Odgovor:

Mlijeko i mlječni proizvodi definirani su Uredbom (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br.

922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20.12.2013.) te Zakonom o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18., 42/20., 127/20., 52/21.) i podzakonskim aktima koji se odnose na mlijeko i mliječne proizvode.

4. pitanje:

Koji parametar je potrebno uzeti u obzir kod definiranja kategorije mliječnih proizvoda, spadaju li u kategoriju - PPPP ili PTOPPP?

Odgovor:

Popisi poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, pokvarljivih te proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, propisani su Pravilnikom, donesenima na temelju odredbe članka 2. stavka 2. ZNTP-a, a zasnivaju se na kombiniranoj nomenklaturi Europske unije koja se temelji na Međunarodnoj konvenciji o Harmoniziranom sustavu nazivlja i brojčanog označavanja koji uključuje daljnje podjele zbog carinskih, trgovinskih i statističkih potreba EU.

5. pitanje:

Da li je moguće zadržati ili koristiti kategorizaciju proizvoda koji su u predmetnom zakonu za Svježe i Trajne proizvode korišteni prije donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (Narodne novine br. 52/2021.) do objave podzakonskog akta iz stavka 2. članka 2. predmetnog zakona?

Odgovor:

S obzirom na to da je Pravilnik donesen i na snazi, osim u dijelu Priloga I. koji se odnosi na popis proizvodno i tržišno osjetljivih proizvoda, koji stupa na snagu 1. ožujka 2023., ovo pitanje ne zahtijeva odgovor.

17. skupina pitanja, zaprimljena 15. listopada 2021.

1. pitanje:

Molimo Vaš komentar Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (polazna odredba: čl. 2. st. 1. toč. 7).

U praksi se pojavilo pitanje mora li strana pravna osoba (npr. kupac sa sjedištem u Austriji) sklapati ugovor s HR dobavljačem sukladno odredbama ovog Zakona.

Naime, obveze propisane Zakonom u prvom redu terete domaćeg kupca bez obzira kupuje li robu od domaćeg ili od stranog prodavatelja. Također, sankcije za neusklađenost s predmetnim Zakonom terete kupca sa sjedištem u HR, bez obzira na to s kime sklapa ugovor.

U protivnom, kupcu bi se postavio nerealan zahtjev da detaljno poznaje ZNTP propise u svim zemljama s kojima posluje.

S obzirom na navedeno, vjerujemo da definicija kupca iz čl. 2. st. 1. toč. 7. Zakona omaškom ostavlja dojam da bi se hrvatski ZNTP mogao primjenjivati na kupce sa sjedištem u inozemstvu.

Stoga Vas molimo Vaše tumačenje sljedećih pitanja:

Mora li strano društvo (npr. kupac sa sjedištem u Austriji) uzimati u obzir naš Zakon o zabrani nepoštenih praksi, te

Koja je posljedica za stranog kupca ako postupa isključivo po svojem pravu (npr. austrijskom) te sklapa ugovor koji je u potpunosti valjan po austrijskoj ZNTP regulativi?

Odgovor:

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.; dalje u tekstu: ZID ZNTP), izmedu ostalog su u hrvatsko zakonodavstvo prenesene odredbe Direktive (EU) br. 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća, od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovackim praksama u odnosima medu poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25.4.2019.; dalje u tekstu: Direktiva), kojima je uveden minimalni standard Europske unije (dalje u tekstu: EU) za zaštitu od nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.

U tom smislu, sve su države članice EU, u roku predviđenom Direktivom, imale obvezu u svoja nacionalna zakonodavstva prenijeti odredbe Direktive koje predstavljaju minimum standarda zaštite u EU.

ZNTP, kao prisilan propis koji u cilju zaštite javnog interesa, predstavljenog uspostavom, osiguranjem i zaštitom poštenih trgovackih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, u svojoj i materijalnoj i procesnoj dimenziji ima doseg nacionalnog propisa, primjenjivog i provedivog u teritorijalnom okviru Republike Hrvatske (dalje u tekstu: RH).

Stoga, iako se nadležnost AZTN-a u provedbi ZNTP-a ne proteže na kupce koji imaju poslovni nastan izvan granica RH, podnositelj ovoga upita treba imati na umu da je minimum standarda propisanog Direktivom, prenesen i u zakonodavstva ostalih država članica EU. U tom smislu, na kupca s poslovnim nastanom izvan teritorija RH, primjenjivat će odredbe Direktive, prenesene u nacionalni propis države članice EU u kojoj taj kupac ima poslovni nastan.

Dakle, u odnosu na upit vezano uz obvezu sklapanja ugovora domaćeg dobavljača s kupcem poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s poslovnim nastanom u nekoj od država članica EU, koja nije propisala obveznu pisani formu takvog ugovora između kupca i dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, alternativno, te su države članice imale obvezu u svom zakonodavstvu zabraniti praksu da kupac odbija u pisanim obliku potvrditi uvjete ugovora o opskrbi između kupca i dobavljača za koje je dobavljač zatražio pisani potvrdu (članak 3. stavak 1. točka f) Direktive).

U svakom slučaju, provedbeno tijelo nadležno za nepoštene trgovacke prakse u lancu opskrbe hranom svake države članice EU, na temelju iz Direktive prenesenih ovlasti, ima između ostalog, i ovlast za pokretanje i provedbu istraga protiv kupca s poslovnim nastanom u toj državi članici, bilo na vlastitu inicijativu, ili na temelju pritužbi dobavljača, organizacije proizvođača, druge organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija, kao i ovlast za izricanje novčanih kazni i drugih jednako učinkovitih sankcija ili pokretanje postupaka radi izricanja ili uvođenja novčanih kazni i drugih jednako učinkovitih sankcija te privremenih mera protiv počinitelja povrede, u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima.

Rezimirajući sve izneseno, domaći kupci, koji ispunjavaju uvjet postojanja značajne pregovaračke snage u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a, moraju imati sklopljene ugovore u pisanim obliku, koji sadrže barem minimum bitnih odredbi propisanih člankom 5. ZNTP-a, sa svim dobavljačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, neovisno i o poslovnom nastanu tih dobavljača te u cijelosti uskladiti svoje poslovanje s odredbama ZNTP-a.

Domaći dobavljači koji isporučuju poljoprivrede i prehrambene proizvode kupcu s poslovnim nastanom na području neke od država članica EU, pored redovnih mehanizama za neposredno ostvarivane prava ih obvezno-pravnih odnosa (ovršni ili

parnični postupak), mogu ponijeti pritužbu/predstavku protiv pojedinog kupca s poslovnim nastanom na području druge države članice EU, ili neposredno provedbenom tijelu države članice nadležnom za nepoštene trgovacke prakse, ili mogu od AZTN-a zatražiti da u okviru suradnje s provedbenim tijelima drugih država članica EU, predviđene odredbama Direktive, zaprimi zahtjev ili predstavku dobavljača s poslovnim nastanom u RH protiv kupaca s poslovnim nastanom u državama članicama EU te proslijedi taj zahtjev ili predstavku provedbenom tijelu države članice u kojoj kupac ima poslovni nastan, na nadležno postupanje.

18. skupina pitanja, zaprimljena 15. listopada 2021.

1. pitanje:

Vezano uz Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom (NN 52/21), dodatno nas zanima tumačenje vezano uz članak 5, stavke 6 i 7 koje definiraju valutu dospijeća plaćanja za ugovorom ne predviđene redovite isporuke proizvoda:

“(7) Ako se ugovorom ne predviđa redovita isporuka proizvoda, uvjeti i rokovi plaćanja za ostale poljoprivredne i prehrambene proizvode iz stavka 1. točke 3. ovoga članka, a koji se ne smatraju pokvarljivim u smislu ovoga Zakona, ne mogu biti dulji od 60 dana računajući od dana isporuke ili ne smiju biti dulji od 60 dana računajući od dana izdavanja računa ili zaprimanja računa ili otkupnog bloka na kojem je utvrđen iznos koji treba platiti, ovisno o tome koji od navedenih dana nastupa kasnije.”

Naše shvaćanje jest da se ovdje misli na dan izdavanja ili zaprimanja ispravnog računa sukladno Zakonu i Pravilniku o PDV-u te dodatnim ugovornim uvjetima na koje je dobavljač u ugovoru pristao (ispravna cijena, ispravna količina te ispravna poveznica na robne dokumente).

Je li naše shvaćanje ispravno?

Odgovor:

Polazeći od citirane odredbe članka 5. stavka 7. ZNTP-a, koji uređuje uvjete i rokove plaćanja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji nisu pokvarljivi i to u situacijama isporuka koje nisu redovite, a s obzirom na to da je člankom 7. ZNTP-a, između ostalog, određena obveza izdavanja računa, odnosno otkupnog bloka i njegov sadržaj u skladu s poreznim propisima i ZNTP-om, kao i to da odredbe ZNTP-a ne utječu na porezne propise o obliku i sadržaju računa, u načelu, bi shvaćanje iz postavljenog upita bilo ispravno, ako su naravno, „*dodatni ugovorni uvjeti na koje je dobavljač u ugovoru pristao*“, sastavljeni i provedeni u skladu s odredbama ZNTP-a.

Pritom, valja voditi računa o tome da ako je kupac onaj koji utvrđuje iznos koji treba platiti, razdoblja plaćanja za isporuke koje nisu redovite, počinju teći od dana isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (članak 5. stavak 8. ZNTP-a), neovisno o trenutku izdavanja ili zaprimanja računa.

19. skupina pitanja, zaprimljena 20. listopada 2021.

1. pitanje:

Vezano za Zakon zabrani nepoštene trgovacke prakse u lancu opskrbe hranom, ljudazno molimo pojašnjenje vezano uz nedoumicu za prijavljivanje količina dobavljaču koje su se prodale u akciji, a sukladno novim izmjenama i dopunama, a pitanje temeljimo na konkretnom životnom primjeru:

„Za period akcije trgovcu je potrebno 9 000 komada salate kristal koju kupuje od tri različita proizvođača (od svakog po 3 000 komada). Sve ulazne dokumente zadužuje na istu šifru artikla (salata kristal), ali za svakog dobavljača posebno.

Kod izlaza, odnosno maloprodajnih računa nema evidencije čija je salata prodana odnosno od kojeg dobavljača (fizički je u voćarni nemoguće odvojiti salate kristal na tri različita punkta po dobavljačima jer se salata prodaje na jednom mjestu, rajčica na drugom, banana na trećem itd.). Primjerice, ukoliko je prodano 7500 komada salate od ukupno kupljenih 9 000 komada, na koji način odrediti koliko je od kojeg dobavljača prodano salate?

Slične situacije se u praksi događa i s trgovinom krumpira, krastavca, breskvi, jabuka...“

Odgovor:

Način na koji će kupac procjenjivati i planirati količine poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koje će biti obuhvaćene promidžbom, odnosno akcijskom ponudom, kako će određivati razdoblje promidžbe te kako će urediti pitanje praćenja prodaje pojedinog proizvodno i tržišno osjetljivog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda, kojeg prodaje u okviru akcijske ponude, kako bi ispunio svoju obvezu iz članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, ovisi o unutarnjem poslovanju kupca - trgovca u maloprodaji, pri čemu taj kupac ima obvezu uskladiti svoje poslovanje s odredbama ZNTP-a.

2. pitanje:

Vezano za Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, odnosno njegovo stupanje snagu, ljubazno molimo da nas izvijestite da li i „obveza dojave količina tržišno osjetljivih proizvoda prodanih na akciji i plaćanje razlike za isporučene, a neprodane količine po redovnoj cijeni stupa na snagu od 01. ožujka 2022. godine.“

Odgovor:

U povodu upita od 23. rujna 2021 (veza - HGK: KLASA: 330-03/21-01/5, URBROJ: 311-49-01-00/275-21-4), AZTN-a je 5. listopada 2021. HGK-u dostavio obavijest KLASA: 034-08/21-04/042, URBROJ: 580-16/119-2021-004, od 1. listopada 2021., u kojoj, je u bitnom, pojašnjeno da se odredbe članka 2. stavka 1. točke 17. i 18. ZNTP-a, kojim su definirani pojmovi „krajnja prodajna cijena“ i „proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“ (dalje u tekstu: PTOPPP) te iz njih izvedene nepoštene trgovачke prakse iz članka 11. stavka 1. točke 26. i točke 27. ZNTP-a, izravno vežu, odnosno nastaju kao posljedica provedbe ugovornih odredbi dobavljača i kupca, koje moraju biti sastavljene u skladu s odredbama ZNTP-a najkasnije do 1. ožujka 2022., zbog čega bi se i te odredbe primjenjivale od 1. ožujka 2022.

Međutim, Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), koji je donijela ministrica poljoprivrede na temelju ovlasti iz odredbe članka 2. stavka 2. ZNTP-a, određeno je da popis PTOPPP stupa na snagu 1. ožujka 2023. Slijedom iznesenoga, a u cilju osiguravanja pravne sigurnosti, odredbe članka 2. stavka 17. i 18., članka 11. stavka 1. točki 26. i 27. te članka 12. stavka 2. točke 2. (u dijelu koji se odnosi na PTOPPP) ZNTP-a, će se primjenjivati od 1. ožujka 2023.

Nastavno opisanom odgovoru, ukazuje se kako nema razloga da se odredba članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, kojom su propisane posebne obveze kupca koji prodaje PTOPPP krajnjem potrošaču u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo na izričit zahtjev dobavljača, ne bi također primjenjivala od 1. ožujka 2023.

20. skupina pitanja, zaprimljena 27. listopada 2021.

Pitanja 1., 2., 3.:

Direktivom (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i vijeća od 17. travnja 2019. godine (SL L 111; dalje: Direktiva) kao jedna od ciljeva donošenja iste istaknuto je: „Dobavljači u Europskoj uniji trebali bi biti zaštićeni ne samo od nepoštenih trgovачkih praksi kupaca koji imaju poslovni nastan u istoj državi članici kao dobavljač ili kupaca koji imaju poslovni nastan u državi članici u kojoj dobavljač nema poslovni nastan, već i od nepoštenih trgovачkih praksi kupaca s poslovnim nastanom izvan Unije.“ (t. 12 uvodnih odredbi Direktive).

Direktiva je preuzeta u hrvatsko zakonodavstvo ZNTP-om kojim su izmijenjene postojeće odredbe Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom (NN 117/17, dalje: ZNTP), između ostalog, i u dijelu kojim je propisan „Cilj i predmet Zakona te područje primjene“ (čl. 1. ZNTP-a) te „Značenje pojmove“ (čl. 2. ZNTP-a).

Sukladno tome, u odnosu na primjenu propisano je: „Ovaj Zakon primjenjuje se na prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u okviru koje dobavljač ili kupac ili obojica imaju poslovni nastan u Europskoj uniji.“ (čl. 1. st. 3 ZNTP-a).

U odnosu na pojam kupca, definirano je da: „Kupac je svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode; pojam “kupac” može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba.“

Slijedom citiranih odredbi, u svrhu otklanjanja nedoumica i potencijalnih prijepora u praksi oko obveze primjene zakona i usklađivanja ugovornih odnosa sa poslovnim partnerima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, molimo za tumačenje i odgovor na sljedeća pitanja:

1. Primjenjuje li se zakon na kupce koji nemaju sjedište niti poslovni nastan u Republici Hrvatskoj nego u drugoj državi članici Europske unije, ako dobavljač ima sjedište u Republici Hrvatskoj (uz uvjet da kupac ima značajnu pregovaračku snagu u smislu čl. 3. ZNTP-a)
2. Primjenjuje li se zakon na kupce koji nemaju sjedište niti poslovni nastan u Europskoj uniji, ako dobavljač ima sjedište u Republici Hrvatskoj (uz uvjet da kupac ima značajnu pregovaračku snagu u smislu čl. 3. ZNTP-a)
3. Primjenjuje li se zakon na prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda između dobavljača i kupca koji su povezana društva u smislu zakonske definicije pojma povezanog društva iz čl. 2. st.1. t. 9. ZNTP-a. Ako da, postoji li razlika u obvezi primjene ovisno o tome je li dobavljač, odnosno kupac društvo majka, kćer ili sestrinsko društvo, odnosno primjenjuje li se u svakom slučaju kod prodaje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda povezanih društava neovisno o njihovom međusobnom položaju.

Odgovor na pitanja 1. i 2.:

ZID ZNTP-om, između ostaloga su u hrvatsko zakonodavstvo prenesene odredbe Direktive (EU) br. 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća, od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovackim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25.4.2019.; dalje u tekstu: Direktiva), kojima je uveden minimalni standard Europske unije (dalje u tekstu: EU) za zaštitu od nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.

U tom smislu, sve su države članice EU, u roku predviđenom Direktivom, imale obvezu u svoja nacionalna zakonodavstva prenijeti odredbe Direktive koje predstavljaju minimum standarda zaštite u EU.

ZNTP, kao prisilan propis koji u cilju zaštite javnog interesa, predstavljenog uspostavom, osiguranjem i zaštitom poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, u svojoj i materijalnoj i procesnoj dimenziji ima doseg nacionalnog propisa, primjenjivog i provedivog u teritorijalnom okviru Republike Hrvatske (dalje u tekstu: RH).

Stoga, iako se nadležnost AZTN-a u provedbi ZNTP-a ne proteže na kupce koji imaju poslovni nastan izvan granica RH, podnositelj ovoga upita treba imati na umu da je minimum standarda propisanog Direktivom, prenesen i u zakonodavstva ostalih država članica EU. U tom smislu, na kupca s poslovnim nastanom izvan teritorija RH, primjenjivat će odredbe Direktive, prenesene u nacionalni propis države članice EU u kojoj taj kupac ima poslovni nastan.

U svakom slučaju, provedbeno tijelo nadležno za nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom svake države članice EU, na temelju iz Direktive prenesenih ovlasti, ima između ostalog, i ovlast za pokretanje i provedbu istraga protiv kupca s poslovnim nastanom u toj državi članici, bilo na vlastitu inicijativu, ili na temelju pritužbi dobavljača, organizacije proizvođača, druge organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija, kao i ovlast za izricanje novčanih kazni i drugih jednako učinkovitih sankcija ili pokretanje postupaka radi izricanja ili uvođenja novčanih kazni i drugih jednako učinkovitih sankcija te privremenih mjera protiv počinitelja povrede, u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima.

Rezimirajući sve izneseno, domaći dobavljači koji isporučuju poljoprivrede i prehrambene proizvode kupcu s poslovnim nastanom na području neke od država članica EU, pored redovnih mehanizama za neposredno ostvarivanje prava iz obvezno-pravnih odnosa (ovršni ili parnični postupak), mogu ponijeti pritužbu/predstavku protiv pojedinog kupca s poslovnim nastanom na području druge države članice EU, ili neposredno provedbenom tijelu države članice nadležnom za nepoštene trgovačke prakse, ili mogu od AZTN-a zatražiti da u okviru suradnje s provedbenim tijelima drugih država članica EU, predviđene odredbama Direktive, zaprimi zahtjev ili predstavku dobavljača s poslovnim nastanom u RH protiv kupaca s poslovnim nastanom u državama članicama EU te proslijedi taj zahtjev ili predstavku provedbenom tijelu države članice u kojoj kupac ima poslovni nastan, na nadležno postupanje.

U odnosu na pitanje o tome primjenjuje li se ZNTP na kupce koji nemaju sjedište, ni poslovni nastan u EU, ako dobavljač ima sjedište u RH, uz pretpostavku da kupac ima značajnu pregovaračku snagu u smislu članka 3. ZNTP-a, također se ukazuje na dio odgovora na pitanje broj 1. u ovom dokumentu, koje se odnosi na ograničenja vezana uz teritorijalni doseg primjene ZNTP-a. U tom smislu, ako kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda nema poslovni nastan u nekoj od država članica EU, poslovni odnos domaćeg dobavljača i toga kupca, ne bi potpadao pod primjenu ZNTP-a, a eventualna primjena zaštitnih mehanizama od nametanja nepoštenih trgovačkih praksi ovisit će o tome postoji li nacionalni propis o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u toj zemlji.

Dakle, ZNTP se primjenjuje na kupca koji kupljenu robu prodaje na području RH, naravno ako ispunjava uvjete na temelju kojih se prosuđuje postojane značajne pregovaračke snage u smislu odredbe članka 3. ZNTP-a, a isto tako primjenjuju se i na poslovne odnose toga kupca s njegovim dobavljačima, neovisno o tome je li riječ o domaćim ili inozemnim dobavljačima.

Odgovor na pitanje 3.

U odnosu na pitanje o tome primjenjuje li se ZNTP-a na poslovne odnose između dobavljača i kupca koji su povezana društva u smislu odredbi ZNTP-a te postoji li razlika u obvezi primjene ovisno o njihovom međusobnom položaju odnosno ovisno o tome je li dobavljač, odnosno kupac društvo majka, kćer ili sestrinsko društvo, napominje se kako ni Direktiva, koja je donošenjem ZID ZNTP-a prenesena u domaće zakonodavstvo, ni ZNTP ne daju odgovor na to pitanje i ne predviđaju izuzetak od obveze primjene odredbi ZNTP-a na poslovne odnose u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda između povezanih društava, odnosno, članova iste grupacije, koji su pod kontrolom istog poduzetnika.

S obzirom na to da se Direktivom po prvi put na razini Europske unije uređuju pitanja nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima i to utvrđivanjem minimuma standarda koje države članice moraju unijeti u svoja zakonodavstva u vezi s nepoštenim trgovačkim praksama, za sada ne postoji uspostavljena praksa, kao o ovom, tako i o drugim pitanjima vezanim uz nepoštene trgovačke prakse.

Zbog toga je Europska komisija, na poziv Ministarstva poljoprivrede, kao stručnog nositelja izrade ZNTP-a, iznijela mišljenje iz kojeg u bitnom proizlazi da s obzirom na predmet i područje primjene Direktive, za primjenu njezinih odredbi nije relevantno jesu li kupac i dobavljač povezana društva.

U tom smislu, ako kupac ispunjava sve uvjete iz odredbi članka 3. ZNTP-a, odnosno ako ga se može smatrati kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom, a polazeći od toga da ZNTP ne propisuje iznimke, odnosno ne izuzima pojedini poslovni odnos kupca i dobavljača od primjene toga Zakona, na poslovni odnos toga kupca i njegovih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, primjenjivat će se odredbe ZNTP, bez obzira na to je li dobavljač s njim povezano društvo i bez obzira na to gdje dobavljač ima poslovni nastan.

21. skupina pitanja, zaprimljena 13. prosinca 2021.

1. pitanje:

Budući se pojavila nedoumica oko tumačenja pojmove redovite i neredovite isporuke proizvoda koju ste pojasnili na više mesta u Objedinjenim odgovorima na pitanja u vezi s primjenom ZID ZNTP-a (NN 52/21), molimo dodatno tumačenje navedenih pojmove obzirom na situacije koje se pojavljuju u praksi.

Naime, redovitom isporukom smatrati isporuke proizvoda koje su primjerice svakodnevne i/ili dva puta u tjednu i za koje se izdaje tzv. zbirni račun.

Kao neredovite isporuke navodite one koje se obavljaju povremeno ili je riječ o jednokratnoj isporuci poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda.

Nakon tumačenja tih dvaju pojmove, postavlja se pitanje kakvim isporukama se smatraju isporuke koje se također obavljaju svaki dan (primjerice svježe meso PIK), a za koje se ne izdaje zbirni račun, već svaku isporuku ujedno prati i račun.

Smatraju li se takve isporuke redovitim ili neredovitim?

Odgovor:

Dinamika isporuke, kao segment uvjeta i rokova isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora, trebali bi, kao jedna od bitnih odredbi, biti predviđeni u ugovoru između kupca i dobavljača (članka 5. stavak 1. točka 4. ZNTP-a).

Pojam „redovita isporuka“ vezan je isključivo za početak računanja rokova plaćanja u situacijama kada je zbog učestalosti isporuka poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, poslovno praktičnije i ekonomičnije takve isporuke obuhvatiti jednim obračunom, s tim da Zakon veže ograničenja, prema kojima uvjeti i rokovi ne smiju biti dulji od 30 dana za pokvarljive proizvode, odnosno 60 dana za proizvod koji ne spada u kategoriju pokvarljivih, računajući od isteka ugovorenog razdoblja isporuke tijekom kojeg su isporuke izvršene ili ne smiju biti dulji od 60 dana računajući od dana isporuke odnosno dana primke ili dana otkupnog bloka na kojem je utvrđen iznos koji treba platiti za otkupljene poljoprivredne i prehrambene proizvode, ovisno o tome koji od navedenih dana nastupa kasnije, s tim da ugovoreno razdoblje isporuke može biti ugovoreno i obuhvatiti obračunsko razdoblje od najduže 30 dana (članak 5. stavci 3., 4. i 5. ZNTP-a).

U tom smislu, ako nisu ugovorene redovite isporuke, kako je to ranije opisano, uvjeti i rokovi plaćanja, odnosno početak računanja rokova plaćanja teče ili od dana isporuke ili zaprimanja računa ili otkupnog bloka na kojem je utvrđen iznos koji treba platiti, ovisno o tome koji od navedenih dana nastupa kasnije.

Važno je naglasiti da ugovorne stranke, moraju u samom ugovoru odrediti se za jednu od opcija predviđenih člankom 5. stavcima 3., 4., ili 6., 7. ZNTP-a te odabranu opciju primjenjivati u provedbi toga ugovora.

S obzirom na to da iz primjera navedenog u ovom pitanju proizlazi da svaku isporuku svježeg mesa prati račun, riječ bi u konkretnom slučaju bila o neredovitoj isporuci.

2. pitanje:

U praksi se događaju situacije u kojima su ugovori s određenim dobavljačima sklopljeni za poslovnu godinu 2021. tj. razdoblje 01.01.-31.12.2021., no sam ugovor je zaključen primjerice 01.04.2021.

Prema prijašnjem ZNTP-u, takav način ugovaranja vremenskog važenja i primjene ugovora bio je ostavljen na dispoziciju ugovornih strana, a kako je i navedeno u objedinjenim pitanjima i odgovorima AZTN-a od 09.10.2018.

Ukoliko je takvo stajalište AZTN-a aktualno i u odnosu na trenutni ZNTP, znači li to da ugovorne strane mogu zaključiti ugovor s 01.03.2022., a u kojem će se navesti da se odredbe tog ugovora primjenjuju i na razdoblje 01.01.-28.02.2022.?

Primjer: Između ugovornih strana sklopljen je u 2021. ugovor koji će trajati do 28.02.2022. U međuvremenu (a prije 01.03.2022.), ugovorne strane načelno dogovore (putem maila npr.) sve uvjete budućeg ugovora koji se treba sklopiti 01.03.2022., a koji će se primjenjivati na cijelu 2022. godinu.

Je li u tom slučaju moguće kod potpisivanja novog ugovora s 01.03.2022. pojasniti da se njegove odredbe primjenjuju na cijelokupnu godinu (dakle retroaktivno i na razdoblje 01.01.-28.02.2022.), obzirom da su se ugovorne strane ranije nedvojbeno sporazumjеле oko svih uvjeta te obzirom da se ne radi o situaciji u kojoj jedna strana prakticira određene radnje na svoju inicijativu pa ih tek naknadno ugovara?

Odgovor:

Odredbom članka 5. stavka 1. ZNTP-a određeno je da ugovor između dobavljača i kupca mora biti sklopljen u pisanim oblicima prije isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, a osobito 6 odredbi koje se u suštini nisu mijenjale u odnosu na istovrsne odredbe članka 5. stavka 1. te članka 6. stavka 1. iz Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi („Narodne novine“, broj 117/17., dalje u tekstu: ZNTP/2017.). Naime, jedan od instrumenata za uspostavu, osiguranje i zaštitu poštenih trgovačkih praksi je transparentno, jasno i razumljivo ugovaranje svih odredbi bitnih za poslovni odnos

dobavljača i kupaca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda pa u tom smislu sve prakse, prije nego što budu primijenjene, moraju prethodno biti ugovorene u pisanoj formi.

Iz toga proizlazi da retroaktivna primjena ugovornih odredbi na konkretan poslovni odnos, kako je opisana u upitu, ne bi bila dozvoljena.

S obzirom na to da ZNTP, kao je već naznačeno, propisuje obvezu poslovanja na temelju ugovora u pisanim oblicima, sklopljenog prije isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, jasno je da takav ugovor mora postojati za cijelo vrijeme trajanja poslovnog odnosa kupca i dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Ugovorne strane same određuju trajanje ugovora. U tom smislu, nema zapreka da primjerice, ugovore da se ugovor sklapa na godinu dana u razdoblju, primjerice od 1. ožujka 2022. do 1. ožujka 2023., ili da ugovor koji primjerice, vrijedi od 1. ožujka 2022. do 31. prosinca 2022., produlje aneksom ugovora do 1. ožujka 2023.

Ujedno, valja ukazati i na to da iako odredbe članka 5. stavka 1. i članka 6. stavka 1. ZNTP-a/2017. nisu izrijekom utvrđile da bi ugovor u pisanim oblicima morao biti sastavljen prije isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, mogućnost (retroaktivne) primjene ugovora sklopljenog primjerice, 1. travnja 2021. i na razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. ožujka 2021. ne bi bila u skladu s odredbama ZNTP-a, neovisno o odgovoru na pitanje broj 20. iz dijela Opća pitanja u dokumentu Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom, objavljenom na mrežnoj stranici AZTN-a u pročišćenoj inačici 9. listopada 2018.

3. pitanje

U odnosu na sezonske artikle AZTN je dao tumačenje kako je za iste moguće dogovoriti povlačenje te prodaju ispod nabavne cijene (pitanje br. 12., str. 15. objedinjenih pitanja i odgovora sukladno ZNTP NN 52/21):

„Ako bi se poljoprivredni ili prehrambeni proizvod povlačio iz assortimenta upravo zbog njegove sezonalnosti, odnosno vezanosti uz pojedinu sezonu, takva bi se praksa mogla smatrati jednom od iznimki predviđenih člankom 11. stavkom 1. točkom 24. ZNTP-a.

Dakle, u odnosu na sezonske proizvode, odnosno poljoprivredne i prehrambene proizvode čija je prodaja krajnjim potrošačima vezana upravo za sezonu njihove prodaje (primjerice, Božić, Uskrs, Sv. Nikola i slično), ne bi bilo protivno ZNTP-u povući takav proizvod s liste assortimenta te ga ponovo uvrstiti u assortmansku listu iduće sezone. Potrebno je pritom voditi računa da takva praksa bude ugovorenata između kupca i dobavljača te u pisanim oblicima dokumentirana prije njezine provedbe.“

Znači li to da se takvi artikli koji imaju sezonski karakter mogu isključivo povlačiti s assortmanske liste uz mogućnost prodaje ispod nabavne cijene ili ipak postoji mogućnost prethodnog ugovaranja povrata takvih proizvoda prema dobavljaču?

Odgovor:

Odredbom članka 12. ZNTP-a stavka 1. točke 7. ZNTP-a, nepoštenom trgovackom praksom propisana je praksa kupca koji zahtijeva vraćanje i/ili vraća dobavljaču isporučene, a neprodane poljoprivredne i prehrambene proizvode, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu za zbrinjavanje takvih proizvoda, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu dobavljaču za neprodane proizvode kojima je istekao rok trajanja. Iznimno, ta se praksa neće smatrati nepoštenom ako su kumulativno ispunjeni uvjeti (članak 12. stavak 2. točka 7. ZNTP-a):

- da je riječ o praksi koja je jasno i nedvosmisleno ugovorenata u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi te

- da je riječ o poljoprivrednom i prehrambenom proizvodu:

- koji dobavljač prvi put isporučuje kupcu ili
- za koji dobavljač izričito traži prodaju od strane kupca, a unaprijed je pisanim putem upozoren od kupca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja toga proizvoda; ili
- ako je riječ o novom proizvodu za koji kupac i dobavljač pisanim putem dogovaraju trajanje probnog razdoblja do najviše 120 dana, a tijekom kojeg kupac ima pravo na povrat novog proizvoda.

Stoga, odgovarajući na upit o tome postoji li mogućnost prethodnog ugovaranja povrata poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda čija je prodaja krajnjim potrošačima vezana upravo za sezonu njihove prodaje (primjerice, Božić, Uskrs, Sv. Nikola i slično) dobavljaču, ako je riječ o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima iz jedne od tri navedene situacije iz članka 12. stavka 2. točka 7. ZNTP-a i ako je takva praksa unaprijed ugovorena u pisanim obliku, povrat proizvoda dobavljaču će biti dopušten.

O tome jesu li bili ispunjeni uvjeti za povrat poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u smislu citirane odredbe članka 12. stavka 2. točke 7. ZNTP-a, odnosno je li povrat poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda bio dopušten te je li proveden u skladu s odredbama ZNTP-a, ocjenjivat će AZTN na temelju utvrđenih činjenica i okolnosti u svakom konkretnom postupku.

22. skupina pitanja, zaprimljena 19. prosinca 2021.

1. pitanje:

Molim Vas odgovor da li je možda pogrešno mišljenje AZTN koje daje u dokumentu pod nazivom "Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom" pod rednim brojem 26., a koje glasi: Smatra li se kao nepoštена trgovачka praksa ugovaranje naknade koja se naziva bonus skala, a obračunava se kao % na ukupni promet (pod promet se smatra fakturna vrijednost robe koju je trgovac nabavio od dobavljača)?

Naime, iz čl. 11. t. 22. ZNTP proizlazi kako je zabranjena nepoštena trgovачka praksa u odnosu na kupca i dobavljača praksa u kojima kupac ugovara i/ili naplaćuje naknadu koja se ne iskazuje na računu dobavljača.

Ujedno, čl. 7 st. 2 ZNTP predviđa da "Račun koji dobavljač izdaje trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i trgovca, odnosno dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača."

Nadalje, takvo tumačenje podupire i toč. 22 recitala Direktive 2019/633 navodi: „Dobavljači i kupci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda trebali bi moći slobodno pregovarati o prodajnim transakcijama, među ostalim i o cijenama. Takvi pregovori također obuhvaćaju plaćanja za usluge koje je kupac pružio dobavljaču, poput uvrštavanja u ponudu, marketinga i promidžbe. Međutim, ako kupac dobavljaču zaračuna plaćanja koja nisu povezana s određenom prodajnom transakcijom, to bi se trebalo smatrati nepoštenim i trebalo bi biti zabranjeno u skladu s ovom Direktivom.“

Direktiva i ZNTP, dakle, iznimno dozvoljavaju posebna plaćanja za kupčeve usluge, ali su usluge samo radnje poput uvrštavanja u ponudu, marketinga i promidžbe.

Molim Vas odgovor na pitanje da li je stav AZTN drugačiji u odnosu na onaj iz odgovora na pitanja pod brojem 26. s obzirom da ugovaranje naknade za ostvareni promet nije jasna i mjerljiva usluga koju je kupac pružio dobavljaču u duhu tumačenja ZNTP i Direktive.

Odgovor:

Naknade za usluge kupca prema dobavljaču čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatraju se nametanjem nepoštene trgovačke prakse u smislu odredbi Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 51/21., dalje u tekstu: ZNTP ili Zakon), kupac i dalje smije naplaćivati dobavljaču, uz uvjete da je riječ o prethodno ugovorenog te na jasan i razumljiv način definiranoj usluzi kupca prema dobavljaču. Na temelju tako ugovorene usluge, kupac može (nakon izvršenja usluge) dobavljaču naplatiti mjerljivu i primjerenu naknadu za svoju činidbu, a za izvršenu uslugu kupac mora izdati račun dobavljaču na kojem je dužan jasno specificirati svaku pojedinu uslugu za koju se plaća naknada (članak 7. stavak 6. ZNTP-a).

U tom smislu, ugovaranje i naplata naknade koja ovisi ili o količinskom, ili o vrijednosnom iskazu prometa između kupca i dobavljača (promet podrazumijeva fakturnu vrijednost robe koju je kupac nabavio od dobavljača) iznad određenog minimalno ostvarenog prometa ne bi se smatralo nepoštenom trgovačkom praksom, s obzirom na to da je takva kupčeva usluga jasna i mjerljiva. Pritom, bitno je još jednom naglasiti, da usluga za koju se naplaćuje takva naknada mora biti prethodno ugovorom određena, a dobavljač mora izričito tražiti pružanje takve usluge od kupca pa tek u tom slučaju kupac ima pravo naknadu zaračunati (i na svom računu iskazati) dobavljaču, u iznosu i u razdobljima kako je predviđeno ugovorom.

Svakako valja voditi računa o tome da ne bi bilo dozvoljeno za ostvareni promet istih proizvoda ugovoriti i naplatiti dvostruku naknadu trgovca, jednu temeljem količinskog ispunjenja, a drugu temeljem vrijednosnog ispunjenja. U svakom slučaju, dobavljač i kupac bi se trebali sporazumjeti za koju će se vrstu naknade kupca opredjeliti: količinsku, ili vrijednosnu.

U tom smislu, odredbe ZNTP i izraženi stav, nije u suprotnosti s odgovorom na pitanje broj 26. u dijelu I. Opća pitanja u dokumentu „Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom“, koji je u pročišćenoj inačici objavljen 9. listopada 2018. na mrežnoj stranici AZTN-a, odnosno stav izražen u odgovoru na to pitanje nije mijenjan.

23. skupina pitanja, zaprimljena 20. prosinca 2021.

Uvod:

Nastavno na nedavno usvojene izmjene i dopune Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (Narodne novine br. 117/2017, 52/2021; „Zakon“), ovim vas putem kontaktiram sa zamolbom u vezi tumačenja odredbe članka 11. st. 1. t. 11 Zakona, odnosno odredbe koja glasi:

„...ostale zabranjene nepoštene trgovačke prakse u odnosu na kupca i dobavljača jesu prakse u kojima kupac zahtijeva od dobavljača i/ili ugovara dobavljaču obvezu ispostavljanja i/ili ispostavljanje bilo kojeg instrumenta osiguranja radi preuzetog repromaterijala, a da kupac nema obvezu izdavanja sredstva osiguranja za preuzete, a neplaćene poljoprivredne i prehrambene proizvode“

Pitanja su sljedeća.

1. pitanje:

Kada nastupa obveza potencijalnog kupca-davatelja repromaterijala da ispostavi instrument osiguranja potencijalnom dobavljaču-proizvođaču poljoprivrednog proizvoda u situaciji kada je davatelj repromaterijala zatražio instrument osiguranja?

S obzirom da Zakon izričito navodi „...a da otkupljivač nema obvezu izdavanja sredstva osiguranja za preuzete, a neplaćene proizvode.“, gramatičkim tumačenjem Zakona se nameće jedini mogući zaključak: da obveza izdavanja instrumenta osiguranja - od strane

potencijalnog kupca - nastaje tek u trenutku preuzimanja robe, tj. u trenutku nastanka obveze plaćanja od strane kupca.

Molimo potvrdi gornjeg shvaćanja ili obrazloženje u slučaju drugačijeg tumačenja.

Odgovor:

U skladu s odredbom članka 5. stavka 1. ZNTP-a, kupac i dobavljač (primarnog) poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, moraju sklopiti ugovor u pisanim oblicima prije isporuke toga proizvoda, koji, pored 6 bitnih, izrijekom propisanih odredbi, mora sadržavati i sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana. Tako, između ostalih bitnih, ugovor mora sadržavati i jasne i razumljive odredbe o:

- uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, kao i
- uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda.

Upravo u kontekstu tih odredbi, ugovorom mora biti predviđeno i je li riječ o redovitoj isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili isporuci koja nije redovita (članak 5. stavci 3., 4., 5. 6. i 7. ZNTP-a).

Svrha ispostavljanja bilo kojeg instrumenta osiguranja je zaštita naplate potraživanja vjerovnika pojedine tražbine.

U tom smislu, potrebno je sagledati i odredbu članka 11. stavka 1. točke 11. ZNTP-a, koja nepoštenom trgovačkom praksom određuje i praksi kojom kupac zahtjeva i/ili ugovara obvezu dobavljaču za ispostavljanje i/ili ispostavljanje bilo kojeg instrumenta osiguranja radi preuzetog repromaterijala, a da istovremeno i on nema recipročnu obvezu, dakle obvezu izdavanja sredstva osiguranja za preuzete, a neplaćene poljoprivredne i prehrambene proizvode.

Iz diktije citirane odredbe članka 11. stavka 1. točke 11. ZNTP-a, proizlazi kako bi trenutak nastanka obveze kupca za izdavanjem (bilo kojega) instrumenta osiguranja dobavljaču, a s obzirom na svrhu izdavanja takvoga instrumenta, nastao u skladu s ugovorom sklopljenim između dobavljača i kupca, a najkasnije u trenutku preuzimanja poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda u vlasništvo kupca.

2. pitanje:

Pod pretpostavkom da potencijalni kupac-davatelj repromaterijala nije obvezan izdati proizvođaču poljoprivrednog proizvoda instrument osiguranja prije nego je preuzeo poljoprivredni proizvod, što ako proizvođač odluči ne prodati dobiveni poljoprivredni proizvod davatelju repromaterijala, ali ga odluči predati na skladištenje davatelju repromaterijala te nakon određenog vremena - nakon što ne bi pronašao drugog kupca svojeg proizvoda - ipak prodati poljoprivredni proizvod davatelju repromaterijala?

Naime, otkupljivači ratarskih kultura, osim otkupa, pružaju i uslugu skladištenja, a koju uslugu neki proizvođači koriste dok ne pronađu drugog kupca. U takvim se situacijama proizvođači okreću davatelju repromaterijala tek ako ne uspiju pronaći povoljnijeg kupca.

Naše je shvaćanje da, kao i u odnosu na situaciju pod točkom (i) gore, za davatelja repromaterijala obveza davanja instrumenta osiguranja nastaje tek u trenutku preuzimanja proizvoda u samostalan posjed, odnosno kad mu nastane obveza plaćanja (dakle kada davatelj repromaterijala-kupac preuzme posjed nad proizvodom kao vlasnik). U suprotnom, potencijalni kupac-davatelj repromaterijala bi bio obvezan izdati instrument osiguranja kada još nije ni preuzeo, a kamo li postao obvezan platiti proizvode.

Odgovor:

Odgovor na ovo pitanje sadržan je u odgovoru na prethodno, (1.) pitanje.

Preporučljivo je da ugovoru između dobavljača i kupca jasno i razumljivo budu definirani i predviđeni svi aspekti dijela odnosa koji se odnosi i na uvjete i rokove isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, među kojima i eventualna obveza izdavanja instrumenta osiguranja te trenutka u kojem takva obveza nastaje i za kupca i to najkasnije u trenutku preuzimanja poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda u vlasništvo kupca.

Je li predajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda kupcu, istovremeno došlo do prijenosa vlasništva na tim proizvodima na kupca, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, na temelju sadržaja ugovora sklopljenog između dobavljača i kupca, kao i na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti.

3. pitanje:

Moraju li instrumenti osiguranja biti istovrsni (npr. obična zadužnica za običnu zadužnicu) ili mogu biti razmijenjeni različiti instrumenti (npr. obična zadužnica za bjanko zadužnicu)?

Odgovor:

ZNTP ne propisuje obvezu da instrument osiguranja koji izdaje dobavljač mora biti istovrstan s instrumentom osiguranja koji bi u takvoj situaciji imao obvezu izdati kupac. Stoga, izbor instrumenta osiguranja, a imajući pri tome u vidu i prikladnost pojedinog instrumenta s obzirom na vrijednost tražbine čija se naplata na taj način osigurava, je stvar sporazuma ugovornih strana.

4. pitanje:

Moraju li - instrumentom osiguranja - osigurani iznosi biti isti? Ako da, moraju li biti isti u apsolutnom ili relativnom iznosu (tj. po postotku dugovanja?)

Odgovor:

ZNTP ne daje odgovorena ta pitanja.

Ugovorne strane bi sporazumno trebale odabirati primjereni instrument osiguranja s obzirom na visinu tražbine čija se naplata njime osigurava.

5. pitanje:

Primjenjuje li se predmetna odredba u situacijama kada kupac plaća poljoprivredne proizvode avansno ili odmah u trenutku preuzimanja (tj. isti odnosno sljedeći radni dan u situacijama kada banka provodi plaćanje s danom zakašnjenja)?

Kao i kod prvog pitanja, s obzirom da Zakon izričito navodi "...a da otkupljivač nema obvezu izdavanja sredstva osiguranja za preuzete, a neplaćene proizvode", gramatičkim tumačenjem Zakona se nameće jedini mogući zaključak: da obveza Izdavanja instrumenta osiguranja – od strane kupca - nastaje tek u trenutku preuzimanja robe, tj. u trenutku nastanka obveze plaćanja.

Stoga, ako bi kupac-davatelj repromaterijala plaćao avansno ili u trenutku preuzimanja (dakle ne bi preuzeo proizvode bez plaćanja), prema Zakonu obveza izdavanja instrumenta osiguranja ne bi trebala ni nastati.

Molimo potvrdu gornjeg shvaćanja ili obrazloženje u slučaju drugačijeg tumačenja.

Odgovor:

Predmetna je nepoštena trgovačka praksa svrstana u članak 11. ZNTP-a, u kojem se nalaze nepoštene prakse koje su uvijek i bez izuzetka zabranjene, pri čemu ni sama ta odredba ne sadrži posebnu iznimku.

Međutim, s obzirom na izloženo stajalište o trenutku u kojem bi i kupac imao obvezu izdati instrument osiguranja, u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 11. ZNTP-a, razumno bi bilo prihvatići da u situacijama kada su stranke ugovorile avansno plaćanje ili plaćanje neposredno po preuzimanju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (koje je u tim rokovima i provodi), kupac ne bi imao obvezu izdati takav instrument, budući da tražbina, čija bi se naplata time osiguravala, više ne postoji, jer je plaćanje izvršeno pa bi izdavanje bilo kojeg instrumenta osiguranja plaćanja izgubilo svoju svrhu.

24. skupina pitanja, zaprimljena 22. prosinca 2021.

1. pitanje:

Da li je dopušteno ugovoriti plaćanje usluge u ratama, u smislu da se rate obračunavaju i naplaćuju npr. mjesечно, a sama usluga se izvršava recimo jednom ili dva puta godišnje u vrijeme koje odredi dobavljač (npr. u sezonomama koje su dobavljaču važne)?

Naime, susrećemo se sa situacijama da dobavljačima često ne odgovara naplata usluge odjednom u većem iznosu, nego im više odgovara naplata u manjim mjesecnim iznosima tijekom godine, iako će neke od tih „rata“ biti naplaćene prije izvršenja usluge.

Odgovor:

Iz sadržaja ovoga upita proizlazi da se on odnosi na plaćanje naknada za usluge koje kupac pruža dobavljaču, povezane s isporukom poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, a na koje se primjenjuje ZNTP u mjeri i na način ureden njegovim odredbama, u smislu odredbe članka 1. stavka 4. ZNTP-a.

Osim što propisuje da usluge koje kupac pruža dobavljaču i naknade za te usluge moraju biti predviđene ugovorom sklopljenim između dobavljača i kupca, kao i to da naknade za usluge kupca prema dobavljaču čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatraju se nametanjem nepoštene trgovačke prakse ne smiju biti izražene na računu dobavljača, već za te usluge kupac mora izdati račun dobavljaču na kojem je dužan jasno specificirati svaku pojedinu uslugu za koju se plaća naknada (članak 7. stavci 1. i 6. ZNTP-a), ZNTP ne regulira dodatno i/ili na poseban način provedbu tih ugovornih odredbi.

Dakle, nije propisan ni poseban režim ugovaranja uvjeta i rokova, ni izvršenja plaćanja za usluge povezane s isporukom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koje na temelju ugovora kupac pruža dobavljaču i za koju (na temelju računa koji izdaje dobavljaču) od toga dobavljača naplaćuje naknadu.

U tom smislu uvjeti i rokovi plaćanja naknada za usluge povezane s isporukom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koje se ne smatraju nepoštenim trgovackim praksama, ugovorne strane uređuju sporazumno, u skladu s načelima savjesnosti i poštenja ravnopravnosti ugovornih strana, jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi, ne zanemarujući pri tome rokove za ispunjenje novčanih obveza u poslovnim transakcijama između poduzetnika, predviđene odredbama Zakona o finansijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi („Narodne novine“, br. 108/12., 144/12., 81/13., 112/13., 121/13., 78/15., 71/15.).

2. pitanje

Vezano uz otkazivanje ugovara postavljamo pitanje je li dovoljno opravdan razlog za otkazivanje ugovora s dobavljačem to što prilikom prodaje robe tog dobavljača trgovac ne može postići zadovoljavajuću maržu? Dakle, ako bi postigao zadovoljavajuću maržu, onda

ne bi bilo obrtaja robe, što bi opet, s aspekta trgovaca, bio razlog za otkazivanje ugovora, stoga je pitanje je li to valjan razlog za otkaz ugovora i s aspekta Ministarstva poljoprivrede (dalje: Ministarstvo), odnosno Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija).

Odgovor:

Pitanje je nejasno.

Odredbom članka 4. stavka 2. točke 4. ZNTP-a nepoštenom trgovačkim praksama određene su:

- mogućnost jednostranog raskida ugovora s dobavljačem od strane kupca u nepisanom obliku ili
- mogućnost jednostranog raskida ugovora s dobavljačem od strane kupca bez navođenja osnovanih razloga za raskid ugovora ili
- mogućnost otkaza ugovora s dobavljačem bez primjerenog otkaznog roka ili
- mogućnost jednostrane izmjene ugovora od strane kupca.

Pod prepostavkom da se pitanje podnositelja upita odnosi na osnovanost razloga za raskid ugovora (a ne na otkaz ugovora), nije jasno kako „*trgovac ne može postići zadovoljavajuću maržu*“ (*op.cit.*), kada je upravo kupac (prepostavlja se: trgovac u maloprodaji) taj koji određivanjem svoje marže formira cijenu prema svojem kupcu/krajnjem potrošaču, kao daljnjoj karici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Dakle, kolika će biti marža kupca – trgovca u maloprodaji, određuje on sam i to nije stavka koja se uređuje unutar ugovora između dobavljača i kupca. U tom smislu, nije ni jasno kako bi takav razlog mogao biti osnovan razlog za jednostrani raskid ugovora između kupca i dobavljača poljoprivrednih proizvoda u smislu odredbi ZNTP-a.

Situacija u kojoj bi dobavljač i kupac zajednički utvrdili daljnju prodajnu cijenu, mogla bi ukazivati na postojanje postupanja, koja bi se, u smislu odredbe članka 8. stavka 1. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13., 41/21.) mogla smatrati zabranjenim sporazumom pa bi u tom smislu sugerirala povredu toga zakona, koji je također u nadležnosti AZTN-a.

Ako se upit podnositelja ipak odnosi na otkaz ugovora (a ne na raskid), valja imati na umu da kupac uvijek može otkazati ugovor, bez navođenja razloga za otkaz, međutim, u tom slučaju mora dobavljaču osigurati primjereni rok (koji nikako ne bi mogao biti kraći od 30 dana), unutar kojeg će dobavljač moći nastaviti izvršavati ugovor, odnosno isporučivati svoje proizvode tom kupcu, dok ne organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način. U protivnom, otkazujući ugovor s dobavljačem bez primjerenog otkaznog roka, kupac nameće tom dobavljaču nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 4. ZNTP-a.

O tome može li se neki razlog smatrati osnovanim razlogom za jednostrani raskid ugovora u smislu odredbi ZNTP-a, kao i je li kupac ugovor otkazao u primjerenom roku, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

25. skupina pitanja, zaprimljena 28. prosinca 2021.

1. pitanje

Članak 12. stavak 2. točka 7.

Kako definirati obrtajnost poljoprivrednih i prehrambenih proizvod koja je u ZNTP-u i Objedinjenim odgovorima na pitanja u vezi s primjenom Zakon o izmjenama i dopunama

Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom od 30. studenog 2021. (Narodne novine, broj 52/21.; dalje u tekstu: "Odgovori") Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: "AZTN") povezana sa istekom roka trajanja proizvoda, kod onih proizvoda koji nemaju definiran rok trajanja (primjerice vino, jaka alkoholna pića, ili primjerice proizvoda kao što su sadnice bilja, sjemenke i slično)?

Odgovor:

Na ovo pitanje je odgovoren u okviru odgovora na 5. pitanje u 4. skupini pitanja, zaprimljenoj 14. srpnja 2021.

Dodatno, iz dijela odredbe članka 12. stavka 2. točke 7. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.; dalje u tekstu: ZNTP ili Zakon), na koji se odnosi ovaj upit, a koji glasi: „ili o proizvodu za koji dobavljač izričito traži prodaju od strane kupca, a unaprijed je pisanim putem upozoren od kupca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja toga proizvoda“ (op. cit.), proizlazi da bi taj izuzetak bio primjenjiv samo na poljoprivredne i prehrambene proizvode koji imaju definiran/naznačen rok trajanja.

Stoga, ako nije riječ o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima koje dobavljač prvi put isporučuje kupcu, ili ako nije riječ o novom proizvodu za koji kupac i dobavljač pisanim putem dogovaraju trajanje probnog razdoblje do najviše 120 dana, kupac-trgovac će morati pažljivo promišljati o količinama proizvoda koje naručuje, a koji nemaju naznačen rok trajanja.

2. pitanje:

Pružanje usluga dobavljačima i naplata naknade

Koliko detaljno je potrebno specificirati uslugu/naknadu kupca na računu (i) ako se radi npr. o objavi proizvoda u letcima, dodatnom izlaganju proizvoda i slično, (ii) a koliko ako se radi o naknadi za ostvarenje određenog učinka? Navedeno pitanje se postavlja pod pretpostavkom da se moraju uzeti u obzir sistemska ograničenja koja ne dozvoljavaju upis velikog broja slovnih znakova na sam račun.

Odgovor:

Na računu koji kupac izdaje dobavljaču za unaprijed ugovorenu i izvršenu uslugu kupca, povezanu s isporukom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatra se nametanjem nepoštene trgovačke prakse, pored drugih bitnih sastojaka propisanih poreznim propisima o obliku i sadržaju računa, mora biti jasno specificirana svaka pojedina uslugu za koju se plaća naknada.

Jasnom specifikacijom usluge na računu, moglo bi se primjerice, smatrati pozivanje na/navođenje ugovorne odredbe kojom je uređeno pružanje pojedine usluge dobavljaču u vezi s isporukom poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet ugovora, za koju se naplaćuje naknada i / ili navođenjem datuma pisane korespondencije na temelju koje je usluga izvršena, koja bi bila prilog računu.

U svakom slučaju, nužno je da se specifikacija svake takve usluge navedena na računu može nedvojbeno dovesti u vezu s ugovorenom i izvršenom uslugom kupca.

3. pitanje:

Uvjet izričitog zahtjeva dobavljača za uslugu kupca

Ako je ugovorom dobavljača i kupca unaprijed precizno definirana usluga, dan izvršenja, način i vrijeme naplate, može li se to smatrati izričitim zahtjevom dobavljača? Ne vidimo da

je ekonomično u takvom slučaju tražiti da dobavljač dodatno šalje istovjetan zahtjev za npr. uslugu postavljanja reklamnog plakata svaki mjesec, ako je već na početku godine ugovorio točnu poziciju plakata za cijelu godinu uz, primjerice, mjesecnu naplatu, ili ako je, primjerice, početkom godine ugovorio da će njegov sezonski proizvod biti objavljen u točno određenom letku u točno određenom mjesecu/tjednu/datumu u odgovarajućoj sezoni prodaje (npr. Uskrs) te ako je dogovorio u kojem iznosu i kada će ta usluga biti naplaćena.

Odgovor:

Odredbama članka 12. stavka 2. ZNTP-a, definirane su situacije u kojima nepoštene trgovačke prakse kupca iz stavka 1. toga članka mogu biti izuzete od zabrane pod uvjetom su jasno i nedvosmisleno u pisanim oblicima ugovorene u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, i to prije izvršenja tih praksi te ako ispunjavaju propisane uvjete za izuzeće takvih praksi od zabrane, a koje se uglavnom odnose na obvezu da postoji i izričit zahtjev dobavljača kupcu za pružanje pojedine usluge. Iz diktije toga članka, dakle, proizlazi da kumulativno trebaju biti ispunjeni uvjeti da se pojedina trgovačka praksa ne bi smatrala nepoštenom: unaprijed ugovorom predviđena usluga i izričit zahtjev dobavljača (članak 12. stavak 2. točke 1., 2., 3., 4., 5. i 7. ZNTP-a).

Međutim, ako bi već u samom ugovoru bili detaljno definirani vrsta, opseg, vrijeme i način provedbe usluge koju kupac pruža dobavljaču u vezi s isporukom poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda te naknada za tu uslugu te ako bi izričit zahtjev dobavljača bio sadržan već u tom ugovoru, dodatni (naknadni) zahtjev dobavljača za pružanje usluge ne bi bio potreban.

O tome jesu li ispunjeni svi uvjeti iz članka 12. stavka 2. ZNTP-a da se pojedina praksa kupca ne bi smatrala nepoštenom, AZTN će ocjenjivati u svakom pojedinom konkretnom slučaju, uzimajući pri tome u obzir, sve činjenice i okolnosti bitne za pojedini poslovni odnos dobavljača i kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

4. pitanje:

Rabatna politika

Je li zabranjeno ugovaranje rabata koji se ne odnosi na isporuku robe, nego na naručivanje robe (konkretnije, da se narudžbe primjerice ne šalju svaki dan nego tjedno radi jednostavnosti obrade od strane dobavljača)? Već je i iz navedenog opisa vidljivo da dobavljač i ovdje ostvaruje određene stvarne uštede vremena za obradu narudžbi zbog kojih mu je ekonomski opravdano odobriti rabat kupcu.

Odgovor:

Rabat ili popust je umanjenje prodajne cijene koju dobavljač odobrava kupcu, ako kupac od dobavljača kупи određenu količinu proizvoda ili ispuni određene uvjete, što je prethodno predviđeno ugovorom u pisanim oblicima između dobavljača i kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Dakle, dobavljač u skladu sa svojom poslovnom odlukom može slobodno upravljati i raspolagati popustima i rabatima koje će odobriti trgovcu, osim rabata koji ZNTP-om nisu dopušteni (primjerice, logistički rabat), pri čemu odobravanje takvog rabata ne smije dobavljaču biti jednostrano nametnuto ili uvjetovano od strane kupca. U svakom slučaju, kao što je već naglašeno, takav popust ili rabat mora biti prethodno ugovoren i iskazan na računu dobavljača, koji osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadržavati jasno navedeni iznos (ugovorenih) popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose (članak 7. stavak 2. Zakona).

5. pitanje:

Rabatna politika

Zbog čega je, kako proizlazi iz Odgovora, zabranjeno ugovaranje rabata koji se odnosi na naručivanje određene veličine pakiranja (npr. na kutiju, na paletu, puni šleper i slično)? Drugim riječima, zbog čega je nužno da se isti definira kao količinski rabat?

Odgovor:

Nije jasno na temelju kojeg dijela u ovom dokumentu bi proizlazio da bi bilo zabranjeno ugovaranje rabata koji se odnosi na naručivanje određene veličine pakiranja.

Stoga, kao i u odgovoru na pitanje broj 7. u 5. skupini pitanja, zaprimljenoj 16. srpnja 2021., valja ukazati da dobavljač kupcu može odobriti rabat, iskazan na računu dobavljača, na količinu koja se kupuje u tom trenutku, kada se iznos rabata može odrediti u fiksnom iznosu. Međutim, nema zapreke da dobavljač odobri kupcu rabat na punu kutiju, punu paletu, puni šleper i slično. Naravno, pri tome moraju unaprijed, u ugovoru u pisanim oblicima, biti ugovoreni svi parametri iz kojih je razvidno koju količinu, ili koliko komada pojedinog proizvoda sadrži jedna kutija, paleta, šleper i sl. pa sukladno tome i jasno određen i na računu izražen odobreni popust ili rabat.

Uobičajeno se u praksi rabat koji se odobrava na količinu koja se kupuje naziva količinski rabat, no ugovorne strane mogu takav rabat ugovoriti i po drugim nazivom, ako su ispunjene ostale pretpostavke predviđene ZNTP-om: postojanje prethodno sklopljenog ugovora u pisanim oblicima kojim je predviđen takav rabat, koji ne smije dobavljaču biti nametnut ili uvjetovan od strane kupca, i koji nije u suprotnosti s odredbama ZNTP-a, pri čemu, račun koji dobavljač izdaje kupcu, osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca (članak 7. stavak 2. Zakona).

6. pitanje:

"Logistički rabat" - Članak 11. stavak 1. točka 14.

Na stranici broj 25. Odgovora, navodi se da je logistički rabat izričito zabranjen zakonom, a pritom se upućuje na članak koji zapravo govori o naknadi za dostavu na ili izvan mjesta isporuke. Molimo za jasniju uputu gdje je zakonom (ZNTP-om ili drugim propisom koji je u tom smislu primjenjiv zajedno sa ZNTP-om) definiran sadržaj logističkog rabata?

Odgovor:

Kako je to dobro uočio podnositelj upita, ZNTP ne pridružuje pojам „logistički rabat“, konkretnoj nepoštenoj trgovачkoj praksi, a isto tako ne definira ni druge vrste rabata, ili druge pojmove koji se redovno i uobičajeno koriste u trgovачkoj praksi, a što u krajnjoj liniji, ne bi ni bilo realno očekivati od bilo kojeg propisa, pa tako ni ZNTP-a.

Stoga, upravo sadržaj neke radnje, prakse ili opis postupanja u okviru konkretnog poslovnog odnosa između dobavljača i kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, je bitan za kvalifikaciju neke prakse dopuštenom ili zabranjenom u smislu ZNTP-a.

U tom smislu, upućujemo na odgovor na pitanje broj 7. u 5. skupini pitanja, zaprimljenoj 16. srpnja 2021. u ovom dokumentu.

7. pitanje:

Članak 11. stavak 1. točka 19.

Članak 11. stavak 1. točka 2.

Odgovori, odgovor na pitanje na stranici broj 71.

Da li se člankom 11. stavkom 1. točkom 19. ZNTP-a uređuje smanjenje pojedine postojeće narudžbe, koja bi se prema tumačenju AZTN mogla korigirati za 15% (i je li to onda u koliziji sa tumačenjem točke 2. istog članka za narudžbe sa rokom isporuke kraćim od 30 dana), ili generalno smanjenje budućih hipotetskih narudžbi u odnosu na neki prethodni period, gdje bi smanjenje od barem 50% bilo smatrano dopuštenim bez prethodne najave?

Ako se radi o potonjem, kada je točno potrebno dati takvu najavu, odnosno koji je početni dan tog roka u situaciji kada količine nisu obvezujuće i dobavljač ionako nema sigurnost u plasman svojeg proizvoda?

Također, u opisanoj situaciji gdje količine nisu obvezujuće, koji bi se prethodni period trebao uzeti kao referentni za izračun prosječnih količina u odnosu na koje će se onda promatrati smanjenje do 50% (dakle postotak koji je u odgovoru na pitanje na stranici 71. Odgovora označen kao granica razumnog/dopuštenog)?

Odgovor:

U odnosu na prvi dio pitanja, ukazujemo kako je pitanje na koje se referira podnositelj upita glasilo: „*Konkretno, smatra li se korekcija narudžbe od 15% manje u odnosu na prvotnu narudžbu značajnim smanjenjem iste?*“ (op. cit.), zbog čega se i odgovor to pitanje odnosio upravo na taj postotak. U tom smislu ne postoji proturječnost između toga odgovora i odgovora na pitanja vezana uz članak 11. stavak 1. točke 2. i 19. ZNTP-a.

Potrebno je naglasiti da je smisao odredbi članka 11. stavka 1. i točke 2. i točke 19. ZNTP-a pružiti osiguranje dobavljaču da će unutar roka od 30 dana nakon što ga kupac pisanim putem: obavijesti o otkazivanju narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (članak 11. stavak 1. točka 2. ZNTP-a) odnosno obavijesti o jednostranom brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda ili značajnom smanjivanju narudžbe poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, imati dostatno vremena, a najmanje 30 dana, unutar kojih će i dalje moći isporučivati svoje proizvode tome kupcu, prije nego što organizira plasmana tih proizvoda na neki drugi način.

S obzirom na dikciju tih odredbi, može se zaključiti da bi rok od 30 dana počeо teći dostavom dobavljaču otkaza narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u pisanim oblicima, odnosno dostavom obavijesti u pisanim oblicima o brisanju proizvoda s liste ili značajnom smanjenju narudžbe.

U odnosu na zadnji dio pitanja, o tome koje bi se razdoblje trebalo uzeti kao referentno za izračun prosječnih količina u odnosu na koje će se promatrati smanjenje od 50%, kako ne bi došlo do primijenjene nepoštene trgovačke prakse u smislu odredbe članka 11. stavka 2. točke 19. ZNTP-a, nije moguće dati jednoznačan i sveobuhvatan odgovor, s obzirom na to da se način poslovanja kupca i njegovih dobavljača vrlo često razlikuje u ovisnosti o potrebama konkretnog poslovnog odnosa, a i sama provedba može biti podložna specifičnostima i okolnostima konkretnih narudžbi i isporuka poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u okviru poslovnog odnosa s pojedinim dobavljačem.

Valja još jednom naglasiti da se kupčevu jednostrano brisanje proizvoda s liste ugovorenih proizvoda koje dobavljač isporučuje kupcu ili značajno smanjivanje narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, neće smatrati nepoštenom trgovačkom praksom i neće biti zabranjeno, ako kupac pravovremeno, a u roku koji nikako ne smije biti kraći od 30 dana, najavi u pisanim oblicima dobavljaču da će brisati pojedini proizvod s ugovorene liste proizvoda, ili značajno smanjiti narudžbu.

Stoga, je li smanjivanje pojedine narudžbe bilo značajno, zbog čega je tom smanjivanju trebala prethoditi dostava kupčeve pisane najave dobavljaču od najmanje 30 dana, AZTN će ocjenjivati od slučaja do slučaja, na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti u konkretnom (ispitnom) upravnom postupku.

8. pitanje:

Naknada za uslugu kupca

Da li je dopušteno ugovoriti naknadu za uvrštavanje proizvoda u assortiman koji se prodaje putem webshop-a ili naručuje online komunikacijom, ako to nije jedini (niti primarni) kanal prodaje trgovca?

Je li dopušteno ugovoriti naknadu za uslugu prodaje odnosno dodatnog nuđenja određenih proizvoda dobavljača kupcima putem agenata u call centru, i ako da, na koji način je potrebno dokazati izvršenje te usluge?

Također, je li dopuštena naknada za oglašavanje ako se ne oglašava neki konkretan proizvod nego "brand" Dobavljača?

Odgovor:

Poslovna praksa u kojoj kupac zahtjeva od dobavljača ili ugovara i/ili naplaćuje dobavljaču naknadu za uvrštavanje poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda dobavljača u ponudu kupca svrstana je među nepoštene trgovačke prakse koje su uvijek i bez iznimke zabranjene ZNTP-om, a ni ta sama odredba ne predviđa izuzetak (članak 11. stavak 1. točka 8. ZNTP-a).

Opisana naknada koju bi kupac naplaćivao dobavljaču za uslugu prodaje odnosno dodatnog nuđenja određenih proizvoda dobavljača putem agenata u *call* centru kupcima, koju uslugu obavlja kupac za dobavljačeve proizvode, kao i naknada za oglašavanje „branda“ dobavljača (a ne točno određenog proizvoda dobavljača), načelno bi mogla biti dopuštena, ako su ispunjeni uvjeti iz članka 12. stavka 2. ZNTP-a, dakle, da je riječ o usluzi kupca dobavljaču, koja je jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja te prakse te pod uvjetom da oglašavanje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koje provodi kupac, izričito traži dobavljač od kupca, odnosno ako je riječ o marketingu, ako takav marketing poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda provodi kupac na izričit zahtjev dobavljača od kupca, pri čemu se plaćanje mora temeljiti na objektivnim i razumnim procjenama.

Pritom, kupac je dužan na računu koji izdaje dobavljaču za prethodno ugovorenou i izvršenu uslugu, jasno specificirati svaku pojedinu uslugu za koju se plaća naknada (članak 7. stavak 6. ZNTP-a).

26. skupina pitanja, zaprimljena 7. siječnja 2022.

1. pitanje

Člankom 10. ZNTP-a, kojim se mijenja čl. 12. zakona, utvrđeno je između ostalog:

- da se nepoštenom trgovačkom praksom smatra i praksa kojom kupac zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo,

-pri čemu se takva praksa neće smatrati nepoštenom ako dobavljač izričito zahtijeva provođenje promidžbe od strane kupca i ako kupac prije promidžbe navede razdoblje promidžbe i očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni, a pritom samo u slučaju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda postoji i dodatna obveza kupca da nakon završetka razdoblja promidžbe dostavi dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni pa u slučaju da je dobavljač kupcu isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda mora platiti dobavljaču po redovitoj cijeni.

Gore navedena odredba izaziva određene nedoumice te je naslov već davao odgovore u pogledu njena ispravna tumačenja i primjene. Smatramo kako danim odgovorima naslova nisu u cijelosti otklonjene sve nedoumice vezane uz predmetnu odredbu, s obzirom da iz odgovora naslova proizlazi da kupac ima obvezu plaćanja dobavljaču razlike u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni jedino u primjeni tzv. trećeg modela provođenja akcija, tj. u slučaju akcija koje (sporazumno) pokreće kupac na zahtjev dobavljača pa je riječ o usluzi kupca, koji za izvršenu uslugu akcije može izdati račun i naplatiti naknadu, a sve u skladu s ugovorom u pisanom obliku.

Ono što kod adresata zakona izaziva nedoumicu je što u spomenutom trećem modelu provođenja akcija dobavljač kupcu uopće ne odobrava akcijski rabat tj. proizvodi su u tim slučajevima nabavljeni po redovnim uvjetima i naknada naplaćena od strane kupca za provođenje usluge ne snižava nabavnu cijenu. Stoga nam nije jasno koju razliku u cijeni bi kupac trebao platiti dobavljaču u trećem modelu?

Slijedom navedenog, molimo naslov za novo tumačenje, u kojem slučaju kupac ima obvezu plaćanja dobavljaču razlike u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni? Navedeno tumačenje je nužno s obzirom da je prema prethodnom tumačenju kupac ima obvezu plaćanja dobavljaču razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni jedino u primjeni tzv. trećeg modela provođenja akcija, u kojem se proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi kupcu prodaju po redovnoj cijeni, bez sniženja.

Odgovor:

Polazeći od toga da je odredbom članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, propisana iznimka od nepoštene trgovačke prakse u kojoj kupac zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo, proizlazi kako je riječ o promidžbi prodaje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koje kupac prodaje uz popust, dakle po akcijskoj cijeni.

Takva praksa se neće smatrati nepoštenom ako je riječ o prethodno ugovorenoj praksi kupca, koji na izričit zahtjev dobavljača, provodi promidžbu, za koju je kupac prije provođenja promidžbe odredio njegovo razdoblje i očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni, s tim da kupac ima dodatnu obvezu, ako su predmet promidžbe proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi, nakon završetka razdoblja promidžbe, da dostavi dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni pa ako je dobavljač kupcu isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac razliku u količini više

isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda mora platiti dobavljaču po redovitoj cijeni.

Pritom, „redovitom cijenom“ smatrala bi se ona cijena po kojoj bi taj proizvod kupio kupac od dobavljača da nije zbog promidžbe kupljen po sniženoj cijeni, odnosno cijena uvećana za postotak sniženja, koje sniženje je određeno u svrhu promidžbe.

Stoga, promidžba koja se provodi na zahtjev dobavljača, koja kako je navedeno, mora biti prethodno ugovorena u svim bitnim segmentima i usklađena s odredbama Zakona, pri čemu se takva akcija ne može provoditi po cijeni nižoj od nabavne s PDV-om, osim u tri iznimna slučaja propisana člankom 11. stavkom 1. točka 24. ZNTP-a, a u slučaju proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, ne može biti prodana uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a).

U odnosu na dio toga pitanja u kojem podnositelj, pozivajući se na odgovor AZTN-a od 8. listopada 2021., danoga u okviru odgovora na 14. pitanje u 12. skupini pitanja, zaprimljenoj 2. rujna 2021., traži pojašnjenje oko izbora „modela“ akcije u kontekstu primjene odredbe članka 12. stavaka 2. točke 2. ZNTP-a, nakon ponovnog razmatranja toga pitanja, u nastavku se iznosi korigirani stav.

Naime, ukazuje se kako je za primjenu te odredbe, u stvari, irrelevantno je li u pojedinom slučaju riječ o tzv. „drugom“ ili „trećem“ modelu provođenja akcije, odnosno je li riječ situaciji kada dobavljač snosi teret promidžbe odobravanjem akcijskog rabata na cijenu (tzv. „drugi“ model) ili se promidžba provodi na zahtjev dobavljača kao usluga trgovca (tzv. „treći“ model).

Bitno je da je takva promidžba, kao što je to već navedeno, prethodno na jasan i nedvosmislen način ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja takve promidžbe, kao i da postoji izričit zahtjev dobavljača za provođenje promidžbe od strane kupca te da kupac prije promidžbe navede razdoblje promidžbe i očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni.

U tom smislu, ovi elementi moraju postojati kako se praksa kupca da zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo, ne bi smatrala nepoštenom.

U praksi će vjerojatno biti zastupljen tzv. „drugi“ model u kojem za sudjelovanje u promidžbi dobavljač odobrava rabat odnosno popust pa u tom slučaju takav rabat odnosno popust mora biti izražen na računu dobavljača s jasnom specifikacijom na što se on odnosi u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca-trgovca u maloprodaji.

Moguće je zamisliti situaciju (doduše rijetku), u kojoj će se promidžba provoditi na zahtjev dobavljača, kao usluga kupca, za koju će u ovisnosti o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, dobavljač za izvršenu uslugu plaćati ugovorenu naknadu.

AZTN će u svakom pojedinom konkretnom slučaju na temelju svih činjenica i okolnosti ocjenjivati o kojoj je vrsti promidžbe riječ te je li ona provedena u skladu s odredbama ZNTP-a.

U odnosu na proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode postoji poseban režim provođenja takvih promidžbi, budući da u odnosu na takve proizvode kupac ima dodatne obvezе, kao što je već navedeno, da nakon završetka razdoblja promidžbe dostavi dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni te plaćanja razlike u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih po redovitoj cijeni. U tom smislu, ako je uopće potrebno svrstavati provođenje promidžbe iz članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a u neki od „modela“, onda bi to ipak bio tzv. „drugi model“.

Konačno, ako se pitanje podnositelja odnosi na situaciju u kojoj kupac kupuje od dobavljača proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni ili prehrambeni proizvod po redovitoj cijeni pa ga samostalno, bez zahtjeva dobavljača, odluči prodavati krajnjim potrošačima po sniženoj cijeni na teret i u granicama svoje marže (koja s obzirom na kategoriju proizvoda ne smije biti niža od 10%), tu ne bi bila riječ o akcijskoj prodaji u smislu odredbe članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a pa u tom smislu ne postoji ni obveza plaćanja razlike u količini više isporučenih, a neprodanih proizvoda.

Naime, kupac koji je trgovac u maloprodaji može u svako doba i bez bilo kakvog dogovora s dobavljačem provoditi akcije, na teret svoje marže i bez prava na naknadu. Pritom, mora voditi računa da ne smije proizvod prodati po cijeni nižoj od nabavne s porezom na dodanu vrijednost (članak 11. stavak 1. točka 24. ZNTP-a), te da proizvodne i tržišno osjetljive proizvode ne smije na akciji prodavati uz popust koji je veći od 34% od krajne prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a).

2. pitanje:

Člankom 9. ZNTP-a, kojim se mijenja čl. 11. zakona, utvrđeno je da su osim nepoštenih trgovачkih praksi iz članaka 4. i 5. te članaka 7. do 10. Zakona, ostale zabranjene nepoštene trgovачke prakse u odnosu na kupca i dobavljača između ostalog prakse u kojima kupac:

26. prodaje proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode ispod krajne prodajne cijene,

27. prodaje proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajne prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajne prodajne cijene.

Pritom je krajnja prodajna cijena ZNTP-om definirana kao cijena po kojoj kupac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10.

Naše je razumijevanje da će se za potrebe tč. 26. i 27. krajnja prodajna cijena računati kao umnožak iznosa nabavne cijene i najnižeg koeficijenta od 1,10, odnosno da kupac koji proizvodno i tržišno osjetljiv proizvod u maloprodaji prvotno prodaje po maloprodajnoj cijeni izračunatoj primjerice primjenom koeficijenta od 1,25 neće kršiti zabranu iz gornje tč. 26 u slučaju da naknadno prodaje proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode ispod krajne prodajne cijene izračunate primjenom koeficijenta od 1,25, ako ta cijena pritom nije ispod krajne prodajne cijene izračunate primjenom koeficijenta od 1,10. Isto tako, naše je razumijevanje da kupac neće kršiti zabranu iz gornje tč. 27 u slučaju da za taj isti proizvod provodi i akciju po cijeni koja je za krajnjeg potrošača niža od 34% umnoška iznosa nabavne cijene i koeficijenta 1,25, pod uvjetom da akcijska cijena za krajnjeg potrošača pritom nije niža od 34% umnoška iznosa nabavne cijene i koeficijenta 1,10.

Molimo potvrdi da je naše razumijevanje navedenih odredbi i njihovog tumačenja naslova ispravno.

Odgovor:

Opisano razmišljanje podnositelja upita ne bi bilo do kraja ispravno.

Naime, odredbom članka 2. stavka 1. točke 17. ZNTP-a krajnja prodajna cijena definirana kao cijena po kojoj trgovac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, koja se formira tako da se nabavna cijena (proizvodno i tržišno osjetljivog) poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10. Takva definicija konzistentna je i pojmu „maloprodajna cijena“ iz članka 5. točke 6. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), prema kojoj maloprodajna cijena predstavlja konačnu cijenu u kunama za pojedini proizvod ili uslugu, odnosno određenu količinu proizvoda, uključujući poreze i druga davanja, a jednako tako i obveza obračunavanja i plaćanja poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV) proizlazi iz Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19., 138/20.) i Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 79/13., 85/13., 160/13., 35/14., 157/14., 130/15., 115/16., 1/17., 41/17., 128/17., 106/18., 1/19., 1/20., 138/20., 1/21., 73/21.).

Stoga, krajnja prodajna cijena proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, formirana u skladu s formulom iz članka 2. stavka 1. točke 17. ZNTP-a, nužno mora sadržavati PDV po stopi određenoj Zakonom o porezu na dodanu vrijednost i pripadajućim pravilnikom. Dakle, ako trgovac u maloprodaji primjeni maržu veću od 10%, krajnja prodajna cijena je tada nabavna cijena uvećana za primjenjenu maržu i odgovarajuću stopu PDV-a. Primjerice, ako trgovac primjeni maržu od 25%, krajnju prodajnu cijenu tada čini nabavna cijena uvećana za maržu od 25% i odgovarajuću stopu PDV-a.

Kod prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na akciji cijena takvih proizvoda ne može biti niža za više od 34 % od krajne prodajne cijene, odnosno popust na takve proizvode ne može biti veći od 34% od krajne prodajne cijene. Dakle, ako se prilikom izračuna krajnje prodajne cijene primjeni koeficijent veći od minimalnog (1,10), tada ta cijena, uvećana za odgovarajuću stopu PDV-a, čini krajnju prodajnu cijenu. Primjerice, ako je nabavna cijena proizvoda 10,00 kn te se prilikom izračuna krajnje prodajne cijene primjeni koeficijent 1,25 i stopa PDV-a od 25%, tada krajnja prodajna cijena toga proizvoda iznosi $(10,00 \text{ kn} \times 1,25) + 25\% \text{ PDV-a} = 12,50 \text{ kn} + 3,12 \text{ kn} = 15,62 \text{ kn}$.

Pritom, cijena proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda prodavanih na akciji, ne smije biti niža od nabavne cijene tih proizvoda s PDV-om, budući da je to zabranjeno člankom 11. stavkom 1. točkom 24. ZNTP-a, stoga trgovac koji takve proizvode podaje u okviru akcijske ponude, mora i o tome voditi računa.

Konkretno, ako se na nabavnu cijenu u iznosu 10,00 kn primjeni koeficijent 1,25 i stopa PDV-a 25% krajnja prodajna cijena bila bi 15,62 kn, kako je ranije opisano. Dakle, u redovnoj prodaji taj se proizvod ne bi smio prodavati ispod iznosa od 15,62 kn, dok se na akciji ne smije prodavati uz popust veći od 34% od krajne prodajne cijene, pri čemu treba voditi računa i o tome da se taj proizvod ne smije prodavati po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om, u ovom slučaju, ta cijena ne može biti niža od 12,50 kn $(10,00 + 25\% \text{ PDV-a})$.

O krajnjoj prodajnoj cijeni i iz tog pojma izvedenih nepoštenih trgovačkih praksi (članka 11. stavak 1. točke 24., 26. i 27. ZNTP-a), odgovoreno je na više mjesta u ovom dokumentu, primjerice, u 5. skupini pitanja u odgovorima na pitanja 11. do 13., 10.

skupini pitanja u odgovoru na 1. pitanje , 11. skupini pitanja u odgovoru na 1. pitanje, 12. skupini pitanja u odgovoru na 5. pitanje, 13. skupini pitanja u odgovorima od 1. do 3.

27. skupina pitanja, zaprimljena 10. siječnja 2022.

1. pitanje:

Sukladno članku 7. stavku 6. ZNTP za usluge koje kupac pruža dobavljaču na njegov izričit zahtjev, a čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku, te koje se sukladno odredbama ZNTP-a ne smatraju nepoštenim trgovačkim praksama, dužnost kupca je da izda račun dobavljaču na kojem je jasno specificirana pojedina usluga za koju se plaća naknada. Radi smanjenja administrativnog pritiska u računovodstvu, brojni poduzetnici u svom poslovanju s partnerima pristupaju korištenju opcije samoizdavanja računa u skladu s člankom 78. stavkom 6. Zakona o PDV-u, te u skladu s odredbama članka 158. Pravilnika o PDV-u, te ostalim poreznim i računovodstvenim propisima koji uređuju navedeno pitanje.

U tom smislu, postavlja se pitanje da li je mogućnost samoizdavanja računa u skladu s odredbama ZNTP-a, odnosno mogu li dobavljači za usluge koje se ne smatraju nepoštenim trgovačkim praksama u smislu ZNTP-a, a koje im pružaju kupci na tržištu, koristiti opciju samoizdavanja računa pritom postupajući u skladu sa svim uvjetima iz članka 7. stavka 6. ZNTP-a?

Odgovor:

Članak 7. stavak 6. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.; dalje u tekstu: ZNTP ili Zakon) sadrži zabranu kupcu da naknade za prethodno ugovorne usluge kupca prema dobavljaču, čije ostvarenja ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatraju se nametanjem nepoštene trgovačke prakse, iskazuje na računu dobavljača te određuje obvezu kupcu da za te usluge kupac dobavljaču izda račun s jasno specificiranom svakom pojedinom uslugom za koju se plaća naknada. Pritom, ZNTP ne propisuje iznimku ovoj odredbi.

Dapače, propust kupca da izda račun dobavljaču za prethodno ugovorene usluge koje je pružio dobavljaču, čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku kupca, a ne smatraju se nametanjem nepoštene trgovačke prakse odnosno propust kupca da izda račun za prethodno ugovorene usluge koje je pružio dobavljaču s jasno specificiranom svakom pojedinom uslugom za koju se plaća naknada, smatra se teškom povredom ZNTP-a, za koju se kupcu koji iskoristi značajnu pregovaračku snagu nametnjem nepoštene trgovačke prakse prema svom dobavljaču, može izreći novčana kazna u iznosu do najviše 3.500.000,00 kuna za pravnu osobu odnosno do najviše 1.500.000,00 kuna za fizičku osobu (članak 24. stavak 2. točka 2. ZNTP-a).

Pored iznesenoga, odredbom članka 7. stavka 7. ZNTP-a određeno je da odredbe toga članka ne utječu na porezne propise o obliku i sadržaju računa.

Ni odredba članka 78. stavak 6. Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13., 143/14., 115/16., 106/18., 121/19. i 138/20.; dalje u tekstu: Zakon o PDV-u), kao ni članka 158. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, br. 79/13., 85/13., 160/13., 35/14., 157/14., 130/15., 115/16., 1/17., 41/17., 128/17., 106/18., 1/19., 1/20., 138/20., 1/21., 73/21.; dalje u tekstu: Pravilnik), na koje se poziva podnositelj predmetnog upita, ne uređuju sadržaj i oblik računa, već samo daje strogo uvjetovanu mogućnost da primatelj dobara i usluga može izdati račun za dobra i usluge koje mu je porezni obveznik isporučio, odnosno obavio.

Slijedom svega iznesenoga, stav je AZTN-a da navedene odredbe Zakona o PDV-u i pripadajućeg Pravilnika, ne bi mogle derogirati odredbe ZNTP-a o obvezi kupca da naknade za svoje stvarne, mjerljive i prethodno ugovorene usluge prema dobavljaču izda račun sa jasno specificiranom svakom pojedinom uslugom za koju se plaća naknada.

28. skupina pitanja, zaprimljena 12. siječnja 2022.

1. pitanje:

Naša stranka je kao dobavljač s godišnjim prihodom od oko 180 milijuna kuna sklopila ugovore o distribuciji s kupcima čiji ukupni godišnji prihodi (svakog pojedinog kupca) premašuju iznose od 15.000,000 kuna.

Sukladno odredbi čl. 3. st. 1. Zakona smatra se da značajnu pregovaračku snagu ima kupac koji je ostvario ukupni godišnji prihod koji je jednak ili veći iznosu od 15 milijuna kuna.

Istim je člankom, a zadnjim stavkom, propisano da se za utvrđivanje značajne pregovaračke snage kupca ne uzima u obzir ukupan godišnji prihod dobavljača.

Da li to znači sljedeće: kupac koji ostvaruje prihod od minimalno 15 milijuna kuna bi imao značajnu pregovaračku snagu, samo zato što njegov ukupni godišnji prihod prelazi navedeni iznos, iako on u stvarnosti nije u položaju u kojem bi mogao dobavljaču jednostrano nametnuti ugovorne odredbe/poslovne prakse, niti to radi, budući dobavljač ostvaruje deseterostruko veći prihod i u vođenju pregovora je nedvojbeno u povoljnijoj poziciji od kupca .

Odgovor:

Da, iz odredbi članka 3. ZNTP-a proizlazi da je jedini kriterij za utvrđivanje činjenice o tome ima li kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda značajnu pregovaračku snagu te slijedno tome, primjenjuju li se na njega odredbe ZNTP-a, upravo ukupno ostvareni godišnji prihod, odnosno primici toga kupca, uvećani za ukupne godišnje prihode odnosno primitke s njim povezanih društava, umanjen za iznos prihoda odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava, a prema podacima iskazanim u posljednjem predanom godišnjem finansijskom izještu, konsolidiranom finansijskom izještu ako ga ima ili drugom odgovarajućem finansijskom dokumentu, koji ne može biti niži od iznosa od 15 milijuna kuna.

Takav stav zakonodavca dodatno pojašnjava i odredba stavka 6. istoga članka, koja i izrijekom isključuje da bi se prilikom utvrđivanja značajne pregovaračke snage u obzir uzimao ukupan godišnji prihod dobavljača.

Naime, odredbama članka 9. Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva), radi osiguranja više razine zaštite, određeno je da države članice mogu zadržati ili uvesti pravila usmjerena na suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi koja su stroža od onih utvrđenih u toj Direktivi, pod uvjetom da su takva nacionalna pravila uskladena s pravilima o funkcioniranju unutarnjeg tržišta.

Odlučivši da o ovom pitanju želi osigurati višu razinu zaštite, kako od one razine koja je postojala prije prijenosa odredbi Direktive u nacionalno zakonodavstvo, tako i od Direktive same, hrvatski se zakonodavac, uz prethodne konzultacije o tom pitanju s Europskom komisijom, opredijelio za rješenje kako je to predviđeno člankom 3. ZNTP-a.

Stoga, neovisno o ukupnim prihodima i primicima dobavljača, odnosno njegovoj pregovaračkoj snazi i poziciji, ako kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ispunjava uvjete iz članka 3. ZNTP-a, na njihov će se međusobni odnos primjenjivati odredbe ZNTP-a.

2. pitanje:

Nastavno na navedeno, a ukoliko je ostvaren uvjet koji se tiče prelaska iznosa od 15 milijuna kuna na strani kupca, ali kupac usprkos toj činjenici nije jača ugovorna strana u svojem odnosu s dobavljačem, mogu li se u ugovor unijeti odredbe o duljem roku za plaćanje od propisanog i o povratu robe, a koje po Zakonu potпадaju pod definiciju nepoštenе trgovačke prakse, a da se ujedno ne radi o nekom izuzeću od zabrane propisanom čl. 12. st. 2. Zakona.

Posebno se naglašava da je u opisanom slučaju upravo dobavljač taj koji inzistira na unošenju odredbi o povratu i duljim rokovima plaćanja u ugovor, a ne kupac.

Bitne okolnosti slučaja su:

- Jača pregovaračka pozicija dobavljača u konkretnom slučaju,
- Ukupni godišnji prihod kupca prelazi iznos od 15 milijuna,
- Ukupni godišnji prihod dobavljača prelazi iznos od 180 milijuna,
- zakonske odredbe o nepoštenim trgovačkim praksama su ustanovljene u svrhu zaštite dobavljača kao slabije strane u odnosu na velike kupce,
- Na inicijativu samog dobavljača bi se u ugovor s kupcem unijela odredba o povratu (koji je načelno zabranjen u svrhu zaštite dobavljača, a u našem je slučaju upravo dobavljač taj koji bi htio unijeti navedenu odredbu) i odredba o duljim rokovima plaćanja od onih koji su zakonom propisani.

Odgovor:

Nastavno na odgovor na 1. pitanje podnositelja, ako se na konkretan poslovni odnos primjenjuje ZNTP, onda se primjenjuju sve njegove odredbe, uključujući i odredbe 1) o obveznim sastojcima ugovora u pisanim oblicima, među kojima i o uvjetima i rokovima plaćanja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (članak 5. ZNTP-a), 2) zabrani plaćanja dobavljaču u rokovima duljim od ZNTP-om propisanih (članak 11. stavak 1. točka 1. ZNTP-a), kao i zabrani povrata isporučenih proizvoda (članak 11. stavak 1. točka 7. ZNTP-a, osim u slučaju s ispunjeni uvjeti iz članka 12. stavka 2. točke 7. ZNTP-a).

Isto tako, važno je naglasiti da postojanje ili nepostojanje inicijative za ugovaranje pojedine ugovorne odredbi i prakse koja se namjerava primjeniti u poslovnom odnosu kupca i dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u smislu ZNTP-a (uključujući ugovaranje duljih rokova plaćanja i mogućnosti povrata poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda), nije relevantna za ocjenu o tome je li takva ugovorna odredba ili praksa koja se namjerava primjeniti nepoštena u smislu ZNTP-a ili nije.

Zaključno, valja ukazati kako, sve i da se ne primjenjuju odredbe ZNTP-a na konkretan poslovni odnos, režim ugovaranja i izvršavanja uvjeta i rokova plaćanja je reguliran i odredbama Zakona o financijskom poslovanju i predstičajnoj nagodbi („Narodne novine“, br. 108/12., 144/12., 81/13., 112/13., 121/13., 78/15., 71/15.).

3. pitanje:

Ujedno, molim Vas odgovor i na pitanje vezano za izražavanje popusta i rabata na fakturi: Ako je prema komercijalnoj ponudi dobavljača, u slučaju osiguranja plaćanja bankovnom garancijom, dospijeće plaćanja npr. 20. listopada 2022. godine, može li se kupcu odobriti popust za volumen (definiran prema potpisanoj količini u Ugovoru), kao i popust za

osiguranje ukupne planirane kupovine u 2022. godini putem bankovne garancije na način da oba popusta budu iskazana na računu?

Odgovor:

Pitanje je nejasno.

Neovisno o prihodovnoj, odnosno pregovaračkoj snazi u njegovom poslovnom odnosu s pojedinim kupcem, dobavljač u skladu sa svojom poslovnom odlukom može slobodno upravljati i raspolagati popustima i rabatima koje će odobriti trgovcu, pod uvjetom da je riječ o popustima i rabatima koji su prethodno ugovoreni u pisanom obliku, da mu nisu jednostrano nametnuti ili uvjetovani od strane kupca, da nisu protivni ZNTP-u te da su uredno, u skladu s člankom 7. stavkom 2. ZNTP-a, iskazani na računu dobavljača.

U tom smislu, načelno govoreći, „popust za volumen“ i „popust za osiguranje ukupne godišnje planirane kupovine“ ne bi smatrali zabranjenom praksom, ako bi bili ispunjeni svi navedeni uvjeti.

O tome je li neki popust ili rabat dopušten ili nije, AZTN će ocjenjivati na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti u svakom konkretnom upravnom postupku.

29. skupina pitanja, zaprimljena 17. siječnja 2022.

1. pitanje:

Ljubazno vas molimo pojašnjenje primjene Zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom. Razumijemo da je zakon primjenjiv neovisno o mjerodavnom pravu na prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u okviru koje dobavljač ili kupac ili obojica imaju poslovni nastan u Europskoj uniji.

Primjenjuje li se navedeni zakon u situaciji u kojoj su dobavljač i kupac povezana društva koja imaju poslovni nastan u Europskoj uniji ili zakon ne predviđa nikakve iznimke u slučaju povezanih društava?

Odgovor:

Ni Direktiva (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovackim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019., dalje u tekstu: Direktiva), ni Zakon o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.; dalje u tekstu: ZNTP ili Zakon), ne reguliraju ni na koji način pitanje primjenjivosti odredbi o nepoštenim trgovackim praksama u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima na poslovne odnose koji nastaju u vezi s prodajom tih proizvoda između povezanih društava.

Stoga je Europska komisija, na poziv Ministarstva poljoprivrede, kao stručnog nositelja izrade ZNTP-a, iznijela mišljenje iz kojeg u bitnom proizlazi da s obzirom na predmet i područje primjene Direktive, za primjenu njezinih odredbi nije relevantno jesu li kupac i dobavljač povezana društva.

U tom smislu, ako kupac ispunjava sve uvjete iz odredbi članka 3. ZNTP-a, odnosno ako ga se može smatrati kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom, a polazeći od toga da ZNTP ne propisuje iznimke, odnosno ne izuzima pojedini poslovni odnos kupca i dobavljača od primjene toga Zakona, na poslovni odnos toga kupca i njegovih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, primjenjivat će se odredbe

ZNTP, bez obzira na to je li dobavljač s njim povezano društvo i bez obzira na to gdje dobavljač ima poslovni nastan.

30. skupina pitanja, zaprimljena 21. siječnja 2022.

1. pitanje:

Obraćamo Vam se sa zamolbom za dodatnim tumačenjem odredbi Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zabrani nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom. Ljubazno Vas molimo pojašnjenje vezano uz obvezu kupca (trgovca) da akcijski rabat koji temeljem sklopljenog ugovora o kupoprodaji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s dobavljačem, u cijelosti prenese na krajnjeg potrošača.

Naime, navedena nedoumica se pojavila nakon obrazloženja Rješenja AZTN, KLASA : UP/I 034-03/18-04/028 URBROJ: 580-16/122-2020-016 od 31. srpnja 2020.g. u kojem je navedeno sljedeće:

„Ispitujući dano očitovanje stranke kao i svu priležeću dokumentaciju AZTN je uočio određene proturječnosti, zbog čega je dopisom od 1. kolovoza 2019. uputio stranci zahtjev za dopunu dokumentacije i dodatno očitovanje kako bi se razjasnile činjenice i okolnosti vezane uz sadržaj poslovnog odnosa s dobavljačem M. v.. Naime, uvažavajući dane izjave stranke, nejasnim se ukazalo očitovanje stranke u odnosu na provođenje tri akcijske prodaje proizvoda dobavljača M. v., te se razumnim postavilo pitanje jesu li se navedene akcijske prodaje provodile primjenom akcijskog rabata ugovorenog Prilogom 3. Ugovora, ili je bila riječ o drugačije određenoj (odnosno novoj) cijeni proizvoda. Naime, AZTN je iz dostavljene dokumentacije imao razloga zaključiti kako je postojala razlika u cijeni proizvoda tijekom provođenja akcije i same cijene pojedinog proizvoda koji je naveden u Cjeniku dobavljača, a utvrđene razlike u cijenama nisu odgovarale iznosu akcijskog rabata u iznosu od [...]%...“

Dakle, mora li kupac (trgovac) akcijski rabat koji dobije od dobavljača u cijelosti prenjeti na krajnjeg potrošača (kupca u maloprodaji) u smislu formiranja krajnje prodajne cijene na način da taj rabat u cijelosti ukalkulira u istu ili smije dio rabata zadržati za sebe?

Odgovor:

Krajna prodajna cijena definirana je kao cijena po kojoj trgovac prodaje proizvod u maloprodaji krajnjem potrošaču, a formira se tako da se nabavna cijena poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda množi najmanje koeficijentom 1,10 (članak 2. stavak 1. točka 17. ZNTP-a).

Nabavna cijena je jedinična cijena dobavljača po kojoj se kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod, umanjena za sve rabate ili popuste iskazane isključivo na računu te uvećana za zavisne troškove koji su vezani za nabavu tog proizvoda, a koji u pravilu uključuju troškove prijevoza, osiguranja, špedicije i carine (članak 2. stavak 1. točka 13. ZNTP-a).

Prethodno ugovoreni akcijski rabat, kao i sve ugovorene popuste i rabate, dobavljač mora jasno iskazati kao umanjenje na računu koji izdaje kupcu s točnom specifikacijom na što se iznosi odnose (članak 7. stavak 2. ZNTP-a), a eventualno uvećanje za zavisne troškove, ovisit će o tome što su dobavljač i kupac ugovorili u ugovoru u pisanim oblicima.

U tom smislu, utvrđena nabavna cijena predstavljat će osnovu za izračun krajne prodajne cijene, prema formuli iz članka 2. stavka 1. točke 17. ZNTP-a: nabavna cijena \times najmanje koeficijent 1,10 + PDV po odgovarajućoj stopi.

Stoga, ako su dobavljač i kupac ugovorili rabat, on nužno čini dio nabavne cijene pa slijedno tome i krajnje prodajne cijene, kao cijene po kojoj će kupac - trgovac u

maloprodaji prodavati proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivrede i prehrambene proizvode krajnjim potrošačima.

U tom smislu, ugovoreni akcijski rabat, koji dobavljač daje kupcu s ciljem prodaje njegovih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u maloprodaji po sniženoj cijeni za krajnje potrošače, je također u cijelosti sadržan u nabavnoj cijeni, koja se kroz krajnju prodajnu cijenu u tom obliku prenosi u cijelosti i na krajnjeg potrošača.

Važno je napomenuti da je na temelju odredbi Pravilnika o izmjenama Pravilnika o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine, broj 24/22.; dalje u tekstu: Pravilnik), koji je na snagu stupio 1. ožujka 2022., između ostaloga, pomaknut i datum stupanja na snagu popisa proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s 1. ožujka 2022. na 1. ožujka 2023.

Unatoč tome što su proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi definirani Zakonom o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21., dalje u tekstu: ZNTP) u osnovnim skupinama, zbog potrebe osiguranja pravne sigurnosti, AZTN će primjenjivati, odnosno ispitivati usklađenost ugovora i načina poslovanja u odnosu na odredbe o krajnjoj prodajnoj cijeni, kao i iz njih izvedene nepoštene trgovacke prakse: zabranu prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te zabranu prodaje tih proizvoda na akciji uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a), kao i odredbu o obvezi plaćanja razlike u cijeni više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (članak 12. stavak 2. točka 2. ZNTP-a), od 1. ožujka 2023. kada na snagu stupa popis proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

31. skupina pitanja, zaprimljena 26. siječnja 2022.

1. pitanje:

Obraćamo Vam se zamoljom za tumačenje odredbi Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zabrani nepoštene trgovacke prakse u lancu opskrbe hranom, a vezano za različita tumačenja od strane trgovaca i dobavljača.

Nastavno na sve molimo dodatno pojašnjenje načina formiranja akcijske cijene za proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od krajnje prodajne cijene.

Formira li se u navedenom slučaju akcijska cijena primjenom koeficijenta najmanje 1,10 ili ne?

Nedoumica se, naime, pojavila obzirom na odgovor AZTN-a na pitanje br. 5., XII. skupine pitanja od 2.09.2021.g. koji glasi:

„5. pitanje: Primjenjuje li se odredba o minimalnom koeficijentu iz čl. 2. st. 1. t. 17 od 1.10 za osjetljive proizvode i kada se radi o proizvodima na akciji, kada je u primjeni i odredba iz čl. 11. st. 2. t. 27. (najveći dopušteni postotak akcijskog sniženja 34%). Navedeno bi podrazumijevalo da trgovac koji primjenjuje koeficijent od 1,10 ne može dalje snižavati cijenu na akciji, odnosno kako bi uvrstio proizvod na akciju, mora nužno imati proizvod u redovnoj prodaji uz koeficijent uvećanja (maržu) veći od 1,10.

Odgovor:

Krajnja prodajna cijena je pojam koji se veže uz proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode, a ZNTP strogo propisuje formulu za izračun te cijene, kao i akcijske cijene tih proizvoda. U tom smislu, krajnja se prodajna cijena računa kao umnožak

nabavne cijene i minimalno koeficijenta 1,10 (dakle, taj koeficijent, odnosno marža, može biti i viši od propisanog minimuma od 1,10), što se uvećava za odgovarajuću stopu poreza na dodanu vrijednost. Cijena takvih proizvoda u akcijskoj prodaji ne može biti niža za više od 34% od krajnje prodajne cijene, odnosno popust na takve proizvode ne može biti veći od 34% od krajnje prodajne cijene. Dakle, ako se prilikom izračuna krajnje prodajne cijene primjeni koeficijent veći od minimalnog(1,10), tada ta cijena, uvećana za odgovarajuću stopu PDV-a, čini krajnju prodajnu cijenu. Primjerice, ako je nabavna cijena proizvoda 10,00 kn te se prilikom izračuna krajnje prodajne cijene primjeni koeficijent 1,20 i stopa PDV-a od 25%, tada krajnja prodajna cijena toga proizvoda iznosi $(10,00 \text{ kn} \times 1,20) + 25\% \text{ PDV}=12,00 \text{ kn} + 3,00 \text{ kn}=15,00 \text{ kn}$. Pritom, cijena proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda prodavnih na akciji, ne smije biti niža od nabavne cijene tih proizvoda s porezom na dodanu vrijednost, budući da je to zabranjeno člankom 11. stavkom 1. 77 točkom 24. ZNTP-a, stoga trgovac koji takve proizvode podaje u okviru akcijske ponude, mora i o tome voditi računa. Konkretno, ako se na nabavnu cijenu u iznosu 10,00 kn primjeni koeficijent 1,10 i stopa PDV-a 25% krajnja prodajna cijena bila bi $(10 \times 1,10) + 25\% \text{ PDV}= 11,00 \text{ kn} + 2,75 \text{ kn}=13,75 \text{ kn}$. Dakle, u redovnoj prodaji taj se proizvod ne bi mogao prodavati ispod 13,75 kn, dok se na akciji ne smije prodavati uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene, pri čemu treba voditi računa i o tome da se taj proizvod ne smije prodavati po cijeni nižoj od nabavne cijene s PDV-om, u ovom slučaju, dakle ta cijena ne može biti niža od 12,50 kn $(10,00 + 25\% \text{ PDV})$.

Naime, dobavljači navedeni odgovor tumače na način da se koeficijent 1,10 ne primjenjuje pri formiranju akcijske cijene za ptoppp proizvode.

Odgovor:

Takvo tumačenje, ne samo da nije ispravno, već ni ne proizlazi iz citiranoga odgovora.

Naime, polazišna točka za izračun ZNTP-om dozvoljene akcijske cijene proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (dalje u tekstu: PTOPPP) je upravo krajnja prodajna cijena, pri čemu je formula za izračun krajnje prodajne cijene = nabavna cijena tog proizvoda \times najmanje koeficijent 1,10 (a može i veći) + odgovarajuća stopa PDV-a. Akcijska cijena toga proizvoda ne smije biti niža od 34% od tako izračunate krajnje prodajne cijene.

Iz toga proizlazi da ako trgovac u maloprodaji za PTOPPP primjeni maržu veću od 10%, primjerice, maržu od 30%, krajnju prodajnu cijenu tada čini nabavna cijena uvećana za maržu od 30% (odnosno koeficijent 1,30) i odgovarajuću stopu PDV-a. Akcijska cijena toga proizvoda za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34% od tako dobivene krajnje prodajne cijene (nabavna cijena \times koeficijent 1,30 + odgovarajuća stopa PDV-a), odnosno taj se proizvod na akciji ne može prodavati uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene.

Dakle, kupac – trgovac u maloprodaji mora voditi računa o tome da PTOPPP krajnjem potrošaču:

- u redovnoj prodaji ne prodaje po cijeni nižoj od krajnje prodajne cijene (u protivnom čini povredu iz članka 11. stavka 1. točke 26. ZNTP-a)
- prilikom akcijske prodaje takvog proizvoda, akcijska cijena ne bude niža od 34% od krajnje prodajne cijene tog proizvoda, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, netotežine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene (u protivnom čini povredu iz članka 11. stavka 1. točke 27. ZNTP-a)
- prilikom akcijske prodaje, akcijska cijena tih proizvoda ne smije biti niža od njihove nabavne cijene s PDV-om, jer se prodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s PDV-om smatra nepoštenom trgovackom praksom u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 24. ZNTP-a.

Slijedom iznesenoga, jasno je da ne može biti ispravan stav o tome da se „koeficijent 1,10 ne primjenjuje pri formiranju akcijske cijene za ptoppp proizvode“ (op.cit.).

2. pitanje

U odnosu na pitanje veleprodaje:

Radi se primjerice o našem veleprodajnom kupcu, npr. restoranu tvrtke Koestlin koji uzima namirnice od nas na veleprodaji, na veliko (količine nisu za osobnu upotrebu), uz veleprodajni račun ALI je ujedno i „zadnja karika u lancu“, ne preprodaje robu dalje...

Mora li cijena biti formirana minimalno koeficijentom 1,10 za proizvodno i tržišno osjetljive poljoprivredne i prehrambene proizvode ili ne mora?

Odgovor:

Pojam „krajnja prodajna cijena“ vezan je isključivo uz prodaju PTOPPP u maloprodaji krajnjem potrošaču. Da je tome tako proizlazi, ne samo iz definicije toga pojma, već i iz diktije nepoštenih trgovачkih praksi izvedenih iz toga pojma, definiranih u članku 11. stavku 1. točkama 26. i 27. ZNTP-a.

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona jasno proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji. Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovачke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojoj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

Dakle, krajnja prodajna cijena formira se isključivo kao maloprodajna cijena, a formira je trgovac u maloprodaji.

Trgovina na veliko je člankom 7. stavkom 1. ZT-a definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje profesionalnim korisnicima, odnosno drugim pravnim ili fizičkim osobama koje obavljaju neku registriranu ili zakonom određenu djelatnost.

Stoga, ako kupac kupuje PTOPPP radi njihove daljnje prodaje pravnim ili fizičkim osobama koje obavljaju registriranu ili zakonom odrednu djelatnost, a ne krajnjem potrošaču u maloprodaji, njihova cijena se ne formira kao krajnja prodajna cijena, definirana člankom 2. stavkom 1. točkom 17. ZNTP-a.

O tome je li PTOPPP prodan kupcu u smislu ovoga Zakona ili krajnjem potrošaču, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

3. pitanje:

U odnosu na javnu nabavu:

Što je s formiranjem cijena za kupce javne nabave?

Da li se takvi subjekti u smislu formiranja krajnje prodajne cijene za PTOPPP proizvode tretiraju drugačije ili ne?

Naime, neki kupci mogu raspisati tender za potrebe vlastite kuhinje – npr. bolnice: oni su potrošač namirnica.

I za njih (oni su samo primjer) vrijedi pravilo formiranja cijene 1.10 za PTOPPP proizvode?

Odgovor:

Odredbom članka 2. stavka 1. točkom 7. ZNTP-a kupac je definiran kao svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravljeni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu pojam „kupac“ može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba. Prema tome, ako su obveznici javne nabave javna tijela koja kupuju poljoprivredne i prehrambene proizvode koji imaju značajnu pregovaračku snagu u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a, onda će i na njih primjenjivati odredbe ZNTP-a.

Kao i za sve obveznike primjene odredbi ZNTP-a, cijena poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i/ili način njezina određivanja odnosno izračuna, se utvrđuje u okviru ugovora između kupca i dobavljača u skladu s odredbama članka 5. stavka 2. ZNTP-a

Odgovor na pitanje o tome hoće li se na kupce – obveznike javne nabave primjenjivati odredbe ZNTP-a o krajnjoj prodajnoj cijeni, ovisit će o tome kupuje li kupac - obveznik javne nabave PTOPPP radi njihove daljnje prodaje pravnim ili fizičkim osobama koje obavljaju registriranu ili zakonom određenu djelatnost, ili krajnjem potrošaču u maloprodaji.

U tom smislu, ako bi dobavljač prodavao PTOPP proizvode kupcu – obvezniku javne nabave, koji obavlja registriranu ili zakonom određenu djelatnost, primjerice bolnicama, ne bi se primjenjivale odredbe ZNTP-a o krajnjoj prodajnoj cijeni i iz toga pojma izvedene nepoštene trgovачke prakse, budući da se u konkretnoj primjeru, bolnica ne može smatrati krajnjim potrošačem.

Važno je napomenuti da je na temelju odredbi Pravilnika o izmjenama Pravilnika o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine, broj 24/22.; dalje u tekstu: Pravilnik), koji je na snagu stupio 1. ožujka 2022., između ostaloga, pomaknut i datum stupanja na snagu popisa proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s 1. ožujka 2022. na 1. ožujka 2023.

Unatoč tome što su proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi definirani Zakonom o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21., dalje u tekstu: ZNTP) u osnovnim skupinama, zbog potrebe osiguranja pravne sigurnosti, AZTN će primjenjivati, odnosno ispitivati usklađenost ugovora i načina poslovanja u odnosu na odredbe o krajnjoj prodajnoj cijeni, kao i iz njih izvedene nepoštene trgovачke prakse: zabranu prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te zabranu prodaje tih proizvoda na akciji uz popust veći od 34% od krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a), kao i odredbu o obvezi plaćanja razlike u cijeni više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (članak 12. stavak 2. točka 2. ZNTP-a), od 1. ožujka 2023., kada na snagu stupa popis proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

32. skupina pitanja, zaprimljena 28. siječnja 2022.

1. pitanje:

Obraćam Vam se vezano uz upit naše Udruge turizma i ugostiteljstva vezano uz primjenu Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, odnosno pravilnoj primjeni odredbe članka 12. stavka 2. točke 7. ovoga Zakona ("Narodne novine" br. 117/17., 52/21.) te Vas molimo za stručno mišljenje.

Cijenili bi vaš što skoriji odgovor i ključno je pitanje ostaje li Agencija pri ranjem izričitom stavu da se Zakon ne primjenjuje na hotelijere?

U javno dostupnim „Odgovorima na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom – pročišćeni tekst odgovora od 5. veljače 2018., 28. veljače 2018. i 7. ožujka 2018. godine“ Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja navela je da je ugostitelj registriran za obavljanje djelatnosti iz Zakona o trgovini i da je ugostiteljska djelatnost u čl. 2. st. 1. t. 1. Zakonu primjerično navedena kao jedna od djelatnosti unutar lanca opskrbe hranom, ali da joj kupnja proizvoda služi obavljanju osnovne djelatnosti ugostitelja, a ne daljnjoj prodaji, zbog čega je mišljenja da se ugostiteljske djelatnosti ipak ne bi trebale smatrati trgovcem u smislu Zakona. Dalje je navedeno da na istovrstan način niti hoteli ne podliježu primjeni Zakona, budući da je njihova osnovna djelatnost pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga u smislu posebnih propisa.

Dana 01. rujna 2021. godine na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom ("Narodne novine" br. 52/21), nakon čega je Agencija 30. studenog 2021. godine objavila Objedinjene odgovore o primjeni Zakona. Svrha istih je očito bila na jednom mjestu sabrati sva mišljenja koje je Agencija dala do tog datuma i uskladiti ih s izmijenjenim propisom, ali u njima ipak ne nalazimo ranije tumačenje o tome imaju li se hotelijeri smatrati kupcima u smislu Zakona ili ne, odnosno primjenjuju li se na njih odredbe predmetnog zakona.

U slučaju da se razmišlja o uključivanju hotelijera u primjenu zakona, našli bi se u zaista nepovoljnoj situaciji kada im je odredbom predmetnog Zakona zabranjeno ugovoriti s dobavljačima vraćanje neprodanih proizvoda zbog vrlo izražene sezonalnosti.

Kao što je poznato, u hotelijerskom poslu nužno je osigurati rad objekata u kojima se poslužuje hrana, a isto podrazumijeva nabavu velikih količina prehrambenih proizvoda. S obzirom na sezonski način poslovanja, fluktuaciju velikog broja gostiju gostiju, nemogućnost planiranja broja gostiju u slučaju sve učestalijih otkazivanja noćenja i nepredvidljivih navika gostiju, gotovo je nemoguće točno odrediti količine prehrambenih proizvoda koji će se utrošiti svaki pojedini dan. Osim toga, ugostiteljski objekti moraju uvijek imati u pripremi i veće količine namirnica od planiranih, što sve dovoljno govori o tome da je im je, i uz pomno kalkuliranje, gotovo nemoguće predvidjeti potrebne količine prehrambenih proizvoda koji će biti utrošeni i da će, poslijedično, velike količine proizvoda ostati neiskorištene.

Prema informacijama koje dobivamo, pojedinim dobavljačima povrat neprodane robe ne bi predstavljao otegotnu okolnost, osobito kada je riječ o dobavljaču koji kupcu redovno isporučuje velike količine robe, i istu su voljni uzeti natrag, ali se i dobavljači i kupci libe sklopiti ugovor koji bi sadržavao klauzulu o povratu robe, zbog straha od sankcioniranja takve prakse.

Uvodno spomenutom zakonskom odredbom propisano je da se nepoštenom trgovačkom praksom smatra praksa kada kupac zahtijeva i/ili vraća dobavljaču isporučene, a neprodane poljoprivredne i prehrambene proizvode. Zakonom su propisane iznimke kada se takva praksa neće smatrati nepoštenom, ali je riječ o doista iznimnim situacijama (članak 12. stavak 2. točka 7. Zakona). Napokon, Zakonom su predviđene rigorozne novčane kazne za kupce – adresate Zakona koji bi nametnuli dobavljaču ovakvu obvezu (člankom 24. stavkom 2. točkom 6. Zakona predviđena je novčana kazna u iznosu do 3.500.000,00 kuna za kupca pravnu osobu), a koje je ovlaštena izreći Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja.

S druge strane, u članku 3. stavku 2. Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019.) propisano je da države imaju zabraniti praksu vraćanja neprodanih proizvoda, osim ako je

ona pod jasnim i nedvosmislenim uvjetima prethodno dogovorena u okviru ugovora o isporuci ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca.

Riječ je, dakle, o situacijama u kojima ne bi došlo do neravnoteže u pregovaračkoj moći između kupca i dobavljača, s obzirom da bi kupac i dobavljač sporazumno ugovorili praksu i uvjete povrata robe (npr. snošenje troškove povrata vraćenih proizvoda, izdavanje finansijskih odobrenja za vraćene proizvode i sl.). Ipak, zakonodavstvo Republike Hrvatske je striktnije od europskog pravnog okvira, obzirom da sužuje mogućnost izuzeća od zabrane, na štetu kupca. Za kupce - hotelijere to je itekako finansijski otegotno.

S obzirom da se u praksi u posljednje vrijeme sve učestalije javljaju dvojbe na relaciji dobavljači-hotelijeri zbog pitanja usklađenosti ugovora s propisima navedenog Zakona, npr. u pogledu rokova plaćanja koji su predmetnim Zakonom znatno skraćeni, od iznimne bi nam važnosti bilo stručno mišljenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja o tome podliježu li hotelijeri primjeni tog Zakona, drugim riječima - ostaje li Agencija pri ranijem izričitom stavu da se Zakon ne primjenjuje na hotelijere, sve u svrhu pravilnog reguliranja odnosa s dobavljačima.

Odgovor:

Za razliku od Zakona o zabrani nepoštenih trgovackih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 117/17.; dalje u tekstu: ZNTP/17.), koji je propisivao da lanac opskrbe hranom obuhvaća sve sudionike u proizvodnji, preradi i trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima, i to: proizvođače, otkupljivače i/ili preradivače, trgovce na veliko i trgovce na malo, trenutno važeći ZNTP određuje da lanac opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima obuhvaća sve sudionike u proizvodnji, preradi i trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima, i to: proizvođače, otkupljivače i/ili preradivače, trgovce na veliko i trgovce na malo koji u ugovornim odnosima mogu biti dobavljači ili kupci, osobe koje obavljaju ugostiteljsku djelatnost te javna tijela kao kupce, pri čemu je pojam „kupac“ (koji je zamjenio pojmove: trgovac, otkupljivač, preradivač) definiran kao svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode, s tim da pojam „kupac“ može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba (članak 2. stavak 1. točke 1. i 7. ZNTP-a).

Stoga, osobe koje obavljaju ugostiteljsku djelatnost su citiranim odredbama ZNTP-a i izrijekom postale obveznici njegove primjene, ako ostvaruju prihod koji ih čini kupcima sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a.

U tom smislu, tumačenje, odnosno mišljenje AZTN-a o tome podliježu li „hotelijeri“ primjeni toga Zakona, nije potrebno, jer odgovor proizlazi izvorno iz Zakona, dakle, ako te osobe ispunjavaju kriterije iz članka 3. ZNTP-a (postojanje značajne pregovaračke snage), na njih se primjenjuju sve odredbe ZNTP-a, a prije svega obveza poslovanja na temelju ugovora u pisanim oblicima sa svim odredbama bitnim za konkretni poslovni odnos dobavljača i kupca koji obavlja ugostiteljsku djelatnost, a osobito odredbama iz članka 5. stavka 1. ZNTP-a, odredbe kojima se zabranjuju nepoštene trgovacke prakse (članci od 4. do 12. ZNTP-a), kao i odredbe o sankcijama zbog povrede odredbi ZNTP-a (članci 23. i 24. ZNTP-a).

2. pitanje:

Nadalje, zbog svega opisanog, a ukoliko stav Agencije bude izmijenjen, od iznimne bi nam važnosti bilo stručno mišljenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja o tome da li povrat isporučenih, a neprodanih prehrambenih proizvoda ispunjava uvjete koji ga čine dopuštenim, tj. može li se valjano dogоворити povrat isporučene a neprodane robe ako su se obje stranke sporazumjele o uvjetima povrata, sve u kontekstu Zakona i Direktive te posebno uzimajući u obzir specifičnost poslovanja u domeni hoteljerstva. Također bi bilo potrebno pojasniti i to da

li se fraza „neprodani proizvodi“ može tumačiti na način da se zabrana odnosi samo na trgovinu na veliko, tj. kupce – preprodavače?

Odgovor:

Odredbom članka 12. stavka 1. točke 7. ZNTP-a, nepoštenom trgovačkom praksom smatra se praksa kupca koji zahtijeva vraćanje i/ili vraća dobavljaču isporučene, a neprodane poljoprivredne i prehrambene proizvode, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu za zbrinjavanje takvih proizvoda, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu dobavljaču za neprodane proizvode kojima je istekao rok trajanja.

Opisana praksa se ipak iznimno neće smatrati nepoštenom, odnosno neće biti zabranjena, ako su kumulativno ispunjeni uvjeti iz članka 12. stavka 2. točke 7. ZNTP-a, dakle da je:

1. takva praksa jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi
2. riječ o poljoprivrednom i prehrambenom proizvodu koji dobavljač prvi put isporučuje kupcu ili o proizvodu za koji dobavljač izričito traži prodaju od strane kupca, a unaprijed je pisanim putem upozoren od kupca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja toga proizvoda; ili ako je riječ o novom proizvodu za koji kupac i dobavljač pisanim putem dogovaraju trajanje probnog razdoblja do najviše 120 dana, a tijekom kojeg kupac ima pravo na povrat novog proizvoda.

Sintagma „neprodani proizvodi“ nikako se ne bi mogla odnositi samo na povrat poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u segmentu trgovine na veliko.

33. skupina pitanja, zaprimljena 31. siječnja 2022.

1. pitanje:

Prvo pitanje koje se nameće glasi: Podliježe li sjeme ovom Zakonu, odnosno pripada li ono grupi proizvoda obuhvaćenih Zakonom (prehrambeni proizvodi, prerađevine)?

KOMENTAR: Prema priloženoj tablici i prema KN oznakama sjeme pripada skupini prehrambenih proizvoda i prerađevina što smatramo nelogičnim i opterećujućim za sektor.

Odgovor:

Polazeći od toga da:

- su odredbom članka 2. stavka 1. točke 3. ZNTP-a poljoprivredni i prehrambeni proizvodi definirani kao proizvodi navedeni u Prilogu I. Ugovora o funkciranju Europske unije (dalje u tekstu: Prilog I. UFEU), kao i proizvodi koji nisu navedeni u tom Prilogu, ali su prerađeni za upotrebu kao hrana s pomoću proizvoda navedenih u tom Prilogu, uključujući i sve proizvode obuhvaćene pojmom „hrana“ u skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL 31, 1. 2. 2002.)
- Prilog I. UFEU pod poglavljem 12 Briselske nomenklature navedeni su: uljano sjemenje i plodovi; razno zrnje, sjemenje i plodovi; industrijsko i ljekovito bilje; slama i stočna hrana, pod poglavljem 7 „Jestivo povrće, pojedini korijeni i gomolji“ navedeni su između ostaloga i krumpir sjemenski, te grah, grašak i kukuruz šećerac za sjetvu, a pod poglavljem 10 „Žitarice“ navedeni su, između ostaloga, za sjetvu pšenica, raž, ječam, zob, kukuruz

- Pravilnik, koji je ministrica nadležna za poslove poljoprivrede donijela na temelju ovlasti iz članka 2. stavka 2. ZNTP-a, taksativno navodi koje vrste sjemena ulaze u kategoriju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u smislu odredbi ZNTP-a,

na poslovne odnose dobavljača i kupaca tih proizvoda primjenjivale bi se odredbe toga Zakona, ako je udovoljen kriterij postojanja značajne pregovaračke snage na strani kupca, u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a.

Dakle, ZNTP se primjenjuje i na poslovne odnose koji nastaju u proizvodnji, preradi i trgovini sjemena (povrća i žitarica), koje je, u Pravilnikom utvrđenom popisu, zasnovanom na u kombiniranoj nomenklaturi Europske unije (dalje u tekstu: KN), razvrstano na popis poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

2. pitanje:

Sjeme ima svoje proizvodne faze od naturalnog, dorađenog, tretiranog, certificiranog i finalno spakiranog, pogodnog za stavljanje na tržište. Odnosi li se pri tome Zakon na sve navedene proizvodne kategorije sjemena?

KOMENTAR: Mišljenja smo da navedena odredba treba biti jasnije definirana prema svakoj od kategorija.

Odgovor:

Kao i u odgovoru na 1. pitanje, ukazuje se da ako je pojedina vrsta sjemena, bez obzira na to u kojoj se proizvodnoj fazi nalazi, uvrštena na popis poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda iz Pravilnika, te ako njihov kupac u smislu ZNTP zadovoljava kriterij postojanja značajne pregovaračke snage iz članak 3. ZNTP-a, na takav će se konkretni poslovni odnos dobavljača sjemena i njegovog kupca, primijeniti odredbe ZNTP-a.

Pritom, valja imati na umu da pojedini subjekt u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, a koji lanac obuhvaća sve sudionike u proizvodnji, preradi i trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima, dakle proizvođače, otkupljivače i/ili prerađivače, trgovce na veliko i trgovce na malo, u ugovornim odnosima može biti dobavljač ili kupac. Tako će se, primjerice, proizvođač (naturalnog) sjemena u poslovnom odnosu s doradivačem sjemena smatrati dobavljačem, a doradivač sjemena kupcem. Isto tako doradivač sjemena smarat će se dobavljačem u poslovnom odnosu u kojem prodaje sjeme trgovcu na veliko, a trgovac na veliko će biti dobavljača u poslovnom odnosu s trgovcem na malo.

U tom smislu, potrebno je na jasan i razumljiv način ugovorom u pisanim obliku, koji sadrži sve odredbe bitne za konkretan poslovni odnos, a osobito odredbe propisane člankom 5. ZNTP-a, regulirati međusobne odnose dobavljača i kupca sjemena u svakoj karici lanca opskrbe tim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodom.

3. pitanje:

Rokovi plaćanja?

a. Ugovaranje proizvodnje sjemenske i/ili merkantilne robe

Prilikom organizacije sjemenske proizvodnje sklapa se Ugovor, gdje je kupac ujedno i proizvođač, odnosno krajnji potrošač. Samim time ne bi trebao podlijegati ovom Zakonu, niti u slučaju kada je kupac, niti u slučaju kada je dobavljač (kada on fakturira sjemensku (naturalnu) robu prema Ugovoru). Znači li to da, u ovom slučaju, isti može primiti fakturu s dospijećem plaćanja dužim od 60 dana, odnosno može ispostaviti fakturu s dospijećem plaćanja dužim od 60 dana?

Proizvodnja merkantilne robe u kooperantskom odnosu uključuje mogućnost da prodavatelj, odnosno organizator proizvodnje kreditira proizvođača merkantilne robe, između ostalog, i sa sjemenskom robom.

Stoga, u oba slučaja ovu odredbu smatramo spornom iz razloga što je proizvodnja, dorada, skladištenje, distribucija i prodaja sjemena, kao i ciklus proizvodnje merkantilne robe izuzetno dug jer kod većine kultura traje 12-14 mjeseci.

KOMENTAR: Prema Članku 1., stavku 5. ovog Zakona kada je kupac ujedno i „krajnji potrošač“ ne podliježe ovom Zakonu niti u slučaju kada je kupac, niti u slučaju kada je dobavljač. Jesu li tu definirani kakvi dodatni uvjeti? Molimo vas za pojašnjenje, odnosno potvrdu navedenog.

Odgovor:

Tvrđnja o tome da je kupac koji kupuje sjeme radi njegove sjetve ili sadnje, ujedno i krajnji potrošač ne mora nužno biti točna.

Naime, odredbom članka 2. stavka 1. točkom 6. ZNTP-a, pojам „dobavljač“ je definiran kao poljoprivredni proizvođač ili svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o njihovu mjestu poslovnog nastana, koji prodaje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojам može obuhvaćati skupinu takvih poljoprivrednih proizvođača ili skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba kao što su organizacije proizvođača, organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija. Točkom 7. istoga članka i stavka, pojам „kupac“ je definiran kao svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba.

Isto tako, člankom 1. stavkom 5. ZNTP-a, određeno je da se Zakon ne primjenjuje na odnose dobavljača i krajnjeg potrošača.

Iz iznesenoga proizlazi da kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji ispunjava kriterije iz članka 3. ZNTP-a, a nije riječ o krajnjem potrošaču, podliježe primjeni Zakona.

Iz primjera navedenog u ovom upitu, ne proizlazi nužno da se u tom slučajevima kupac ponaša kao krajnji potrošač, a ne kao kupac u smislu citirane zakonske odredbe.

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovачke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojoj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

O tome je li poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prodan kupcu u smislu ovoga Zakona ili krajnjem potrošaču, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

Prema tome, između proizvođača (naturalnog) sjemena, kao dobavljača i doradivača sjemena, kao kupca, te između doradivača sjemena, kao dobavljača i trgovca u veleprodaji ili maloprodaji, kao kupca, mora biti sklopljen ugovor u pisanom obliku prije isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, koji mora sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, uključujući i odredbe o uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda, u konkretnom slučaju sjemena, koji ne mogu biti dulji od 60 dana, računajući taj rok već prema tome je li ugovorena redovita isporuka, ili isporuka koja to nije, a sve u skladu s odredbama članka 5. ZNTP-a.

b. Prilikom prodaje finalno dorađenog, certificiranog i spakiranog sjemena – Vrijedi li odredba o roku plaćanja od 60 dana?

Ustaljena je praksa da se prodaja sjemena kao finalnog proizvoda, a prema distributerima/kupcima uglavnom odvija na dulji vremenski rok jer se krajnji korisnik/proizvođač također nalazi u situaciji dugog čekanja od kupovine sjemena do žetve/berbe i prodaje konačnog proizvoda, odnosno merkantilne robe. Stoga i u ovom slučaju navedenu odredbu smatramo spornom.

KOMENTAR: Zbog iznimno dugog proizvodnog ciklusa predlažemo da se omogući prodaja sjemena i na dulji rok plaćanja od 60 dana, odnosno na rok koji ugovore i obostrano prihvate kupac i dobavljač.

Odgovor:

Ako se na konkretni poslovni odnos primjenjuju odredbe ZNTP-a, onda primjenjuju i odredbe o rokovima plaćanja.

Stoga, kao što je to već navedeno u odgovoru a) u ovom dokumentu, ako je predmet poslovnog odnosa poljoprivredni ili prehrambeni proizvod koji ne spada u kategoriju pokvarljivih proizvoda, kako što bi to primjerice bilo i sjeme, rokovi plaćanja ne mogu biti dulji od 60 dana, računajući taj rok već prema tome je li ugovorena redovita isporuka ili isporuka koja to nije, a sve u smislu odredbi članka 5. ZNTP-a.

Zaključno, valja ukazati kako, sve i da se ne primjenjuju odredbe ZNTP-a na konkretan poslovni odnos, režim ugovaranja i izvršavanja uvjeta i rokova plaćanja je reguliran i odredbama Zakona o finansijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi („Narodne novine“, br. 108/12., 144/12., 81/13., 112/13., 121/13., 78/15., 71/15.).

4. pitanje

Povrat sjemena?

Bitno je imati na umu činjenicu da sjeme većine kultura ima dulji životni vijek od jedne prodajne sezone. Stoga, dugogodišnja praksa u trgovini sjemenom obavezno uključuje mogućnost povrata sjemena, koja dakle ima nedvojbeno stručno uporište. Naime, u takvim okolnostima znatno je lakše i dobavljačima i distributerima/kupcima realizirati planirane količine sjemena tijekom sezone prodaje, koje su vrlo često nepredvidive (hiperprodukcija sjemena, loši vremenski uvjeti u sezoni sjetve, smanjenje ukupnih površina pod pojedinom kulturom...).

Pri tome treba naglasiti da je povrat sjemena, njegovo daljnje skladištenje, dodatna analiza kvalitete sjemena, prepakiranje i ponovna certifikacija isključivo obveza i ide na teret dobavljača.

U konačnici, u novoj prodajnoj sezoni na tržištu će se naći samo one partije sjemena iz povrata koje udovolje propisanim kvalitativnim normama, a što je od posebne važnosti za

krajnje korisnike sjemena, odnosno proizvođače. U suprotnom, distributeri će nabavljati ograničene količine sjemena za koje su sigurni da će ih realizirati, pa lako može doći do deficit-a sjemena na tržištu.

Nadalje, u slučaju da kupcu preostanu određene količine sjemena nakon prodajne sezone, obzirom na okolnosti, vrlo lako će se iste u neuvjetnom stanju pojaviti na tržištu što uključuje veliki rizik za široku proizvodnju.

KOMENTAR: Omogućiti povrat sjemena u onom postotku kako to ugovore i obostrano prihvate kupac i dobavljač.

Odgovor:

Ako se na konkretni poslovni odnos primjenjuju odredbe ZNTP-a, onda se primjenjuju sve njegove odredbe. ZNTP ne propisuje i ne predviđa izuzeće od primjene njegovih odredbi za pojedine vrste (kategorije) poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i/ili pojedine faze u proizvodnji, preradi i trgovini poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Generalno govoreći, nepoštenom trgovačkom praksom, a time i zabranjenom, smatra se praksa kupca koji zahtijeva vraćanje i/ili vraća dobavljaču isporučene, a neprodane poljoprivredne i prehrambene proizvode, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu za zbrinjavanje takvih proizvoda, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu dobavljaču za neprodane proizvode kojima je istekao rok trajanja (članak 12. stavak 1. točka 7. ZNTP-a).

Iznimno, ta se praksa ipak neće smatrati zabranjenom ako su kumulativno ispunjeni uvjeti (članak 12. stavak 2. točka 7. ZNTP-a) da je:

- takva mogućnost jasno i nedvosmisleno ugovorenata u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije primjene te prakse te
- riječ o proizvodu koji dobavljač prvi put isporučuje kupcu ili o proizvodu za koji dobavljač izričito traži prodaju od strane kupca, a unaprijed je pisanim putem upozoren od kupca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja tog proizvoda, ili ako je riječ o novom proizvodu za koji ugovorne strane pisanim putem dogovaraju trajanje probnog razdoblja do najviše 120 dana, a tijekom kojeg kupac ima pravo na povrat novog proizvoda.

Druge iznimke vezane uz nepoštene trgovačke prakse iz članka 12. stavaka 1. točke 7. ZNTP-a, taj Zakon ne pozna. U tom smislu, kupci bi morali promišljati o količinama koje naručuju.

Prema tome, ako bi sjeme bio proizvod koji se prvi put isporučuje kupcu, ili proizvod čiju prodaju dobavljač izričito traži od kupca, iako je prethodno kupac u pisanim obliku upozorio dobavljača da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja ili ako bi proizvod iz upita (sjeme) bio novi proizvod s (u pisanim obliku) ugovorenim probnim razdobljem do najviše 120 dana te ako bi takva praksa bila prethodno ugovorenata prije njene primjene, povrat sjemena dobavljaču bi mogao biti dozvoljen.

O tome je li povrat isporučenih, a neprodanih poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda ispunjavao uvjete koji su ga činili dopuštenim u smislu odredbe članka 12. stavka 2. točke 7. ZNTP-a, AZTN će ocjenjivati na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti u svakom konkretnom upravnom postupku.

34. skupina pitanja, zaprimljena 3. veljače 2022.

1. pitanje:

Molim vas za tumačenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.).

Može li u ugovorima o komisionoj prodaji i dalje biti stavka o povratu prehrambenih proizvoda, koje komisionar nije uspio prodati, budući da se tu ne radi o klasičnom odnosu kupac - dobavljač?

Odgovor:

Zakonom o zabrani nepoštenih trgovачkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“; br. 117/17. i 52/21.; dalje u tekstu: ZNTP ili Zakon) se, između ostaloga, propisuje zabrana iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovачkih praksi u poslovnim odnosima dobavljača i kupaca koji nastaju u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. To konkretno znači da se u kontekstu odredbi ZNTP-a, spektar ugovornih odnosa ne ograničava isključivo na ugovore o kupoprodaji, kao najzastupljenijeg oblika ugovora vezanog uz poljoprivredne i prehrambene proizvode, već u isti ulaze i svi drugi oblici ugovornih odnosa, uključujući ugovore o komisiji.

U tom smislu, sve primjenjive odredbe o nepoštenim trgovачkim praksama uređene ZNTP-om, kao prisilnim propisom, odnose se jednako na ugovore o komisiji, kao i na kupoprodajne ugovore, ako su naravno ispunjeni uvjeti da se na konkretni poslovni odnos primjenjuju odredbe toga Zakona, u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a.

U tom smislu bi i ugovori o komisiji u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda trebali biti usklađeni s odredbama ZNTP-a, koje su po svojoj naravi prisilnog karaktera, u svim segmentima, uključujući odredbe o cijeni proizvoda i/ili načinu određivanja, odnosno izračunu cijene, kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje otkupljivaču i/ili prerađivaču, uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, uvjetima, rokovima isporuke i mjestu isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora, trajanju ugovora, povratu robe, akcijskim prodajama i sličnim pitanjima.

35. skupina pitanja, zaprimljena 3. veljače 2022.

1. pitanje:

Vezano za ugovoreni rabat sa kupcem u skladu s člankom 7. stavkom 1. i 2. ZNTP-a, je li dovoljno da na računu piše Popust % ili se popust mora zвати asortimansi rabat? Iz vašeg dodatnog pojašnjenja mi to nije jasno. Primjer računa u prilogu (žutim).

Odgovor:

Račun koji dobavljač izdaje kupcu, osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadrzavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca (članak 7. stavak 2. Zakona).

U slučaju da na računu dobavljača nije moguće upisati potpuni naziv ugovorenog rabata, primjerice, zbog sistemskih ograničenja koja ne dozvoljavaju upis velikog broja slovnih znakova na sam račun, jasnom specifikacijom iznosa rabata na računu, moglo bi se primjerice, smatrati pozivanje ili navođenje ugovorne odredbe kojom je uređeno odobravanje rabata kupcu u vezi s isporukom poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet ugovora (npr. čl. 5. Ugovora, ako je člankom 5. ugovoren popust ili rabat koji se iskazuje na računu dobavljača), ili navođenje

akronima popusta ili rabata koji se daje, primjerice: A.R., odnosno AR za akcijski rabat ili K.R., odnosno KR za količinski rabat i slično).

U svakom slučaju, nužno je da se specifikacija svakog takvog rabata navedena na računu može nedvojbeno dovesti u vezu s ugovorenim rabatom.

S obzirom na to da se popusti ili rabati ne ugovaraju i ne daju samo za asortiman, naziv rabata će biti prilagođen vrsti ugovorenog popusta ili rabata koji dobavljač daje kupcu.

Valja ukazati i na to da dobavljač odgovara za sadržaj računa pa ako dobavljač, kao obveznik izdavanja računa, ne izda kupcu račun na kojem su jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točna specifikacija na što se iznosi odnose, AZTN mu može izreći novčanu kaznu (članak 24. stavak 4. ZNTP-a).

36. skupina pitanja, zaprimljena 4. i 7. veljače 2022.

1. pitanje:

Člankom 1. stavak 5. Zakona propisano je kako se Zakon ne primjenjuje na odnose dobavljača i krajnjeg potrošača. Definicija „krajnjeg potrošača“ u Zakonu nije propisana, za razliku od pojma „Kupca“ koji je definiran u članku 2. stavak 1. točka 7. Zakona na način da obuhvaća svaku osobu koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode (...svaka fizička ili pravna osoba ili svako javno ili javnopravno tijelo....koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode...).

Člankom 2. stavak 1. točka 1. Zakona propisuje se kako lanac opskrbe poljoprivrednim i prehrabnim proizvodima obuhvaća sve sudionike u proizvodnji, preradi i trgovini poljoprivrednim ili prehrabnim proizvodima te se navode; proizvođači, kupci na veliko i kupci na malo koji u ugovornim odnosima mogu biti dobavljači ili kupci, osobe koje obavljaju ugostiteljsku djelatnost te javna tijela kao kupci.

Društvo XY d.o.o. je trgovačko društvo u sastavu X grupe koje operativno gospodari svim elektranama u 100% vlasništvu X d.d. pri čemu organizira i operativno provodi:

- proizvodnju električne energiju u hidroelektranama, termoelektranama i fotonaponskim elektranama,
- spojnu proizvodnju toplinske i električne energiju u termoelektranama-toplanama i BE TO-ovima
- održavanje svih elektrana kojima gospodari,
- pružanje pomoćnih usluga operatorima za siguran i pouzdan rad elektroenergetskog i toplinskog sustava,
- kao i pripremu izgradnje i izgradnju novih elektrana za potrebe X grupe te sve aktivnosti revitalizacija, modernizacija i rekonstrukcija elektrana.

Društvo XY d.o.o. ne nalazi se na Popisu tijela javne vlasti Povjerenika za informiranje Republike Hrvatske, a također sukladno Zakonu o javnoj nabavi (NN 120/16) u postupcima javne nabave ne sudjeluje kao javni već kao sektorski naručitelj.

Društvo XY d.o.o. unutar pojedinih postrojenja (elektrana) pruža uslugu prehrane (toplog obroka) u objektima prehrane zatvorenog tipa za potrebe radnika na lokaciji postrojenja, bez namjere stjecanja dobiti ili druge gospodarski procjenjive koristi.

Sukladno članku 6. stavak 1. točka 4. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 99/18, 25/19) pružanje usluga tog tipa ne smatra se obavljanjem ugostiteljskih usluga na koje se primjenjuje navedeni Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti.

S obzirom na gore navedeno, da li je društvo XY d.o.o. prilikom provedbe postupaka javne nabave odnosno postupaka jednostavne nabave namirnica za potrebe objekata prehrane zatvorenog tipa (npr. svježeg mesa i drugih mesnih proizvoda) dužna primijeniti odredbe Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom odnosno smatra li se društvo XY d.o.o. u takvim slučajevima obveznikom primjene navedenog Zakona?

Odgovor:

ZNTP se primjenjuje na poslovni odnos kupca i dobavljača ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

- predmet ugovora je kupoprodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda
- kupac ima značajnu pregovaračku snagu, odnosno ostvaruje samostalno i/ili zajedno s povezanim društvima ukupni godišnji prihod veći od 15 milijuna kuna, prema posljednjem predanom godišnjem finansijskom izvješću, zbroj ukupnih prihoda kupca i s njim povezanih društava umanjuje se za iznos prihoda odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava, članak 3. ZNTP-a
- kupac se ne nalazi u ulozi krajnjeg potrošača (članak 1. stavak 5. ZNTP-a).

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona jasno proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojoj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

Iz opisanog upita ne proizlazi da bi njegov podnositelj kupovao poljoprivredne i prehrambene proizvode u maloprodaji, zbog čega ga se ni ne može smatrati krajnjim potrošačem u smislu ZNTP-a.

U tom smislu, bez obzira na njegovu glavnu djelatnost i bez obzira na to je li on sektorski ili javni naručitelj, ako kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode i ispunjava kriterije koje ga čine kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom, na njega se primjenjuju odredbe ZNTP-a.

2. pitanje:

Članak 5. Zakona propisuje rokove plaćanja u lancu opskrbe hranom. Ukoliko dobavljači pristaju i na nešto duže rokove plaćanja od onih propisanih člankom 5. Zakona smatra li se isto nametanjem nepoštene trgovačke prakse u smislu prekršajnih odredbi Zakona?

Odgovor:

Ako se na konkretan poslovni odnos primjenjuju odredbe ZNTP-a, onda se primjenjuju sve njegove odredbe, uključujući i odredbe o rokovima plaćanja.

Stoga, ako poslovni odnos kupca sa značajnom pregovaračkom snagom i dobavljača nastaje u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, rokovi plaćanja ne smiju biti ugovorenici, ni izvršavani u roku duljem od 30, odnosno 60 dana, ovisno o tome je li riječ o pokvarljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, ili onima koji nisu pokvarljivi, računajući pri tome početak toga roka u skladu s odredbama članka 5. stavaka od 3. do 8. ZNTP-a.

Pristanak dobavljača na plaćanje u rokovima duljim od onih propisanih člankom 5. ZNTP-a nisu relevantni za utvrđenje o tome jesu li uvjeti i rokovi plaćanja pravilno ugovoreni te izvršavaju li se plaćanja u tim rokovima. U tom smislu, ako kupac ugovori plaćanja u rokovima duljim od onih iz članka 5. ZNTP-a i/ili ako izvršava plaćanja u rokovima duljim od Zakonom propisanih, nameće dobavljaču nepoštene trgovačke prakse u smislu odredbi članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a i/ili članka 11. stavka 1. točke 1. istoga Zakona.

Konačno, valja ukazati kako, sve i da se ne primjenjuju odredbe ZNTP-a na konkretni poslovni odnos, režim ugovaranja i izvršavanja uvjeta i rokova plaćanja je reguliran i odredbama Zakona o finansijskom poslovanju i predstičajnoj nagodbi („Narodne novine“, br. 108/12., 144/12., 81/13., 112/13., 121/13., 78/15., 71/15.).

37. skupina pitanja, zaprimljena 9. veljače 2022.

1. pitanje:

Pitanje vezano uz rok trajanja tzv. pokvarljivih proizvoda koji imaju rok trajanja 30 dana. Konkretno, pitanje glasi: spadaju li proizvodi s rokom trajanja do 30 dana u rok plaćanja od 30 ili 60 dana?

Pitanje je vezano za dobavljače koji tvrde da je primjerice svježe meso koje je deklarirano s rokom trajanja 30 dana zdravstveno ispravno, tj. može se konzumirati još jedan dan, tj. i 31. dan pa bi slijedom toga spadalo u rok plaćanja do 60 dana.

Osim toga, pojavljuju se kategorije proizvoda, npr. suhomesnati proizvodi koji imaju rok plaćanja 60 dana, ali unutar te kategorije se „pojavljuju“ kobasice deklarirane s rokom trajanja 20 dana.

Spadaju li te kobasice obzirom na rok trajanja i činjenicu pokvarljivosti u smislu čl. 2. st. 1. toč. 4. ZNTP-a u kategoriju roka plaćanja do 30 ili do 60 dana?

Odgovor:

Odredbom članka 2. stavka 1. točke 4. ZNTP-a određeno je da u pokvarljive poljoprivredne i prehrambene proizvode spadaju svježe voće, svježe povrće, jaja, svježe meso, svježa riba, sirovo mlijeko, svježe mlijeko, svježi sirevi, fermentirani mliječni proizvodi, kruh i svježi pekarski proizvodi, svježi kolači te ostali poljoprivredni i prehrambeni proizvodi koji zbog svoje prirode ili u fazi prerade u kojoj se nalaze postaju neprikladni za prodaju u roku od 30 dana nakon berbe, proizvodnje ili prerade (dalje u tekstu: pokvarljivi proizvodi). Stavkom 2. istoga članka određeno je da, između ostalih, popis pokvarljivih proizvoda pravilnikom propisuje ministar.

Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), utvrđen je, između ostalih kategorija poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i popis pokvarljivih proizvoda, pri tome, iz te kategorije se izuzimaju oni proizvodi koji su prema tarifnoj KN oznaci razvrstani u popis pokvarljivih proizvoda (PPPP), ali je zbog prirode ili faze prerade tih proizvoda, njihov proizvođač utvrdio rok dulji od 30 dana od dana berbe, proizvodnje ili prerade u kojem oni postaju neprikladni za prodaju.

Stoga, poljoprivredni i prehrambeni proizvodi koji se nalaze prema Prilogu 1. Pravilnika na popisu pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (atribut PPPP), a njihov proizvođač nije utvrdio rok dulji od 30 dana od dana berbe, proizvodnje ili prerade u kojem oni postaju neprikladni za prodaju, podliježu obvezi

ugovaranja i plaćanja za isporučene pokvarljive proizvode u roku od 30 dana, računajući taj rok u skladu s odredbama članka 5. stavka 3., 5., 6. i 8. ZNTP-a. Pritom, ne treba zaboraviti da je odredbom članka 11. stavka 1. točki 2. ZNTP-a, zabranjen i otkaz narudžbi takvih proizvoda u roku kraćem od 30 dana.

2. pitanje

Na koji način utvrditi jesu li npr. škole čiji su osnivači gradovi i županije po kriteriju prihoda obveznici ZNTP-a ili nisu i smatraju li se djeca koja konzumiraju obroke u školskoj kuhinji za čije potrebe je škola kupila polj. i preh. proizvode, krajnjim potrošačima koji plaćaju prehranu u školskoj kuhinji ili je krajnji potrošač ipak škola?

Isto se odnosi primjerice i na HEP, ŽUC, HAK, bolnice i sl. kupce koji tvrde da su krajnji potrošač jer kupuju proizvode isključivo za potrebe svojih radnika i ne prodaju ih dalje, ali postoje saznanja da isti ti kupci imaju npr. svoje „kantine“ u kojima se ti proizvodi prodaju dalje?

Kako kao dobavljač postupiti u navedenim situacijama, pogotovo kada kupac ne želi sklopiti tzv. „ZNTP ugovor“ jer tvrdi da nije obveznik primjene ZNTP-a?

Odgovor:

Zbog obveze usklađivanja domaćeg zakonodavstva s odredbama Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019.; dalje u tekstu: Direktiva), krug osoba na koje se ZNTP primjenjuje proširen je i na javne pružatelje usluga, kao što su škole i bolnice, ako ispunjavaju uvjet postojanja značajne pregovaračke snage.

Postojanje značajne pregovaračke snage javnih tijela kao kupaca, primjerice škola ili bolnica, utvrđuje se prema istom modelu kao i za sve ostale kupce poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Dakle, smatrat će se da značajnu pregovaračku snagu ima kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, čiji ukupan godišnji prihod, zajedno s ukupnim godišnjim prihodom odnosno primitcima s njim povezanih društava prelazi iznos od 15 milijuna kuna, pri čemu se tako dobiveni zbroj umanjuje za iznos prihoda odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava, a iznos ukupnog godišnjeg prihoda računa se bez poreza na dodanu vrijednost i ostalih neizravnih poreza (članak 3. ZNTP-a).

U odnosu na dio upita o tome treba li škole, HEP, ŽUC, HAK, bolnice i sl. kupce smatrati krajnjim potrošačima jer kupuju poljoprivredne i prehrambene proizvode isključivo za potrebe svojih učenika odnosno radnika ili korisnika/pacijenata (kantine), valja ukazati kako se ZNTP primjenjuje na poslovni odnos kupca i dobavljača ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

- predmet ugovora je kupoprodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda
- kupac ima značajnu pregovaračku snagu, odnosno ostvaruje samostalno i/ili zajedno s povezanim društвima ukupni godišnji prihod veći od 15 milijuna kuna, prema posljednjem predanom godišnjem finansijskom izvješću, pri čemu se zbroj ukupnih prihoda kupca i s njim povezanih društava umanjuje za iznos prihoda odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava, (članak 3. ZNTP-a)
- kupac se ne nalazi u ulozi krajnjeg potrošača (članak 1. stavak 5. ZNTP-a).

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojoj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

Iz opisanog upita ne proizlazi da bi se on odnosio na kupnju poljoprivrednih i prehrambene proizvoda u maloprodaji, zbog čega se navedene kupce ni ne može smatrati krajnjim potrošačem u smislu ZNTP-a.

U tom smislu, ako kupci, uključujući i kupce kao javne naručitelje, kupuju poljoprivredne i prehrambene proizvode i ispunjavaju kriterije koji ih čine kupcima sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a, na njih će se primjenjivati odredbe ZNTP-a.

Drugim riječima, i škole i bolnice, koje samostalno i/ili s povezanim društvima (kako je ranije navedeno) ostvaruju ukupan godišnji prihod iznad 15 milijuna kuna i kupuju poljoprivredne i prehrambene proizvode, imaju obvezu sklopiti ugovor u pisanim oblicima sa svojim dobavljačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji mora sadržavati barem odredbe o: 1) cijeni poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i/ili načinu njezinog određivanja odnosno izračuna, 2) kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje kupcu, 3) uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, 4) uvjetima i rokovima njihove isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora, kao i 5) mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda odredivog i/ili određenog adresom mesta isporuke te 6) trajanju ugovora (članak 5. stavak 1. ZNTP-a).

Pritom, ukazuje se kako ZNTP predviđa izuzetak od zabrane plaćanja izvan rokova predviđenih odredbama članka 5. stavaka 3., 4., 5., i 8. ZNTP-a u slučaju ugovaranja redovite isporuke proizvoda i to isključivo u odnosu na plaćanja:

- kupca dobavljaču ako su takva plaćanja izvršena u okviru programa u školama na temelju članka 23. Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347/671, 20.12.2013.) te
- javnih subjekata koji pružaju zdravstvenu skrb u smislu zakona kojim se uređuju rokovi ispunjenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama i pravne posljedice zakašnjenja s ispunjenjem novčanih obveza.

U odnosu na zadnji dio upita, o situaciji u kojoj kupac ne želi sklopiti ugovor, valja ponoviti da ako bi kupac poljoprivrednih i proizvoda, koji ispunjava uvjete iz članka 3. ZNTP-a, a ne smatra se krajnjim potrošačem, propustio i/ili odbio sklopiti ugovor u smislu odredbi ZNTP-a, jer smatra da se na njega taj Zakon ne primjenjuje, i/ili ako ugovor ne bi sadržavao jasne i razumljive odredbe bitne za konkretan poslovni odnos, a osobito ako ne bi sadržavao odredbe iz članka 5. stavaka 1. ZNTP-a, počinio bi tešku povredu ZNTP-a, za koju bi se mogla izreći novčana kazna (članak 24. stavak 2. točka 1. ZNTP-a).

38. skupina pitanja, zaprimljena 10. veljače 2022.

1. pitanje:

Obraćamo Vam se s molbom za tumačenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (NN: 52/2021; dalje: "ZNTP") u pogledu primjene istog na području proizvodnje žitarica odnosno organizaciji poljoprivredne proizvodnje.

Pobliže, ZNTP-om i pripadajućim Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (dalje: "Pravilnik") proširena je primjena zakona i na proizvode poput sjemenske pšenice, kukuruza i uljane (sojine) repice.

Proizvodnja navedenih žitarica u dosadašnjem razdoblju bila je organizirana na način da u istoj sudjeluju proizvođač primarnog poljoprivrednog proizvoda (poljoprivrednik), otkupljavač i dobavljač sirovina potrebnih za uzgoj žitarica (poput sjemena, ali i sredstva za zaštitu bilja, umjetnog gnojiva i slično).

Pritom su se za svaki poljoprivredni (tzv. agro) ciklus proizvodnje žitarica sklapali godišnji ugovori o organiziranju proizvodnje, gdje je dospijeće međusobnih obveza bilo vezano uz dovršetak žetve. Poljoprivrednik je godišnjim ugovorom preuzeo obvezu proizvesti i isporučiti primarni poljoprivredni proizvod, a zauzvrat je od dobavljača sirovine ili otkupljavača dobivao sirovine potrebne za uzgoj žitarica (sjeme, sredstva za zaštitu bilja, umjetno gnojivo), pri čemu su međusobne novčane obveze dospijevale tek po dovršetku žetve, uz mogućnost da poljoprivrednik umjesto novcem svoje obveze u pogledu isporučene sirovine za uzgoj podmiri isporukom žitarice.

Obzirom da svrha sklapanja ovakvih ugovora nije opskrba krajnjih potrošača u nabavnom lancu u smislu odredbi ZNTP-a, već organizacija proizvodnje primarnog poljoprivrednog proizvoda, smatramo da bi ovakve ugovore trebalo isključiti iz primjene ZNTP-a, odnosno dozvoliti da se proizvodnja primarnog poljoprivrednog proizvoda nastavi odvijati na dosadašnji način i uz primjenu početka tijeka rokova plaćanja međusobnih obveza u trenutku dovršetka žetve, kako bi međusobna potraživanja mogla biti namirena iz ostvarenog uroda.

Podredno, smatramo da bi na naprijed opisane ugovore o organizaciji proizvodnje primarnog poljoprivrednog proizvoda trebalo primjenjivati odredbe čl. 5. st. 4. ZTNP-a, budući da prije okončanja žetve isporuka žitarice uopće nije moguća, slijedom čega bi rokovi dospijeća plaćanja vezani uz isporučene / prodane žitarice (uključujući sjeme) u smislu odredbe čl. 5. st. 4. i st. 5. ZTNP-a počinjali teći protekom roka od 30 dana od okončanja žetve (što bi trebalo predvidjeti ugovorom) i iznosili najviše 60 dana od proteka obračunskog razdoblja odnosno od isporuke/primitka računa, ovisno o tome što nastupi kasnije.

Protivnim tumačenjem, a prema kojem se ne bi radilo o redovitoj isporuci proizvoda i prema kojoj bi rokovi dospijeća za žitarice iznosili najviše 60 dana od dana konkretne isporuke proizvoda, značajno bi se poremetila proizvodnja primarnih poljoprivrednih proizvoda (žitarica). Navedeno podrazumijeva da bi otkupljavači žitarice morali plaćati u rokovima kraćim od dosadašnjih, u kojem slučaju poljoprivrednicima ne bi mogli nuditi dosadašnje uvjete otkupa uroda i ne bi im bili u mogućnosti sami ili zajedno s dobavljačem sirovina potrebnih za proizvodnju po dosadašnjim uvjetima osigurati potreban repromaterijal, uključujući posebice sjeme za sadnju, uz mogućnost podmirenja (dijela) dugovanja po osnovi repromaterijala dijelom budućeg uroda.

Na opisani način bili bi oštećeni kako otkupljavači, tako i dobavljači sirovine i poljoprivrednici, a ugrozila bi se sama proizvodnja i opskrba žitaricama.

Pojašnjavamo da bi posljedica kraćih rokova dospijeća na području organizacije proizvodnje žitarica bili uvećani troškovi nabave sjemena i repromaterijala i smanjena produktivnost i efikasnost proizvodnje kod onih poljoprivrednika koji u navedenim okolnostima uopće uspiju organizirati proizvodnju, što znači da bi uslijed opisanog bili umanjeni i ukupni rezultati poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj.

Uzme li se u obzir da od prodaje sjemena poljoprivrednih proizvoda, preko sadnje ili sijanja pa do uzgoja i stvaranja proizvoda koji će biti pogodan za plasman na tržište treba kod većine proizvoda proći puno više od 60 dana, a kod velikog dijela značajnih poljoprivrednih proizvoda i do 9 mjeseci, rok plaćanja od 60 dana u smislu odredbi ZNTP, a osobito bez priznavanja statusa žetve kao redovite opskrbe, objektivno ugrožava poljoprivrednu proizvodnju i opskrbu žitaricama. Primjenom tako kratkih rokova dospijeća velik dio poljoprivrednih proizvođača neće moći koristiti prednosti ugovaranja primjene agro rokova plaćanja (okončanjem žetve, iz uroda), što znači da poljoprivrednici neće moći osigurati potrebno sjeme i repromaterijal koji su im do sada osiguravali otkupljavači sami ili zajedno sa dobavljačima repromaterijala. To znači da će otkupljavači izgubiti mogućnost distribucije žitarica na tržištu u potrebnim količinama kako krajnjim potrošačima tako i proizvođačima, što znači da posljedice opisanih rizika za poljoprivrednu proizvodnju i opskrbu esencijalnim poljoprivrednim proizvodima na području RH mogu biti katastrofalne.

Imajući u vidu navedene objektivne okolnosti na području proizvodnje primarnih poljoprivrednih proizvoda, molimo naslov da razmotri mogućnost da se ugovori o organizaciji proizvodnje primarnih poljoprivrednih proizvoda isključe od primjene ZNTP-a, poglavito odredbe čl. 5. ZNTP-a, odnosno podredno molimo da potvrdite da se na ugovore o organizaciji proizvodnje primarnih poljoprivrednih proizvoda primjenjuju rokovi dospijeća utvrđeni čl. 5. st. 4. i st. 5. ZNTP-a, pri čemu bi obračunsko razdoblje za redovitu isporuku počinjalo u trenutku dovršetka žetve i trajalo 30 dana.

Odgovor:

Polazeći od toga da:

- su odredbom članka 2. stavka 1. točke 3. ZNTP-a 3. poljoprivredni i prehrambeni proizvodi definirani kao proizvodi navedeni u Prilogu I. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu: Prilog I. UFEU), kao i proizvodi koji nisu navedeni u tom Prilogu, ali su prerađeni za upotrebu kao hrana s pomoću proizvoda navedenih u tom Prilogu, uključujući i sve proizvode obuhvaćene pojmom „hrana“ u skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL 31, 1. 2. 2002.),
- Prilog I. UFEU pod poglavljem 12 Briselske nomenklature navedeni su: uljano sjemenje i plodovi; razno zrnje, sjemenje i plodovi; industrijsko i ljekovito bilje; slama i stočna hrana, pod poglavljem 7 „Jestivo povrće, pojedini korijeni i gomolji“ navedeni su između ostalog i krumpir sjemenski, te grah, grašak i kukuruz šećerac za sjetvu, a pod poglavljem 10 „Žitarice“ navedeni su, između ostalog, za sjetvu pšenica, raž, ječam, zob, kukuruz
- Pravilnik, koji je ministrica nadležna za poslove poljoprivrede donijela na temelju ovlasti iz članka 2. stavka 2. ZNTP-a, taksativno navodi koje vrste sjemena ulaze u kategoriju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u smislu odredbi ZNTP-a,
- na poslovne odnose dobavljača i kupaca tih proizvoda primjenjivale bi se odredbe toga Zakona, ako je udovoljen kriterij postojanja značajne pregovaračke snage na strani kupca, u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a.

Dakle, ZNTP se primjenjuje i na poslovne odnose koji nastaju u proizvodnji, preradi i trgovini sjemena (povrća i žitarica), koje je, u Pravilnikom utvrđenom popisu, zasnovanom na u kombiniranoj nomenklaturi Europske unije (dalje u tekstu: KN), razvrstano na popis poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Stoga, ako je pojedina vrsta sjemena, bez obzira na to u kojoj se proizvodnoj fazi nalazi, uvrštena na popis poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda iz Pravilnika te ako njihov kupac u smislu ZNTP zadovoljava kriterij postojanja značajne pregovaračke snage iz članak 3. ZNTP-a, na takav će se konkretni poslovni odnos dobavljača sjemena i njegovog kupca, primijeniti odredbe ZNTP-a.

Odredbom članka 2. stavka 1. točkom 6. ZNTP-a, pojam „dobavljač“ je definiran kao poljoprivredni proizvođač ili svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o njihovu mjestu poslovnog nastana, koji prodaje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih poljoprivrednih proizvođača ili skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba kao što su organizacije proizvođača, organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija. Točkom 7. istoga članka i stavka, pojam „kupac“ je definiran kao svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu taj pojam može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba.

Pritom, bitno je naglasiti da se ista osoba (bilo pravna, bilo fizička) može naći u više uloga, ovisno o tome prodaje li, ili kupuje poljoprivredne ili prehrambene proizvode, pa u tom smislu AZTN ispituje ugovore i način poslovanja kupca sa značajnom pregovaračkom snagom u svakom pojedinom konkretnom poslovnom odnosu s njegovim dobavljačem.

Prema tome, između proizvođača (naturalnog) sjemena, kao dobavljača i dorađivača sjemena, kao kupca, te između dorađivača sjemena, kao dobavljača i trgovca u veleprodaji ili maloprodaji, kao kupca, mora biti sklopljen ugovor u pisanim oblicima prije isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, koji mora sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, uključujući i odredbe o uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda, u konkretnom slučaju sjemena, koji ne mogu biti dulji od 60 dana, računajući taj rok već prema tome je li ugovorena redovita isporuka, ili isporuka koja to nije, a sve u skladu s odredbama članka 5. ZNTP-a.

ZNTP se ne primjenjuje na odnose dobavljača i krajnjeg potrošača (članak 1. stavak 5. ZNTP-a).

Iz iznesenoga proizlazi da kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji ispunjava kriterije iz članka 3. ZNTP-a, a nije riječ o krajnjem potrošaču, podliježe primjeni Zakona.

Nadalje, iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Ovako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovачke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojоj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu,

kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

O tome je li poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prodan kupcu u smislu ovoga Zakona ili krajnjem potrošaču, ocjenjivat će AZTN u svakom konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti relevantne za konačno razjašnjenje stvari.

Stoga, ako se na konkretni poslovni odnos primjenjuju odredbe ZNTP-a, onda se primjenjuju i odredbe o rokovima plaćanja odnosno, ako je predmet poslovnog odnosa poljoprivredni ili prehrambeni proizvod koji ne spada u kategoriju pokvarljivih proizvoda, kako što bi to primjerice bilo i sjeme, rokovi plaćanja ne mogu biti dulji od 60 dana, računajući taj rok već prema tome je li ugovorena redovita isporuka ili isporuka koja to nije, a sve u smislu odredbi članka 5. stavaka od 3. do 8. ZNTP-a.

Pogrešno je shvaćanje podnositelja upita da bi rokovi za plaćanje prodanog sjemena počinjali teći protekom roka od 30 dana od okončanja žetve.

Naime, ako je ugovorena redovita isporuka proizvoda sjemena uvjeti i rokovi plaćanja ne smiju biti dulji od 60 dana računajući od isteka ugovorenog razdoblja isporuke tijekom kojeg su isporuke izvršene ili ne smiju biti dulji od 60 dana računajući od dana isporuke odnosno dana primke ili dana otkupnog bloka na kojem je utvrđen iznos koji treba platiti za otkupljene poljoprivredne i prehrambene proizvode, ovisno o tome koji od navedenih dana nastupa kasnije.

Pritom, ne treba zaboraviti da ugovorenog razdoblje isporuke može biti ugovoren i obuhvatiti obračunsko razdoblje od najdulje 30 dana (članak 5. stavak 5. ZNTP-a).

Zaključno, valja ukazati kako, sve i da se ne primjenjuju odredbe ZNTP-a na konkretan poslovni odnos, režim ugovaranja i izvršavanja uvjeta i rokova plaćanja je reguliran i odredbama Zakona o finansijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi („Narodne novine“, br. 108/12., 144/12., 81/13., 112/13., 121/13., 78/15., 71/15.).

39. skupina pitanja, zaprimljena 14. veljače 2022.

1. pitanje:

Obraćamo Vam se sa zamoljom za tumačenje odredbi Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zabrani nepoštene trgovачke prakse u lancu opskrbe hranom, vezano uz čl. 2. st. 1. toč. 7.; „Jesu li, obzirom na kriterij prihoda iz čl. 3. st. 1. ZNTP-a, obveznici primjene ZNTP-a i tvrtke/obrti koji samostalno ne ostvaruju propisani prihod, ali su članovi neke Udruge trgovaca koja kao cjelina (zbroj prihoda svih članova) ostvaruje daleko veći prihod od minimalno definiranog?

Odgovor:

Pojam „kupac“ obuhvaća svaku fizičku ili pravnu osobu, neovisno o njezinom poslovnom nastanu, ili svako javno tijelo u Europskoj uniji, odnosno svako javnopravno tijelo definirano u skladu s propisima kojima se uređuju upravni sporovi, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode, pri čemu pojam „kupac“ može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba (članak 2. stavak 1. točka 7. ZNTP-a).

Kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom smatra se kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji ostvari ukupan godišnji prihod od najmanje 15 milijuna kuna (članak 3. stavak 1. ZNTP-a).

Ako kupac ima povezana društva, ukupni godišnji prihod kupca izračunava se tako da se ukupnom godišnjem prihodu odnosno primicima kupca ostvarenima na području Republike Hrvatske pribrajaju ukupni godišnji prihodi odnosno primici njegovih povezanih društava na svjetskoj razini, a prema podacima iskazanim u posljednjem predanom godišnjem finansijskom izvješću, konsolidiranom finansijskom izvješću ako ga ima ili drugom odgovarajućem finansijskom dokumentu (članak 3. stavak 2. ZNTP-a). Tako dobiveni zbroj ukupnih prihoda kupca i s njim povezanih društava umanjuje se za iznos prihoda odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava, a iznos ukupnog godišnjeg prihoda računa se bez poreza na dodanu vrijednost i ostalih neizravnih poreza (članak 3. stavak 3. ZNTP-a). Da bi se na tog kupca primjenjivale odredbe ZNTP-a, tako dobiveni iznos mora prelaziti iznos od 15 milijuna kuna.

Povezana društva su društva uređena općim propisima o trgovačkim društvima, pojmom poduzetnika pod kontrolom drugog poduzetnika uređenog općim propisom o zaštiti tržišnog natjecanja, uključujući društva koja neku od takvih povezanosti ostvaruju kroz fizičku osobu ili grupu fizičkih osoba koje djeluju zajednički u skladu s člankom 3. Priloga Preporuke Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. vezano uz definicije mikropoduzeća, malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20. 5. 2003.; u dalnjem tekstu: Prilog Preporuke Komisije) (članak 2. stavak 1. točka 9. ZNTP-a).

Dakle, kupcem-adresatom ZNTP-a smarat će se kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s ukupnim godišnjim prihodom većim od 15 milijuna kuna, a ako kupac samostalno ne ostvaruje takav prihod, a ima povezana društva u smislu odredbi ZNTP-a, u njegov ukupni godišnji prihod, odnosno primitke ostvarene na području Republike Hrvatske pribrajaju se ukupni godišnji prihodi, odnosno primici njegovih povezanih društava ostvareni na svjetskoj razini.

Članstvo u udruzi ne znači samo po sebi da postoji povezanost u smislu ZNTP-a između kupca koji samostalno ne ostvaruje prihod veći od 15 milijuna kuna i ostalih članova udruge.

O tome postoji li povezanost između takvoga kupca i članova udruge te o prirodi odnosa kupca koji samostalno ne ostvaruje prihod koji ga čini kupcem sa značajnom pregovaračkom snagom i članova udruge, kao i udruge i njezinih članova, ocjenjivat će AZTN na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti u konkretnom slučaju.

40. skupina pitanja, zaprimljena 14. veljače 2022.

1. pitanje:

Kupac značajne pregovaračke snage obavijestio nas je o prekidu naručivanja dijela proizvoda iz vinskog assortimenta s odmakom od 30 dana, ali bez objašnjenja razloga za isto, a ne radi se o artiklima u pasivi koji su nisko obrtajni, neki artikli su visoko obrtajni.

Ne mora li dobavljač dati pisano objašnjenje prekida naručivanja navedenih artikala bez obzira na Ugovor koji dalje vrijedi budući da nisu blokirani po Ugovoru svi artikli za naručivanje.

Ne spada li takav način poslovanja u Nepoštene trgovačke prakse?

Odgovor:

Iz sadržaja postavljenoga upita proizlazi da je riječ o situaciji u kojoj kupac ne raskida ugovor, niti ga otkazuje, već smanjuje listu ugovorenih proizvoda iz vinskog assortimenta, o čemu je unaprijed, 30 dana prije prekida otkupa, obavijestio dobavljača.

Odredbom članka 11. stavka 1. točke 19. ZNTP-a nepoštenom trgovačkom praksom je između ostalih određena praksa u kojoj kupac jednostrano briše proizvode s liste ugovorenih proizvoda koje dobavljač isporučuje kupcu ili značajno smanjuje narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda od dobavljača bez prethodne pisane najave dobavljaču od strane kupca u roku koji ne može biti kraći od 30 dana.

Smisao citirane odredbe članka 11. stavka 1. točka 19. ZNTP-a je pružiti osiguranje dobavljaču da će unutar roka od 30 dana nakon što ga kupac obavijesti o brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda, ili smanjivanju narudžbe pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, imati osiguran plasman svojih proizvoda kod tog kupca. Naime, zakonodavac je ocijenio da je upravo 30 dana dostatno vrijeme da dobavljač u međuvremenu, od brisanja proizvoda s ugovorene liste proizvoda (u konkretnom slučaju prestanka naručivanja) ili značajnog smanjivanja narudžbe, organizira plasman svojih proizvoda na drugačiji način.

Dakle, nije zabranjeno da kupac pojedini poljoprivredni ili prehrambeni proizvod briše s liste i/ili prestane naručivati ili smanji narudžbu pojedinog/pojedinih poljoprivrednih proizvoda dobavljača, ali onda to mora učiniti na način da dobavljaču ostavi dostatno vremena da za svoje proizvode nađe drugog kupca ili osigura drugo tržište. Drugim riječima, kupac je u takvim situacijama obvezan pisanim putem dobavljača obavijestiti o brisanju proizvoda s liste ugovorenih proizvoda ili smanjivanju narudžbe s otkaznim rokom od 30 dana.

Pritom, kupac nije obvezan dati razloge za brisanje s liste ili smanjivanju narudžbe. U tom smislu, nebitno je jesu li proizvodi čije naručivanje prestaje, nisko obrtajni ili nisu.

Napominje se kako ZNTP ne brani mogućnost da kupac i dobavljač primjerice, ugovore da tom ugovoru priloženi cjenik s kompletним assortimanom proizvoda nekog dobavljača ne obvezuje kupca na kupnju svih proizvoda s cjenika, već samo onih koje kupac prema svojim potrebama odabere.

U tom smislu, situacija, kako ju je opisao podnositelj u svom upitu, ne bi se mogla smatrati nepoštenom trgovačkom praksom u smislu ZNTP-a.

41. skupina pitanja, zaprimljena 15. veljače 2022.

1. pitanje:

Iz obavijesti AZTN-a klasa: 034-08/21-04/023 od 22.07.2021. proizlazi da se pojmovi „krajnja prodajna cijena“ i „proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“ te s njima povezane prakse iz čl. 11. t. 26. i 27. neće primjenjivati prije početka primjene popisa proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Molim dalje pojašnjenje na sljedeća pitanja:

- a) ostaje li AZTN pri tom stavu s obzirom na vjerojatno stupanje popisa na snagu 01.03.2023 – prema trenutnom važećem prijedlogu izmjena Pravilnika;
- b) odnosi li se odgoda primjene i na druge odredbe ZNTP-a koje su vezane uz pojam „tržišno i proizvodno osjetljivi proizvode“ u prvom redu dijela odredbe čl. 12. st. 2 t. 2. koja predviđa obvezu obavijesti dobavljaču o neprodanim proizvodima na akciji i plaćanja razlike do redovne prodajne cijene, odnosno molimo nedvosmislen odgovor od kada se ta odredba primjenjuje.

Odgovor:

AZTN, kao tijelo nadležno za provedbu ZNTP-a, pored toga Zakona, primjenjuje i Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine, br. 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik). U tom smislu, AZTN će primjenjivati, odnosno ispitivati usklađenost ugovora i načina poslovanja u odnosu na odredbe o krajnjoj prodajnoj cijeni, kao i iz njih izvedene nepoštene trgovačke prakse: zabranu prodaje proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (dalje u tekstu: PTOPPP) ispod krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 26. ZNTP-a) te zabranu prodaje tih proizvoda na akciji uz popust veći od 34 % od krajnje prodajne cijene (članak 11. stavak 1. točka 27. ZNTP-a), kao i odredbu o obvezi plaćanja razlike u cijeni više isporučenih, a neprodanih PTOPPP (članak 12. stavak 2. točka 2. ZNTP-a), od dana naznačenog kao datum stupanja na snagu popisa PTOPPP, dakle od 1. ožujka 2023.

2. pitanje:

Nekoliko povezanih društava u hotelijerstvu djeluje pod istim brandom te različitim hotelima koji pripadaju tim različitim društvima, upravlja jedno društvo koje za njih obavlja poslove hotelskog managementa. Putem društva managera navedena društva ostvaruju centraliziranu nabavu. Svako društvo ima zasebni ugovor. S dobavljačima je dogovorena bonus skala. Pitanje jest: je li dopušteno ugovoriti bonus skalu kojom će se odobriti određeni postotni iznos bonusa svakom društvu na njegovu kupnju, ali gledajući ostvarene količine svih povezanih društava (pri čemu su kriteriji i društva jasno definirani i unaprijed ugovoreni). Narudžbe i komunikaciju u ime povezanih društava i po njihovom ovlaštenju obavlja isključivo društvo manager (koji nije kupac), po ovlaštenju sastavnica grupe.

Odgovor:

Ugovaranje naknade koja ovisi o količinskom ili vrijednosnom iskazu prometa između trgovca i dobavljača (pri čemu promet podrazumijeva fakturnu vrijednost robe koju je trgovac nabavio od dobavljača) iznad određenog minimalno ostvarenog prometa ne bi se smatralo nepoštenom trgovačkom praksom, s obzirom na to da je takva kupčeva usluga jasna i mjerljiva. Pri tome je bitno naglasiti da takva naknada mora biti od strane dobavljača prihvaćena i prethodno ugovorom određena. Dodatne razine „skale bonusa“ stvar su dogovora dobavljača i kupca.

Međutim, nepoštenom trgovačkom praksom smatrala bi se situacija u kojoj bi se za ostvareni promet istih proizvoda ugovorila i naplatila dvostruka naknada kupca, jedna temeljem količinskog ispunjenja „bonus skale“, a druga temeljem vrijednosnog ispunjenja „bonus skale“. Pri tome smatramo da se dobavljač i kupac trebaju sporazumjeti za koju će se vrstu naknade kupca opredijeliti količinsku ili vrijednosnu.

Ako su se kupac i dobavljač vezano uz ovu uslugu sporazumjeli ugovorom, tada kupac ima pravo naknadu zaračunati dobavljaču, u ugovorenom iznosu i u razdobljima kako je predviđeno ugovorom. Naknada se iskazuje na računu kupca koji se ispostavlja dobavljaču.

Kod naknade kupca za ostvarenu bonus skalu – naknadu kupac iskazuje na svom računu za ukupni učinak njegove usluge u promatranom razdoblju koja se mjeri ukupnim prometom (koji se iskazuje kao broj prodanih komada (količinski) ili ostvareni promet (vrijednosni).

Načelno odgovarajući na predmetni upit, ugovaranje bonus skale kojom će se odobriti određeni postotni iznos bonusa svakom društvu na njegovu kupnju, prema ostvarenoj količini svih povezanih društava, samo po sebi ne bi bilo zabranjeno.

3. pitanje:

Trgovac nabavlja isti OSJETLJIVI proizvod u rinfuzi od različitih dobavljača, po različitim cijenama (npr. rinfuzo meso). Proizvod je prodaje pod jednom šifrom i jednom cijenom za krajnjeg kupca (dakle trgovac ima različite marže, ovisno o dobavljaču). Prilikom primjene članka 2. st. 1. t. 13. (nabavna cijena) i 17. (krajnja prodajna cijena) koju cijenu trgovac uzima kao nabavnu cijenu radi primjene krajnje prodajne cijene – najnižu cijenu, najvišu cijenu ili ponderiranu cijenu (u ponder ulazi cijena i količina)? Pri tom, ponderirana cijena omogućava kupcu da u prodaji mijesha različite proizvode. Ako bi primijenio najvišu, bio bi prisiljen nametnuti veću maržu od one koje želi za proizvod kojeg je kupio za nižu cijenu, na štetu kupca. Ako uzima nižu, ne dostiže 1,10 koeficijenta uvećanja za dio proizvoda i moguće krši zakon. Ako za svaki „lot“ koji ima različitu nabavnu cijenu (od različitih dobavljača) primjeni istu minimalnu maržu od koef. 1.10 – prodaje isti proizvod u rinfuzi sa različitim krajnjim cijenama, što je poslovno i organizacijski gotovo nemoguće. Iz navedenog razloga ponder izgleda kao zakonito i poslovno opravdano rješenje. Molimo Vaš stav.

Primjer:

Kupljen isti dan ukupno 100 kg svinjskog buta i to

- 70kg od dobavljača A po cijeni 9kn/kg - ukupno plaćeno 630,00 kn
- 30kg od dobavljača B po cijeni 11kn/kg - ukupno plaćeno 330,00 kn
- 20kg od dobavljača C po cijeni 13kn/kg - ukupno plaćeno 260,00 kn

Ukupno plaćeno 100kg robe: 1.220,00 kn

Molimo stav koja bi bila nabavna cijena u ovom slučaju ako se sav taj svinjski but prodaje u rinfuzi kao svinjski but pod jednom šifrom jer to je ista sirovina za jedan prodajni artikl?

Odgovor:

Nabavna cijena definirana je kao jedinična cijena dobavljača po kojoj kupac kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod, umanjena za sve rabate ili popuste iskazane isključivo na računu te uvećana za zavisne troškove koji su vezani za nabavu tog proizvoda. Zavisni troškovi u pravilu uključuju troškove prijevoza, osiguranja, špedicije i carine (članak 2. stavak 1. točka 13. ZNTP-a).

Formula za izračun krajnje prodajne cijene je nabavna cijena × najmanje marža 1,10 + odgovarajuća stopa poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu PDV).

U primjeru bi stoga, nabavna cijena dobavljača A bila 9,00 kn/kg, dobavljača B 11,00 kn/kg, a dobavljača C 13,00 kn/kg. Dakle, za proizvode svakog pojedinog dobavljača krajnja prodajna cijena bila bi različitog iznosa uzimajući u obzir odredbu članka 2. stavka 1. točke 17. ZNTP-a.

Način na koji će kupac urediti pitanje organizacije prodaje pojedinog PTOPPP u skladu s odredbama članka 2. stavka 1. točaka 13. i 17. ZNTP-a, ovisi o unutarnjem poslovanju kupca - trgovca u maloprodaji, pri čemu taj kupac ima obvezu uskladiti svoje poslovanje s odredbama ZNTP-a.

4. pitanje:

Molimo pojašnjenje i stav - ako dobavljač trgovcu sam izričito ponudi promidžbeni (akcijski) rabat na određenu količinu proizvoda i pritom traži uvrštenje u redovni katalog ili ga trgovac sam uvrsti, a ne radi se o promidžbi koju je trgovac sam pokrenuo (npr. tematske akcije i sl.) niti trgovac naplaćuje uvrštenje u katalog ili druge promidžbene usluge, dolazi li u tom slučaju do primjene čl. 12. st. 1. t. 2 u svezi sa 12. st. 2. t. 2. – odnosno postoji li obveza navođenja razdoblja i predvidivih količina, odnosno obveza obavijesti o neprodanim

količinama i doplata razlike, ako se radi o osjetljivim proizvodima. Korištenjem terminologije iz članka 12. st. 1. t. 2. u navedenom slučaju kupac ne „zahtjeva“ popust i akciju nije „sam pokrenuo“. Molimo pojašnjenje.

Odgovor:

Odredba članka 12. stavka 1. točke 2. ZNTP-a sadrži opću zabranu kupcu da zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe koju je sam pokrenuo.

Takva praksa se ipak neće smatrati nepoštenom, ako su kumulativno ispunjeni uvjeti iz članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, dakle:

- takva praksa mora biti jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije izvršenja tih praksi,
- kupac prije promidžbe mora navesti razdoblje promidžbe i očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni
- mora postojati izričit zahtjev dobavljača za provođenje promidžbe,

pri čemu u odnosu na PTOPPP kupac ima dodatne obveze i to da nakon završetka razdoblja promidžbe dostavi dobavljaču podatke o količinama prodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po akcijskoj cijeni pa u slučaju da je dobavljač kupcu (u skladu s planiranim) isporučio veću količinu tih proizvoda po akcijskoj cijeni od količine koja je u promotivnom razdoblju prodana potrošačima, kupac razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda mora platiti dobavljaču po redovitoj cijeni.

Situacija, kako ju je opisao podnositelj upita, ne bi se mogla podvesti pod promidžbu iz članka 12. stavka 2. ZNTP-a.

Naime, dobavljač može imati poslovni interes da sam snosi teret akcije odobravanjem akcijskog rabata na cijenu. Pritom je bitno naglasiti da takvo uređenje provođenja akcija također mora biti (barem u bitnim) elementima unaprijed ugovoren, a na računu dobavljača mora biti točno specificiran i jasno naveden iznos rabata. To znači da na računu mora biti vidljiv točan iznos akcijskog rabata uz točnu specifikaciju na što se iznosi rabata odnose, a u skladu s ugovorom, pri čemu se rabat odobrava za točno određenu količinu. U takvoj situaciji, bez obzira na to koliku će prodaju trgovac ostvariti za vrijeme trajanja akcije, ostvarenje rabata neće biti dovedeno u pitanje.

Ne treba pri tome zaboraviti da kada je iznos rabata jasno naveden kako to uređuje članak 7. stavak 2. ZNTP-a, takav rabat po svojoj prirodi nikada ne može predstavljati „naknadu čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku trgovca“, jer se rabat odobrava bez obzira na učinak trgovca. Trgovac nema pravo na posebnu naknadu za provedbu opisane akcije, a u slučaju da mu dobavljač, kako bi mogao imati uvid u provedbu akcije i njen učinak, zatraži podatke o prodaji proizvoda tijekom prodajne akcije, trgovac bi mu zatražene podatke vezane isključivo uz akciju trebao dostaviti bez naplaćivanja naknade.

5. pitanje:

Ako dolazi do primjene čl. 12. st. 1. t. 2 u svezi sa st.2. t. 2 za osjetljive proizvode u rinfuzi, odnosno ako postoji obveznički o neprodanim količinama i doplate razlike, na koji način to utvrditi u slučaju proizvoda u rinfuzi robe nabavljene od više proizvođača, različite redovne cijene, a koja je roba izmiješana i nije više moguće utvrditi koja je količina od kojeg dobavljača prodana (npr. kokošje meso). Najpravičnije rješenje izgleda uzeti preostalu količinu i rasporediti ju postotku koji odgovara ulaznoj količini jednog dobavljača u odnosu na ukupno količinu. npr. nabavljeno je 10 t, 5 od A, 2 od B i 3 od C. Ostaje neprodano 1t. – 50% ide A, 20% B i 30% C. Molimo Vaš stav.

Odgovor:

Način na koji će kupac procjenjivati i planirati količine poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koje će biti obuhvaćene promidžbom, odnosno akcijskom ponudom, kako će određivati razdoblje promidžbe te kako će urediti pitanje praćenja prodaje pojedinog PTOPPP, kojeg prodaje u okviru akcijske ponude, kako bi ispunio svoju obvezu iz članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, ovisi o unutarnjem poslovanju kupca - trgovca u maloprodaji, pri čemu taj kupac ima obvezu uskladiti svoje poslovanje s odredbama ZNTP-a.

U svakom slučaju, iz dикcije članka 12. stavka 2. točke 2. ZNTP-a, u dijelu koji se odnosi na obvezu kupca da dobavljaču plati razliku u količini više isporučenih, a neprodanih proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda po redovitoj cijeni (ali i ostalih odredbi Zakona), proizlazi da je u fokusu uvijek konkretni poslovni odnos s pojedinim dobavljačem pa se ponuđeno „*najpravičnije rješenje*“ (*op.cit.*), ne bi moglo smatrati prihvatljivim u smislu ZNTP-a.

6. pitanje:

Smatra li se nepoštenom trgovačkom praksom ako trgovac ugovora i naplaćuje od stranog dobavljača naknadu za trošak (bez uvećanja) koji trgovac snosi prilikom uvoza robe, a temeljem Pravilnika o ambalaži i povratnoj ambalaži – naknada gospodarenja otpadnom ambalažom. Napominje se da se ovdje NE radi o povratnoj naknadi (0,50 lp).

Naime, navedenu naknadu plaća u hrvatskoj proizvođač. Nadalje hrvatski proizvođač je oslobođen plaćanja naknade ako robu izvozi. Naknadu umjesto proizvođača, pri uvozu plaća uvoznik. S obzirom na europski sustav gospodarenja otpadom, EU izvoznik je oslobođen naknade pri izvozu te nije obveznik plaćanja naknade prilikom uvoza. Dakle, strani dobavljač, ukoliko na drugi način ne umanji cijenu za iznos naknade za (a to bi značilo da ima zasebni cjenik za svaku državu), dolazi u povlašteni položaj u odnosu na domaćeg proizvođača, zbog manjih troškova stavljanja robe na tržište.

Nadalje, radi se o trošku koji je vezan uz proizvod, jer različite vrste ambalaže, s obzirom na učinak na okoliš, snose različitu naknadu.

Smatramo da odgovor ovisi o tumačenju čl. 11. st. 3. u smislu da je potrebno dati tumačenje ako se opisani slučaj može podvesti pod „plaćanje koje nije povezano s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda dobavljača“ ili ne. Pritom smo stava da upravo suprotno, ovo plaćanje jest izravno povezano s prodajom proizvoda, jer se radi o obvezi pri uvozu, odnosno stavljanje na tržište koje je izravno ovisno o proizvodu te je apsolutno stvarno i mjerljivo, te bi naknada trebala biti dopuštena, pod uvjetom da je unaprijed ugovorena.

Odgovor:

Naknada za usluge koje kupac pruža dobavljaču, a ne smatraju se nepoštenim trgovačkim praksama, moraju biti prethodno ugovorene između dobavljača i trgovca, a visina naknade ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku trgovca i iskazuje se na računu trgovca koji on dostavlja dobavljaču (članak 7. točka 6. ZNTP-a).

Iz opisane situacije ne proizlazi koju kupac uslugu pruža i naplaćuje dobavljaču, a isto tako ne proizlazi da bi bila riječ stvarnom i mjerljivom učinku kupca.

U tom smislu takva se praksa ne bi mogla smatrati dopuštenom u smislu ZNTP-a

S obzirom na to da su domaći propisi koji se odnose na gospodarenje otpadom, uključujući spomenuti Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži („Narodne novine“, br. 88/15., 78/16., 116/17., 14/20., 144/20.), usklađeni s pravnom stečevinom Europske unije, ne bi se moglo reći da bi inozemni dobavljač bio u povlaštenom položaju u

odnosu na domaćeg dobavljača, budući da je isto tako domaći dobavljač oslobođen plaćanja naknade gospodarenja otpadnom ambalažom kada izvozi (članak 16. stavak 4. Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu).

42.skupina pitanja, zaprimljena 24. veljače 2022.

1. pitanje:

Nastavno na nedavno usvojene izmjene i dopune Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (Narodne novine, br. 117/17, 52/21, dalje u tekstu: „ZNTP“), ovim Vas putem kontaktiramo sa zamolbom za tumačenjem odredbe članka 12. stavka 1. točke 7. ZNTP-a koja glasi:

„Nepoštenim trgovačkim praksama smatraju se i prakse kojima kupac: zahtijeva vraćanje i/ili vraća dobavljaču isporučene, a neprodane poljoprivredne i prehrambene proizvode, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu za zbrinjavanje takvih proizvoda, ili zahtijeva i/ili naplaćuje naknadu dobavljaču za neprodane proizvode kojima je istekao rok trajanja.“

A u vezi dopuštenosti povrata neprodanih proizvoda dobavljaču u specifičnim okolnostima.

Pitanje je sljedeće:

U slučajevima kada postoje određene specifičnosti prodaje određenog asortimana, primjerice:

- u pogledu načina čuvanja robe jer asortiman zahtijeva posebnu vrstu opreme koju dobavljač, na svoj izričit zahtjev, daje kupcu na korištenje (oprema je i dalje u vlasništvu dobavljača) (npr. zbog sigurnosti kvalitete čuvanja robe, mogućnosti oglašavanja dobavljača na opremi),
- jer se radi o pretežito sezonskom artiklu, tj. artiklu kojem nakon proteka sezone značajno pada potražnja zbog čega je njegova prodaja neisplativa nakon proteka sezone, ili u određenim kanalima prodaje ili na određenim prodajnim mjestima (zbog čega, među ostalim, čak i kupac zatvara određena prodajna mjesta),
- da s jedne strane dobavljač ima izrazitu korist i interes od toga da kupac tijekom trajanja sezone (bez obzira bliži li se kraj sezone) ima cijelokupni asortiman dobavljača kako bi potrošači imali široki izbor proizvoda, a što dovodi do povećane kupnje, dok kupcu taj interes opada kako se bliži kraj sezone jer si time povećava nastanak rizika neprodane robe,
- da dobavljač, s obzirom na gore navedeno, ima interes vratiti opremu natrag, kako bi ju očuval te možebitno iskoristio u drugim kanalima prodaje.

smije li se ugovoriti povrat neprodanih proizvoda dobavljaču?

Uzmimo u obzir da je svrha ZNTP-a zaštita dobavljača od iskorištanja značajne pregovaračke snage trgovca nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi, dok u ovom slučaju kupac radi u značajnom interesu dobavljača jer mu „izlazi u susret“ na način da drži njegov cijelokupni asortiman tijekom cijele sezone, iako možda nema za to interes kako se bliži kraj sezone jer s time dolazi u rizik neprodanog asortimana (bilo zbog gubitka opreme, bilo zbog isteka rokova robe, bilo zbog zatvaranja poslovnice ili kombinacije više tih stvari).

S obzirom na izloženo činjenično stanje, razumno bi bilo prihvatići da u gore opisanim situacijama, predmetna odredba ugovora ne bi predstavljala nametanje nepoštene trgovačke prakse kako je navodi ZNTP.

Zaključno, molimo Vas potvrdu gornjeg shvaćanja ili obrazloženje u slučaju drugačijeg tumačenja.

Odgovor:

Odredbe članka 12. stavka 1. ZNTP-a, propisuju nepoštene trgovačke prakse, koje se iznimno, ipak neće smatrati nepoštenima, ako su kumulativno ispunjeni uvjeti iz stavka 2. istoga članka.

U tom smislu, i za nepoštenu trgovačku praksu iz članka 12. stavka 1. točke 7. ZNTP-a predviđen je izuzetak ako su kumulativno ispunjeni uvjeti (članak 12. stavak 2. točka 7. ZNTP-a) da je:

- takva mogućnost jasno i nedvosmisleno ugovorena u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca, a prije primjene te prakse te
- riječ o proizvodu koji dobavljač prvi put isporučuje kupcu ili o proizvodu za koji dobavljač izričito traži prodaju od strane kupca, a unaprijed je pisanim putem upozoren od kupca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja tog proizvoda, ili ako je riječ o novom proizvodu za koji ugovorne strane pisanim putem dogovaraju trajanje probnog razdoblja do najviše 120 dana, a tijekom kojeg kupac ima pravo na povrat novog proizvoda.

Druge iznimke vezane uz nepoštene trgovačke prakse iz članka 12. stavaka 1. točke 7. ZNTP-a, taj Zakon ne poznaje. U tom smislu, kupci bi morali promišljati o količinama koje naručuju.

Prema tome, ako bi sezonski proizvod iz ovoga upita bio proizvod koji se prvi put isporučuje kupcu, ili proizvod čiju prodaju dobavljač izričito traži od kupca, iako je prethodno kupac u pisnom obliku upozorio dobavljača da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja ili ako bi proizvod iz upita bio novi proizvod s (u pisnom obliku) ugovorenim probnim razdobljem do najviše 120 dana te ako bi takva praksa bila prethodno ugovorena prije njene primjene, povrat proizvoda dobavljaču bi mogao biti dozvoljen.

Ako ne bi bili ispunjeni opisani uvjeti, povrat proizvoda bi se smatrao nepoštenom trgovačkom praksom u smislu članka 12. stavka 1. točke 7. ZNTP-a, bez obzira na to što za takav povrat „*dobavljač ima izrazitu korist i interes*“ (op.cit.). Također, činjenica da dobavljač daje opremu na korištenje kupcu (za čuvanje kupljenih proizvoda) ne može biti ni opravdani, ni dozvoljeni razlog za povrat isporučenih, a neprodanih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, budući da, kao što je već navedeno, osim izuzetaka predviđenih Zakonom, dodatnih izuzetaka ne bi moglo biti.

O tome je li povrat isporučenih, a neprodanih poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda ispunjavao uvjete koji su ga činili dopuštenim u smislu odredbe članka 12. stavka 2. točke 7. ZNTP-a, AZTN će ocjenjivati na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti u svakom konkretnom upravnom postupku.

43. skupina pitanja, zaprimljena 28. veljače 2022.

1. pitanje

Smatra li se nepoštenom trgovačkom praksom ugovaranje naknade koja se naziva bonus skala koju obračunava Kupac Dobavljaču, odnosno Kupac izdaje račun Dobavljaču za stvarno izvedenu uslugu.

Ista se ugovara i obračunava kao % na ukupni promet (pod promet se smatra fakturna vrijednost robe koju je kupac nabavio od prodavatelja-vrijednosna ili količinska).

Primjer:

- za godišnji promet do 1.000.000,00 kn - 0,5%
- za godišnji promet od 1.000.000,01 kn - 2.000.000,00 kn -1,0%

- za godišnji promet od 2.000.000,01 kn do 4.000.000,00 kn -1,5%

Odgovor:

Ugovaranje naknade koja ovisi o količinskom ili vrijednosnom iskazu prometa između kupca i dobavljača (pri čemu promet podrazumijeva fakturnu vrijednost robe koju je kupac nabavio od dobavljača) iznad određenog minimalno ostvarenog prometa ne bi se smatralo nepoštenom trgovackom praksom, s obzirom na to da je takva kupčeva usluga jasna i mjerljiva. Pri tome je bitno naglasiti da takva naknada mora biti od strane dobavljača prihvaćena i prethodno ugovorom određena. Dodatne razine „skale bonusa“ stvar su dogovora dobavljača i kupca.

Međutim, nepoštenom trgovackom praksom smatrala bi se situacija u kojoj bi se za ostvareni promet istih proizvoda ugovorila i naplatila dvostruka naknada kupca, jedna temeljem količinskog ispunjenja „bonus skale“, a druga temeljem vrijednosnog ispunjenja „bonus skale“. Pri tome smatramo da se dobavljač i kupac trebaju sporazumjeti za koju će se vrstu naknade kupca opredijeliti: količinsku ili vrijednosnu.

Ako su se kupac i dobavljač vezano uz ovu uslugu sporazumjeli ugovorom, tada kupac ima pravo naknadu zaračunati dobavljaču, u ugovorenom iznosu i u razdobljima kako je predviđeno ugovorom. Naknada se iskazuje na računu kupca koji se ispostavlja dobavljaču.

Kod naknade kupca za ostvarenu bonus skalu – naknadu kupac iskazuje na svom računu za ukupni učinak njegove usluge u promatranom razdoblju koja se mjeri ukupnim prometom (koji se iskazuje kao broj prodanih komada (količinski) ili ostvareni promet (vrijednosni)).

2. pitanje:

Da li je Dobavljaču dopušteno s Kupcem ugovoriti pored osnovnog rabata i dodatni rabat (npr, količinski rabat) čije obračunavanje je uvjetovano ispunjavanjem određenih količinskih prodajnih ciljeva koje Dobavljač i Kupac ugovorom definiraju.

Odgovor:

Dobavljač u skladu sa svojom poslovnom odlukom može slobodno upravljati i raspolažati popustima i rabatima koje će odobriti trgovcu, osim rabata koji ZNTP-om nisu dopušteni (primjerice, logistički rabat), pri čemu odobravanje takvog rabata ne smije dobavljaču biti jednostrano nametnuto ili uvjetovano od strane kupca.

U tom smislu, nije zabranjeno da dobavljač, pored osnovnog rabata, odobri kupcu količinski rabat.

Pritom, takav popust ili rabat mora biti prethodno ugovoren u pisanom obliku između kupca i dobavljača s jasno određenim svim parametrima iz kojih je razvidno koju količinu odnosno koliko komada pojedinog proizvoda kupac mora kupiti kako bi ostvario pravo na količinski rabat. Također, takav popust ili rabat mora biti sadržan na računu dobavljača, koji osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadržavati jasno navedeni iznos (ugovorenih) popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose (članak 7. stavak 2. Zakona).

1. pitanje:

U okviru odgovora na pitanje oko definiranja nabavne cijene na str. 9. Objedinjenih pitanja i odgovora u vezi s primjenom ZNTP-a od 15. studenog 2021. (dalje u tekstu: „Smjernice“), AZTN je istaknuo kako „Određivanje nabavne cijene na temelju naknadnih računa dobavljača, ili terećenja koje je izdao kupac, ili odobrenja koje je izdao dobavljač, zbog primjerice, nedostatka na poljoprivrednom ili prehrambenom proizvodu, nije dopušteno te kao takvo ne može biti dio kalkulacije nabavne cijene u prethodnom razdoblju.“ Nadalje se navodi, „U tom smislu, nabavna cijena ne može se naknadno umanjiti za rabate priznate u naknadno izdanim knjigovodstvenim ispravama, jer se rabati smiju iskazivati isključivo na računu dobavljača, a isto tako, naknadno odobrenje dobavljača vezano uz određenu robu nije moguće te kao takvo ne može biti dio kalkulacije nabavne cijene u prethodnom razdoblju.“

S druge strane, u pročišćenom tekstu Odgovora na pitanja adresata ZNTP-a od 9. listopada 2018. AZTN navodi: „Za svaki računovodstveno obračunati popust koji se odnosi na cassa sconto mora biti ispostavljeno knjižno odobrenje s jasno definiranim podacima o tome na koji se račun/otpremnicu odnosi te za koji se iznos umanjuje (stornira) prethodno izvršeno plaćanje.“

Tumačenjem citiranih odgovora AZTN proizlazi kako sukladno odredbama ZNTP-a izdavanje financijskih odobrenja nije dopušteno u slučaju materijalnih nedostataka proizvoda ili prilikom odobravanja naknadnih rabata, dok je iznimno dopušteno u slučaju odobravanja cassa sconta. Međutim, navedeno ostavlja mogućnost širokog tumačenja da izdavanje financijskih odobrenja, osim u slučaju cassa sconta, općenito nije dopušteno, što bi u praksi dovelo do velikih administrativnih i računovodstvenih problema.

Za bolje razumijevanje odredbi ZNTP-a, smatramo korisnim, ali i nužnim da se opišu slučajevi u kojima bi izdavanje financijskih odobrenja bilo u skladu s odredbama ZNTP-a. Navedeno iz razloga što se u praksi poduzetnici suočavaju sa stvarnim životnim situacijama u kojima zaista dolazi do grešaka na računima primjerice zbog ljudske greške u vidu pogrešno zaračunate količine robe ili zbog oštećenja na robi uslijed transporta, zbog čega poduzetnici trenutno vrše usklađenja u dogovoru sa svojim kupcima i to izdavanjem financijskih odobrenja. Ako bi izdavanje financijskih odobrenja bilo dopušteno samo u slučaju odobravanja cassa sconta, u praksi će poduzetnici imati značajnih administrativnih poteškoća, što vjerujemo da nije cilj i smisao ZNTP-a.

U tom smislu, molimo Vas odgovor na sljedeće pitanje: U kojim slučajevima je po odredbama ZNTP-a dopušteno izdati financijsko odobrenje, osim pri odobravanju cassa sconta? Ako financijsko odobrenje nije dopušteno izdati ni u kojem drugom slučaju, koji su u smislu odredbi ZNTP-a drugi dopušteni načini ispravljanja računa, odnosno usklađivanja računa sa stvarno nastalom situacijom?

Odgovor:

Propisujući da:

- svaki ugovor između dobavljača i kupca poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, između ostalih, mora sadržavati jasne i razumljive odredbe o cijeni i/ili načinu njezina određivanja odnosno izračuna (članka 5. stavak 1. točke 1. ZNTP-a)
- je nabavna cijena definirana kao jedinična cijena dobavljača po kojoj se kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod, umanjena za sve rabate ili popuste iskazane isključivo na računu te uvećana za zavisne troškove koji su vezani za nabavu tog proizvoda, pri čemu, zavisni troškovi u pravilu uključuju troškove prijevoza, osiguranja, špedicije i carine (članak 2. stavak 1. točka 13. ZNTP-a), dakle, u nabavnu cijenu su već ukalkulirani svi rabati i popusti
- popusti i rabati koje dobavljač daje kupcu u skladu sa svojom poslovnom odlukom, osim rabata koji ZNTP-om nisu dopušteni (primjerice, logistički rabat), pri čemu odobravanje rabata ne smije dobavljaču biti jednostrano nametnuto ili uvjetovano od strane kupca, moraju biti jasno i nedvosmisleno

- ugovoreni u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora, a prije izvršenja njihove isporuke račun koji dobavljač izdaje kupcu, osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca (članak 7. stavak 2. ZNTP-a),

ZNTP, između ostalog, nastoji osigurati transparentnost svakog konkretnog odnosa te spriječiti naknadnu izmjenu nabavne cijene poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda mimo ugovorom predviđenih odredbi o cijeni proizvoda i/ili načina njezina određivanja odnosno izračuna naknadnom izmjenom nabavne cijene. U tom smislu, bilo kakva finansijska odobrenja, kojima se naknadno zadire u kalkulaciju nabavne cijene, ne mogu biti dopuštena, jer otvaraju mogućnost nametanju nepoštenih trgovačkih praksi i/ili zaobilazeњu odredbi ZNTP-a.

Ukazuje se da prethodno ugovoreni popust za prijevremeno plaćanja (*cassa sconto*), po svojoj naravi predstavlja popust koji dobavljač može tek naknadno odobriti kupcu, ako kupac po već ispostavljenom računu izvrši plaćanje prije dospijeća toga računa. Dakle, u trenutku izdavanja računa taj popust realno ni ne može biti iskazan na računu dobavljača, budući da još nije izvršen uvjet plaćanja obvezne prije njezina dospijeća.

U odnosu na dio pitanja o dopuštenom načinu ispravljanja računa, valja ukazati na to da odredbe članka 7. ZNTP-a, o pravilima izdavanja računa i otkupnog bloka, izrijekom upućuju na primjenu poreznih propisa o obliku i sadržaju računa. S obzirom na to da ZNTP ne sadrži odredbe koje bi regulirale način ispravka pogrešaka na računu ili pogrešno izdanih računa, takve pogreške ispravljaju se u skladu s poreznim propisima.

S obzirom na to da je u više navrata postavljeno pitanje u vezi s eventualnom mogućnošću izdavanje finansijskih odobrenja u slučaju materijalnih nedostataka proizvoda, valja pojasniti sljedeće.

Postupanja u situacijama kada se utvrdi postojanje materijalnih nedostataka na bilo kojoj robi pa tako i na poljoprivrednom ili prehrambenom proizvodu, kako je to u više navrata ukazano, Zakonom o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21.; dalje u tekstu: ZOO), a ne ZNTP-om.

ZNTP određuje da su kupac i dobavljač poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda dužni sklopiti ugovor u pisanim oblicima, koji između ostalih sadrži i odredbe o cijeni i/ili načinu njezina određivanja, odnosno izračuna te odredbu o vrsti i kvaliteti poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda. Proizvod koji nema ugovorenu kvalitetu; bilo da je riječ o kvalitativnim svojstvima, veličini proizvoda ili oštećenjima na proizvodu, ambalaži ili slično, kupac nije dužan preuzeti.

Međutim postoje situacije u kojima proizvod ima nedostatke koji su takve naravi da je i dalje podoban za korištenje/konzumaciju te u kojima postoji interes i dobavljača i kupca da se proizvod s takvim nedostatkom ipak proda. Tada se takav proizvod ne može kupiti kao proizvod s ugovorenom kvalitetom, kojem se snižava cijena, već isključivo kao poseban proizvod. S obzirom na to da se takve situacije uobičajeno događaju u trgovackoj praksi, ugovorne strane mogu takve situacije, odnosno mogućnost kupovine proizvoda s nedostatkom predvidjeti ugovorom. Pritom, u ugovoru je potrebno odrediti i način određivanja, odnosno izračuna cijene takvog proizvoda, kao i druge elemente bitne za kupnju takvoga proizvoda. Isto tako, kao što je već istaknuto, finansijska isprava koja se izdaje za takav proizvod, odnosno ispravak već izdane isprave, obavlja se u skladu s poreznim propisima.

AZTN će u svakom konkretnom slučaju, na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti ocjenjivati je li razlog prodaje proizvoda po cijeni nižoj od ugovorene, bio utvrđeni nedostatak na proizvodu ili nije, kao i je li takav način prodaje bio u skladu s odredbama ZNTP-a.

45. skupina pitanja, zaprimljena 4. ožujka 2022

1. pitanje:

Tvrtka smo koja se bavi prodajom i proizvodnjom repromaterijala za poljoprivredu kao što su gnojiva, sadni materijal, presadnice povrća, sadnice voća, sjeme i slično i ništa što proizvodimo niti prodajemo nije za prehranu ljudi. Međutim imamo upite nekih naših partnera vezano za primjenu Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, koji traže da potpišemo nove Ugovore vezano za primjenu Zakona.
Zanima nas da li smo mi obveznici ovog Zakona?

Odgovor:

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.; dalje u tekstu ZID ZNTP), koji je stupio na snagu 1. rujna 2021., a u tzv. punoj je primjeni od 1. ožujka 2022., između ostalog, značajno je proširen opseg poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji su predmetom poslovnih odnosa dobavljača i kupca obuhvaćenih primjenom ZID ZNTP-a, a definiranjem pojma „kupac“ te redefiniranjem opsega pojma „značajne pregovaračke snage“, proširena je značajno baza adresata ZNTP-a, odnosno onih subjekata na koje se ZID ZNTP primjenjuje.

U tom smislu, ZNTP se primjenjuje na kupca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, čiji ukupan godišnjih prihod prema posljednjem predanom godišnjem finansijskom izvješću, konsolidiranom finansijskom izvješću ili drugom odgovarajućem finansijskom dokumentu, prelazi iznos od 15 milijuna kuna, a ako kupac samostalno ne ostvaruje takav prihod, a ima povezana društva u smislu odredbi ZNTP-a, u njegov ukupni godišnji prihod, odnosno primitke ostvarene na području Republike Hrvatske pribrajaju se ukupni godišnji prihodi, odnosno primici njegovih povezanih društava ostvareni na svjetskoj razini, pri čemu se dobiveni zbroj umanjuje za iznos prihoda odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava (članak 3. stavci 1., 2. i 3. ZNTP-a).

Bez obzira na to što naslov Zakona implicira da se on odnosi na hranu, ZID ZNTP-om je pojam poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda značajno proširen u odnosu na pojam „hrana“. Zakon definira pojmove „poljoprivredni i prehrambeni proizvod“, „pokvarljivi“ te „proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvod“ (članak 2. stavak 1. točke 3., 4. i 18. ZNTP-a), a ministrica nadležna za poljoprivredu je na temelju ovlasti iz članka 2. stavka 2. ZNTP-a donijela Pravilnik o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, br. 93/21., 130/21., 24/22.; dalje u tekstu: Pravilnik), koji sadrži detaljne popise poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, kao i popise pojedinih kategorija tih proizvoda.

Sjeme i sadni materijal, također su obuhvaćeni pojmom „poljoprivredni i prehrambeni proizvod“, a što je dodatno specificirano i Pravilnikom.

Dakle, ako je X d.o.o. dobavljač poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji su taksativno navedeni u Pravilniku, kupcu - obvezniku primjene ZNTP-a, svaki takav

kupac je bio obvezan najkasnije do 1. ožujka 2022. prema odredbama ZNTP-a uskladiti odnosno sklopiti ugovore o isporuci poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda sa svojim dobavljačima. U takvom poslovnom odnosu X d.o.o., kao dobavljač odgovara za sadržaj računa koji izdaje za isporučene poljoprivredne i prehrambene proizvode (članak 7. stavak 3. ZNTP-a) te može biti kažnen novčanom kaznom do najviše 20.000,00 kuna ako ne izda račun kupcu na kojem su jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točna specifikacija na što se iznosi odnose (članak 24. stavak 4. ZNTP-a).

46. skupina pitanja, zaprimljena 14. ožujka 2022.

1. pitanje

Slijedom upita naših članica, ljudazno Vas molimo tumačenje odredbi Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zabrani nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, a vezano uz članak 7. st. 1. toč. 2. i 3. i to konkretno uz sljedeće:

Obzirom da je spomenutim člankom navedeno kako račun dobavljača mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca, postavlja se pitanje je li dozvoljeno, u iznimnim slučajevima pogrešnog izdavanja računa od strane dobavljača, istu pogrešku ispraviti na način da dobavljač da naknadno odobrenje vezano na isti račun ili taj pogrešni račun mora stornirati i izdati novi?

Naime, u praksi se događaju situacije kada se, uslijed djelovanja ljudskog faktora, na računu ne navede primjerice ugovoreni asortimansi ili akcijski rabat koji je uredno ugovoren. Dakle, ne radi se o namjernom ne navođenju ugovorenih uvjeta, već o slučajnom, a što se primjeti tek pri unošenju računa u sustav kupca ili pri plaćanju. Ista je stvar i kod ostalih stavki na računu, primjerice cijene, količine i ostalih sličnih.

Priznaje li se, dakle, u takvim slučajevima ispravak računa temeljem odobrenja dobavljača koje se veže za određeni broj računa ili kupac mora vraćati sve račune koje je već počeo knjižiti i čekati ispravne od dobavljača, što traje i u konačnici može dovesti do prekoračenja valute plaćanja?

Dobavljačima je jednostavnije napraviti i knjižiti samo odobrenje za ispravak, nego raditi storno krivog računa (kojega još moraju i čekati da ga Kupac vrati) i raditi nove ispravne račune.

Odgovor:

Odredbe članka 7. ZNTP-a, o pravilima izdavanja računa i otkupnog bloka, izrijekom upućuju na primjenu poreznih propisa o obliku i sadržaju računa. S obzirom na to da ZNTP ne sadrži odredbe koje bi regulirale način ispravka pogrešaka na računu ili pogrešno izdanih računa, takve pogreške ispravljaju se u skladu s poreznim propisima.

Međutim, moguće je prihvati i da se očigledne omaške i nedostaci u sadržaju računa, koje se primjerice odnose na nemamjerne (naknadno uočene) pogreške vezane uz specifikaciju popusta i rabata dobavljača, mogu korigirati izdavanjem odobrenja, ali u tom slučaju, doista mora biti riječ o evidentnim propustima pri izradi računa, a u odnosu na ugovorom prethodno utvrđene elemente, kako nabavne cijene i/ili njezina određivanja odnosno izračuna, tako i prethodno ugovorenih popusta i rabata, koji naravno, moraju biti, i ugovoreni, i provedeni u skladu s odredbama ZNTP-a.

AZTN će u svakom konkretnom slučaju, na temelju svih utvrđenih činjenica i okolnosti ocjenjivati je li razlog izdavanja dobavljačeva odobrenja rezultat omaške ili propusta prilikom izrade računa, ili nedopušteni pokušaj u intervenciju kalkulacije nabavne cijene.

Dodatno valja pojasniti kako propisivanjem odredbi prema kojima:

- svaki ugovor između dobavljača i kupca poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, između ostalih, mora sadržavati jasne i razumljive odredbe o cijeni i/ili načinu njezina određivanja odnosno izračuna (članka 5. stavak 1. točke 1. ZNTP-a)
- je nabavna cijena definirana kao jedinična cijena dobavljača po kojoj se kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod, umanjena za sve rabate ili popuste iskazane isključivo na računu te uvećana za zavisne troškove koji su vezani za nabavu tog proizvoda, pri čemu, zavisni troškovi u pravilu uključuju troškove prijevoza, osiguranja, špedicije i carine (članak 2. stavak 1. točka 13. ZNTP-a), dakle, u nabavnu cijenu su već ukalkulirani svi rabati i popusti
- popusti i rabati koje dobavljač daje kupcu u skladu sa svojom poslovnom odlukom, osim rabata koji ZNTP-om nisu dopušteni (primjerice, logistički rabat), pri čemu odobravanje rabata ne smije dobavljaču biti jednostrano nametnuto ili uvjetovano od strane kupca, moraju biti jasno i nedvosmisleno ugovorenih u okviru ugovora o isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili u okviru naknadnog ugovora, a prije izvršenja njihove isporuke
- račun koji dobavljač izdaje kupcu, osim bitnih elemenata uređenih poreznim propisima, mora sadržavati jasno navedeni iznos ugovorenih popusta ili rabata i točnu specifikaciju na što se iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i kupca (članak 7. stavak 2. ZNTP-a),

ZNTP, između ostalog, nastoji osigurati transparentnost svakog konkrenog odnosa te spriječiti naknadnu izmjenu nabavne cijene poljoprivrednog i prehrambenog proizvoda, mimo ugovorom predviđenih odredbi o cijeni proizvoda i/ili načina njezina određivanja odnosno izračuna. U tom smislu, bilo kakva financijska odobrenja, kojima se naknadno zadire u kalkulaciju nabavne cijene, ne mogu biti dopuštena, jer otvaraju mogućnost nametanju nepoštenih trgovačkih praksi i/ili zaobilazeњu odredbi ZNTP-a.

Zaključno, ponovno valja istaknuti da su svi dani odgovori načelne naravi, a svrha im je isključivo pojašnjavanje pojedinih odredbi radi lakšeg snalaženja adresata u prilagodbi i primjeni Zakona. Drugim riječima, prezentirani odgovori na pitanja ne obvezuju AZTN ni u jednom konkretnom upravnom postupku, budući da AZTN donosi odluke u smislu Zakona na temelju utvrđenih svih relevantnih činjenica i okolnosti u postupku, vezanih kako uz sam način sklapanja ugovora, tako i uz cjelokupan sadržaj i provedbu ugovora.